

TEKSTY PRZYJĘTE

P9_TA(2022)0315

Efektywność energetyczna (przekształcenie) *I**

Poprawki przyjęte przez Parlament Europejski w dniu 14 września 2022 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności energetycznej (wersja przekształcona) (COM(2021)0558 – C9-0330/2021 – 2021/0203(COD))¹

(Zwykła procedura ustawodawcza - przekształcenie)

[Poprawka 1, chyba że wskazano inaczej]

POPRAWKI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO*

do wniosku Komisji

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie efektywności energetycznej (wersja przekształcona)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 194 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

¹ Sprawa została odesłana do komisji właściwej w celu przeprowadzenia negocjacji międzyinstytucjonalnych na podstawie art. 59 ust. 4 akapit czwarty Regulaminu (A9-0221/2022).

* Poprawki: tekst nowy lub zmieniony został zaznaczony wytłuszczonym drukiem i kursywą; symbol ■ sygnalizuje skreślenia.

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,
uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,
a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE³ została kilkakrotnie znacząco zmieniona⁴. Ze względu na konieczność wprowadzenia dalszych zmian i w celu zapewnienia jasności dyrektywa ta powinna zostać przekształcona.
- (2) W Planie w zakresie celów klimatycznych⁵ Komisja zaproponowała podniesienie poziomu unijnych ambicji poprzez zwiększenie celu dotyczącego emisji gazów cieplarnianych (GHG) do 2030 r. do co najmniej 55 % poniżej poziomów z 1990 r. Jest to znaczny wzrost w porównaniu z obecnym celem 40 %. Propozycją tą wywiązano się ze zobowiązania podjętego w komunikacie w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu⁶, dotyczącego przedstawienia kompleksowego planu zwiększenia unijnego celu na 2030 r. do 55 % w odpowiedzialny sposób. Jest ona również zgodna z celami 21. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu („porozumienie paryskie”) dotyczącymi utrzymania wzrostu temperatury na świecie na poziomie poniżej 2 °C i kontynuowanie wysiłków na rzecz ograniczenia tego wzrostu do 1,5 °C.
- (3) W grudniu 2020 r. Rada Europejska zatwierdziła wiążący unijny cel redukcji wewnątrzunijnej emisji gazów cieplarnianych netto o co najmniej 55 % do 2030 r. w porównaniu z poziomem w 1990 r.⁷ Rada Europejska stwierdziła, że należy podnieść poziom ambicji celów klimatycznych w sposób, który pobudzi zrównoważony wzrost gospodarczy, stworzy miejsca pracy, przyniesie obywatelom Unii korzyści zdrowotne i środowiskowe oraz przyczyni się do długoterminowej globalnej konkurencyjności gospodarki Unii poprzez promowanie innowacji w zakresie zielonych technologii.
- (4) Aby zrealizować te cele, w programie prac Komisji Europejskiej na 2021 r.⁸ zapowiedziano pakiet „Gotowi na 55” („Fit for 55”), mający pozwolić ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o co najmniej 55 % do 2030 r. oraz osiągnąć neutralność

¹ Dz.U. C 152 z 6.4.2022, s. 134.

² Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

⁴ Zob. załącznik XV część A.

⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli, COM(2020)562 final.

⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Europejski Zielony Ład, COM(2019)640 final.

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/media/47337/1011-12-20-euco-conclusions-pl.pdf>

⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Program prac Komisji na 2021 r. Dynamiczna Unia w niestabilnym świecie, COM/2020/690 final.

klimatyczną Unii Europejskiej do 2050 r. Pakiet ten obejmuje szereg obszarów polityki, w tym efektywność energetyczną, energię ze źródeł odnawialnych, użytkowanie gruntów, zmianę użytkowania gruntów i leśnictwo, opodatkowanie energii, wspólny wysiłek redukcyjny oraz handel uprawnieniami do emisji.

- (4a) ***Pakiet „Gotowi na 55” powinien zabezpieczać i tworzyć miejsca pracy w Unii oraz umożliwić Unii osiągnięcie pozycji światowego lidera rozwoju i upowszechniania czystych technologii w globalnej transformacji energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej.***
- (5) Prognozy wskazują, że przy pełnym wdrożeniu obecnych polityk redukcja emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. wyniosłaby około 45 % w porównaniu z poziomami z 1990 r. przy wyłączeniu emisji pochodzących z użytkowania gruntów i związanego z nim pochłaniania oraz około 47 % w przypadku uwzględnienia tych poziomów. W związku z tym Plan w zakresie celów klimatycznych na 2030 r. przewiduje zestaw działań wymaganych we wszystkich sektorach gospodarki oraz przegląd kluczowych instrumentów ustawodawczych, aby osiągnąć ten zwiększony poziom ambicji.
- (6) Efektywność energetyczna jest kluczowym obszarem działania, bez którego nie można osiągnąć pełnej dekarbonizacji gospodarki Unii¹. Potrzeba uwzględnienia racjonalnych pod względem kosztów możliwości oszczędności energii doprowadziła do obecnej polityki Unii w zakresie efektywności energetycznej. W grudniu 2018 r. w pakiecie „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” zawarto nowy główny cel Unii w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r. na poziomie co najmniej 32,5 % (w porównaniu z przewidywanym zużyciem energii w 2030 r.).
- (7) Ocena skutków towarzysząca Planowi w zakresie celów klimatycznych wykazała, że osiągnięcie ambitniejszych celów klimatycznych będzie wymagało znacznie większej poprawy efektywności energetycznej niż obecny poziom ambicji wynoszący 32,5 %. ***Ambitniejszy unijny cel w zakresie efektywności energetycznej do roku 2030 może obniżyć ceny energii i mieć decydujący wpływ na redukcję emisji gazów cieplarnianych, czemu będzie towarzyszyć rozwój i upowszechnianie elektryfikacji, wodoru, e-paliw i innych powiązanych technologii niezbędnych do zielonej transformacji, również w sektorze transportowym. Nawet przy szybkim wzroście produkcji ekologicznej energii elektrycznej efektywność energetyczna może zmniejszyć zapotrzebowanie na nowe zdolności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej. Większa efektywność energetyczna ma również istotne znaczenie dla bezpieczeństwa dostaw energii w Unii, zmniejsza bowiem jej uzależnienie od przywozu paliw z państw trzecich. Efektywność energetyczna jest jednym z najczystszych i najbardziej opłacalnych sposobów na zmniejszenie tego uzależnienia.***
- (8) Suma wkładów krajowych zgłoszonych przez państwa członkowskie w ich krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu jest niższa od poziomu ambicji Unii wynoszącego 32,5 %. Wkłady te doprowadziłyby łącznie do zmniejszenia zużycia energii końcowej o 29,4 % i zużycia energii pierwotnej o 29,7 % w porównaniu z prognozami na 2030 r. przedstawionymi w scenariuszu odniesienia 2007. Przełożyłoby się to na łączną rozbieżność dla UE-27 wynoszącą 2,8 punktu procentowego w odniesieniu do zużycia energii pierwotnej i 3,1 punktu procentowego w przypadku zużycia energii końcowej. ***Jeżeli chodzi o dane liczbowe dotyczące zużycia energii***

¹ Komunikat Czysta planeta dla wszystkich – Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki, COM(2018) 773 final, w którym ocenia się rolę efektywności energetycznej jako warunku koniecznego wszystkich scenariuszy obniżenia emisyjności.

pierwotnej i końcowej na 2020 r. oraz realizacji celu Unii, należy je postrzegać w kontekście tymczasowych skutków środków przeciwko pandemii COVID-19 wprowadzonych w 2020 r., które znacznie spowolniły działalność gospodarczą, w szczególności w sektorze transportu. Zgłoszone poziomy zużycia energii pierwotnej i końcowej za 2020 r. wymagają starannej analizy.

- (9) Choć potencjał w zakresie oszczędności energii pozostaje duży we wszystkich sektorach, szczególnym wyzwaniem są sektory transportu i budownictwa, ponieważ transport odpowiada za ponad 30 % zużycia energii końcowej, a 75 % zasobów budowlanych w Unii charakteryzuje się niską charakterystyką energetyczną. Kolejnym coraz ważniejszym sektorem jest sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), który odpowiada za 5–9 % całkowitego zużycia energii elektrycznej na świecie i za ponad 2 % wszystkich emisji. W 2018 r. ośrodki przetwarzania danych odpowiadały za 2,7 % zapotrzebowania na energię elektryczną w UE-28¹. W tym kontekście w europejskiej strategii cyfrowej² podkreślono, jak potrzebne są wysoce energooszczędne i zrównoważone ośrodki przetwarzania danych oraz środki na rzecz przejrzystości dla operatorów telekomunikacyjnych w odniesieniu do ich śladu środowiskowego. Ponadto należy również wziąć pod uwagę ewentualny wzrost zapotrzebowania przemysłu na energię, który może wynikać z obniżenia emisyjności przemysłu, w szczególności w przypadku procesów energochłonnych.
- (10) Wyższy poziom ambicji wymaga silniejszego promowania racjonalnych pod względem kosztów środków w zakresie efektywności energetycznej we wszystkich obszarach systemu energetycznego i we wszystkich istotnych sektorach, których działalność ma wpływ na zapotrzebowanie na energię, takich jak sektory transportu, gospodarki wodnej i rolnictwa. Poprawa efektywności energetycznej w całym łańcuchu energetycznym, w tym podczas wytwarzania, przesyłu, dystrybucji i końcowego zużycia energii, będzie korzystna dla środowiska, spowoduje poprawę jakości powietrza i stanu zdrowia w społeczeństwie, redukcję emisji gazów cieplarnianych i poprawę bezpieczeństwa energetycznego **poprzez zmniejszenie potrzeby importu energii, a zwłaszcza paliw kopalnych**, obniży koszty energii dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, pomoże w łagodzeniu ubóstwa energetycznego i doprowadzi do większej konkurencyjności, wzrostu zatrudnienia i ożywienia całej gospodarki, co podniesie jakość życia obywateli. Jest to zgodne z unijnymi zobowiązaniami podjętymi w ramach unii energetycznej i światowego programu działań na rzecz klimatu określonych w Porozumieniu paryskim z 2015 r.
- (10a) Poprawa efektywności energetycznej różnych sektorów, w tym transportu i mieszkalnictwa, może sprzyjać rewitalizacji obszarów miejskich, zwiększeniu zatrudnienia, ulepszaniu budynków i zmianom wzorców mobilności i dostępności. W związku z tym zasadnicze znaczenie ma promowanie bardziej wydajnych, zrównoważonych i przystępnych cenowo opcji.**
- (11) Niniejsza dyrektywa stanowi krok naprzód w kierunku osiągnięcia neutralności pod względem emisji gazów cieplarnianych do 2050 r., w ramach której efektywność

¹ Zob. również Komisja Europejska, sprawozdanie końcowe z badania zatytułowane „Energy-efficient Cloud Computing Technologies and Policies for an Eco-friendly Cloud Market” [Energoozczędne technologie i polityka przetwarzania w chmurze dla przyjaznego środowisku rynku chmur obliczeniowych], <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/energy-efficient-cloud-computing-technologies-and-policies-eco-friendly-cloud-market>.

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy (COM(2020) 67 final).

energetyczna jest traktowana jako pełnoprawne źródło energii. Zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” jest nadrzędną zasadą, która powinna być uwzględniana we wszystkich sektorach, wykraczając poza system energetyczny, na wszystkich poziomach, w tym w sektorze finansowym. Rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej powinny być traktowane jako pierwszy wariant przy podejmowaniu decyzji dotyczących polityk, planowania i inwestycji – **chyba że prowadziłyby to do zwiększenia emisji gazów cieplarnianych** – przy określaniu nowych przepisów po stronie podaży i w innych obszarach polityki. Choć zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” powinna być stosowana bez uszczerbku dla innych zobowiązań prawnych, celów i zasad, one również nie powinny utrudniać jej stosowania ani zwalniać z jej stosowania. Komisja powinna zapewnić, aby efektywność energetyczna i regulacja zapotrzebowania mogły konkurować na równych warunkach ze zdolnościami wytwarzania energii. Należy dążyć do poprawy efektywności energetycznej w każdym przypadku, gdy jest to bardziej opłacalne niż równoważne rozwiązania po stronie podaży. Powinno to pomóc w wykorzystaniu różnorodnych korzyści płynących z efektywności energetycznej dla Unii, w szczególności dla obywateli i przedsiębiorstw. Wdrożenie środków poprawy efektywności energetycznej powinno być również priorytetem w zmniejszaniu ubóstwa energetycznego.

- (12) Efektywność energetyczną należy uznać za kluczowy element i jedno z głównych kryteriów przyszłych decyzji inwestycyjnych dotyczących infrastruktury energetycznej w Unii. Zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim” należy stosować, uwzględniając przede wszystkim podejście oparte na efektywności systemu oraz perspektywę społeczną **i zdrowotną, przy czym należy zwracać uwagę na bezpieczeństwo dostaw, integrację systemu energetycznego i przejście na neutralność klimatyczną**. W związku z tym powinien on przyczynić się do zwiększenia efektywności poszczególnych sektorów zastosowań końcowych i całego systemu energetycznego. Stosowanie tej zasady powinno również wspierać inwestycje w energooszczędne rozwiązania przyczyniające się do realizacji celów środowiskowych wymienionych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852¹.
- (13) Zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” została zdefiniowana w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999² i stanowi centralny element strategii dotyczącej integracji systemu energetycznego³. Choć zasada ta opiera się na opłacalności, jej stosowanie ma szersze implikacje z perspektywy społecznej, które należy starannie ocenić za pomocą solidnych metod oceny kosztów i korzyści uwzględniających wielorakie korzyści płynące z efektywności energetycznej. Komisja przygotowała specjalne wytyczne dotyczące funkcjonowania i stosowania tej zasady, proponując konkretne narzędzia i przykłady stosowania w różnych sektorach. Komisja wydała również zalecenie dla państw członkowskich, które opiera się na wymaganiach niniejszej dyrektywy i wzywa do podjęcia konkretnych działań w związku ze stosowaniem tej zasady. **Państwa członkowskie powinny w jak**

¹ Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013, PE/55/2018/REV/1, Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1–77.

³ Strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego COM(2020) 299 final.

największym zakresie uwzględnić niniejsze zalecenie i kierować się nim podczas wdrażania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” w praktyce.

- (13a) *Zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” zakłada przyjęcie całościowego podejścia uwzględniającego ogólną efektywność zintegrowanego systemu energetycznego, bezpieczeństwo dostaw i opłacalność, a także działa na korzyść najbardziej efektywnych rozwiązań na rzecz neutralności klimatycznej w całym łańcuchu wartości (od wytwarzania energii, przez transport za pomocą sieci, aż po zużycie energii końcowej), aby osiągnąć efektywność w zakresie zużycia zarówno energii pierwotnej, jak i końcowej. W ramach tego podejścia należy zwrócić uwagę na wydajność systemu i dynamiczne wykorzystanie energii, przy czym uwzględnia się zasoby po stronie popytu i elastyczność systemu jako rozwiązania w zakresie efektywności. Zasadę tę można również jednocześnie stosować na niższym szczeblu – na poziomie aktywów – gdy należy wskazać poziom efektywności energetycznej określonych rozwiązań i dostosować je w taki sposób, aby preferowane były rozwiązania oferujące większą efektywność, jeżeli umożliwiają one również racjonalną pod względem kosztów ścieżkę dekarbonizacji.*
- (14) Aby zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” przyniosła spodziewane rezultaty, decydenci *na szczeblu krajowym, regionalnym, lokalnym i sektorowym* muszą ją konsekwentnie stosować *we wszystkich stosownych scenariuszach oraz* przy podejmowaniu wszystkich stosownych decyzji dotyczących planowania, polityk i ważnych inwestycji – tj. inwestycji na dużą skalę o wartości ponad 50 mln EUR każda lub 75 mln EUR w przypadku projektów dotyczących infrastruktury transportowej – mających wpływ na zużycie, *przesył, dystrybucję i magazynowanie* energii lub zaopatrzenie w nią. Właściwe stosowanie tej zasady wymaga zastosowania odpowiedniej metody analizy kosztów i korzyści, ustanowienia warunków sprzyjających energooszczędnym rozwiązaniom i odpowiedniego monitorowania. *Analizy kosztów i korzyści powinny zawsze opierać się na najbardziej aktualnych informacjach dotyczących cen energii oraz obejmować scenariusze rosnących cen, np. ze względu na mniejszą liczbę uprawnień do emisji, aby zachęcać do stosowania środków w zakresie efektywności energetycznej, a także należy je systematycznie opracowywać, przeprowadzać i podawać do wiadomości publicznej. Pierwszeństwo należy przyznawać rozwiązaniom po stronie popytu, gdy są one bardziej opłacalne niż inwestycje w infrastrukturę dostaw energii, jeśli chodzi o realizację celów polityki.* Elastyczność popytu może przynieść większe korzyści gospodarce, środowiskowe i społeczne konsumentom i lokalnym społecznościom oraz może zwiększyć efektywność systemu energetycznego i obniżyć koszty energii, na przykład przez obniżenie kosztów eksploatacji systemu, co skutkuje niższymi taryfami dla wszystkich konsumentów. Państwa członkowskie powinny uwzględnić potencjalne korzyści wynikające z elastyczności popytu w stosowaniu zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” oraz, w stosownych przypadkach, rozważyć reagowanie na zapotrzebowanie, *zarówno na szczeblu centralnym, jak i w sposób zdecentralizowany*, magazynowanie energii i inteligentne rozwiązania w ramach swoich wysiłków na rzecz zwiększenia efektywności zintegrowanego systemu energetycznego.
- (15) Zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” powinna być zawsze stosowana w sposób proporcjonalny, a wymagania niniejszej dyrektywy nie powinny pociągać za sobą wprowadzenia nakładających się obowiązków lub sprzecznych obowiązków państw członkowskich, w przypadku gdy stosowanie tej zasady jest zapewnione bezpośrednio przez inne przepisy. Może tak być w przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania ujętych w wykazie unijnym na podstawie *art.*

3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869¹, który wprowadza wymagania dotyczące uwzględniania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” przy opracowywaniu i ocenie tych projektów.

- (16) Sprawiedliwa transformacja w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii do 2050 r. ma kluczowe znaczenie dla Europejskiego Zielonego Ładu. Ubóstwo energetyczne jest kluczowym tematem pakietu legislacyjnego zatytułowanego „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”, który ma ułatwić sprawiedliwą transformację energetyczną. Na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944² Komisja przedstawiła orientacyjne wytyczne dotyczące odpowiednich wskaźników służących do pomiaru ubóstwa energetycznego i określenia, czym jest „znacząca liczba gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym”³. Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 i 2009/73/WE⁴ wymagają od państw członkowskich przyjęcia odpowiednich środków w celu zajęcia się przypadkami ubóstwa energetycznego wszędzie tam, gdzie zostaną one stwierdzone, w tym środków odnoszących się do szerszego kontekstu ubóstwa. ***Jest to szczególnie ważne w kontekście rosnących cen energii elektrycznej i presji inflacyjnej, w którym należy wdrożyć zarówno krótko-, jak i długoterminowe działania zmierzające do sprostania wyzwaniom systemowym stojącym przed unijnym systemem energetycznym.***
- (17) Stosowanie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” powinno być korzystne dla gospodarstw domowych o niskich i średnich dochodach, wrażliwych odbiorców, w tym użytkowników końcowych, osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz osób zajmujących mieszkania socjalne, ***a także dla MŚP i mikroprzedsiębiorstw.*** We wdrażaniu środków w zakresie efektywności energetycznej należy jako priorytet traktować poprawę sytuacji tych osób i gospodarstw domowych ***oraz łagodzenie ubóstwa energetycznego, a także należy zniechęcać do wszelkiego niewspółmiernego wzrostu kosztów mieszkaniowych, związanych z mobilnością lub kosztów energii.*** Całościowe podejście do kształtowania polityki oraz wdrażania polityk i środków wymaga od państw członkowskich dopilnowania, by inne polityki i środki nie miały negatywnego wpływu na te osoby i gospodarstwa domowe.
- (18) Niniejsza dyrektywa jest częścią szerszych ram polityki w zakresie efektywności energetycznej dotyczących potencjału efektywności energetycznej w określonych obszarach polityki, w tym w odniesieniu do budynków (dyrektywa 2010/31/UE⁵), produktów (dyrektywa 2009/125/WE, rozporządzenie (UE) 2017/1369 i rozporządzenie

¹ ***Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (UE) 2022/869 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmiany rozporządzeń (WE) nr 715/2009, (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 oraz dyrektyw 2009/73/WE i (UE) 2019/944 oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 347/2013 (Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 45).***

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

³ Zalecenie Komisji dotyczące ubóstwa energetycznego, C(2020) 9600 final.

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/WE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

(UE) 2020/740¹) oraz mechanizmu zarządzania (rozporządzenie (UE) 2018/1999). Polityki te odgrywają bardzo ważną rolę w zapewnianiu oszczędności energii w przypadku wymiany produktów lub budowy lub renowacji budynków²

- (19) Osiągnięcie ambitnego celu w zakresie efektywności energetycznej wymaga usunięcia barier w celu ułatwienia inwestycji w środki w zakresie efektywności energetycznej. W ramach podprogramu programu LIFE dotyczącego przejścia na czystą energię środki zostaną przeznaczone na wspieranie rozwoju europejskich najlepszych praktyk w zakresie wdrażania polityk dotyczących efektywności energetycznej, z uwzględnieniem mających negatywny wpływ na efektywność energetyczną barier rynkowych, regulacyjnych i wynikających z zachowań.
- (20) W dniach 23 i 24 października 2014 r. Rada Europejska poparła cel w zakresie efektywności energetycznej wynoszący 27 % do 2030 r. na poziomie Unii, który zostanie poddany przeglądowi do 2020 r. z myślą o celu unijnym wynoszącym 30 %. W swojej rezolucji z dnia 15 grudnia 2015 r. zatytułowanej: „W kierunku europejskiej unii energetycznej” Parlament Europejski wezwał ponadto Komisję do oceny możliwości osiągnięcia celu w zakresie efektywności energetycznej wynoszącego 40 % w tej samej perspektywie czasowej.
- (21) Przewiduje się, że unijny cel w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r. na poziomie 32,5 % oraz inne instrumenty polityczne istniejących ram doprowadziłyby do obniżenia emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. o około 45 %³. W ramach oceny skutków Planu w zakresie celów klimatycznych na 2030 r. oceniono, jaki poziom wysiłków byłby potrzebny w różnych obszarach polityki, aby osiągnąć bardziej ambitne cele klimatyczne zakładające zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. o 55 %. W ocenie tej stwierdzono, że, w odniesieniu do poziomu bazowego, osiągnięcie celu w zakresie emisji gazów cieplarnianych w sposób optymalny pod względem kosztów pozwoli na zmniejszenie zużycia energii końcowej i pierwotnej odpowiednio o co najmniej 36–37 % i 39–41 %.
- (22) Unijny cel w zakresie efektywności energetycznej został początkowo ustalony i obliczony przy wykorzystaniu prognoz na 2030 r. przedstawionych w scenariuszu odniesienia 2007 jako wartości odniesienia. Zmiana metodyki obliczania przez Eurostat bilansu energetycznego oraz usprawnienia w kolejnych prognozach modelowych wymagają zmiany poziomu bazowego. W związku z tym, przy zastosowaniu tego samego podejścia do określenia celu, tj. porównania go z prognozami bazowymi na przyszłość, poziom ambicji unijnego celu w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r. ustala się w porównaniu z prognozami na 2030 r. przedstawionymi w

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią; Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/740 z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych parametrów.

² Ponadto wdrożenie przeglądów produktów w ramach planu prac dotyczącego ekoprojektu na lata 2020–2024 oraz planu działania „Fala renowacji”, wraz z przeglądem dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, będzie stanowić istotny wkład w osiągnięcie celu w zakresie oszczędności energii na rok 2030.

³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Czysta planeta dla wszystkich Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki (COM(2018) 773 final).

scenariuszu odniesienia 2020, odzwierciedlającymi wkłady krajowe z krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Przy zastosowaniu tego zaktualizowanego poziomu bazowego Unia będzie musiała zwiększyć swoje ambicje w zakresie efektywności energetycznej. Nowy sposób wyrażania poziomu ambicji w odniesieniu do celów Unii nie wpływa na rzeczywisty poziom niezbędnych wysiłków.

- (23) Metoda obliczania zużycia energii końcowej i pierwotnej jest dostosowana do nowej metodyki Eurostatu, ale wskaźniki stosowane do celów niniejszej dyrektywy mają inny zakres – tj. w odniesieniu do celu w zakresie zużycia energii końcowej nie uwzględniają ciepła otoczenia, a uwzględniają zużycie energii w lotnictwie międzynarodowym. Stosowanie nowych wskaźników oznacza również, że wszelkie zmiany w zużyciu energii przez wielkie piece są obecnie odzwierciedlone jedynie w zużyciu energii pierwotnej.
- (24) Konieczność poprawy przez Unię efektywności energetycznej, powinna być wyrażona w postaci zużycia energii pierwotnej i końcowej, które ma być osiągnięte w 2030 r., ze wskazaniem dodatkowego poziomu wymaganych wysiłków w porównaniu ze środkami istniejącymi lub planowanymi w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu. Scenariusz odniesienia 2020 przewiduje 864 Mtoe zużycia energii końcowej oraz 1 124 Mtoe zużycia energii pierwotnej, które mają zostać osiągnięte w 2030 r. (z wyłączeniem ciepła otoczenia, ale z uwzględnieniem lotnictwa międzynarodowego). Dodatkowe obniżenie o 14,5 % daje w 2030 r. odpowiednio 740 Mtoe oraz 960 Mtoe. **Oznacza to odpowiednio zmniejszenie zużycia energii końcowej o 40% i zużycia energii pierwotnej o 42,5% w porównaniu z prognozami na 2030 r. przedstawionymi w scenariuszu odniesienia 2007.** Na poziomie państw członkowskich nie ma wiążących celów dotyczących osiągnięcia celu w zakresie efektywności energetycznej na 2020 r. **W odniesieniu do celu na 2030 r. wkłady krajowe powinny stać się wiążące** i państwa członkowskie powinny ustalać swoje wkłady w realizację unijnego celu w zakresie efektywności energetycznej na podstawie wzoru zawartego w niniejszej dyrektywie. Państwa członkowskie powinny mieć swobodę określania swoich celów w oparciu o zużycie energii pierwotnej lub końcowej, oszczędność energii pierwotnej lub końcowej albo o energochłonność. Niniejsza dyrektywa zmienia sposób, w jaki państwa członkowskie powinny wyrażać swoje **wiążące** krajowe wkłady w realizację **wiążącego** celu unijnego. Aby zapewnić spójność i monitorowanie postępów, **wiążące** wkłady państw członkowskich w realizację celu unijnego powinny być wyrażane w postaci zużycia energii końcowej i pierwotnej. Regularna ocena postępów w zakresie realizacji celów Unii na 2030 r. jest niezbędna i została przewidziana w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999.
- (25) Cel efektywności energetycznej **należy** osiągnąć w wyniku skumulowanego wdrożenia konkretnych **lokalnych, regionalnych,** krajowych i europejskich środków wspierających efektywność energetyczną w różnych dziedzinach. Od państw członkowskich należy wymagać ustalenia krajowych strategii i środków w dziedzinie efektywności energetycznej. Komisja powinna ocenić wspomniane strategie i środki oraz poszczególne działania każdego państwa członkowskiego wraz z danymi dotyczącymi dokonanych postępów, aby oszacować, na ile prawdopodobne jest osiągnięcie ogólnego celu Unii oraz w jakim zakresie poszczególne działania są wystarczające do zrealizowania celu wspólnego.
- (26) Sektor publiczny odpowiada za około 5–10 % całkowitego unijnego zużycia energii końcowej. Organy publiczne wydają rocznie około 1,8 bln euro. Stanowi to około 14 % produktu krajowego brutto Unii. Z tej przyczyny sektor publiczny stanowi istotny czynnik pobudzający przemiany na rynku w kierunku bardziej energooszczędnych produktów, budynków i usług, a także wpływający na zmianę zachowań w dziedzinie

zużycia energii przez obywateli i przedsiębiorstwa. Ponadto zmniejszenie zużycia energii za pomocą środków poprawy efektywności energetycznej może uwolnić środki publiczne, które będzie można przeznaczyć na inne cele. W dziedzinie efektywności energetycznej instytucje publiczne na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym powinny stanowić przykład do naśladowania.

- (27) Aby dać przykład, sektor publiczny powinien wyznaczyć własne cele w zakresie obniżenia emisyjności i zwiększenia efektywności energetycznej. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym powinna odzwierciedlać wysiłki wymagane na szczeblu unijnym. ■ Obowiązek osiągnięcia rocznego zmniejszenia zużycia energii w sektorze publicznym o co najmniej 2 % powinien zapewnić spełnienie wzorcowej roli przez sektor publiczny. Państwa członkowskie zachowują pełną elastyczność w wyborze środków poprawy efektywności energetycznej mających na celu zmniejszenie zużycia energii końcowej. Wymóg corocznego zmniejszenia zużycia energii końcowej wiąże się z mniejszym obciążeniem administracyjnym niż ustanowienie metod pomiaru oszczędności energii.
- (28) Aby wywiązać się ze swojego obowiązku, państwa członkowskie powinny skupić się na zużyciu energii końcowej przez wszystkie obiekty użyteczności publicznej i obiekty instytucji publicznych. Aby określić zakres adresatów, państwa członkowskie powinny stosować definicję instytucji zamawiających zawartą w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE¹. Obowiązek ten można wypełnić poprzez zmniejszenie zużycia energii końcowej w dowolnym obszarze sektora publicznego, w tym w obszarach transportu, budynków użyteczności publicznej, opieki zdrowotnej, planowania przestrzennego, gospodarki wodnej, oczyszczania ścieków, uzdatniania wody, gospodarowania odpadami, systemów ogrzewania i chłodzenia, dystrybucji, dostaw i magazynowania energii, oświetlenia publicznego, planowania infrastruktury. Aby zmniejszyć obciążenie administracyjne dla instytucji publicznych, państwa członkowskie powinny ustanowić platformy cyfrowe lub narzędzia do zbierania zagregowanych danych dotyczących zużycia od instytucji publicznych, podawania ich do wiadomości publicznej i zgłaszania tych danych Komisji.
- (29) Państwa członkowskie powinny odgrywać wzorcową rolę, zapewniając, aby w przypadku wszystkich umów o poprawę efektywności energetycznej, **audytów energetycznych** i systemów zarządzania energią postępowania były przeprowadzane w sektorze publicznym zgodnie z normami europejskimi lub międzynarodowymi lub aby w obszarach sektora publicznego, które zużywają dużo energii, były w dużym stopniu stosowane audyty energetyczne. **Państwa członkowskie powinny zapewnić jasne wytyczne i procedury dotyczące stosowania tych instrumentów.**
- (30) Zachęca się organy publiczne do pozyskiwania wsparcia od podmiotów takich jak agencje ds. zrównoważonej energii, w stosownych przypadkach ustanowione na szczeblu regionalnym lub lokalnym. Organizacja tych agencji zazwyczaj odzwierciedla indywidualne potrzeby organów publicznych w danym regionie lub działających w określonym obszarze sektora publicznego. Scentralizowane agencje mogą lepiej zaspokajać potrzeby i działać skuteczniej pod innymi względami, na przykład w mniejszych lub scentralizowanych państwach członkowskich lub w odniesieniu do złożonych lub międzyregionalnych aspektów, takich jak systemy ogrzewania i chłodzenia. Agencje ds. zrównoważonej energii mogą pełnić rolę punktów kompleksowej obsługi na podstawie art. 21. Agencje te są często odpowiedzialne za

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

opracowywanie lokalnych lub regionalnych planów obniżenia emisyjności, które mogą również obejmować inne środki obniżania emisyjności, takie jak wymiana kotłów na paliwa kopalne, oraz za wspieranie organów publicznych we wdrażaniu polityk związanych z energią. Agencje ds. zrównoważonej energii lub inne podmioty wspierające władze regionalne i lokalne mogą posiadać jasne kompetencje, cele i zasoby w dziedzinie zrównoważonej energii. Agencje ds. zrównoważonej energii można zachęcać do rozważenia inicjatyw podejmowanych w ramach Porozumienia Burmistrzów, które skupia instytucje samorządowe na szczeblu lokalnym dobrowolnie zaangażowane w realizację unijnych celów w zakresie klimatu i energii, oraz innych istniejących inicjatyw w tym zakresie. Plany obniżenia emisyjności powinny być powiązane z planami rozwoju terytorialnego i uwzględniać kompleksową ocenę, którą powinny przeprowadzić państwa członkowskie.

- (31) Państwa członkowskie powinny wspierać instytucje publiczne w planowaniu i przyjmowaniu środków poprawy efektywności energetycznej, w tym na szczeblu regionalnym i lokalnym, poprzez zapewnienie *wsparcia finansowego i technicznego oraz przedstawienie planów rozwiązujących problem braku siły roboczej i wykwalifikowanych pracowników potrzebnych na wszystkich etapach transformacji ekologicznej, w tym rzemieślników oraz wysoko wykwalifikowanych ekspertów w dziedzinie zielonych technologii, ekspertów w dziedzinie nauk stosowanych i innowatorów. Państwa członkowskie powinny wspierać instytucje publiczne do uwzględniania szerszych korzyści, wykraczających poza oszczędność energii, takich jak lepsza jakość powietrza w pomieszczeniach i bardziej sprzyjające zdrowiu środowisko w budynkach, a także poprawa jakości życia, zwłaszcza w przypadku szkół, ośrodków opieki dziennej, placówek opiekuńczo-pielęgnacyjnych, mieszkań socjalnych i szpitali. Państwa członkowskie powinny udostępniać* wytyczne promujące możliwości budowania kompetencji i szkoleń oraz *zachęcać* do współpracy między instytucjami publicznymi, w tym między agencjami. W tym celu państwa członkowskie mogłyby utworzyć krajowe *i regionalne* centra kompetencji w zakresie złożonych kwestii, takich jak doradzanie lokalnym lub regionalnym agencjom energetycznym w sprawach dotyczących systemów ciepłowniczych lub chłodniczych.
- (31a) *W sytuacji kryzysu w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i gwałtownie rosnących cen energii należy zachęcać państwa członkowskie do nadania priorytetu inwestycjom w oszczędność energii. W tym celu państwa członkowskie, które dokonuje renowacji więcej niż 3 % całkowitej powierzchni swoich budynków w dowolnym roku w latach 2024–2026, powinny mieć możliwość zaliczenia nadwyżki na poczet rocznego wskaźnika renowacji za dowolny rok z trzech następujących lat. Państwo członkowskie, które dokonuje renowacji więcej niż 3 % całkowitej powierzchni swoich budynków od 1 stycznia 2027 r., może zaliczyć nadwyżkę na poczet rocznego wskaźnika renowacji dwóch następujących lat. Możliwość ta nie powinna być wykorzystywana do celów niezgodnych z celami ogólnymi oraz z poziomem ambicji niniejszej dyrektywy.*
- (32) Obok przemysłu głównymi użytkownikami energii i głównym źródłem emisji są budynki i transport¹. Budynki odpowiadają za około 40 % całkowitego zużycia energii w Unii i za 36 % unijnej emisji gazów cieplarnianych z energii². Komunikat Komisji

¹ COM(2020)562 final.

² Zob. sprawozdanie IRP z 2020 r. nt. efektywnego gospodarowania zasobami i zmiany klimatu (Resource Efficiency and Climate Change) oraz sprawozdanie Programu Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska z 2019 r. w sprawie rozbieżności między potrzebami a perspektywami w zakresie redukcji emisji (Emissions Gap Report). Podane wartości odnoszą się do użytkowania i eksploatacji budynków, z uwzględnieniem emisji pośrednich w sektorze energii elektrycznej i ciepła, a nie do ich

pt. „Fala renowacji”¹ odnosi się do podwójnego wyzwania w zakresie efektywności energetycznej i zasobooszczędności oraz przystępności cenowej w sektorze budowlanym i przyświeca mu cel podwojenia wskaźnika renowacji. Skupiono się w nim na budynkach o najgorszej charakterystyce energetycznej, ubóstwie energetycznym i budynkach użyteczności publicznej. Ponadto budynki mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia unijnego celu, jakim jest osiągnięcie neutralności pod względem emisji gazów cieplarnianych do 2050 r. Budynki będące własnością instytucji publicznych **oraz budynki, w których świadczy się usługi w interesie ogólnym, takie jak kształcenie (przedszkola, szkoły i uniwersytety), zapewnia opiekę zdrowotną (szpitale i placówki opiekuńczo-pielęgnacyjne dla osób starszych), pomoc społeczną (domy kultury służące młodzieży, osobom starszym lub osobom żyjącym w gospodarstwach o niskich dochodach) i mieszkania socjalne**, stanowią znaczną część zasobów budowlanych i są mocno wyeksponowane w życiu publicznym. Należy zatem ustanowić roczny wskaźnik renowacji w odniesieniu do budynków będących własnością instytucji publicznych **oraz budynków spełniających cele społeczne** na terytorium państw członkowskich w celu poprawy ich efektywności energetycznej **i przekształcenia ich w budynki o niemal zerowym zużyciu energii lub budynki bezemisyjne**. Zachęca się państwa członkowskie do ustalenia wyższego wskaźnika renowacji, w przypadkach gdy jest to opłacalne w ramach renowacji ich zasobów budowlanych zgodnie z ich długoterminowymi strategiami renowacji lub krajowymi programami renowacji. Wskaźnik ten nie powinien naruszać obowiązków odnoszących się do budynków o niemal zerowym zużyciu energii, określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE². **Państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania mniej rygorystycznych wymogów w odniesieniu do niektórych budynków, takich jak budynki o specjalnych walorach architektonicznych lub historycznych**. Podczas kolejnego przeglądu dyrektywy 2010/31/UE Komisja powinna ocenić postępy osiągnięte przez państwa członkowskie w zakresie renowacji budynków instytucji publicznych. Komisja powinna rozważyć przedłożenie wniosku ustawodawczego w sprawie zmiany wskaźnika renowacji, z uwzględnieniem postępów osiągniętych przez państwa członkowskie, istotnych zmian związanych z rozwojem gospodarczym lub technicznym lub, w razie potrzeby, zobowiązań Unii w zakresie obniżenia emisyjności i zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń. Przewidziany w niniejszej dyrektywie obowiązek przeprowadzania renowacji budynków instytucji publicznych stanowi uzupełnienie wspomnianej dyrektywy, która zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby przy wykonywaniu ważniejszej renowacji istniejących budynków ich charakterystyka energetyczna została poprawiona tak, aby spełniała wymogi dotyczące budynków o niemal zerowym zużyciu energii. **Komisja i państwa członkowskie powinny przedstawić dodatkowe wytyczne dotyczące gruntownej renowacji budynków o wartości historycznej**.

- (33) Aby ustalić wskaźnik renowacji, państwa członkowskie muszą dysponować przeglądem budynków, które nie osiągają poziomu budynków o niemal zerowym zużyciu energii. W związku z tym państwa członkowskie powinny publikować i aktualizować wykaz budynków użyteczności publicznej, **w tym mieszkań socjalnych**, jako część ogólnej bazy danych świadectw charakterystyki energetycznej. Wykaz ten powinien umożliwiać również podmiotom prywatnym, w tym przedsiębiorstwom usług

pełnego cyklu życia. Szacuje się, że wbudowana emisja dwutlenku węgla w budownictwie odpowiada za około 10 % całkowitej rocznej emisji gazów cieplarnianych na całym świecie

¹ COM(2020)662 final.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

energetycznych (*ESCO*), proponowanie rozwiązań w zakresie renowacji i może zostać zagregowany przez obserwatorium zasobów budowlanych UE.

- (34) W 2020 r. ponad połowa ludności świata mieszka na obszarach miejskich. Szacuje się, że do 2050 r. odsetek ten wzrośnie do 68 %¹. Ponadto połowa infrastruktury miejskiej do 2050 r. jeszcze nie została zbudowana². Miasta i obszary metropolitalne to ośrodki działalności gospodarczej, tworzenia wiedzy, innowacji i nowych technologii. Miasta wpływają na jakość życia obywateli, którzy w nich mieszkają lub pracują. Państwa członkowskie powinny wspierać gminy pod względem technicznym i finansowym. Niektóre gminy i inne instytucje publiczne w państwach członkowskich wdrożyły już zintegrowane podejście do oszczędności energii, zaopatrzenia w energię *i zrównoważonej mobilności*, na przykład poprzez plany działania w zakresie zrównoważonej energii *lub plany zrównoważonej mobilności miejskiej* w rodzaju planów opracowanych w ramach inicjatywy Porozumienie Burmistrzów, jak również zintegrowane podejście w zakresie obszarów miejskich, które wykracza poza jednostkowe interwencje w budynkach lub środkach transportu. *Konieczne są dodatkowe wysiłki w obszarze poprawy efektywności energetycznej mobilności w miastach, zarówno w transporcie pasażerskim, jak i towarowym, ponieważ w transporcie tym zużywa się około 40 % całej energii przypadającej na transport drogowy. Rozporządzenie... [zmienione rozporządzenie w sprawie TEN-T – COD 2021/420] powinno znacząco przyczynić się do postępów w zakresie efektywności energetycznej transportu miejskiego w ramach spójnego, zintegrowanego i multimodalnego podejścia dzięki wprowadzeniu wymogu przyjęcia planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP) zdefiniowanych w tym rozporządzeniu. Ponadto, aby osiągnąć cele niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie powinny zdecydowanie zachęcać jak największą liczbę władz lokalnych do przyjęcia planów zrównoważonej mobilności miejskiej, aby przyczynić się do zmniejszenia zużycia energii i w miarę możliwości unikać niepotrzebnego transportu, zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”.*
- (35) W odniesieniu do nabywania niektórych produktów i usług oraz nabywania i wynajmowania budynków, instytucje zamawiające i podmioty zamawiające, które zawierają umowy na publiczne roboty budowlane, dostawy lub usługi, powinny dawać przykład i podejmować decyzje w sprawie zakupu, przy uwzględnieniu kwestii efektywności energetycznej oraz stosować zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”, w tym w postępowaniach dotyczących tych umów w sprawie zamówień publicznych i koncesji, w odniesieniu do których w załączniku IV nie określono żadnych szczególnych wymogów. Powinno dotyczyć to jednostek administracyjnych, których właściwość rozciąga się na całe terytorium państwa członkowskiego. Jeżeli w danym państwie członkowskim i w przypadku danego uprawnienia nie istnieje odpowiednia jednostka administracyjna, której właściwość obejmowałaby całe terytorium państwa, obowiązek ten powinien dotyczyć tych jednostek administracyjnych, których właściwość łącznie obejmuje całe terytorium państwa. Nie należy jednak naruszać przepisów dyrektyw Unii dotyczących zamówień publicznych. Państwa członkowskie powinny usunąć bariery utrudniające wspólne udzielanie zamówień w danym państwie członkowskim lub za granicą, jeżeli może to zmniejszyć koszty, zwiększyć korzyści płynące z rynku wewnętrznego poprzez stworzenie możliwości rynkowych dla dostawców i dostawców usług energetycznych.
- (36) Wszystkie podmioty publiczne inwestujące zasoby publiczne w drodze zamówień publicznych powinny dawać przykład przy udzielaniu zamówień i koncesji przez

¹ <https://www.unfpa.org/world-population-trends>

² https://www.un.org/en/ecosoc/integration/pdf/fact_sheet.pdf

wybieranie produktów, usług, robót budowlanych i budynków o najlepszej charakterystyce energetycznej, również w odniesieniu do zamówień publicznych, które nie podlegają szczególnym wymogom na podstawie dyrektywy 2009/30/WE. W tym kontekście we wszystkich postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego i koncesji o wartości powyżej progów określonych w art. 6 i 7 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE¹, art. 2 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE² oraz art. 3 i 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE należy uwzględniać charakterystykę energetyczną produktów, budynków i usług określoną w prawie unijnym lub krajowym, traktując priorytetowo zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”.

- (37) Ważne jest również, aby państwa członkowskie monitorowały, w jaki sposób instytucje zamawiające i podmioty zamawiające uwzględniają wymagania w zakresie efektywności energetycznej przy udzielaniu zamówień na produkty, budynki, roboty budowlane i usługi, zapewniając publiczny dostęp do informacji o wpływie na efektywność energetyczną zwyciężskich przetargów przekraczających progi, o których mowa w dyrektywach w sprawie zamówień publicznych. Dzięki temu zainteresowane strony i obywatele mogą ocenić rolę sektora publicznego w zapewnianiu w przejrzysty sposób przestrzegania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” w zamówieniach publicznych.
- (38) W Europejskim Zielonym Ładzie uznaje się rolę gospodarki o obiegu zamkniętym w przyczynianiu się do realizacji ogólnych unijnych celów w zakresie obniżenia emisyjności. Sektor publiczny **powinien** przyczynić się do realizacji tych celów, wykorzystując swoją siłę nabywczą do wyboru, w stosownych przypadkach, przyjaznych dla środowiska produktów, budynków, usług i robót budowlanych za pomocą dostępnych narzędzi zielonych zamówień publicznych, a tym samym znacząco przyczyniając się do zmniejszenia zużycia energii i wpływu na środowisko.
- (39) Ważne jest, aby państwa członkowskie udzielały instytucjom publicznym niezbędnego wsparcia we wprowadzaniu wymagań w zakresie efektywności energetycznej w zamówieniach publicznych oraz w stosowaniu zielonych zamówień publicznych, zapewniając niezbędne wytyczne i metody przeprowadzania oceny kosztów w całym cyklu życia oraz skutków i kosztów środowiskowych. Oczekuje się, że dobrze zaprojektowane narzędzia, w szczególności narzędzia cyfrowe, ułatwią postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i zmniejszą koszty administracyjne, zwłaszcza w mniejszych państwach członkowskich, które mogą nie posiadać wystarczających zdolności do przygotowywania ofert. W tym względzie państwa członkowskie powinny aktywnie propagować korzystanie z narzędzi cyfrowych i współpracę między instytucjami zamawiającymi, w tym ponad granicami, w celu wymiany najlepszych praktyk.
- (40) Biorąc pod uwagę, że budynki odpowiadają za emisję gazów cieplarnianych również przed rozpoczęciem ich eksploatacji i po jej zakończeniu, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę emisję dwutlenku węgla przez budynki w całym cyklu życia. Odbywa się to w kontekście wysiłków mających na celu zwrócenie większej uwagi na wyniki w całym cyklu życia, aspekty gospodarki o obiegu zamkniętym i wpływ na środowisko, w ramach wzorcowej roli sektora publicznego. Udzielanie zamówień

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 1).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

publicznych może zatem stanowić okazję do zajęcia się kwestią wbudowanych emisji dwutlenku węgla w budynkach w całym cyklu życia. W tym względzie instytucje zamawiające są ważnymi podmiotami, które **powinny** podejmować działania w ramach systemu zamówień publicznych poprzez zakup nowych budynków, w których uwzględniono współczynnik globalnego ocieplenia w całym cyklu życia.

- (41) Współczynnik globalnego ocieplenia w całym cyklu życia służy do pomiaru emisji gazów cieplarnianych związanych z budynkiem na różnych etapach jego cyklu życia. W związku z tym mierzy się nim ogólny wkład budynku w emisje, które prowadzą do zmiany klimatu. Niekiedy nazywa się go oceną śladu węglowego lub pomiarem dwutlenku węgla w całym cyklu życia. Wyraża on zarówno emisje dwutlenku węgla wbudowane w materiały budowlane, jak i bezpośrednie i pośrednie emisje dwutlenku węgla na etapie użytkowania. Budynki są znaczącym „bankiem” materiałów, w którym przez wiele dziesięcioleci składowane są zasoby wysokoemisyjne, a zatem istotne jest zbadanie projektów, które ułatwiają ponowne użycie i recykling na koniec okresu eksploatacji, **zgodnie z nowym planem działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym. Państwa członkowskie powinny promować obieg zamknięty, trwałość i przystosowalność materiałów budowlanych, aby zająć się zrównoważonym charakterem wyrobów budowlanych, a jednocześnie ustanowić konkurencyjne i atrakcyjne koszty poprzez stosowanie wszystkich dostępnych instrumentów finansowych zachęcających do wykorzystywania materiałów o obiegu zamkniętym.**
- (42) Współczynnik ocieplenia globalnego wyraża się jako wskaźnik liczbowy w kg ekwiwalentu dwutlenku węgla na metr kwadratowy (wewnętrznej powierzchni użytkowej) dla każdego etapu cyklu życia uśredniony dla jednego roku referencyjnego okresu badania wynoszącego 50 lat. Dobór danych, określenie scenariuszy i obliczenia przebiegają zgodnie z normą EN 15978. Zakres elementów budynku i wyposażenia technicznego określono we wskaźniku 1,2 unijnych ram zrównoważonego budownictwa. W przypadku gdy istnieje krajowe narzędzie obliczeniowe lub jest ono wymagane do ujawnienia informacji lub uzyskania pozwoleń na budowę, powinna istnieć możliwość wykorzystania tego narzędzia krajowego w celu dostarczenia wymaganych informacji. Powinna istnieć możliwość korzystania z innych narzędzi obliczeniowych, jeżeli spełniają one minimalne kryteria określone w unijnych ramach zrównoważonego budownictwa.
- (43) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE¹ dotyczy instalacji, które przyczyniają się do wytwarzania energii lub wykorzystują energię do celów produkcji, a informacje na temat energii wykorzystywanej w takiej instalacji lub wytwarzanej przez taką instalację muszą być zawierane we wnioskach o pozwolenia zintegrowane (art. 12 ust. 1 lit. b)). Ponadto w art. 11 tej dyrektywy określono, że efektywne wykorzystanie energii jest jedną z ogólnych zasad regulujących podstawowe obowiązki operatora i jednym z kryteriów ustalania najlepszych dostępnych technik na podstawie załącznika III do dyrektywy 2010/75/UE. Na efektywność funkcjonowania systemów energetycznych wpływają w każdym momencie możliwości płynnego i elastycznego włączania do sieci mocy generowanych w oparciu o różne źródła energii, które charakteryzują się zróżnicowaną bezwładnością i różnymi czasami rozruchu. Poprawa efektywności umożliwi lepsze wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17).

- (44) Poprawa efektywności energetycznej może przyczynić się do poprawy wyników gospodarczych. Państwa członkowskie i Unia powinny dążyć do zmniejszenia zużycia energii niezależnie od poziomu wzrostu gospodarczego.
- (45) Obowiązek oszczędności energii ustanowiony niniejszą dyrektywą powinien zostać zwiększony i powinien obowiązywać również po 2030 r. Zapewniłoby to stabilność dla inwestorów, a tym samym wspierałoby długoterminowe inwestycje i długoterminowe środki w zakresie efektywności energetycznej, takie jak gruntowne renowacje budynków i długofalowy cel polegający na ułatwieniu opłacalnej transformacji istniejących budynków w budynki o niemal zerowym zużyciu energii. **Gruntownym renowacjom, które poprawiają charakterystykę energetyczną budynku o co najmniej 60 %, poddaje się obecnie jedynie 0,2 % budynków rocznie, a tylko w jednej piątej przypadków efektywność energetyczna znacznie się poprawia.** Obowiązek oszczędności energii odgrywa ważną rolę w tworzeniu lokalnego wzrostu, miejsc pracy, konkurencyjności i w zmniejszaniu ubóstwa energetycznego. Powinien zapewnić Unii możliwość osiągnięcia celów w zakresie energii i klimatu przez tworzenie dalszych możliwości i wyeliminowanie powiązania pomiędzy zużyciem energii a wzrostem gospodarczym. Współpraca z sektorem prywatnym jest istotna dla oceny warunków, w jakich można aktywować prywatne inwestycje w projekty dotyczące efektywności energetycznej, oraz dla opracowania nowych modeli dochodów na potrzeby innowacji w dziedzinie efektywności energetycznej.
- (46) Środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej pozytywnie wpływają też na jakość powietrza, ponieważ bardziej efektywne energetycznie budynki przyczyniają się do zmniejszenia zapotrzebowania na paliwa grzewcze, w tym na stałe paliwa grzewcze. Zatem środki w zakresie efektywności energetycznej przyczyniają się do poprawy jakości powietrza w pomieszczeniach i na zewnątrz oraz pomagają w opłacalny sposób osiągnąć cele unijnej polityki jakości powietrza ustanowione w szczególności w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284¹.
- (47) Państwa członkowskie są zobowiązane do osiągnięcia łącznych oszczędności końcowego zużycia energii dla całego okresu objętego obowiązkiem aż do 2030 r. , równoważnego rocznym nowym oszczędnościom wynoszącym co najmniej 0,8 % zużycia energii końcowej do dnia 31 grudnia 2023 r. i co najmniej 2 % od dnia 1 stycznia 2024 r. Wymóg ten można spełnić za pomocą nowych środków z dziedziny polityki, które zostaną przyjęte podczas okresu objętego obowiązkiem od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r. lub za pomocą nowych indywidualnych działań podjętych w wyniku przyjęcia środków z dziedziny polityki w trakcie lub przed rozpoczęciem poprzedniego okresu, o ile działania indywidualne generujące oszczędności energii zostały wprowadzone w kolejnym okresie. W tym celu państwa członkowskie powinny mieć możliwość korzystania z systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej, z alternatywnych środków z dziedziny polityki lub z obu rozwiązań.
- (48) W okresie od 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. Cypr i Malta powinny być zobowiązane do osiągnięcia łącznych oszczędności końcowego zużycia energii odpowiadających nowym oszczędnościom w wysokości 0,24 % zużycia energii końcowej jedynie w latach 2021–2030. Ten indywidualny wskaźnik oszczędności powinien przestać obowiązywać od dnia 1 stycznia 2024 r.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE (Dz.U. L 344 z 17.12.2016, s. 1).

- (49) W przypadku stosowania systemów nakładających zobowiązania państwa członkowskie powinny na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów wyznaczyć strony zobowiązane wśród **operatorów systemów przesyłowych**, operatorów systemów **dystrybucyjnych**, dystrybutorów energii, przedsiębiorstw prowadzących detaliczną sprzedaż energii oraz przedsiębiorstw prowadzących dystrybucję lub sprzedaż detaliczną paliw transportowych. Wyznaczenia lub zwolnienia z wyznaczenia niektórych kategorii takich dystrybutorów lub przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż detaliczną nie należy rozumieć jako niezgodnego z zasadą niedyskryminacji. Państwa członkowskie mają możliwość wyboru, czy wszyscy tacy **operatorzy systemów przesyłowych**, **operatorzy systemów dystrybucyjnych**, dystrybutorzy lub przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż detaliczną są wyznaczeni jako strony zobowiązane, czy też dotyczy to jedynie niektórych kategorii takich dystrybutorów lub przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż detaliczną. W celu wzmocnienia pozycji i ochrony odbiorców wrażliwych, **gospodarstw o niskich dochodach**, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym i osób zajmujących mieszkania socjalne oraz w celu wdrożenia środków z dziedziny polityki na zasadzie priorytetu wśród tych osób państwa członkowskie mogą wymagać od stron zobowiązanych osiągnięcia oszczędności energii wśród odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym i osób zajmujących mieszkania socjalne. W tym celu państwa członkowskie mogą również ustanowić cele w zakresie redukcji kosztów energii. Strony zobowiązane mogłyby osiągnąć te cele poprzez promowanie instalacji środków prowadzących do oszczędności energii i oszczędności finansowych na rachunkach za energię, takich jak instalacja środków izolacyjnych i ciepłowniczych, **oraz poprzez wspieranie inicjatyw w zakresie oszczędności energii realizowanych przez społeczności energetyczne działające w zakresie energii ze źródeł odnawialnych i obywatelskie społeczności energetyczne. Środki te mogą być szczególnie korzystne dla odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym i osób zajmujących mieszkania socjalne, ponieważ osoby te zazwyczaj mieszkają w budynkach o gorszej charakterystyce energetycznej i tym samym odniosą największe korzyści z poprawy efektywności energetycznej.**
- (50) Opracowując środki z dziedziny polityki służące wypełnieniu obowiązku oszczędności energii, państwa członkowskie powinny przestrzegać unijnych norm i priorytetów dotyczących klimatu i środowiska oraz przestrzegać zasady „nie czynić poważnych szkód” w rozumieniu rozporządzenia (UE) 2020/852¹. Państwa członkowskie nie powinny promować działań, które nie są zrównoważone pod względem środowiskowym, takich jak wykorzystanie paliw kopalnych. Obowiązek oszczędności energii ma na celu wzmocnienie reakcji na zmianę klimatu przez promowanie zachęt dla państw członkowskich do wdrożenia kombinacji zrównoważonych i czystych środków z różnych dziedzin polityki, które są odporne i łagodzą zmianę klimatu. W związku z tym od momentu transpozycji niniejszej dyrektywy **zgodnie z załącznikiem V** oszczędności energii wynikające ze środków z dziedziny polityki dotyczących bezpośredniego spalania paliw kopalnych **mogą być – pod pewnymi warunkami i przez określony okres – oszczędnościami energii kwalifikowalnymi do uwzględnienia na poczet realizacji obowiązku oszczędności energii.** Umożliwi to dostosowanie obowiązku oszczędności energii do celów Europejskiego Zielonego Ładu, Planu w zakresie celów klimatycznych i inicjatywy „Fala renowacji”, a także odzwierciedli potrzebę działania wskazaną przez MAE w jej

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

sprawozdaniu na temat zeroemisyjności netto¹. Ograniczenie to ma na celu zachęcenie państw członkowskich do wydawania środków publicznych wyłącznie na zachowujące aktualność i zrównoważone technologie. Ważne jest, aby państwa członkowskie zapewniły uczestnikom rynku jasne ramy polityki i pewność inwestycyjną. Wdrożenie metody obliczeniowej w ramach obowiązku oszczędności energii powinno umożliwić wszystkim uczestnikom rynku dostosowanie swoich technologii w rozsądnych ramach czasowych. W przypadku gdy państwa członkowskie wspierają wdrażanie wydajnych technologii opartych na paliwach kopalnych lub wczesne zastąpienie takich technologii, na przykład poprzez systemy dotacji lub systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej, oszczędności energii mogą nie być już kwalifikowalne do uwzględnienia na poczet realizacji obowiązku oszczędności energii. Chociaż oszczędności energii wynikające np. z promowania kogeneracji opartej na gazie ziemnym nie byłyby kwalifikowalne, ograniczenie to nie miałyby zastosowania do pośredniego wykorzystania paliw kopalnych, na przykład gdy produkcja energii elektrycznej obejmuje wytwarzanie jej z paliw kopalnych. Środki z dziedziny polityki ukierunkowane na zmiany zachowań, mające na celu ograniczenie zużycia paliw kopalnych, na przykład poprzez kampanie informacyjne, ekologiczną jazdę, powinny pozostać kwalifikowalne. Oszczędności energii wynikające ze środków z dziedziny polityki ukierunkowanych na renowacje budynków mogą obejmować środki takie jak zastępowanie systemów ciepłowniczych zasilanych paliwami kopalnymi wraz z ulepszeniami przegród zewnętrznych, które powinny być ograniczone do tych technologii, które umożliwiają osiągnięcie wymaganych oszczędności energii zgodnie z krajowymi kodeksami budowlanymi ustanowionymi w danym państwie członkowskim. Niezależnie od tego państwa członkowskie powinny promować modernizację systemów ciepłowniczych w ramach gruntownych renowacji zgodnie z długoterminowym celem osiągnięcia neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla, tj. zmniejszając zapotrzebowanie na ciepło i pokrywając pozostałe zapotrzebowanie na ciepło z bezemisyjnego źródła energii. ***Przy rozliczaniu oszczędności niezbędnych do zrealizowania części obowiązku oszczędności energii wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym państwa członkowskie mogą uwzględnić ich warunki klimatyczne.***

- (51) Środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej w transporcie stosowane przez państwa członkowskie kwalifikują się do uwzględnienia w celu spełnienia ich zobowiązania dotyczącego oszczędności końcowego zużycia energii. Środki takie obejmują strategie, które między innymi propagują bardziej energooszczędne pojazdy, ***w tym rodzaje transportu zasilane akumulatorami***, zmianę środków transportu na rzecz jazdy na rowerze, chodzenia pieszo i korzystania z transportu zbiorowego lub mobilność i miejskie zagospodarowanie przestrzenne zmniejszające popyt na transport. Ponadto, z zastrzeżeniem spełnienia wymogów dotyczących istotności i dodatkowości określonych w załączniku V do niniejszej dyrektywy, mogą się również kwalifikować systemy, które przyspieszają upowszechnianie się nowych, bardziej energooszczędnych pojazdów, lub polityki wspierające zmianę w kierunku paliw o obniżonych poziomach emisji ***gazów cieplarnianych***, z wyjątkiem środków z dziedziny polityki dotyczących bezpośredniego spalania paliw kopalnych, które zmniejszają zużycie energii w przeliczeniu na kilometr. Środki z dziedziny polityki promujące upowszechnienie się nowych pojazdów napędzanych paliwami kopalnymi nie powinny kwalifikować się jako środki kwalifikowalne do uwzględnienia na poczet realizacji obowiązku oszczędności energii.

¹ MAE (Międzynarodowa Agencja Energetyczna) (2021), „Net Zero by 2050 A Roadmap for the Global Energy Sector” [Zeroemisyjność netto do 2050 r.: plan działania dla światowego sektora energii], <https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050>.

- (52) Środki przyjęte przez państwa członkowskie na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842¹, które prowadzą do weryfikowalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej, można uznać za opłacalny sposób spełnienia przez państwa członkowskie ich zobowiązania w zakresie oszczędności energii wynikającego z niniejszej dyrektywy.
- (53) W ramach swoich systemów nakładających zobowiązania państwa członkowskie powinny mieć możliwość – na zasadzie alternatywy w stosunku do wymagania od stron zobowiązanych uzyskania wielkości łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wymaganych na mocy art. 8 ust. 1 niniejszej dyrektywy – zezwolenia stronom zobowiązany na wniesienie wkładu lub zobligowania ich do wniesienia wkładu na rzecz krajowego funduszu efektywności energetycznej, który mógłby zostać wykorzystany do wdrażania środków z dziedziny polityki na zasadzie priorytetu wśród odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz osób zajmujących mieszkania socjalne.
- (54) Państwa członkowskie i strony zobowiązane powinny korzystać z wszystkich dostępnych środków i technologii, z wyjątkiem tych, które dotyczą wykorzystania technologii bezpośredniego spalania paliw kopalnych, w celu osiągnięcia wymaganych łącznych oszczędności końcowego zużycia energii, w tym przez propagowanie **inteligentnych i** zrównoważonych technologii w efektywnych systemach ciepłowniczych i chłodniczych, efektywnej infrastrukturze ogrzewania i chłodzenia, **efektywnych i inteligentnych budynkach, pojazdach elektrycznych i przemyśle elektrycznym** oraz audytów energetycznych lub równoważnych systemów zarządzania energią, pod warunkiem że zgłoszone oszczędności energii spełniają wymogi określone w art. 8 i w załączniku V do niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powinny dążyć do dużej elastyczności w projektowaniu i wdrażaniu alternatywnych środków z dziedziny polityki. Państwa członkowskie powinny zachęcać do podejmowania działań prowadzących do oszczędności energii **w całym cyklu życia**.
- (55) Długoterminowe środki w zakresie efektywności energetycznej będą nadal przynosić oszczędności energii po 2020 r., ale aby przyczynić się do realizacji celu Unii w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r., środki te powinny przynieść nowe oszczędności po 2020 r. Z drugiej strony oszczędności energii uzyskane po dniu 31 grudnia 2020 r. nie powinny być zaliczane na poczet łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wymaganych w odniesieniu do okresu od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.
- (56) Nowe oszczędności powinny mieć charakter dodatkowy w stosunku do normalnych działań, tak aby nie można było zaliczać na poczet spełnienia wymogów takich oszczędności energii, które i tak miałyby miejsce. W celu obliczenia wpływu wprowadzonych środków uwzględniane powinny być jedynie oszczędności netto, zmierzone jako zmiana zużycia energii bezpośrednio związana z przedmiotowym środkiem w zakresie efektywności energetycznej wdrożonym dla celów art. 8 niniejszej dyrektywy. W celu obliczenia oszczędności netto państwa członkowskie powinny ustanowić scenariusz odniesienia przedstawiający rozwój sytuacji w przypadku braku przedmiotowego środka. Dany środek z dziedziny polityki należy oceniać w stosunku

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań w dziedzinie klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26).

do tego scenariusza odniesienia. Państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę minimalne wymagania określone w odpowiednich ramach legislacyjnych na poziomie unijnym oraz powinny wziąć pod uwagę fakt, że inne środki z dziedziny polityki mogą być stosowane w tym samym okresie, co również może mieć wpływ na wysokość oszczędności energii, zatem nie wszystkie ze zmian obserwowanych od czasu wprowadzenia określonego środka z dziedziny polityki będącego przedmiotem oceny można przypisać wyłącznie temu środkowi. Aby spełniony został wymóg istotności, działania strony zobowiązanej, strony uczestniczącej lub strony uprawnionej powinny się faktycznie przyczyniać do osiągnięcia zgłaszanych oszczędności energii.

- (57) W celu zwiększenia potencjału oszczędności energii w przesyłach i dystrybucji energii elektrycznej istotne jest, aby w obliczaniu oszczędności energii uwzględnić, w stosownych przypadkach, wszystkie elementy łańcucha energetycznego. Przeprowadzone badania i konsultacje z zainteresowanymi stronami wykazały znaczny potencjał. Warunki fizyczne i ekonomiczne różnią się jednak między poszczególnymi państwami członkowskimi, a często w obrębie kilku państw członkowskich, i istnieje duża liczba operatorów systemów. Okoliczności te wskazują na podejście zdecentralizowane, zgodnie z zasadą pomocniczości. Krajowe organy regulacyjne dysponują wymaganą wiedzą, kompetencjami prawnymi i zdolnościami administracyjnymi, aby wspierać rozwój wydajnej energetycznie sieci elektroenergetycznej. Podmioty takie jak europejska sieć operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej (ENTSO-E) oraz europejska organizacja operatorów systemów dystrybucyjnych (organizacja OSD UE) również mogą wnieść użyteczny wkład i powinny wspierać swoich członków we wdrażaniu środków w zakresie efektywności energetycznej.
- (58) Podobne podejście ma zastosowanie do bardzo dużej liczby operatorów systemów przesyłu i dystrybucji gazu ziemnego. Rola gazu ziemnego oraz tempo dostaw i zasięg terytorialny są bardzo zróżnicowane w poszczególnych państwach członkowskich. W takich przypadkach krajowe organy regulacyjne są najlepiej przygotowane do monitorowania i kierowania ewolucji systemu w kierunku zwiększonej efektywności, a podmioty takie jak europejska sieć operatorów systemów przesyłowych gazu (ENTSO-G) mogą wnieść użyteczny wkład i powinny wspierać swoich członków we wdrażaniu środków w zakresie efektywności energetycznej.
- (58a) ***Przedsiębiorstwa usług energetycznych są ważne, aby opracowywać, projektować, budować i organizować finansowanie projektów, które oszczędzają energię, zmniejszają koszty energii oraz obniżają koszty eksploatacji i utrzymania w sektorach takich jak budownictwo, przemysł i transport.***
- (59) ***Uwzględnienie związku między wodą a energią jest szczególnie ważne dla rozwiązania problemu współzależności między zużyciem energii i wody oraz rosnącej presji na oba te zasoby.*** Do oszczędności energii w znaczący sposób może przyczynić się skuteczna gospodarka wodna, ***która przynosi nie tylko korzyści dla klimatu, lecz także korzyści gospodarcze i społeczne.*** Sektor wodno-ściekowy odpowiada za 3,5 % zużycia energii elektrycznej w Unii i oczekuje się, że udział ten wzrośnie. Równocześnie nieszczelności odpowiadają za 24 % całkowitego zużycia wody w Unii, a sektor energetyczny jest największym konsumentem wody, odpowiadając za 44 % jej zużycia. Należy w pełni zbadać potencjał oszczędności energii wiążący się z wykorzystaniem inteligentnych technologii i procesów ***we wszystkich przemysłowych, mieszkalnych i komercyjnych obiegach wody i zastosowaniach wodnych*** oraz stosować je zawsze wtedy, gdy jest to racjonalne pod względem kosztów, a także należy uwzględniać zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”. Ponadto zaawansowane technologie nawadniania, ***zbierania wody deszczowej i ponownego wykorzystania wody*** mogłyby znacznie

ograniczyć zużycie wody w rolnictwie, *budynkach i przemyśle* oraz zużycie energii wykorzystywanej do jej uzdatniania i transportu.

- (60) Zgodnie z art. 9 Traktatu polityki Unii w zakresie efektywności energetycznej powinny sprzyjać włączeniu społecznemu, a zatem również zapewniać wszystkim odbiorcom dotkniętym ubóstwem energetycznym równy dostęp do środków w zakresie efektywności energetycznej. Poprawa efektywności energetycznej powinna być wdrażana na zasadzie priorytetu wśród odbiorców wrażliwych i wrażliwych użytkowników końcowych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym i ■ wśród gospodarstw domowych o *niskich i średnich* dochodach i osób zajmujących mieszkania socjalne, osób starszych i osób żyjących na obszarach wiejskich, oddalonych i *najbardziej oddalonych*. W tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na konkretne grupy, które są bardziej dotknięte ubóstwem energetycznym lub bardziej nim zagrożone lub bardziej narażone na jego skutki, takie jak kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, dzieci i osoby o mniejszościowym pochodzeniu rasowym lub etnicznym. Państwa członkowskie mogą nałożyć na strony zobowiązane wymóg włączenia celów społecznych do środków służących oszczędności energii, w odniesieniu do ubóstwa energetycznego, a możliwość ta została już rozszerzona na alternatywne środki z dziedziny polityki i krajowe fundusze efektywności energetycznej. Powinno to zostać przekształcone w obowiązek wzmacniania pozycji i ochrony odbiorców wrażliwych i wrażliwych użytkowników końcowych oraz łagodzenia ubóstwa energetycznego, przy jednoczesnym umożliwieniu państwom członkowskim zachowania pełnej elastyczności co do rodzaju środka z dziedziny polityki, ich wielkości, zakresu i treści. Jeżeli system zobowiązujący do efektywności energetycznej nie pozwala na środki odnoszące się do indywidualnych odbiorców energii, państwa członkowskie mogą przyjmować środki łagodzące ubóstwo energetyczne wyłącznie w ramach alternatywnych środków z dziedziny polityki. W ramach swoich polityk państwa członkowskie powinny dopilnować, aby inne środki z dziedziny polityki nie miały negatywnego wpływu na odbiorców wrażliwych, użytkowników końcowych, osoby dotknięte ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osoby zajmujące mieszkania socjalne. Państwa członkowskie powinny w jak najlepszy sposób wykorzystywać inwestycje w środki poprawy efektywności energetycznej w ramach finansowania publicznego, w tym finansowanie i instrumenty finansowe ustanowione na poziomie unijnym.
- (61) Niniejsza dyrektywa odnosi się do pojęcia odbiorców wrażliwych, które państwa członkowskie mają zdefiniować na podstawie dyrektywy (UE) 2019/944. Ponadto, na podstawie dyrektywy 2012/27/UE, pojęcie „użytkownicy końcowi” obok pojęcia „odbiorca końcowy” doprecyzowuje, że prawa do informacji o rozliczeniach i zużyciu przysługują również odbiorcom, którzy nie zawarli indywidualnych ani bezpośrednich umów z dostawcą energii wykorzystywanej w systemach zbiorowego ogrzewania, chłodzenia lub produkcji ciepłej wody użytkowej w budynkach wielorodzinnych. Pojęcie odbiorców wrażliwych niekoniecznie zapewnia ukierunkowanie na użytkowników końcowych. W związku z tym, w celu zapewnienia, aby środki określone w niniejszej dyrektywie docierały do wszystkich osób fizycznych i gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, państwa członkowskie powinny przy ustalaniu definicji odbiorców wrażliwych uwzględnić nie tylko odbiorców sensu stricto, ale również użytkowników końcowych.
- (62) Około 34 mln gospodarstw domowych w Unii nie było w stanie utrzymać odpowiedniej temperatury w mieszkaniu w 2019 r. ¹ W Europejskim Zielonym Ładzie Unia nadaje

¹ ZALECENIE KOMISJI z dnia 14 października 2020 r. dotyczące ubóstwa energetycznego, C(2020) 9600 final.

priorytet społecznemu wymiarowi transformacji, zobowiązując się do przestrzegania zasady, zgodnie z którą nikt nie zostanie pominięty. Zielona transformacja, w tym przejście na czystą energię, wpływa w różny sposób na kobiety i mężczyzn i może mieć szczególnie wpływ na niektóre grupy w niekorzystnej sytuacji, w tym osoby z niepełnosprawnościami. Środki w zakresie efektywności energetycznej muszą zatem mieć kluczowe znaczenie dla każdej opłacalnej strategii na rzecz zwalczania ubóstwa energetycznego i przeciwdziałania słabej pozycji konsumentów oraz stanowią uzupełnienie polityki zabezpieczenia społecznego na poziomie państw członkowskich. Aby środki w zakresie efektywności energetycznej w zrównoważony sposób ograniczały ubóstwo energetyczne najemców, należy wziąć pod uwagę ich opłacalność, a także przystępność cenową dla właścicieli nieruchomości i najemców, oraz zagwarantować odpowiednie wsparcie finansowe i techniczne dla takich środków na poziomie państw członkowskich. Państwa członkowskie powinny wspierać szczebel lokalny i regionalny w identyfikowaniu i łagodzeniu ubóstwa energetycznego. ***Obejmuje to określanie i zaspokajanie szczególnych potrzeb poszczególnych grup zagrożonych ubóstwem energetycznym lub bardziej podatnych na jego skutki. W celu ochrony osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne państwa członkowskie powinny zachęcać strony zobowiązane do podejmowania działań takich jak renowacja budynków, w tym mieszkań socjalnych, wymiana urządzeń, wsparcie finansowe i zachęty na rzecz środków poprawy efektywności energetycznej zgodnie z krajowymi systemami finansowania i wsparcia lub audyty energetyczne. Państwa członkowskie powinny wymagać od stron zobowiązanych współpracy z władzami regionalnymi i lokalnymi oraz współpracy ze służbami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego (takimi jak organizacje konsumenckie, społeczne organizacje pozarządowe i stowarzyszenia mieszkaniowe) w celu utworzenia platformy zaangażowania na rzecz zmniejszenia ubóstwa energetycznego.*** Zgodnie z celami Porozumienia paryskiego w dłuższej perspektywie zasoby budynków w Unii będą musiały stać się budynkami o niemal zerowym zużyciu energii. Aktualne tempo renowacji budynków jest niewystarczające, a najtrudniej jest przeprowadzić je w budynkach zajmowanych przez osoby o niskich dochodach dotknięte ubóstwem energetycznym. Środki określone w niniejszej dyrektywie dotyczące obowiązku oszczędności energii, systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej i alternatywnych środków z dziedziny polityki mają zatem szczególne znaczenie.

- (63) Mając na uwadze wykorzystanie potencjału w zakresie oszczędności energii w niektórych segmentach rynku, dla których w zasadzie nie istnieje oferta handlowa audytów energetycznych (np. małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP)), państwa członkowskie powinny opracować programy zachęcające MŚP do poddawania się audytom energetycznym ***i wdrażania zaleceń po przeprowadzonych audytach energetycznych oraz wspierające je w tych działaniach, na przykład poprzez ustanowienie systemów wsparcia, takich jak ośrodki przeprowadzania audytów energetycznych MŚP i mikroprzedsiębiorstw, w celu pokrycia kosztów audytu energetycznego. Takie ośrodki powinny być zlokalizowane na uniwersytetach oraz powinny posiadać centralną bazę danych do celów gromadzenia i przekazywania wyników audytów.*** W przypadku dużych przedsiębiorstw audyty energetyczne powinny być obowiązkowe i regularne, gdyż w ich przypadku oszczędność energii może być znaczna. Audyty energetyczne powinny uwzględniać odpowiednie normy europejskie lub międzynarodowe, jak np. EN ISO 50001 (systemy zarządzania energią), ***EN ISO 50005 (systemy zarządzania energią)***, EN 16247-1 (audyty energetyczne), ***ISO 50002 (audyty energetyczne)*** lub jeżeli obejmują audyt energetyczny, EN ISO 14000 (systemy zarządzania środowiskiem), a zatem powinny być zgodne z przepisami załącznika VI

do niniejszej dyrektywy, ponieważ nie wykraczają poza wymogi tych odpowiednich norm. Obecnie trwają prace nad szczegółową normą europejską dotyczącą audytów energetycznych. Audyty energetyczne mogą być przeprowadzane jako jednostkowe audyty lub stanowić część szerszego systemu zarządzania środowiskowego lub umowy o poprawę efektywności energetycznej. We wszystkich takich przypadkach systemy te powinny spełniać minimalne wymagania określone w załączniku VI. Ponadto konkretne mechanizmy i systemy ustanowione w celu monitorowania emisji i zużycia paliwa przez niektórych przewoźników, na przykład na podstawie prawa unijnego w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji, mogą zostać uznane za zgodne z audytami energetycznymi, w tym w ramach systemów zarządzania energią, jeżeli spełniają minimalne wymagania określone w załączniku VI.

- (63a) ***Państwa członkowskie powinny wprowadzić obowiązek wdrożenia zaleceń po przeprowadzonych audytach energetycznych przez przedsiębiorstwa. Brak obowiązku wdrożenia zaleceń z audytów jest głównym powodem, dla którego przedsiębiorstwa nie uwzględniają tych zaleceń w odpowiedni sposób.***
- (64) Średnie zużycie w przedsiębiorstwie powinno stanowić kryterium definiowania stosowania systemów zarządzania energią i audytów energetycznych, aby zwiększyć czułość tych mechanizmów w identyfikowaniu odpowiednich możliwości uzyskania opłacalnych oszczędności energii. Przedsiębiorstwa, które nie osiągają progów zużycia określonych dla systemów zarządzania energią i audytów energetycznych, powinny być zachęcane do poddawania się audytom energetycznym i wdrażania zaleceń wynikających z tych audytów ***oraz powinny otrzymywać w tym celu wsparcie techniczne.***
- (65) W przypadku gdy audyty energetyczne są przeprowadzane przez ekspertów wewnętrznych, zachowanie koniecznej niezależności wymaga, by tacy eksperci nie byli bezpośrednio zaangażowani w audytowaną działalność.
- (66) Sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) jest kolejnym ważnym sektorem, na który zwraca się coraz większą uwagę. W 2018 r. zużycie energii przez ośrodki przetwarzania danych w UE wyniosło 76,8 TWh. Oczekuje się, że do 2030 r. wartość ta osiągnie 98,5 TWh, co oznacza wzrost o 28 %. Ten wzrost wyrażony w wartościach bezwzględnych można również przedstawić w kategoriach względnych: w 2018 r. ośrodki przetwarzania danych odpowiadały za 2,7 % zapotrzebowania na energię elektryczną w UE i jeżeli utrzyma się obecny trend, do 2030 r. wartość ta wzrośnie do 3,21 %¹. W europejskiej strategii cyfrowej już zauważono, jak potrzebne są wysoce energooszczędne i zrównoważone ośrodki przetwarzania danych, i wezwano do stosowania środków na rzecz przejrzystości dla operatorów telekomunikacyjnych w odniesieniu do ich śladu środowiskowego. Aby promować zrównoważony rozwój w sektorze ICT, w szczególności w ośrodkach przetwarzania danych, państwa członkowskie powinny gromadzić i publikować dane istotne z punktu widzenia charakterystyki energetycznej, śladu wodnego ***i elastyczności*** ośrodków przetwarzania danych ***po stronie popytu w oparciu o wspólny unijny wzorzec.*** Państwa członkowskie powinny gromadzić i publikować jedynie dane dotyczące ośrodków przetwarzania danych o ***zapotrzebowaniu zainstalowanej infrastruktury IT na energię elektryczną wynoszącym co najmniej 100 kW***, w przypadku których odpowiednie działania w zakresie projektowania lub efektywności, podejmowane odpowiednio w stosunku do nowych lub istniejących instalacji, mogą doprowadzić do znacznego zmniejszenia zużycia energii i wody, ***zwiększenia efektywności systemów promujących obniżenie***

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/energy-efficient-cloud-computing-technologies-and-policies-eco-friendly-cloud-market>

emisyjności sieci lub ponownego wykorzystania ciepła odpadowego w pobliskich instalacjach i sieciach ciepłowniczych. Na podstawie zebranych danych **należy ustanowić wskaźniki** zrównoważonego charakteru ośrodka przetwarzania danych, **uwzględniając również już istniejące inicjatywy w danym sektorze. Z myślą o ułatwieniu ujawniania informacji Komisja powinna przygotować wytyczne dotyczące monitorowania i publikowania informacji na temat charakterystyki energetycznej ośrodków przetwarzania danych po przeprowadzeniu konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami i uwzględnieniu ujednoczonych wskaźników. Bezwzględnie konieczne jest posiadanie zharmonizowanego podejścia w państwach członkowskich, aby uniknąć różnych systemów sprawozdawczości i kluczowych wskaźników charakterystyki energetycznej między państwami członkowskimi.**

- (67) Wskaźniki zrównoważonego charakteru ośrodka przetwarzania danych **powinny** być wykorzystywane do pomiaru czterech podstawowych wymiarów zrównoważonego charakteru ośrodka przetwarzania danych, a mianowicie: efektywności wykorzystania energii, ilości tej energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii, ponownego wykorzystania wytwarzanego przez nie ciepła odpadowego, **efektywności chłodzenia, efektywności wykorzystania węgla** oraz wykorzystania wody słodkiej. Wskaźniki zrównoważonego charakteru ośrodka przetwarzania danych powinny zwiększać świadomość wśród **operatorów sieci**, właścicieli i operatorów ośrodków przetwarzania danych, producentów sprzętu, twórców oprogramowania i usług, użytkowników usług ośrodka przetwarzania danych na wszystkich szczeblach, a także podmiotów i organizacji, które wdrażają, wykorzystują lub zamawiają usługi w chmurze i usługi ośrodka przetwarzania danych. Powinny one również dawać pewność co do faktycznych usprawnień wynikających z wysiłków i środków mających na celu zwiększenie zrównoważonego charakteru nowych lub istniejących ośrodków przetwarzania danych. Ponadto powinny one być wykorzystywane jako podstawa przejrzystego i opartego na dowodach planowania i podejmowania decyzji. Stosowanie wskaźników zrównoważonego charakteru ośrodka przetwarzania danych powinno być **obowiązkowe** dla państw członkowskich. Stosowanie wskaźnika zrównoważonego charakteru ośrodka przetwarzania danych powinno być opcjonalne dla państw członkowskich. **Komisja powinna ocenić efektywność ośrodków przetwarzania danych w oparciu o informacje przekazane przez państwa członkowskie.**
- (67a) **Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119¹ Komisja powinna ustanowić sektorowe partnerstwa na rzecz efektywności energetycznej w drodze nawiązania współpracy, w sposób włączający i reprezentatywny, między kluczowymi zainteresowanymi stronami, w tym również organizacji pozarządowymi i partnerami społecznymi, w sektorach takich jak ICT, transport oraz branża finansowa i budowlana.**
- (68) Obniżenie wydatków konsumentów na energię powinno być uzyskane w drodze wspierania odbiorców w zmniejszaniu zużycia energii przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię w budynkach i podnoszenie efektywności urządzeń, które powinno być połączone z dostępnością środków transportu o niskim zapotrzebowaniu na energię, zintegrowanych z transportem publicznym, **mobilnością współdzieloną** i transportem rowerowym. Państwa członkowskie powinny również rozważyć poprawę jakości sieci połączeń na obszarach wiejskich i oddalonych.

¹ **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1).**

- (69) Kluczowe znaczenie ma zwiększanie świadomości wśród wszystkich obywateli Unii na temat korzyści z większej efektywności energetycznej i przekazywanie im dokładnych informacji na temat sposobów jej osiągnięcia. Obywatele w każdym wieku powinni być również zaangażowani w transformację energetyczną za pośrednictwem Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu oraz Konferencji w sprawie przyszłości Europy. Większa efektywność energetyczna ma również istotne znaczenie dla bezpieczeństwa dostaw energii w Unii, zmniejsza bowiem jej uzależnienie od przywozu paliw z państw trzecich.
- (70) Koszty i korzyści związane ze wszystkimi środkami w zakresie efektywności energetycznej, w tym okresy zwrotu, powinny być prezentowane w sposób w pełni przejrzysty dla odbiorców.
- (71) Przy wdrażaniu niniejszej dyrektywy i przyjmowaniu innych środków w zakresie efektywności energetycznej państwa członkowskie powinny zwracać szczególną uwagę na synergie między środkami w zakresie efektywności energetycznej a efektywnym wykorzystywaniem zasobów naturalnych zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym.
- (72) Wykorzystując przewagę nowych modeli biznesowych i technologii, państwa członkowskie powinny dążyć do promowania i ułatwiania upowszechnienia środków w zakresie efektywności energetycznej, również za pomocą innowacyjnych usług energetycznych dla dużych i małych odbiorców.
- (73) Konieczne jest zapewnienie częstych i obszerniejszych informacji zwrotnych dotyczących zużycia energii, w przypadku gdy jest to technicznie wykonalne i opłacalne, zważywszy na zainstalowane urządzenia pomiarowe. Niniejsza dyrektywa doprecyzowuje, że to, czy opomiarowanie podlicznikami jest opłacalne, zależy od tego, czy powiązane koszty są proporcjonalne w stosunku do potencjalnych oszczędności energii. Ocena czy opomiarowanie podlicznikami jest opłacalne może uwzględniać wpływ innych konkretnych środków planowanych w danym budynku, takich jak planowana renowacja. **Państwa członkowskie powinny zadbać o to, aby na tyle, na ile jest to technicznie wykonalne, uzasadnione finansowo i proporcjonalne do potencjalnych oszczędności energii, odbiorcy końcowi gazu ziemnego, ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach indywidualnych liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego i podają informacje o rzeczywistym czasie korzystania.**
- (74) Niniejsza dyrektywa wyjaśnia również, że prawa dotyczące rozliczeń i informacji o rozliczeniach lub zużyciu powinny mieć zastosowanie do odbiorców energii do celów ogrzewania, chłodzenia lub ciepłej wody użytkowej z centralnego źródła, nawet gdy nie mają oni bezpośredniego, indywidualnego stosunku umownego z dostawcą energii.
- (75) Aby osiągnąć przejrzystość rozliczania indywidualnego zużycia energii cieplnej i tym samym ułatwić wdrożenie opomiarowania podlicznikami, państwa członkowskie powinny zapewnić wprowadzenie przejrzystych, publicznie dostępnych przepisów krajowych dotyczących podziału kosztów ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej w budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych. Oprócz przejrzystości państwa członkowskie mogą rozważyć przyjęcie środków służących wzmocnieniu konkurencyjności w świadczeniu usług w zakresie opomiarowania podlicznikami, a tym samym pomagających w zapewnianiu, by wszystkie koszty ponoszone przez użytkowników końcowych były uzasadnione.
- (76) Nowo instalowane liczniki ciepła i podzielniki kosztów ciepła powinny umożliwiać zdalny odczyt, aby zapewnić efektywne kosztowo i częste udzielanie informacji na temat zużycia, **a także udostępnianie takich informacji jak dokładna temperatura i**

obciążenie. Wszystkie dane powinny być łatwo dostępne w czasie rzeczywistym i możliwe do udostępnienia odbiorcy energii końcowej. Liczniki i podliczniki powinny wyświetlać zużycie energii w formie przystępnej i przyjaznej dla użytkownika. Przepisy niniejszej dyrektywy w odniesieniu do opomiarowania ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej; opomiarowania podlicznikami i podziału kosztów ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej; wymogu zdalnego odczytywania; rozliczeń i informacji o zużyciu w zakresie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej; kosztu dostępu do informacji o opomiarowaniu oraz rozliczeniach i zużyciu w zakresie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej; oraz minimalnych wymogów w zakresie rozliczeń i informacji o zużyciu w odniesieniu do ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej mają mieć zastosowanie jedynie do ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej z centralnego źródła. Państwa członkowskie mogą swobodnie decydować o tym, czy technologie umożliwiające odczyt przez przejście lub przejazd obok licznika uznaje się za umożliwiające zdalny odczyt. Urządzenia umożliwiające zdalny odczyt nie wymagają dostępu do indywidualnych mieszkań lub modułów do celów odczytu.

- (77) Państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę fakt, że pomyślne wdrożenie nowych technologii pomiaru zużycia energii wymaga większych inwestycji w edukację i umiejętności zarówno użytkowników, jak i dostawców energii.
- (78) Informacje na rachunkach i rozliczenia roczne są istotnymi środkami informowania odbiorców o ich zużyciu energii. Dane dotyczące zużycia i kosztów mogą również obejmować inne informacje, które są pomocne odbiorcom w porównywaniu aktualnych cen z innymi ofertami oraz w składaniu skarg i korzystaniu z alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów. Jednak mając na uwadze, że spory dotyczące rachunków są powszechną przyczyną skarg odbiorców, co stale przyczynia się do niskiego poziomu zaangażowania oraz zadowolenia odbiorców z dostawców energii, rachunki powinny być prostsze, jaśniejsze i łatwiejsze do zrozumienia, a jednocześnie należy zapewnić, aby oddzielne instrumenty, takie jak informacje na rachunkach, narzędzia informacyjne i rozliczenia roczne zawierały wszystkie niezbędne informacje umożliwiające odbiorcom regulowanie ich zużycia energii, porównywanie ofert i zmianę dostawców.
- (79) Opracowując środki służące poprawie efektywności energetycznej, państwa członkowskie powinny należycie uwzględnić konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz spójnego wdrażania dorobku prawnego, zgodnie z TFUE .
- (80) Wysokosprawna kogeneracja oraz stosowanie efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych mają znaczny potencjał w zakresie oszczędności energii pierwotnej w Unii . Państwa członkowskie powinny przeprowadzić kompleksową ocenę potencjału wysokosprawnej kogeneracji oraz stosowania efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych. Oceny te powinny **opierać się na scenariuszu odniesienia, co powinno doprowadzić do stworzenia opartego na energii ze źródeł odnawialnych krajowego sektora ogrzewania i chłodzenia w ramach czasowych spójnych z osiągnięciem celu neutralności klimatycznej**, oraz powinny być spójne ze zintegrowanymi krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu oraz z długoterminowymi strategiami renowacji. Nowe instalacje wytwórcze energii elektrycznej oraz istniejące instalacje poddawane znacznej modernizacji lub takie, których zezwolenie lub koncesja są aktualizowane, powinny – w przypadku gdy analiza kosztów i korzyści wskaże na nadwyżkę korzyści – być wyposażane w wysokosprawne jednostki kogeneracji w celu odzyskiwania ciepła odpadowego powstałego przy wytwarzaniu energii elektrycznej. Podobnie inne obiekty o znacznej średniej rocznej mocy energii dostarczanej w paliwie powinny być wyposażone w rozwiązania techniczne pozwalające na wykorzystanie ciepła

odpadowego z obiektu, w przypadku gdy analiza kosztów i korzyści wskazuje na nadwyżkę korzyści. Odzyskane ciepło odpadowe można by przesyłać zgodnie z potrzebami za pośrednictwem sieci ciepłowniczych. Przyczyny zastosowania kryteriów dotyczących zezwoleń będą zwykle takie same jak przyczyny zastosowania wymogów dotyczących zezwoleń na mocy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE¹ oraz dotyczących zezwoleń na mocy dyrektywy (UE) 2019/944.

- (80a) *Przy ocenie potencjału efektywnego ogrzewania i chłodzenia państwa członkowskie powinny brać pod uwagę szersze aspekty środowiskowe i zdrowotne oraz aspekty bezpieczeństwa. Ponieważ pompy ciepła są niezbędnym narzędziem osiągnięcia efektywności energetycznej w ogrzewaniu i chłodzeniu, należy w pełni ocenić i wyeliminować wszelkie potencjalne skutki czynników chłodniczych dla środowiska.*
- (81) Może okazać się celowe, by instalacje wytwarzania energii elektrycznej, które mają korzystać ze składowania geologicznego, dozwolonego na mocy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE², były lokalizowane w miejscach, w których odzyskiwanie ciepła odpadowego za pomocą wysokosprawnej kogeneracji lub poprzez zasilanie sieci ciepłowniczej lub chłodniczej nie jest opłacalne. Dlatego też państwa członkowskie powinny mieć możliwość zwalniania tych instalacji z obowiązku przeprowadzania analizy kosztów i korzyści na potrzeby zamontowania w nich urządzeń umożliwiających odzyskiwanie ciepła odpadowego za pomocą wysokosprawnych jednostek kogeneracyjnych. Powinna być również przewidziana możliwość zwolnienia z wymogu jednoczesnego dostarczania energii cieplnej instalacji wytwarzających energię elektryczną w okresach szczytowego obciążenia i rezerwowych instalacji wytwarzających energię elektryczną, które mają zgodnie z planami pracować przez 1500 godzin roboczych w roku, jako średnia krocząca z pięciu lat.
- (82) Państwa członkowskie powinny zachęcać do wprowadzania środków i procedur wspierających instalacje kogeneracyjne o całkowitej znamionowej mocy cieplnej dostarczonej w paliwie wynoszącej mniej niż 5 MW, tak aby zachęcać do rozproszonego wytwarzania energii.
- (83) Aby wdrożyć krajowe kompleksowe oceny, państwa członkowskie powinny zachęcać do przeprowadzania ocen potencjału wysokosprawnej kogeneracji, **wytwarzania energii elektrycznej z ciepła odpadowego na własny użytek** oraz efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych na szczeblu regionalnym i lokalnym. Państwa członkowskie powinny podjąć kroki w celu promowania i ułatwiania wykorzystania zidentyfikowanego opłacalnego potencjału wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego.
- (84) Wymagania dotyczące efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych powinny być spójne z długoterminowymi celami polityki klimatycznej, unijnymi normami i priorytetami dotyczącymi klimatu i środowiska, oraz powinny być zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w rozumieniu rozporządzenia (UE) 2020/85. Wszystkie systemy ciepłownicze i chłodnicze powinny zmierzać ku poprawie zdolności do interakcji z innymi elementami systemu energetycznego w celu optymalizacji wykorzystania energii i zapobiegania powstawaniu odpadów energetycznych poprzez wykorzystanie pełnego potencjału budynków do magazynowania ciepła lub chłodu, w tym nadwyżki ciepła z obiektów infrastruktury usługowej i pobliskich ośrodków

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/UE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 114).

przetwarzania danych. Z tego względu efektywny system ciepłowniczy i chłodniczy powinien zapewniać poprawę efektywności w zakresie energii pierwotnej oraz stopniowe włączanie energii ze źródeł odnawialnych oraz ciepła odpadowego, **zgodnie z definicją w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001¹**, lub chłodu odpadowego. W związku z tym niniejsza dyrektywa wprowadza stopniowo bardziej rygorystyczne wymagania dotyczące zaopatrzenia w energię ciepłą i chłodniczą, które powinny mieć zastosowanie w określonych ustalonych okresach i powinny stale obowiązywać od dnia 1 stycznia 2050 r.

- (85) Wysokosprawna kogeneracja została zdefiniowana w oparciu o oszczędność energii uzyskaną dzięki wytwarzaniu skojarzonemu, a nie na podstawie produkcji energii cieplnej i energii elektrycznej z osobna. Wymagania dotyczące wysokosprawnej kogeneracji powinny być spójne z długoterminowymi celami polityki klimatycznej. Definicje kogeneracji i wysokosprawnej kogeneracji stosowane w ustawodawstwie unijnym nie powinny wykluczać stosowania odmiennych definicji w ustawodawstwie krajowym do celów innych niż określone w ustawodawstwie unijnym. Aby maksymalnie zwiększyć oszczędność energii i nie dopuścić do zaprzepaszczenia możliwości oszczędności energii, należy w jak największym stopniu zwrócić uwagę na warunki eksploatacji jednostek kogeneracyjnych.
- (86) Mając na względzie zapewnienie przejrzystości i zapewnienie odbiorcy końcowemu możliwości wyboru pomiędzy energią elektryczną z kogeneracji a energią elektryczną wytworzoną w oparciu o inne technologie, należy zagwarantować – na podstawie zharmonizowanych wartości referencyjnych efektywności – pochodzenie energii z wysokosprawnej kogeneracji. Systemy gwarancji pochodzenia nie uprawniają automatycznie do korzystania z krajowych mechanizmów wsparcia. Ważne jest, aby wszystkie formy energii elektrycznej wytworzonej w procesie wysokosprawnej kogeneracji mogły być objęte gwarancjami pochodzenia. Należy wyraźnie odróżnić gwarancje pochodzenia od świadectw wymiennalnych.
- (87) Należy uwzględnić specyficzną strukturę sektora kogeneracji oraz sektora ciepłowniczego i chłodniczego, które obejmują wielu małych i średnich producentów, w szczególności przy dokonywaniu przeglądu procedur administracyjnych w zakresie wydawania pozwoleń na budowę obiektów kogeneracji lub przynależnych sieci, stosując zasadę „najpierw myśl na małą skalę”.
- (88) Większość podmiotów gospodarczych w Unii to MŚP. Dla Unii stanowią one olbrzymi potencjał w zakresie oszczędności energii. Aby pomóc im w przyjęciu środków w zakresie efektywności energetycznej, państwa członkowskie powinny ustanowić sprzyjające ramy mające na celu udzielanie MŚP pomocy technicznej i przekazywanie im ukierunkowanych informacji.
- (89) Państwa członkowskie powinny ustanowić, w oparciu o obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria, przepisy obowiązujące w odniesieniu do ponoszenia i podziału kosztów przyłączenia do sieci czy wzmocnienia sieci, oraz w odniesieniu do dostosowań technicznych koniecznych w celu włączenia nowych producentów energii elektrycznej wytwarzanej w procesie wysokosprawnej kogeneracji, przy uwzględnieniu wytycznych i przepisów opracowanych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu

¹ ***Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).***

Europejskiego i Rady (UE) 2019/943¹ oraz z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009². Producenci energii elektrycznej wytwarzanej z wysokosprawnej kogeneracji powinni mieć możliwość ogłoszenia zaproszenia do składania ofert na roboty przyłączeniowe. Należy ułatwić dostęp energii elektrycznej wytwarzanej w procesie wysokosprawnej kogeneracji do systemu sieci elektroenergetycznych, szczególnie w przypadku małoskalowych jednostek kogeneracyjnych lub jednostek mikrokogeneracji. Zgodnie z art. 9 ust. 2 dyrektywy (UE) 2019/944 oraz art. 3 ust. 2 dyrektywy 2009/73/WE państwa członkowskie mogą nałożyć obowiązki świadczenia usług publicznych, w tym związanych z efektywnością energetyczną, na przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorach energii elektrycznej i gazu.

- (90) Konieczne jest określenie przepisów dotyczących rozliczeń, punktów kompleksowej obsługi, pozasądowego rozstrzygania sporów, ubóstwa energetycznego i podstawowych praw umownych w celu dostosowania ich, w stosownych przypadkach, do odpowiednich przepisów dotyczących energii elektrycznej na podstawie dyrektywy (UE) 2019/944, aby wzmocnić ochronę konsumentów i zapewnić odbiorcom końcowym **bezpośredni dostęp do szczegółowych**, jasnych i aktualnych informacji na temat zużycia przez nich energii elektrycznej, energii cieplnej, chłodniczej lub ciepłej wody użytkowej oraz uregulowanie ich zużycia energii, **co zapewni konsumentom pełną przejrzystość zużycia energii elektrycznej**.
- (91) Lepszą ochronę konsumentów należy zapewnić poprzez dostępność dla wszystkich konsumentów skutecznych, niezależnych mechanizmów pozasądowego rozstrzygania sporów, takich jak rzecznik praw odbiorców energii, organ ochrony konsumentów lub organ regulacyjny. Państwa członkowskie powinny zatem wprowadzić szybkie i skuteczne procedury rozpatrywania skarg.
- (92) Należy uznać **i aktywnie wspierać** wkład społeczności energetycznych działających w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, na podstawie dyrektywy (UE) 2018/2001, oraz obywatelskich społeczności energetycznych, zgodnie z dyrektywą (UE) 2019/944, w realizację celów Planu w zakresie celów klimatycznych na 2030 r. Państwa członkowskie powinny zatem rozważyć i promować rolę społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej i obywatelskich społeczności energetycznych. Społeczności te mogą pomóc państwom członkowskim we **wdrażaniu zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” na szczeblu lokalnym** przez zwiększanie efektywności energetycznej na poziomie lokalnym lub na poziomie gospodarstw domowych, **a także w budynkach publicznych we współpracy z władzami lokalnymi**. Mogą one wzmacniać pozycję konsumentów i angażować ich oraz umożliwiać niektórym grupom odbiorców będących gospodarstwami domowymi, w tym na obszarach wiejskich i oddalonych **i w regionach najbardziej oddalonych**, udział w projektach i działaniach na rzecz efektywności energetycznej, **często łącząc takie działania z inwestycjami w odnawialne źródła energii. Społeczności energetyczne mają również do odegrania ważną rolę w edukacji i podnoszeniu świadomości obywateli na temat środków, jakie mogą podejmować w celu oszczędności energii. Przy odpowiednim wsparciu państw członkowskich** społeczności energetyczne mogą pomóc w walce z ubóstwem energetycznym przez ułatwianie realizacji projektów w

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej. (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 36).

zakresie efektywności energetycznej, zmniejszanie zużycia energii i obniżenie cen dostaw. **Państwa członkowskie powinny zlikwidować zbędne przeszkody utrudniające budowanie społeczności energetycznych. Należy odpowiednio przeszkolić w tym temacie administrację publiczną na wszystkich szczeblach.**

- (92a) **Długoterminowe zmiany zachowań odnośnie do zużycia energii można osiągnąć poprzez wzmocnienie pozycji obywateli. Społeczności energetyczne mogą przyczynić się do osiągnięcia długoterminowych oszczędności energii, zwłaszcza w gospodarstwach domowych, oraz do zwiększenia zrównoważonych inwestycji ze strony obywateli i małych przedsiębiorstw. Państwa członkowskie powinny promować takie działania w drodze wspierania projektów i organizacji społeczności energetycznych.**
- (93) Należy uznać wkład punktów kompleksowej obsługi lub podobnych struktur jako mechanizmów, które mogą umożliwiać wielu grupom docelowym, w tym obywatelom, MŚP i organom publicznym, opracowywanie i wdrażanie projektów i środków związanych z przejściem na czystą energię. **Wkład punktów kompleksowej obsługi może być bardzo ważny dla najbardziej wrażliwych odbiorców, w tym kobiet w całej ich różnorodności, i osób samotnie wychowujących dzieci, ponieważ mogłyby one stanowić łatwiejsze, wiarygodne i dostępne źródło informacji na temat poprawy efektywności energetycznej.** Wkład ten może obejmować zapewnianie doradztwa i pomocy technicznej, administracyjnej i finansowej, ułatwienie niezbędnych procedur administracyjnych lub dostępu do rynków finansowych, udzielanie wskazówek w zakresie krajowych i europejskich ram prawnych, w tym zasad i kryteriów dotyczących zamówień publicznych, oraz unijnej systematyki zrównoważonego rozwoju.
- (94) Komisja powinna weryfikować wpływ swoich działań mających wspierać rozwój platform i forów, angażując między innymi uczestników europejskiego dialogu społecznego w promowanie programów szkoleniowych z zakresu efektywności energetycznej, i w stosownych przypadkach proponuje kolejne działania. Komisja powinna również zachęcać europejskich partnerów społecznych do udziału w dyskusjach na temat efektywności energetycznej, zwłaszcza w odniesieniu do odbiorców wrażliwych i wrażliwych użytkowników końcowych, w tym tych dotkniętych ubóstwem energetycznym.
- (95) Sprawiedliwa transformacja w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii do 2050 r. ma kluczowe znaczenie dla Europejskiego Zielonego Ładu. W Europejskim filarze praw socjalnych, ogłoszonym wspólnie przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r., ujęto energię jako jedną z niezbędnych usług, do których każda osoba ma prawo dostępu. Wsparcie w zakresie dostępu do tych usług musi zostać zapewnione dla osób potrzebujących¹, **w szczególności w kontekście presji inflacyjnej i znacznego wzrostu cen energii.**
- (96) Należy zapewnić ochronę osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne, a także w tym celu umożliwić im aktywny udział we wdrażanych przez państwa członkowskie działaniach i środkach dotyczących poprawy efektywności energetycznej oraz związanych z tym środkach ochrony konsumentów lub działaniach informacyjnych. **Należy opracować ukierunkowane kampanie uświadamiające w celu**

¹ Europejski filar praw socjalnych, zasada 20 „Dostęp do podstawowych usług”:
https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_pl

przedstawienia korzyści płynących z efektywności energetycznej oraz poinformowania o dostępnym wsparciu finansowym.

- (97) Finansowanie publiczne dostępne na szczeblu krajowym i unijnym powinno być strategicznie inwestowane w środki poprawy efektywności energetycznej, w szczególności z korzyścią dla odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz osób zajmujących mieszkania socjalne. Państwa członkowskie powinny korzystać z wszelkich wkładów finansowych, jaki mogą otrzymać ze Społecznego Funduszu Klimatycznego¹, oraz z dochodów z uprawnień w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji. Dochody te będą wspierać państwa członkowskie w wypełnianiu ich obowiązku wdrożenia środków w zakresie efektywności energetycznej i środków z dziedziny polityki w ramach obowiązku oszczędności energii na zasadzie priorytetu wśród odbiorców wrażliwych i osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, do czego mogą się zaliczać osoby mieszkające w regionach wiejskich i oddalonych.
- (98) Uzupełnieniem krajowych systemów finansowania powinny być odpowiednie systemy zapewniające lepsze informowanie, pomoc techniczną i administracyjną, łatwiejszy dostęp do finansowania, który umożliwi jak najlepsze wykorzystanie dostępnych środków, zwłaszcza przez osoby dotknięte ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osoby zajmujące mieszkania socjalne.
- (99) Państwa członkowskie powinny wzmacniać pozycję i zapewniać ochronę wszystkich osób w równym stopniu, bez względu na płeć, tożsamość płciową, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, orientację seksualną, religię lub przekonania, a także zapewniać odpowiednią ochronę osobom najbardziej dotkniętym ubóstwem energetycznym lub bardziej nim zagrożonym lub najbardziej narażonym na jego skutki. Ponadto państwa członkowskie powinny dopilnować, aby środki w zakresie efektywności energetycznej nie pogłębiały istniejących nierówności, zwłaszcza w odniesieniu do ubóstwa energetycznego.
- (100) Państwa członkowskie powinny zapewnić, by krajowe organy regulacyjne sektora energetycznego przyjmowały zintegrowane podejście uwzględniające ewentualne oszczędności w sektorze zaopatrzenia w energię oraz w sektorach zastosowań końcowych. Bez uszczerbku dla bezpieczeństwa dostaw energii, integracji rynku i przewidywanych inwestycji w sieci przesyłowe energii morskiej, które są niezbędne do wdrożenia energii z morskich źródeł odnawialnych, krajowe organy regulacyjne sektora energetycznego powinny zapewnić stosowanie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” w procesach planowania i podejmowania decyzji oraz dopilnować, aby przepisy i taryfy sieciowe zachęcały do poprawy efektywności energetycznej. Państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych uwzględniali zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”. Pomogłoby to operatorom systemów przesyłowych i dystrybucyjnych w rozważeniu lepszych rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej i kosztów przyrostowych ponoszonych w związku z zakupem środków związanych z zapotrzebowaniem, a także środowiskowych i społeczno-gospodarczych skutków różnych inwestycji sieciowych i planów operacyjnych. Takie podejście wymaga odejścia od wąskiej perspektywy efektywności gospodarczej w celu maksymalizacji dobrobytu społecznego. Zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” powinna być stosowana w szczególności w kontekście tworzenia scenariuszy rozwoju infrastruktury energetycznej, w których rozwiązania po stronie

¹ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Społeczny Fundusz Klimatyczny, COM(2021)568 final.

zapotrzebowania można by uznać za realne alternatywy i należałoby je odpowiednio oceniać, a także powinna stać się nieodłączną częścią oceny projektów planowania sieci. Jej stosowanie powinno być kontrolowane przez krajowe organy regulacyjne.

- (101) Należy zapewnić dostępność dostatecznej liczby wiarygodnych profesjonalistów, mających kompetencje w dziedzinie efektywności energetycznej, w celu zagwarantowania skutecznego i terminowego wdrożenia niniejszej dyrektywy, na przykład w zakresie zgodności z wymogami odnoszącymi się do audytów energetycznych oraz wdrażania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej. Państwa członkowskie powinny zatem we współpracy z partnerami społecznymi, organizatorami szkoleń i innymi zainteresowanymi stronami wprowadzić systemy certyfikacji lub równoważne systemy kwalifikacji i stosowne programy szkoleniowe w odniesieniu do dostawców usług energetycznych, audytów energetycznych i innych środków poprawy efektywności energetycznej. Systemy te należy oceniać co cztery lata począwszy od grudnia 2024 r. i w razie potrzeby aktualizować, aby zapewnić niezbędny poziom kompetencji dostawców usług energetycznych, audytorów energetycznych, zarządców energii i podmiotów instalujących elementy budynków.
- (102) Niezbędne jest kontynuowanie rozwoju rynku usług energetycznych w celu zapewnienia dostępności zarówno zapotrzebowania na usługi energetyczne, jak i dostaw takich usług. Przejrzystość, zapewniana na przykład za pomocą wykazów certyfikowanych dostawców usług energetycznych i dostępnych wzorów umów, wymiana najlepszych praktyk i wytyczne w znacznym stopniu przyczyniają się do upowszechniania usług energetycznych i umów o poprawę efektywności energetycznej, a także mogą pomóc w pobudzaniu zapotrzebowania oraz zwiększaniu zaufania do dostawców usług energetycznych. W przypadku umowy o poprawę efektywności energetycznej beneficjent usługi energetycznej nie ponosi kosztów inwestycji, wykorzystując część finansowej wartości oszczędności energii na to, by spłacić inwestycję zrealizowaną w całości lub częściowo przez osobę trzecią. Może to pomóc w przyciągnięciu kapitału prywatnego, który ma kluczowe znaczenie dla zwiększania wskaźników renowacji budynków w Unii, wprowadzania na rynek wiedzy fachowej i tworzenia innowacyjnych modeli biznesowych. W związku z tym w odniesieniu do budynków niemieszkalnych *i publicznych budynków mieszkalnych* o powierzchni użytkowej powyżej 500 m², *a także budynków do celów socjalnych* powinna być wymagana ocena wykonalności stosowania umów o poprawę efektywności energetycznej do celów renowacji. Jest to krok naprzód w kierunku zwiększenia zaufania do przedsiębiorstw usług energetycznych i utorowania drogi dla zwiększenia liczby takich projektów w przyszłości.
- (103) Biorąc pod uwagę ambitne cele w zakresie renowacji na najbliższe dziesięciolecie w kontekście komunikatu Komisji pt. „Fala renowacji”, konieczne jest zwiększenie roli niezależnych pośredników rynkowych, w tym punktów kompleksowej obsługi lub podobnych mechanizmów wsparcia, w celu stymulowania rozwoju rynku po stronie popytu i po stronie podaży oraz promowania umów o poprawę efektywności energetycznej w odniesieniu do renowacji budynków prywatnych i publicznych. Lokalne agencje energetyczne mogłyby odgrywać kluczową rolę w tym zakresie, a także wskazywać i wspierać tworzenie potencjalnych punktów wsparcia lub punktów kompleksowej obsługi. *Dzięki tej dyrektywie powinna wzrosnąć dostępność produktów, usług i doradztwa na rynku unijnym i rynkach lokalnych, w tym również dzięki promowaniu potencjału przedsiębiorczyń, które mogą uzupełnić luki na rynku i zaoferować innowacyjne sposoby zwiększania efektywności energetycznej.*

- (104) Umowy o poprawę efektywności energetycznej nadal napotykają istotne bariery w kilku państwach członkowskich ze względu na utrzymujące się bariery regulacyjne i pozaregulacyjne. Należy zatem zająć się niejasnościami w krajowych ramach prawnych, brakiem wiedzy fachowej, zwłaszcza w odniesieniu do procedur przetargowych, oraz niekompatybilnością pewnych pożyczek i dotacji.
- (105) Państwa członkowskie powinny nadal wspierać sektor publiczny w upowszechnianiu umów o poprawę efektywności energetycznej poprzez udostępnianie wzorów umów uwzględniających dostępne normy europejskie lub międzynarodowe, wytycznych dotyczących przetargów oraz opublikowanego w maju 2018 r. przez Eurostat i Europejski Bank Inwestycyjny przewodnika dotyczącego ujęcia statystycznego umów o poprawę efektywności energetycznej w rachunkach narodowych¹, które stworzyły możliwości usunięcia pozostałych barier regulacyjnych dla tych umów w państwach członkowskich.
- (106) Państwa członkowskie zastosowały środki w celu zidentyfikowania i usunięcia barier regulacyjnych i pozaregulacyjnych. Niezbędne jest jednak zwiększenie wysiłków na rzecz usunięcia regulacyjnych i pozaregulacyjnych barier na drodze do wykorzystywania umów o poprawę efektywności energetycznej oraz form finansowania przez stronę trzecią, które pomagają osiągnąć oszczędności energii. Należą do nich takie zasady prowadzenia rachunkowości oraz praktyki, w których wyniku inwestycje kapitałowe i roczne oszczędności finansowe uzyskane w wyniku stosowania środków poprawy efektywności energetycznej nie są właściwie ujmowane w księgach rachunkowych przez cały okres trwania inwestycji.
- (107) Państwa członkowskie wykorzystywały krajowe plany działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii na lata 2014 i 2017, aby poinformować o postępach w usuwaniu regulacyjnych i pozaregulacyjnych barier mających negatywny wpływ na efektywność energetyczną w odniesieniu do rozdziału zachęt pomiędzy właścicieli a najemców lub pomiędzy właścicieli budynku lub modułów budynku. Państwa członkowskie powinny jednak kontynuować działania w tym kierunku i wykorzystać potencjał w zakresie efektywności energetycznej w kontekście statystyk Eurostatu z 2016 r., które wskazują na to, że ponad czterech na dziesięciu Europejczyków mieszka w mieszkaniach, a ponad trzech na dziesięciu Europejczyków jest najemcami.
- (108) Należy zachęcać państwa członkowskie **oraz władze regionalne i lokalne** do wykorzystywania w pełni funduszy europejskich dostępnych w ramach WRF i Next Generation EU, w tym Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, funduszy polityki spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, a także instrumentów finansowych i pomocy technicznej dostępnych w ramach Programu InvestEU, w celu stymulowania prywatnych i publicznych inwestycji w środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej. Inwestycje w efektywność energetyczną mogą się przyczynić do wzrostu gospodarczego, zwiększenia zatrudnienia, innowacji i zmniejszenia ubóstwa energetycznego w gospodarstwach domowych i tym samym wnoszą pozytywny wkład w spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz ekologiczną odbudowę gospodarki. Do potencjalnych obszarów finansowania należą środki w zakresie efektywności energetycznej w budynkach publicznych i mieszkalnych, **a także szkolenie oraz zmiana i podnoszenie kwalifikacji specjalistów, w szczególności w zawodach związanych z renowacją budynków**, w celu wspierania

1

https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/8885635/guide_to_statistical_treatment_of_epcs_en.pdf/f74b474b-8778-41a9-9978-8f4fe8548ab1

zatrudnienia w sektorze związanym z efektywnością energetyczną. Komisja zapewni synergię między różnymi instrumentami finansowania, w szczególności funduszami w ramach zarządzania dzielonego i w ramach zarządzania bezpośredniego (jak np. centralnie zarządzane programy: „Horyzont Europa” czy LIFE), a także między dotacjami, pożyczkami i pomocą techniczną, aby zmaksymalizować ich efekt dźwigni w odniesieniu do finansowania prywatnego i ich wpływ na osiągnięcie celów polityki w zakresie efektywności energetycznej.

- (109) Państwa członkowskie powinny zachęcać do stosowania instrumentów finansowania, by ułatwić realizację celów niniejszej dyrektywy. Takie instrumenty finansowania mogą obejmować wkłady finansowe oraz grzywny za nieprzestrzeganie niektórych przepisów niniejszej dyrektywy; środki przeznaczone na efektywność energetyczną na mocy art. 10 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/87/WE¹; środki przeznaczone na efektywność energetyczną w europejskich funduszach i programach oraz specjalnych europejskich instrumentach finansowych, takich jak Europejski Fundusz na rzecz Efektywności Energetycznej. ***Państwa członkowskie powinny pracować nad budowaniem platform mających na celu łączenie małych i średnich projektów, aby tworzyć pule projektów odpowiednich do celów finansowania.***
- (110) Instrumenty finansowe mogą być oparte, w stosownych przypadkach, na środkach przeznaczonych na efektywność energetyczną pochodzących z unijnych obligacji projektowych; środkach przeznaczonych na efektywność energetyczną przez Europejski Bank Inwestycyjny i inne europejskie instytucje finansowe, w szczególności Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Bank Rozwoju Rady Europy; środkach zwiększonych przez efekt dźwigni dzięki wykorzystaniu środków instytucji finansowych; środkach krajowych, w tym poprzez utworzenie ram regulacyjnych i prawnych zachęcających do wdrażania inicjatyw i programów w zakresie efektywności energetycznej; dochodów z rocznych limitów emisji zgodnie z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 406/2009/WE².
- (111) Instrumenty finansowania mogą w szczególności wykorzystywać te wkłady, środki i dochody, by ułatwić i wspierać zaangażowanie prywatnego kapitału, opierając się zwłaszcza na inwestorach instytucjonalnych, a jednocześnie przy przyznawaniu środków stosować kryteria zapewniające osiągnięcie celów w zakresie ochrony środowiska i celów społecznych; wykorzystywać innowacyjne mechanizmy finansowe (np. gwarancje pożyczkowe dla kapitału prywatnego, gwarancje pożyczkowe zachęcające do zawierania umów o poprawę efektywności energetycznej, dotacje, pożyczki o obniżonym oprocentowaniu i specjalne linie kredytowe, systemy finansowania przez podmioty trzecie), które zmniejszają ryzyko projektów służących efektywności energetycznej, oraz umożliwiają przeprowadzenie opłacalnej ekonomicznie renowacji nawet w gospodarstwach domowych o niskich i średnich dochodach; być związane z programami lub agencjami, które będą gromadzić projekty służące oszczędności energii i oceniać ich jakość, dostarczać pomoc techniczną, promować rynek usług energetycznych i wspierać generowanie wśród odbiorców popytu na te usługi.

¹ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

² Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 406/2009/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie wysiłków podjętych przez państwa członkowskie, zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w celu realizacji do roku 2020 zobowiązań Wspólnoty dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 136).

- (112) Takie instrumenty finansowania mogą również zapewniać odpowiednie środki na wspieranie programów szkoleń i certyfikacji, podnoszących i potwierdzających kwalifikacje w zakresie efektywności energetycznej; zapewniać środki na badania nad technologiami małej skali i mikrotechnologiami do wytwarzania energii oraz na demonstracje i przyspieszenie ich wykorzystania, a także na optymalizację przyłączy tych producentów do sieci; mogą być powiązane z programami, w ramach których podejmowane są działania mające na celu promowanie efektywności energetycznej we wszystkich lokalach mieszkalnych, aby zapobiec ubóstwu energetycznemu oraz zachęcić właścicieli wynajmujących lokale mieszkalne do zapewnienia jak największej efektywności energetycznej ich nieruchomości; dostarczać odpowiednich środków na wspieranie dialogu społecznego i norm w celu poprawy efektywności energetycznej oraz zapewnienia dobrych warunków pracy, a także bezpieczeństwa i higieny pracy.
- (113) Aby realizować w praktyce cel, jakim jest poprawa charakterystyki energetycznej budynków instytucji publicznych, należy wykorzystywać dostępne unijne programy finansowania, instrumenty finansowe i innowacyjne mechanizmy finansowania. W tym względzie państwa członkowskie mogą wykorzystywać swoje dochody z rocznych limitów emisji na mocy decyzji nr 406/2009/WE do celów wypracowywania takich mechanizmów na zasadach dobrowolności i z uwzględnieniem krajowych przepisów budżetowych. ***Komisja i państwa członkowskie powinny przekazywać lokalnym administracjom odpowiednie informacje na temat takich programów. Na przykład inicjatywa Porozumienie Burmistrzów mogłaby być jednym z narzędzi do przekazywania odpowiednich informacji.***
- (114) Realizując cel w zakresie efektywności energetycznej, Komisja powinna monitorować skutki, jakie odpowiednie środki będą miały dla dyrektywy 2003/87/WE ustanawiającej unijny system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, aby utrzymać środki zachęty w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji, nagradzające za inwestowanie z myślą o obniżeniu emisji dwutlenku węgla oraz przygotowujące sektory objęte unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych na niezbędne w przyszłości innowacje. Komisja będzie musiała monitorować wpływ na sektory przemysłowe, które są narażone na znaczące ryzyko ucieczki emisji, określone w decyzji Komisji 2014/746/UE¹, tak aby zapewnić, aby niniejsza dyrektywa propagowała rozwój tych sektorów i by go nie utrudniała.
- (115) Środki przyjmowane przez państwa członkowskie powinny być wspierane przez dobrze zaprojektowane i efektywne unijne instrumenty finansowe w ramach Programu InvestEU i poprzez finansowanie z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) oraz Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR), które powinny wspierać inwestycje w zwiększanie efektywności energetycznej na wszystkich etapach łańcucha energetycznego i korzystać z kompleksowej analizy kosztów i korzyści stosującej model zróżnicowanych stóp dyskontowych. Wsparcie finansowe powinno koncentrować się na opłacalnych metodach poprawy efektywności energetycznej, które doprowadzą do zmniejszenia zużycia energii. EBI i EBOR powinny wraz z krajowymi bankami prorozwojowymi opracowywać, generować i finansować programy i projekty stworzone specjalnie z myślą o sektorze efektywności energetycznej, w tym skierowane do gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym.

¹ Decyzja Komisji 2014/746/UE z dnia 27 października 2014 r. ustalająca, zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, wykaz sektorów i podsektorów uważanych za narażone na znaczące ryzyko ucieczki emisji na lata 2015–2019 (Dz.U. L 308 z 29.10.2014, s. 114).

- (116) Międzysektorowe przepisy prawne dają solidną podstawę ochrony konsumentów w odniesieniu do szerokiej gamy istniejących usług energetycznych i najprawdopodobniej będą dalej rozwijane. Niemniej należy jasno określić niektóre przysługujące odbiorcom podstawowe prawa umowne. Konsumentom powinni mieć dostęp do jasnych i jednoznacznych informacji na temat ich praw w odniesieniu do sektora energetycznego.
- (117) Lepszą ochronę konsumentów gwarantuje dostępność dla wszystkich konsumentów skutecznych, niezależnych mechanizmów pozasądowego rozstrzygania sporów, takich jak rzecznik praw odbiorców energii, organ ochrony konsumentów lub organ regulacyjny. Państwa członkowskie powinny zatem wprowadzić szybkie i skuteczne procedury rozpatrywania skarg.
- (118) W celu oceny efektywności niniejszej dyrektywy należy ustanowić wymóg dokonywania ogólnego przeglądu niniejszej dyrektywy i przekazania sprawozdania dla Parlamentu Europejskiego i Rady do dnia 28 lutego 2027 r. Przegląd ten powinien umożliwić wprowadzenie niezbędnych zmian, również z uwzględnieniem zmian sytuacji gospodarczej i w zakresie innowacji.
- (119) Główną rolę w rozwoju i projektowaniu, realizacji oraz ocenie środków określonych w niniejszej dyrektywie powinny odgrywać władze lokalne i regionalne, tak aby mogły w odpowiedni sposób dostosować je do swojej specyfiki klimatycznej, kulturowej i społecznej.
- (119a) Z uwagi na szczególną charakterystykę regionów najbardziej oddalonych, uznanych w art. 349 TFUE, w szczególności pod względem połączeń elektroenergetycznych oraz produkcji, dostaw i zużycia energii, a także zwiększonego zagrożenia ubóstwem energetycznym, szczególną uwagę należy zwrócić na regiony najbardziej oddalone i ich mieszkańców podczas opracowywania, wdrażania i oceny środków ustanowionych w niniejszej dyrektywie.***
- (120) Uwzględniając postęp techniczny i rosnący udział odnawialnych źródeł energii w sektorze wytwarzania energii elektrycznej, należy poddać przeglądowi domyślny współczynnik oszczędności wyrażony w kWh energii elektrycznej w celu odzwierciedlenia zmian współczynnika energii pierwotnej (PEF) dla energii elektrycznej i innych nośników energii. Uwzględniając koszyk energetyczny obliczenia PEF dla energii elektrycznej są oparte na wartościach średniorocznych. Metoda rozliczania „fizycznej zawartości energii” jest stosowana do wytwarzania energii elektrycznej i ciepła z energii jądrowej, a metoda „technicznej sprawności przemiany” jest stosowana do wytwarzania energii elektrycznej i ciepła z paliw kopalnych i biomasy. W przypadku niepalnych odnawialnych źródeł energii metodą jest bezpośredni ekwiwalent oparty na podejściu dotyczącym „energii pierwotnej ogółem”. Do obliczenia udziału energii pierwotnej w przypadku energii elektrycznej z kogeneracji zastosowano metodę określoną w załączniku II do niniejszej dyrektywy. Zastosowano średnią pozycję rynkową zamiast pozycji krańcowej. Przyjęto założenie, że wartość sprawności przemiany wynosi 100 % dla niepalnych odnawialnych źródeł energii, 10 % dla elektrowni geotermalnych i 33 % dla elektrowni jądrowych. Całkowitą sprawność kogeneracji oblicza się na podstawie najnowszych danych Eurostatu. Odnośnie do granic systemu współczynnik PEF wynosi 1 dla wszystkich źródeł energii. Wartość współczynnika PEF odnosi się do roku 2018 i opiera się na danych interpolowanych z najnowszej wersji scenariusza odniesienia PRIMES na 2015 r. i 2020 r. i dostosowanych do danych Eurostatu do roku 2016. Analiza obejmuje państwa członkowskie oraz Norwegię. Zestaw danych dla Norwegii opiera się na danych ENTSO-E.

- (121) Oszczędności energii wynikające z wdrożenia prawa Unii nie powinny być zgłaszane, chyba że wynikają one z zastosowania środka wykraczającego poza minimum wymagane danym unijnym aktem prawnym, wyznaczając ambitniejsze wymogi w zakresie efektywności energetycznej na poziomie państw członkowskich, albo zwiększając upowszechnienie się danego środka. Budynki stanowią duży potencjał dalszego zwiększania efektywności energetycznej, a renowacja budynków to istotny i długoterminowy element zwiększania oszczędności energii, przynoszący korzyści skali. Konieczne jest zatem wyjaśnienie, że wszystkie oszczędności energii wynikające ze środków na rzecz propagowania renowacji istniejących budynków mogą być zgłaszane, jeżeli przewyższają one oszczędności, które miałyby miejsce w przypadku braku danego środka z dziedziny polityki, oraz jeżeli dane państwo członkowskie wykaże, że strona zobowiązana, strona uczestnicząca lub strona uprawniona rzeczywiście przyczyniła się do zgłaszanych oszczędności energii.
- (122) Zgodnie ze strategią na rzecz unii energetycznej oraz zasadami lepszego stanowienia prawa większe znaczenie należy nadać przepisom dotyczącym monitorowania i weryfikacji w zakresie wdrażania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej i alternatywnych środków z dziedziny polityki, z uwzględnieniem wymogu sprawdzenia statystycznie reprezentatywnej próby środków. W niniejszej dyrektywie wyrażenie „statystycznie istotna i reprezentatywna próba środków poprawy efektywności energetycznej” należy rozumieć jako wymóg ustanowienia podzbioru populacji statystycznej przedmiotowych środków służących oszczędności energii tak, aby odzwierciedlał on dokładnie całą populację wszystkich środków służących oszczędności energii, a tym samym umożliwiał wyciągnięcie uzasadnionych wniosków dotyczących zaufania do całości środków.
- (123) Energia wytworzona na budynkach lub w budynkach za pomocą technologii energii odnawialnej zmniejsza ilość energii dostarczanej z paliw kopalnych. Zmniejszenie zużycia energii oraz wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budowlanym to istotne działania zmierzające do zmniejszenia uzależnienia energetycznego Unii i emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza w kontekście ambitnych celów w zakresie klimatu i energii wyznaczonych na 2030 r., jak również w kontekście globalnego zobowiązania podjętego w ramach Porozumienia paryskiego. Na potrzeby spełnienia obowiązku w zakresie łącznych oszczędności energii państwa członkowskie mogą uwzględniać oszczędności energii powstałe wskutek stosowania środków z dziedziny polityki promujących technologie energii odnawialnej w celu spełnienia swoich wymogów w zakresie oszczędności energii zgodnie z metodą obliczeniową określoną w niniejszej dyrektywie. Oszczędności energii wynikające ze środków z dziedziny polityki dotyczących bezpośredniego spalania paliw kopalnych nie powinny być uwzględniane.
- (124) Niektóre ze zmian wprowadzonych niniejszą dyrektywą mogą wymagać zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1999 w celu zapewnienia spójności między tymi dwoma aktami prawnymi. Nowe przepisy, głównie te dotyczące ustalania *wiązujących* wkładów krajowych, *trajektorii*, *celów pośrednich*, mechanizmów usuwania rozbieżności i obowiązków sprawozdawczych, powinny zostać uproszczone i przeniesione do tego rozporządzenia po jego zmianie. Niektóre przepisy rozporządzenia (UE) 2018/1999 mogą również wymagać ponownej oceny w świetle zmian zaproponowanych w niniejszej dyrektywie. Dodatkowe wymogi w zakresie sprawozdawczości i monitorowania nie powinny tworzyć żadnych nowych równoległych systemów sprawozdawczości, lecz powinny podlegać istniejącym ramom monitorowania i sprawozdawczości na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999.

- (125) Aby wspierać praktyczne wdrażanie niniejszej dyrektywy na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, Komisja powinna za pośrednictwem platformy internetowej nadal wspierać wymianę doświadczeń w zakresie praktyk, analizy porównawczej, tworzenia sieci kontaktów, a także innowacyjnych praktyk.
- (126) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, mianowicie osiągnięcie celu Unii w zakresie efektywności energetycznej i uutorowanie drogi dla dalszej poprawy efektywności energetycznej i dla osiągnięcia neutralności pod względem emisji gazów cieplarnianych, nie mogą zostać w wystarczającym stopniu osiągnięte przez państwa członkowskie, ale, z uwagi na rozmiar i efekty działania, mogą zostać lepiej osiągnięte na poziomie Unii, może ona przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości, jak określono w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (127) Aby umożliwić dostosowanie do postępu technicznego i zmian w rozkładzie źródeł energii, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do przeglądu zharmonizowanych wartości referencyjnych efektywności określonych na podstawie niniejszej dyrektywy i w odniesieniu do wartości, metod obliczeniowych, domyślnego współczynnika energii pierwotnej i wymogów zawartych w załącznikach do niniejszej dyrektywy.
- (128) Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa¹. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (129) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011².
- (130) Zobowiązanie do transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinno być ograniczone do tych przepisów, które stanowią merytoryczną zmianę w porównaniu z wcześniejszą dyrektywą. Zobowiązanie do transpozycji przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z wcześniejszej dyrektywy.
- (131) Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich odnoszących się do terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektyw określonych w załączniku XV część B.

¹ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT, ZAKRES STOSOWANIA, DEFINICJE I WARTOŚCI DOCELOWE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne ramy środków na rzecz promowania efektywności energetycznej w Unii, aby zapewnić realizację **wiążącego** celu Unii w zakresie efektywności energetycznej, a także umożliwia dalszą poprawę efektywności energetycznej, **przyczyniając się do realizacji porozumienia paryskiego oraz do bezpieczeństwa dostaw energii w Unii przez zmniejszenie jej zależności od importu energii, w tym paliw kopalnych, przy jednoczesnym przekształceniu stosunków energetycznych Unii z partnerskimi państwami trzecimi w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej.**

Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy, których celem jest wdrożenie efektywności energetycznej jako priorytetu we wszystkich sektorach, usunięcie barier na rynku energii oraz przewyciężenie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku, które ograniczają efektywność dostaw, **przesyłu, magazynowania** i wykorzystywania energii. Przewiduje także ustalenie **wiążących** krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r.

Niniejsza dyrektywa przyczynia się do wdrożenia zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”, tym samym przyczyniając się do rozwoju Unii jako integracyjnego, sprawiedliwego i dostatniego społeczeństwa z nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarką.

2. Wymogi zawarte w niniejszej dyrektywie są wymogami minimalnymi i nie uniemożliwiają państw członkowskich utrzymywania lub wprowadzania surowszych środków. Środki takie są zgodne z prawem unijnym. W przypadku gdy przepisy krajowe przewidują surowsze środki, państwa członkowskie informują o nich Komisję.

Artykuł 2

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „energia” oznacza wszelkie formy nośników energii, paliwa, energię cieplną, energię ze źródeł odnawialnych, energię elektryczną lub każdą inną formę energii określone w art. 2 lit. d) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1099/2008¹;
- 2) „efektywność energetyczna przede wszystkim” oznacza efektywność energetyczną przede wszystkim w rozumieniu art. 2 pkt 18 rozporządzenia (UE) 2018/1999;
- 3) „system energetyczny” oznacza system przeznaczony przede wszystkim do dostarczania usług energetycznych w celu zaspokojenia zapotrzebowania sektorów zastosowań końcowych na energię w postaci ciepła, paliw i energii elektrycznej;

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1099/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 października 2008 r. w sprawie statystyki energii (Dz.U. L 304 z 14.11.2008, s. 1).

- 3a) **„efektywność systemu” oznacza wybór energooszczędnych rozwiązań, które umożliwiają również racjonalną pod względem kosztów ścieżkę dekarbonizacji, dodatkową elastyczność i efektywne wykorzystanie zasobów;**
- 4) „zużycie energii pierwotnej” oznacza dostępną energię brutto z wyłączeniem międzynarodowych bunkrów morskich, końcowego zużycia nieenergetycznego i ciepła otoczenia **oraz energii geotermalnej wykorzystywanej w pompach ciepła;**
- 5) „zużycie energii końcowej” oznacza całość energii dostarczonej sektorom przemysłu, transportu (w tym zużycie energii w lotnictwie międzynarodowym), gospodarstw domowych, usług publicznych i prywatnych, rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa oraz innym użytkownikom końcowym (końcowym użytkownikom energii). Wyłącza się z niego zużycie energii w ramach międzynarodowych bunkrów morskich, energię ciepłą otoczenia, **energię geotermalną wykorzystywaną w pompach ciepła**, dostawy do sektora przemian, sektor energii oraz straty wynikające z przesyłu i dystrybucji (stosuje się definicje zawarte w załączniku A do rozporządzenia (WE) nr 1099/2008);
- 6) „efektywność energetyczna” oznacza stosunek uzyskanych wyników, usług, towarów lub energii do wkładu energii;
- 7) „oszczędność energii” oznacza ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu, z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii;
- 8) „poprawa efektywności energetycznej” oznacza zwiększenie efektywności energetycznej w wyniku zmian technologicznych, zachowań lub ekonomicznych;
- 9) „usługa energetyczna” oznacza fizyczną korzyść, udogodnienie lub pożytek pochodzące z połączenia zużycia energii z wykorzystywaniem technologii energooszczędnych lub działania, które mogą obejmować czynności, utrzymanie i kontrolę niezbędne do świadczenia danej usługi, która jest świadczona na podstawie umowy i która w normalnych okolicznościach prowadzi do sprawdzalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej lub do oszczędności energii pierwotnej;
- 10) „instytucje publiczne” oznaczają instytucje zamawiające w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE¹;
- 10a) **„budynki do celów społecznych” oznaczają budynki zajmowane wyłącznie przez podmioty inne niż instytucje publiczne, które są finansowane ze środków publicznych i które świadczą usługi w interesie ogólnym, takie jak edukacja, zdrowie, usługi społeczne lub mieszkania socjalne;**
- 11) „całkowita powierzchnia użytkowa” oznacza powierzchnię pomieszczeń budynku lub części budynku, gdzie energia jest wykorzystywana do regulowania wewnętrznych warunków klimatycznych;
- 12) „instytucje zamawiające” oznaczają instytucje zamawiające w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 2014/23/UE, art. 2 pkt 1 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 2014/25/UE;

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE, Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65.

- 13) „podmioty zamawiające” oznaczają podmioty zamawiające w rozumieniu dyrektyw 2014/23/UE oraz 2014/25/UE;
- 14) „system zarządzania energią” oznacza zbiór wzajemnie powiązanych lub wzajemnie oddziałujących elementów planu, który wyznacza cel w zakresie efektywności energetycznej oraz określa strategię osiągnięcia tego celu, w tym monitorowanie rzeczywistego zużycia energii, działania podejmowane w celu zwiększenia efektywności energetycznej i pomiar postępów;
- 15) „norma europejska” oznacza normę przyjętą przez Europejski Komitet Normalizacyjny, Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki lub Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych i udostępnioną do użytku publicznego;
- 16) „norma międzynarodowa” oznacza normę przyjętą przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną i udostępnioną do użytku publicznego;
- 17) „strona zobowiązana” oznacza dystrybutora energii lub przedsiębiorstwo prowadzące detaliczną sprzedaż energii lub operatora systemu przesyłowego, objętych krajowymi systemami zobowiązującymi do efektywności energetycznej, o których mowa w art. 9;
- 18) „strona uprawniona” oznacza podmiot prawny, któremu rząd lub inna instytucja publiczna przekazały uprawnienia do opracowywania, prowadzenia lub realizowania planu finansowego w imieniu tego rządu lub tej instytucji publicznej;
- 19) „strona uczestnicząca” oznacza przedsiębiorstwo lub instytucję publiczną, które zobowiązało się lub która zobowiązała się do osiągnięcia pewnych celów w ramach dobrowolnej umowy lub jest objęte(-a) krajowym instrumentem polityki regulacyjnej;
- 20) „wykonujący organ publiczny” oznacza podmiot prawa publicznego odpowiedzialny za realizację lub nadzorowanie opodatkowania, planów i instrumentów finansowych, zachęt podatkowych, standardów i norm, systemów znakowania energetycznego, szkoleń lub kształcenia w dziedzinie energii lub emisji dwutlenku węgla;
- 21) „środek z dziedziny polityki” oznacza instrument o charakterze regulacyjnym, finansowym, fiskalnym, dobrowolnym lub informacyjnym, który został formalnie ustanowiony i wdrożony w państwie członkowskim, aby stworzyć ramy wsparcia, wymóg lub zachętę dla uczestników rynku do oferowania i nabywania usług energetycznych i do wprowadzania innych środków poprawy efektywności energetycznej;
- 22) „działanie indywidualne” oznacza działanie, które prowadzi do sprawdzalnej i wymiernej lub dającej się oszacować poprawy efektywności energetycznej i które jest podejmowane w wyniku środka z dziedziny polityki;
- 23) „dystrybutor energii” oznacza osobę fizyczną lub prawną, w tym operatora systemu dystrybucyjnego, odpowiedzialną za przesył energii w celu jej dostarczenia do odbiorców końcowych lub do elementów systemów dystrybucyjnych, które sprzedają energię odbiorcom końcowym;
- 24) „operator systemu dystrybucyjnego” oznacza operatora systemu dystrybucyjnego w rozumieniu, odpowiednio, art. 2 pkt 29 dyrektywy (UE) 2019/944 w odniesieniu do energii elektrycznej i art. 2 pkt 6 dyrektywy 2009/73/WE w odniesieniu do gazu;
- 25) „przedsiębiorstwo prowadzące detaliczną sprzedaż energii” oznacza osobę fizyczną lub prawną sprzedającą energię odbiorcom końcowym;
- 26) „odbiorca końcowy” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która dokonuje zakupu energii do własnego użytku;

- 27) „dostawca usług energetycznych” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która świadczy usługi energetyczne lub realizuje środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej w obiekcie lub w lokalach odbiorcy końcowego;
- 27a) **„małe lub średnie przedsiębiorstwo” lub „MŚP” oznacza przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 2 ust. 1 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE¹;**
- 27b) **„mikroprzedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 2 ust. 3 załącznika do zalecenia 2003/361/WE;**
- 28) „audyt energetyczny” oznacza systematyczną procedurę, której celem jest uzyskanie odpowiedniej wiedzy o profilu zużycia energii *i zarządzania energią* danego budynku lub zespołu budynków, działalności lub instalacji przemysłowej bądź handlowej lub usługi prywatnej lub publicznej, określenie, w jaki sposób i w jakiej ilości możliwe jest uzyskanie opłacalnej oszczędności energii, określenie potencjału opłacalnego wykorzystania i wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych oraz poinformowanie o wynikach;
- 29) „umowa o poprawę efektywności energetycznej” oznacza umowę pomiędzy beneficjentem a dostawcą realizującym środek poprawy efektywności energetycznej, weryfikowaną i monitorowaną w trakcie całego okresu jej obowiązywania, zgodnie z którą roboty budowlane, dostawy lub usługi w ramach tego środka są splanowane w relacji do uzgodnionego w umowie poziomu poprawy efektywności energetycznej lub innego uzgodnionego kryterium charakterystyki energetycznej, na przykład oszczędności finansowych;
- 30) „inteligentny system pomiarowy” oznacza inteligentny system opomiarowania w rozumieniu dyrektywy (UE) 2019/944;
- 30a) **„punkt ładowania” oznacza punkt ładowania w rozumieniu art. 2 pkt 41 dyrektywy ... [AFIR - 2021/0223(COD)];**
- 31) „operator systemu przesyłowego” oznacza operatora systemu przesyłowego w rozumieniu art. 2 pkt 35 dyrektywy (UE) 2019/944 i dyrektywy 2009/73/WE, odpowiednio w odniesieniu do energii elektrycznej i gazu;
- 32) „kogeneracja” oznacza równoczesne wytwarzanie energii cieplnej i energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu;
- 33) „ekonomicznie uzasadnione zapotrzebowanie” oznacza zapotrzebowanie, które nie przekracza potrzeb w zakresie ogrzewania lub chłodzenia i które w innej sytuacji zostałyby zaspokojone w warunkach rynkowych przy zastosowaniu procesów wytwarzania energii innych niż kogeneracja;
- 34) „ciepło użytkowe” oznacza ciepło wytwarzane w procesie kogeneracji w celu zaspokojenia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ogrzewanie lub chłodzenie;
- 35) „energia elektryczna z kogeneracji” oznacza energię elektryczną wytwarzaną w procesie skojarzonym z produkcją ciepła użytkowego i obliczoną zgodnie z metodą określoną w załączniku II;
- 36) „wysokosprawna kogeneracja” oznacza kogenerację spełniającą kryteria przedstawione w załączniku III;

¹ **Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).**

- 37) „sprawność ogólna” oznacza sumę rocznej produkcji energii elektrycznej i mechanicznej oraz ciepła użytkowego podzieloną przez ilość paliwa zużytego do produkcji ciepła w procesie kogeneracji oraz do produkcji brutto energii elektrycznej i mechanicznej;
- 38) „stosunek energii elektrycznej do ciepła” oznacza stosunek energii elektrycznej z kogeneracji do ciepła użytkowego wytworzonych w pełnym trybie kogeneracji, z zastosowaniem danych eksploatacyjnych konkretnej jednostki;
- 39) „jednostka kogeneracyjna” oznacza jednostkę, która może działać w trybie kogeneracji;
- 40) „małoskalowa jednostka kogeneracyjna” oznacza jednostkę kogeneracyjną o mocy zainstalowanej mniejszej niż 1 MW_e;
- 41) „jednostka mikrokogeneracji” oznacza jednostkę kogeneracyjną o maksymalnej mocy niższej niż 50 kW_e;
- 42) „efektywny system ciepłowniczy i chłodniczy” oznacza system ciepłowniczy lub chłodniczy, który spełnia kryteria określone w art. 24;
- 43) „efektywne ogrzewanie i chłodzenie” oznacza rozwiązanie w zakresie ogrzewania i chłodzenia, które dla podstawowego scenariusza odzwierciedlającego działalność w niezmiennych warunkach wymiennie zmniejsza wkład energii pierwotnej wymaganej, aby dostarczyć jedną jednostkę energii na potrzeby odnośnego systemu w sposób opłacalny, zgodnie z oceną w ramach analizy kosztów i korzyści, o której mowa w niniejszej dyrektywie, z uwzględnieniem energii niezbędnej do wydobycia, przetwarzania, przesyłu i rozdziału;
- 44) „efektywne indywidualne ogrzewanie i chłodzenie” oznacza rozwiązanie w zakresie indywidualnego zaopatrzenia w energię cieplną i chłodniczą, które w porównaniu z efektywnym systemem ciepłowniczym i chłodniczym wymiennie zmniejsza wkład energii pierwotnej ze źródła nieodnawialnego wymaganej, aby dostarczyć jedną jednostkę energii na potrzeby odnośnego systemu, lub wymaga takiego samego wkładu energii pierwotnej ze źródła nieodnawialnego, lecz po mniejszym koszcie, z uwzględnieniem energii niezbędnej do wydobycia, przetwarzania, przesyłu i rozdziału;
- 45) „ośrodek przetwarzania danych” oznacza strukturę lub grupę struktur **wykorzystywanych do ulokowania, podłączenia i obsługi systemu komputerowego/serwerów oraz powiązanych** urządzeń do przechowywania, przetwarzania *i/lub* dystrybucji danych, **a także powiązanych działań zdefiniowanych w rozporządzeniu Komisji (UE) 2022/132¹**;
- 46) „znacząca modernizacja” oznacza modernizację, której koszt przekracza 50 % kosztu inwestycyjnego nowej porównywalnej jednostki;
- 47) „koncentrator” oznacza niezależnego agregatora w rozumieniu art. 2 pkt 19 dyrektywy (UE) 2019/944;
- 48) „ubóstwo energetyczne” oznacza **związaną z wysokimi cenami niezdolność gospodarstwa domowego do zaspokojenia swoich podstawowych potrzeb w zakresie**

¹ **Rozporządzenie Komisji (UE) 2022/132 z dnia 28 stycznia 2022 r. zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1099/2008 w sprawie statystyki energii w odniesieniu do wykonania aktualizacji na potrzeby rocznej, miesięcznej i krótkoterminowej miesięcznej statystyki energii (Dz. U. L 20 z 31.1.2022, s. 208).**

dostaw energii oraz brak dostępu do podstawowych usług energetycznych **w celu zagwarantowania podstawowego poziomu komfortu i zdrowia**, godnego poziomu życia i zdrowia, w tym odpowiedniego **ogrzewania, ciepłej wody**, chłodzenia, oświetlenia i energii do zasilania urządzeń, w odpowiednim kontekście krajowym, przy obowiązującej polityce społecznej i innych odpowiednich **strategiach politycznych, spowodowane jednym z następujących czynników lub ich połączeniem: niewystarczający dochód netto, wysokie wydatki na energię i słaba efektywność energetyczna domów**;

- 49) „użytkownik końcowy” oznacza osobę fizyczną lub prawną nabywającą energię ciepłą, energię chłodniczą lub ciepłą wodę użytkową dla swojego własnego użytku końcowego lub osobę fizyczną lub prawną zajmującą indywidualny budynek lub moduł w budynku wielomieszkaniowym lub wielofunkcyjnym zaopatrywany w energię ciepłą, energię chłodniczą lub ciepłą wodę użytkową z centralnego źródła, która nie ma bezpośrednio ani indywidualnej umowy z dostawcą energii;
- 50) „rozdział zachęt” oznacza brak sprawiedliwego i rozsądnego rozdziału zobowiązań finansowych i korzyści związanych z inwestycjami w efektywność energetyczną między zainteresowane podmioty, na przykład właścicieli i najemców lub różnych właścicieli modułów budynków czy też właścicieli i najemców lub różnych właścicieli budynków wielomieszkaniowych lub wielofunkcyjnych.
- 50a) „strategia zaangażowania” oznacza strategię, która wyznacza cele, rozwija techniki i ustanawia proces angażowania w proces kształtowania polityki wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron na szczeblu krajowym i lokalnym, w tym przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, takich jak organizacje konsumenckie, w celu zwiększenia świadomości, uzyskania informacji zwrotnych na temat takich polityk i zwiększenia ich akceptacji społecznej;
- 50b) „punkt kompleksowej obsługi” oznacza pojedynczy punkt zapewniający porady, wytyczne i informacje.

Artykuł 3

Zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim”

1. Zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” państwa członkowskie zapewniają **ocenę** rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej, **w tym zasobów po stronie popytu i elastyczności systemu**, przy **opracowywaniu i planowaniu** decyzji **politycznych, a także** ważnych inwestycji w odniesieniu do następujących sektorów:

- a) systemy energetyczne, oraz
- b) sektory nieenergetyczne, gdy sektory te mają wpływ na zużycie energii i efektywność energetyczną, **w tym budynki, transport, gospodarka wodna, technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), rolnictwo oraz sektory finansowe**.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy decyzje dotyczące polityki, planowania i inwestycji podlegają wymogom zatwierdzenia i monitorowania, stosowanie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”, **w tym, w razie potrzeby, uwzględnianie integracji sektorowej i skutków międzysektorowych**, było weryfikowane przez właściwe jednostki.

2a. Podczas stosowania niniejszego artykułu państwa członkowskie uwzględniają zalecenie

Komisji (UE) 2021/1749¹.

3. Stosując zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”, państwa członkowskie:

- a) *opracowują, stosują i podają do wiadomości publicznej metodykę kosztów i korzyści, która umożliwia właściwą ocenę szerszych korzyści płynących z rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej, z uwzględnieniem całego cyklu życia i przewidywalnych zmian, efektywności systemu i kosztów, bezpieczeństwa dostaw oraz kwantyfikacji z perspektywy społecznej, zdrowotnej, gospodarczej i neutralności klimatycznej;*
- aa) *zapewniają, by stosowanie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” miało pozytywny wpływ na rozwiązanie problemu ubóstwa energetycznego;*
- b) *określają jednostkę odpowiedzialną za monitorowanie stosowania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” oraz wpływu ram regulacyjnych, w tym rozporządzeń finansowych, decyzji dotyczących planowania, polityk i inwestycji na zużycie energii i efektywność energetyczną oraz systemy energetyczne;*
- ba) *dbają o to, aby poczynione inwestycje były zrównoważone środowiskowo na wszystkich etapach energetycznego łańcucha wartości oraz aby stosowano zasady obiegu zamkniętego w odniesieniu do przejścia na neutralność klimatyczną;*
- c) *składają Komisji, w ramach zintegrowanych krajowych sprawozdań z postępów w dziedzinie energii i klimatu składanych zgodnie z art. 17 rozporządzenia (UE) 2018/1999, sprawozdanie na temat tego, jak uwzględniono zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim” na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym przy podejmowaniu decyzji dotyczących polityk, planowania i ważnych inwestycji w odniesieniu do krajowych i regionalnych systemów energetycznych oraz sektorów nieenergetycznych, jeżeli sektory te mają wpływ na zużycie energii i efektywność energetyczną, w tym m.in.:*
 - (i) *ocenę systematycznego stosowania i korzyści wynikających z zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” w systemach energetycznych, w szczególności w odniesieniu do zużycia energii;*
 - (ii) *wykaz działań podjętych w celu usunięcia wszelkich zbędnych barier regulacyjnych lub pozaregulacyjnych we wdrażaniu zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” i rozwiązań po stronie popytu, w tym przez identyfikację krajowych przepisów i środków sprzecznych z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”;*

3a. Do dnia ... [6 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja przyjmie akt delegowany uzupełniający niniejszą dyrektywę poprzez ustanowienie wspólnych ram ogólnych, w tym procedury nadzoru, monitorowania i sprawozdawczości, które państwa członkowskie mogą stosować przy opracowywaniu metod analizy kosztów i korzyści, o których mowa w ust. 3 lit. a), w celu zapewnienia porównywalności, przy jednoczesnym pozostawieniu państwom członkowskim możliwości dostosowania się do warunków krajowych i lokalnych.

¹ **Zalecenie Komisji (UE) 2021/1749 z 28 września 2021 r. w sprawie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”: od zasad do praktyki – Wytyczne i przykłady dotyczące jej wdrażania w procesie podejmowania decyzji w sektorze energetycznym i w innych sektorach.**

Artykuł 4

Wartości docelowe efektywności energetycznej

1. Państwa członkowskie wspólnie zapewniają zmniejszenie zużycia energii *końcowej* do 2030 r. o co najmniej **40 %**, a *zużycia energii pierwotnej* o **42,5 %**, w porównaniu z prognozami przedstawionymi w scenariuszu odniesienia **2007**, tak aby w 2030 r. zużycie energii końcowej w Unii nie przekraczało **740 Mtoe**, a unijne zużycie energii pierwotnej nie przekraczało **960 Mtoe**.¹

2. Każde państwo członkowskie wyznacza *wiążące* krajowe wkłady w zakresie zużycia energii końcowej i pierwotnej, by osiągnąć, razem, wiążący cel unijny w zakresie efektywności energetycznej określony w ust. 1. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o tych wkładach oraz o trajektorii tych wkładów, *przewidującej dwa punkty odniesienia (cele pośrednie) w roku 2025 i 2027*, w ramach aktualizacji swoich zintegrowanych planów krajowych w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz w ramach swoich zintegrowanych planów krajowych w dziedzinie energii i klimatu, o których mowa w art. 3 i art. 7–12 rozporządzenia (UE) 2018/1999, i zgodnie z procedurą określoną w tych artykułach. *Określając swoje wiążące wkłady krajowe*, państwa członkowskie stosują wzór określony w załączniku I do niniejszej dyrektywy i wyjaśniają, w jaki sposób i na podstawie jakich danych wkłady te zostały obliczone.

Państwa członkowskie w swoich krajowych wkładach w zakresie efektywności energetycznej zawierają również udziały zużycia energii w sektorach zastosowań końcowych energii, zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu (WE) nr 1099/2008 w sprawie statystyki energii, w tym w sektorach przemysłu, mieszkaniowym, usług i transportu. Podają również prognozy zużycia energii w **ICT**.

Ustalając te wkłady, państwa członkowskie uwzględniają:

- a) że główny cel unijny w dziedzinie zużycia energii do 2030 r. może być nie większy niż **740 Mtoe** energii końcowej lub nie większy niż **960 Mtoe** energii pierwotnej;
- b) środki przewidziane w niniejszej dyrektywie;
- c) inne środki wspierania efektywności energetycznej w państwach członkowskich i na szczeblu Unii;
- d) *następujące* istotne czynniki wpływające na wysiłki na rzecz efektywności *zawarte we wzorze określonym w załączniku I*:
 - (i) wspólny poziom ambicji niezbędny do osiągnięcia celów klimatycznych;

¹ Unijny cel w zakresie efektywności energetycznej został początkowo ustalony i obliczony przy wykorzystaniu prognoz na 2030 r. przedstawionych w scenariuszu odniesienia 2007 jako wartości odniesienia. Zmiana metodyki obliczania przez Eurostat bilansu energetycznego oraz usprawnienia w kolejnych prognozach modelowych wymagają zmiany poziomu bazowego. W związku z tym, przy zastosowaniu tego samego podejścia do określenia celu, tj. porównania go z prognozami bazowymi na przyszłość, poziom ambicji unijnego celu w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r. ustala się w porównaniu z prognozami na 2030 r. przedstawionymi w scenariuszu odniesienia 2020, odzwierciedlającymi wkłady krajowe z krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Przy zastosowaniu tego zaktualizowanego poziomu bazowego Unia będzie musiała zwiększyć swoje ambicje w zakresie efektywności energetycznej o co najmniej 9 % do 2030 r. w porównaniu z poziomem wysiłków w ramach scenariusza odniesienia 2020. Nowy sposób wyrażania poziomu ambicji w odniesieniu do celów Unii nie wpływa na rzeczywisty poziom niezbędnych wysiłków.

- (ii) sprawiedliwy rozdział wysiłków w całej Unii;
 - (iii) energochłonność gospodarki;
 - (iv) dodatkowy potencjał w zakresie oszczędności energii w sposób opłacalny;
- e) inne **czynniki** krajowe, które mają wpływ na zużycie energii, w szczególności:
- (i) zmiany PKB i jego prognoza;
 - (ii) zmiany w zakresie importu i eksportu energii, zmiany w koszyku energetycznym i wprowadzanie nowych zrównoważonych paliw;
 - (iii) rozwój wszystkich odnawialnych źródeł energii, energia jądrowa, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla;
 - (iv) obniżenie emisyjności energochłonnych sektorów przemysłu.
- (iva) poziom ambicji w krajowych planach dekarbonizacji/neutralności klimatycznej.*

W przypadku gdy państwa członkowskie uwzględniają czynniki krajowe, o których mowa w akapicie trzecim lit. e), nie może to prowadzić do nieosiągnięcia unijnego celu w zakresie efektywności energetycznej. Komisja ocenia, czy wspólny wkład państw członkowskich jest wystarczający do osiągnięcia unijnego celu w zakresie efektywności energetycznej, a także ocenia, czy wkłady te są zgodne z osiągnięciem celów pośrednich. Jeżeli Komisja uzna, że nie jest on wystarczający, w terminie dwóch miesięcy od powiadomienia przez państwa członkowskie o ich krajowych wkładach w zakresie efektywności energetycznej proponuje każdemu państwu członkowskiemu skorygowany krajowy wkład na rzecz efektywności energetycznej, zapewniając osiągnięcie celu Unii w zakresie efektywności energetycznej poprzez zbiorowy wkład państw członkowskich. Stosując ten mechanizm, Komisja zapewnia, aby nie było różnicy w zużyciu energii pierwotnej i końcowej między sumą krajowych wkładów państw członkowskich a celem Unii w zakresie efektywności energetycznej.

3. Komisja *ocenia*, na podstawie oceny przeprowadzonej zgodnie z art. 29 ust. 1 i 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999, *postępy państw członkowskich w osiąganiu ich wiążących wkładów krajowych i celów pośrednich, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu. Jeżeli na podstawie tej oceny Komisja stwierdzi*, że poczyniono niewystarczające postępy w realizacji wkładów w zakresie efektywności energetycznej, państwa członkowskie, które znajdują się powyżej swoich trajektorii *i celów pośrednich*, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, zapewniają wdrożenie dodatkowych środków w ciągu jednego roku od daty otrzymania oceny Komisji w celu zapewnienia powrotu na kurs umożliwiający im osiągnięcie swoich wkładów w zakresie efektywności energetycznej. Te dodatkowe środki obejmują między innymi następujące środki:

- a) środki krajowe zapewniające dodatkowe oszczędności energii, w tym większą pomoc na rozwój projektów na rzecz wdrażania środków inwestycyjnych w zakresie efektywności energetycznej;
- b) zwiększenie obowiązku oszczędności energii określonego w art. 8;
- c) dostosowanie obowiązku dla sektora publicznego;
- d) wniesienie dobrowolnego wkładu finansowego do krajowego funduszu efektywności energetycznej, o którym mowa w art. 28, lub innego instrumentu finansowego poświęconego efektywności energetycznej, przy czym roczne wkłady finansowe są równe inwestycjom wymaganim do osiągnięcia trajektorii.

W przypadku gdy państwo członkowskie znajduje się powyżej swojej trajektorii, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, włącza ono do swojego zintegrowanego krajowego

sprawozdania z postępów w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 17 rozporządzenia (UE) 2018/1999 wyjaśnienie **środków, jakie podejmie, aby wyeliminować** rozbieżność i **zapewnić** osiągnięcie swoich krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej, **a także określa, jaką ilość energii zaoszczędzi dzięki poszczególnym środkom.**

Komisja ocenia, czy środki krajowe, o których mowa w niniejszym ustępie, są wystarczające do osiągnięcia unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej. W przypadku gdy środki krajowe zostaną uznane za niewystarczające, Komisja proponuje w stosownych przypadkach środki i korzysta ze swoich uprawnień na poziomie Unii, aby zapewnić w szczególności osiągnięcie unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej na rok 2030.

4. Do dnia 31 grudnia 2026 r. Komisja ocenia wszelkie zmiany metodyczne w danych przekazywanych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1099/2008 w sprawie statystyki energii, w metodzie obliczania bilansu energetycznego i w modelach energetycznych do celów europejskiego zużycia energii oraz, w razie potrzeby, proponuje dostosowania techniczne do celów Unii na 2030 r. w celu utrzymania poziomu ambicji określonego w ust. 1 niniejszego artykułu.

ROZDZIAŁ II

WZORCOWA ROLA SEKTORA PUBLICZNEGO

Artykuł 5

Sektor publiczny przewodzi w dziedzinie efektywności energetycznej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby całkowite zużycie energii końcowej wszystkich instytucji publicznych łącznie zmniejszane było o co najmniej 2 % rocznie w porównaniu z rokiem X-2 (gdzie X oznacza rok wejścia w życie niniejszej dyrektywy).

Przy obliczaniu zużycia energii końcowej przez ich instytucje publiczne państwa członkowskie mogą uwzględnić różnice klimatyczne w danym państwie członkowskim.

2. Państwa członkowskie włączają do swoich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu oraz ich aktualizacji na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999 wykaz **wszystkich** instytucji publicznych, które przyczyniają się do wypełnienia obowiązku określonego w ust. 1 niniejszego artykułu, wartość zmniejszenia zużycia energii **i oszczędność energii**, którą ma osiągnąć każda z nich, oraz planowane środki, które pozwolą ją osiągnąć. W ramach zintegrowanych krajowych sprawozdań w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 17 rozporządzenia (UE) 2018/1999 państwa członkowskie składają Komisji sprawozdania na temat osiągniętego corocznie zmniejszenia zużycia energii końcowej.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby władze lokalne i regionalne ustanowiły konkretne środki w zakresie efektywności energetycznej w swoich planach obniżenia emisyjności po konsultacji z **odpowiednimi** zainteresowanymi stronami, **ich agencjami energetycznymi, w stosownych przypadkach**, i ogółem społeczeństwa, w tym z konkretnymi grupami zagrożonymi ubóstwem energetycznym lub bardziej narażonymi na jego skutki **ze względu na swoje dochody, płeć, demografię, stan zdrowia lub przynależność do grupy mniejszościowej**, takimi jak ■ osoby o mniejszościowym pochodzeniu rasowym lub etnicznym. **Państwa członkowskie zapewniają również, że przy opracowywaniu i wdrażaniu środków efektywności energetycznej władze regionalne i lokalne unikają negatywnego bezpośredniego lub pośredniego wpływu środków w zakresie efektywności energetycznej na gospodarstwa domowe dotknięte ubóstwem energetycznym, o niskich dochodach, lub grupy znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji.**

4. Państwa członkowskie **zapewniają wsparcie finansowe i techniczne** organom publicznym we wdrażaniu środków poprawy efektywności energetycznej **i zachęcają je do uwzględniania szerszych korzyści wykraczających poza oszczędność energii, takich jak poprawa jakości powietrza w pomieszczeniach, lepsza jakość środowiska, a także poprawa jakości życia ludzi i komfortu w odnowionych budynkach publicznych, w szczególności szkołach, placówkach opiekuńczych, domach opieki, instytucjach pobytu, szpitalach i mieszkaniach socjalnych**, w tym na szczeblu regionalnym i lokalnym. **Państwa członkowskie przekazują** wytyczne, **promują** możliwości budowania kompetencji i szkoleń, w tym w obszarze modernizacji energetycznych przez zastosowanie umów o poprawę efektywności energetycznej i partnerstw publiczno-prywatnych, oraz **zachęcają** do współpracy między instytucjami publicznymi. **Państwa członkowskie wspierają instytucje publiczne w rozwiązywaniu problemu brak zasobów ludzkich, które są potrzebne na wszystkich etapach zielonej transformacji, w tym rzemieślników, a także wysoko wykwalifikowanych ekspertów w dziedzinie zielonych technologii i nauk stosowanych oraz innowatorów.**

5. Państwa członkowskie **zachęcają** instytucje publiczne do brania pod uwagę emisji dwutlenku węgla, **a także korzyści gospodarczych i społecznych oraz w zakresie bezpieczeństwa energetycznego** w całym cyklu życia działalności tych instytucji związanej z inwestycjami i strategiami politycznymi oraz **zapewniają szczegółowe wytyczne w tym zakresie.**

5a. Państwa członkowskie zachęcają instytucje publiczne do podejmowania odpowiednich środków w celu zajęcia się wymiarem grzewczym budynków będących własnością instytucji publicznych lub przez nie zajmowanych, w szczególności poprzez wymianę starych i nieefektywnych ogrzewaczy oraz stopniowe wycofywanie paliw kopalnych.

5b. Państwa członkowskie promują korzystanie z transportu publicznego i innych mniej zanieczyszczających i bardziej energooszczędnych środków mobilności, takich jak kolej, jazda na rowerze, chodzenie pieszo lub mobilność współdzielona, przez odnowienie i obniżenie emisyjności floty, zachęcanie do przesunięcia międzygałęziowego oraz uwzględnianie tych środków transportu w planowaniu mobilności miejskiej.

Artykuł 6

Wzorcowa rola budynków instytucji publicznych

1. Nie naruszając art. 7 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE⁹² **■**, każde państwo członkowskie zapewnia, aby co najmniej 3 % całkowitej powierzchni ogrzewanych lub chłodzonych budynków będących własnością instytucji publicznych **i należących do następujących kategorii oraz budynków do celów społecznych** było poddawane co roku renowacji w celu przynajmniej przekształcenia ich w budynki o niemal zerowym zużyciu energii **lub w budynki bezemisyjne** zgodnie z art. 9 dyrektywy 2010/31/UE z **należywym uwzględnieniem opłacalności i wykonalności technicznej:**

- a) **budynki będące własnością instytucji publicznych;**
- b) **budynki nowo zajęte przez instytucje publiczne, od... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy];**
- c) **budynki zajmowane przez instytucje publiczne w momencie zwrotnym (odnowienie wynajmu, sprzedaż, zmiana użytkowania, istotna naprawa lub prace konserwacyjne).**

Państwa członkowskie mogą wyłączyć mieszkania socjalne z obowiązku przeprowadzenia renowacji, o której mowa w akapicie pierwszym, w przypadku gdy takie renowacje nie są neutralne pod względem kosztów lub prowadziłyby do podwyższenia czynszu dla osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych, którego nie można w żaden sposób ograniczyć do równowartości oszczędności ekonomicznych na rachunkach za energię.

Jeżeli instytucja publiczna zajmuje budynek, którego nie jest właścicielem, wykonuje swoje prawa umowne w największym możliwym zakresie i zachęca właściciela budynku do renowacji budynku, by budynek ten stał się budynkiem o niemal zerowym zużyciu energii zgodnie z art. 9 dyrektywy 2010/31/UE **lub wdraża system zarządzania energią lub umowę o poprawę efektywności energetycznej, aby utrzymać i poprawić efektywność energetyczną z upływem czasu**. Przy zawieraniu nowej umowy dotyczącej zajmowania budynku, którego nie jest właścicielem, instytucja publiczna **dopilnowuje**, aby świadectwo charakterystyki energetycznej tego budynku wskazywało, że należy on do dwóch najwyższych klas efektywności energetycznej, **lub wprowadza klauzule umowne, które zobowiązują właściciela budynku do renowacji budynku, by stał się on budynkiem o niemal zerowym zużyciu energii przed jego zajęciem przez instytucję publiczną**.

Współczynnik przynajmniej 3 % wylicza się w odniesieniu do całkowitej powierzchni pomieszczeń w budynkach o całkowitej powierzchni użytkowej wynoszącej ponad 250 m², stanowiących własność instytucji publicznych ■ i **budynkach do celów społecznych**, które 1 stycznia 2024 r. nie są budynkami o niemal zerowym zużyciu energii.

Państwa członkowskie mogą określić wymagania mające na celu zapewnienie, aby w przypadkach gdy jest to technicznie i ekonomicznie wykonalne, budynki będące własnością lub zajmowane przez instytucje publiczne, o których mowa w akapicie pierwszym i trzecim niniejszego ustępu, oraz budynki do celów społecznych o powierzchni ponad 250 m² były wyposażone w systemy automatyzacji i kontroli budynków lub inne rozwiązania służące aktywnemu zarządzaniu przepływami energii, zgodnie z art. 14 ust. 4 dyrektywy 2010/31/UE.

Jeżeli jest to technicznie wykonalne i opłacalne, państwa członkowskie dokładają wszelkich starań, aby liczba zainstalowanych punktów ładowania w budynkach będących własnością instytucji publicznych lub przez nie zajmowanych przekraczała minimalne wymagania określone w art. [12] dyrektywy ... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków - 2021/0426(COD)].

1a. W drodze odstępstwa od ust. 1 państwa członkowskie mogą stosować mniej rygorystyczne wymagania ustanawiające różne wymogi w zakresie efektywności energetycznej dla następujących kategorii budynków:

- a) **budynków urzędowo chronionych jako część wyznaczonego środowiska lub z powodu ich szczególnych wartości architektonicznych lub historycznych, o ile zgodność z pewnymi minimalnymi wymogami dotyczącymi charakterystyki energetycznej zmieniłaby w sposób niedopuszczalny ich charakter lub wygląd;**
- b) **budynków stanowiących własność sił zbrojnych lub instytucji rządowych oraz służących celom obrony narodowej, z wyłączeniem kwater jednoosobowych i budynków biurowych sił zbrojnych i innego personelu zatrudnionego przez organy krajowych sił zbrojnych;**
- c) **budynków wykorzystywanych jako miejsca kultu i do działalności religijnej.**

1b. Aby skoncentrować oszczędności energii na wstępie i stworzyć zachęty do wczesnych działań, państwo członkowskie, które dokonuje renowacji więcej niż 3 % całkowitej powierzchni swoich budynków zgodnie z ust. 1 w dowolnym roku do 31 grudnia 2026 r., może zaliczyć tę nadwyżkę na poczet rocznego wskaźnika renowacji w dowolnym z trzech kolejnych lat. Państwo członkowskie, które dokonuje renowacji więcej niż 3 % całkowitej powierzchni swoich budynków od 1 stycznia 2027 r., może zaliczyć nadwyżkę na poczet rocznego wskaźnika renowacji na kolejne dwa lata.

2. W wyjątkowych przypadkach państwa członkowskie mogą zaliczyć w poczet ich rocznego wskaźnika renowacji budynków nowe budynki będące własnością instytucji publicznych w zamian za konkretne budynki instytucji publicznych rozebrane w dowolnym z dwóch

poprzednich lat. Takie wyjątki mają zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy byłyby bardziej opłacalne i zrównoważone pod względem osiągniętych oszczędności energii i redukcji emisji CO₂ w całym cyklu życia w porównaniu z renowacją takich budynków. Każde państwo członkowskie jasno określa i publikuje kryteria ogólne, metody i procedury określania takich wyjątkowych przypadków.

3. Do celów niniejszego artykułu państwa członkowskie podają do wiadomości publicznej wykaz ogrzewanych lub chłodzonych ***budynków będących własnością instytucji publicznych lub przez nie zajmowanych, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy i trzeci, oraz budynków do celów społecznych*** o całkowitej powierzchni użytkowej wynoszącej więcej niż 250 m². Wykaz ten ***sporządza się do 30 czerwca 2024 r. i jest on*** aktualizowany przynajmniej raz na rok. ***Wykaz ten zestawiony jest w przyjaznej dla użytkownika bazie danych i powiązany z przeglądem zasobów budowlanych przeprowadzonym w ramach krajowych długoterminowych strategii renowacji zgodnie z art. 2a dyrektywy (UE) 2010/31 oraz baz danych utworzonych na podstawie art. [19] dyrektywy [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków - 2021/0426(COD)].***

W przypadku gdy wykazy takie już istnieją na szczeblu lokalnym lub regionalnym, każde państwo członkowskie podejmuje odpowiednie środki w celu ułatwienia gromadzenia i przetwarzania danych w odniesieniu do swojego wykazu. Wykaz umożliwia również podmiotom prywatnym, w tym przedsiębiorstwom usług energetycznych, udział w rozwiązaniach w zakresie renowacji. Dane dotyczące charakterystyki zasobów budowlanych, charakterystyki okrycia budynku, systemów technicznych budynków, renowacji budynków i efektywności energetycznej mogą być agregowane przez obserwatorium zasobów budowlanych UE, aby zapewnić lepsze zrozumienie charakterystyki energetycznej sektora budowlanego za pomocą porównywalnych danych.

Wykaz ten zawiera przynajmniej następujące dane:

- a) powierzchnię pomieszczeń w m²;
- ab) ***roczne zużycie energii na potrzeby ogrzewania, chłodzenia, energii elektrycznej i ciepłej wody, jeśli dane te są dostępne;***
- b) ***świadcstwo charakterystyki energetycznej każdego budynku wydane zgodnie z art. 16 dyrektywy ... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków - 2021/0426(COD)] lub, w przypadku braku świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, informacje na temat źródła ciepła budynku, energochłonności budynku podanej w kWh/(m²*y), instalacji wentylacyjnych i chłodniczych oraz innych instalacji technicznych;***
- ba) ***zmierzone oszczędności energii wynikające z renowacji budynków będących własnością instytucji publicznych lub przez nie zajmowanych oraz budynków do celów społecznych i innych działań w zakresie efektywności energetycznej tych budynków;***
- bb) ***wiek, rodzaj użytkowania, typologię i lokalizację (obszar miejski lub wiejski) budynków.***

Oprócz danych, o których mowa w akapicie trzecim, państwa członkowskie dokładają wszelkich starań, aby włączyć aspekty jakościowe do swoich wykazów. W szczególności mogą one załączyć do swoich wykazów opis środków związanych z ich strategiami zaangażowania, aby zagwarantować, że właściciele i użytkownicy budynków dostosują swoje zachowanie do oszczędności energii i do wymogów eksploatacyjnych budynków o niemal zerowym zużyciu energii. Takie załączniki są udostępniane w formie istniejących już centrów zasobów zarządzanych przez władze lokalne lub są do nich dodawane, a także są dostępne dla zainteresowanych stron, w tym decydentów, prywatnych właścicieli mieszkań socjalnych i stowarzyszeń najemców oraz kierowników prywatnych biur.

Artykuł 7

Udzielanie zamówień publicznych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby zawierając umowy w sprawie zamówień publicznych i koncesji, których wartość jest równa progom określonym w art. 8 dyrektywy 2014/23/UE, art. 4 dyrektywy 2014/24/UE i art. 15 dyrektywy 2014/25/UE lub przekracza te progi, instytucje zamawiające i podmioty zamawiające nabywały jedynie produkty, usługi, budynki i roboty budowlane o bardzo dobrej charakterystyce energetycznej, **należycie uwzględniając efektywne zarządzanie zasobami finansowymi**, zgodnie z wymogami, o których mowa w załączniku IV do niniejszej dyrektywy.

Państwa członkowskie zapewniają również, aby przy zawieraniu umów w sprawie zamówień publicznych i koncesji, których wartość jest równa progom, o których mowa w akapicie pierwszym, lub przekracza te progi, instytucje zamawiające i podmioty zamawiające stosowały zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”, o której mowa w art. 3 niniejszej dyrektywy, w tym w przypadku tych zamówień publicznych i koncesji, w odniesieniu do których w załączniku IV nie przewidziano szczególnych wymogów.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, ma zastosowanie do zamówień sił zbrojnych tylko w zakresie, w jakim stosowanie go nie spowoduje konfliktu z charakterem i pierwotnym celem działalności sił zbrojnych. Obowiązek ten nie ma zastosowania do umów na dostawę wyposażenia wojskowego zdefiniowanego w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE¹.

3. Niezależnie od przepisów art. 26 ust. 4 niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie zapewniają, by instytucje zamawiające i podmioty zamawiające oceniały możliwości podpisywania długoterminowych umów o poprawę efektywności energetycznej zapewniających długoterminową oszczędność energii przy zamawianiu usług o istotnym znaczeniu z punktu widzenia zużycia energii.

4. Bez uszczerbku dla ust. 1, przy zakupie pakietu produktów objętego w całości aktem delegowanym przyjętym na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369² państwa członkowskie mogą wymagać, by łączna efektywność energetyczna była uznawana za ważniejszą niż efektywność energetyczna poszczególnych produktów pakietu poprzez zakup pakietu produktów, który jest zgodny z kryteriami najwyższej **dostępnej** klasy efektywności energetycznej.

5. Państwa członkowskie **wymagają**, aby instytucje zamawiające i podmioty zamawiające uwzględniały w praktykach w zakresie zamówień publicznych, w stosownych przypadkach, **w szczególności w odniesieniu do sektora transportu**, szersze aspekty związane ze zrównoważonym rozwojem, społeczeństwem, środowiskiem i gospodarką o obiegu zamkniętym, z myślą o osiągnięciu unijnych celów w zakresie obniżenia emisyjności i zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń. W stosownych przypadkach i zgodnie z wymogami określonymi w załączniku IV państwa członkowskie wymagają od instytucji zamawiających i podmiotów zamawiających uwzględnienia unijnych kryteriów zielonych zamówień publicznych.

Aby zapewnić przejrzystość stosowania wymogów w zakresie efektywności energetycznej w

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa (Dz.U. L 216 z 20.8.2009, s. 7).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego i uchylające dyrektywę 2010/30/UE (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 1).

procedurze udzielania zamówień, państwa członkowskie podają do wiadomości publicznej informacje na temat wpływu na efektywność energetyczną zamówień, których wartość jest równa progom, o których mowa w ust. 1, lub przekracza te progi. Instytucje zamawiające **podją** decyzję o zobowiązaniu oferentów do ujawnienia informacji na temat współczynnika globalnego ocieplenia w całym cyklu życia nowego budynku **oraz budynku, który ma zostać poddany renowacji, w tym zastosowania materiałów niskoemisyjnych oraz obiegu zamkniętego użytych materiałów, i podają** te informacje do wiadomości publicznej w odniesieniu do tych zamówień, w szczególności w przypadku nowych budynków o powierzchni pomieszczeń większej niż 2 000 metrów kwadratowych.

Państwa członkowskie wspierają instytucje zamawiające i podmioty zamawiające w przyjmowaniu wymogów w zakresie efektywności energetycznej, w tym na szczeblu regionalnym i lokalnym, zapewniając jasne zasady i wytyczne, w tym metody oceny kosztów w całym cyklu życia oraz skutków i kosztów środowiskowych, ustanawiając ośrodki wsparcia kompetencji, zachęcając do współpracy między instytucjami zamawiającymi, w tym w wymiarze transgranicznym, oraz – gdy to możliwe – stosując zamówienia zagregowane i zamówienia cyfrowe.

5a. W stosownych przypadkach Komisja może zapewnić organom krajowym i urzędnikom odpowiedzialnym za zamówienia publiczne dalsze wytyczne i narzędzia w odniesieniu do stosowania wymogów w zakresie efektywności energetycznej w procedurze udzielania zamówień. Takie wsparcie może wzmocnić istniejące fora wsparcia (np. wspólne działania) dla państw członkowskich i pomóc im w uwzględnianiu kryteriów zielonych zamówień publicznych.

6. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy ustawowe i wykonawcze oraz praktyki administracyjne dotyczące dokonywania zakupów przez instytucje publiczne oraz sporządzania budżetu i rachunkowości w ujęciu rocznym, konieczne do zapewnienia, aby poszczególne instytucje zamawiające nie były zniechęcane do dokonywania inwestycji na rzecz poprawy efektywności energetycznej, do zawierania umów o poprawę efektywności energetycznej ani do stosowania mechanizmów finansowania przez stronę trzecią w oparciu o umowy długoterminowe.

7. Państwa członkowskie usuwają wszelkie bariery regulacyjne i pozaregulacyjne mające wpływ na efektywność energetyczną, w szczególności w zakresie przepisów ustawowych i wykonawczych oraz praktyk administracyjnych dotyczących dokonywania zakupów przez instytucje publiczne oraz sporządzania budżetu i rachunkowości w ujęciu rocznym, w celu zapewnienia, aby poszczególne instytucje publiczne nie były zniechęcane do dokonywania inwestycji na rzecz poprawy efektywności energetycznej, do zawierania umów o poprawę efektywności energetycznej ani do stosowania mechanizmów finansowania przez stronę trzecią w oparciu o umowy długoterminowe.

W ramach zintegrowanych krajowych sprawozdań z postępów w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 17 rozporządzenia (UE) 2018/1999 państwa członkowskie składają Komisji sprawozdania na temat środków przyjętych w celu usunięcia barier utrudniających wprowadzanie usprawnień mających na celu poprawę efektywności energetycznej.

ROZDZIAŁ III

EFEKTYWNOŚĆ WYKORZYSTANIA ENERGII

Artykuł 8

Obowiązek oszczędności energii

-1. W celu zapewnienia stabilnego i przewidywalnego wkładu w osiągnięciu celów Unii w zakresie energii i klimatu na 2030 r. oraz celu neutralności klimatycznej do 2050 r. państwa członkowskie osiągają łączne oszczędności końcowego zużycia energii w okresach objętych obowiązkiem. Pierwszy okres objęty obowiązkiem, o którym mowa w ust. 1 lit. a), obejmował lata 2014–2020. Drugi okres objęty obowiązkiem, o którym mowa w ust. 1 lit. b) i c), obejmuje lata 2021–2030.

1. Państwa członkowskie muszą osiągnąć łączne oszczędności końcowego zużycia energii równoważne co najmniej:

- a) nowym oszczędnościom w każdym roku od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. w wysokości 1,5 % rocznej wartości wolumenu sprzedaży energii odbiorcom końcowym, uśrednionej dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2013 r. Wolumen sprzedaży energii zużytej w transporcie może być częściowo lub w pełni wyłączony z tego obliczenia;
- b) nowym oszczędnościom w każdym roku od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. w wysokości 0,8 % rocznego zużycia energii końcowej, uśrednionego dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2019 r. W drodze odstępstwa od tego wymogu Cypr i Malta muszą osiągnąć nowe oszczędności w każdym roku od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. równoważne 0,24 % rocznego zużycia energii końcowej, uśrednionego dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2019 r.;
- c) nowym oszczędnościom w każdym roku od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2030 r. w wysokości 2 % rocznego zużycia energii końcowej, uśrednionego dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2020 r.

Państwa członkowskie decydują, w jaki sposób rozłożyć obliczoną wielkość nowych oszczędności w każdym okresie, o którym mowa w akapicie pierwszym lit. a), b) i c), pod warunkiem że na koniec każdego okresu objętego obowiązkiem osiągnięte zostają wymagane łączne oszczędności końcowego zużycia energii ogółem.

Państwa członkowskie muszą nadal realizować nowe roczne oszczędności zgodnie ze wskaźnikiem oszczędności określonym w akapicie pierwszym lit. c) dla dziesięcioletnich okresów po 2030 r.

2. Państwa członkowskie muszą osiągnąć wymaganą wielkość oszczędności energii wynikającą z ust. 1 niniejszego artykułu poprzez ustanowienie systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej, o którym mowa w art. 9, albo poprzez przyjęcie alternatywnych środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 10. Państwa członkowskie mogą łączyć system zobowiązujący do efektywności energetycznej z alternatywnymi środkami z dziedziny polityki. Państwa członkowskie zapewniają, aby oszczędności energii wynikające ze środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 9 i 10 oraz w art. 28 ust. 11, obliczane były zgodnie z załącznikiem V.

3. Państwa członkowskie wdrażają systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej, alternatywne środki z dziedziny polityki, lub połączenie obu tych systemów, lub programy lub środki finansowane w ramach krajowego funduszu efektywności energetycznej, na zasadzie

priorytetu wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, ***gospodarstw o niskich dochodach***, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne. Państwa członkowskie zapewniają, aby środki z dziedziny polityki wdrożone na podstawie niniejszego artykułu nie miały niekorzystnych skutków dla tych osób. W stosownych przypadkach państwa członkowskie w jak najlepszy sposób wykorzystują finansowanie, w tym finansowanie publiczne, instrumenty finansowania ustanowione na poziomie Unii oraz dochody z uprawnień na podstawie art. 22 ust. 3 lit. b) w celu usunięcia niekorzystnych skutków i zapewnienia sprawiedliwej transformacji energetycznej sprzyjającej włączeniu społecznemu.

W celu osiągnięcia wielkości oszczędności energii wymaganej na mocy ust. 1, państwa członkowskie uwzględniają i propagują rolę społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej i obywatelskich społeczności energetycznych w przyczynianiu się do wdrażania tych środków.

Państwa członkowskie ***ustanawiają i*** osiągają ***minimalny*** odsetek wymaganej wielkości łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, ***gospodarstw o niskich dochodach***, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne. Odsetek ten jest co najmniej równy odsetkowi gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym zgodnie z szacunkami w ramach krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dokonanymi zgodnie z art. 3 ust. 3 lit. d) rozporządzenia 2018/1999 w sprawie zarządzania unią energetyczną. ***W swojej ocenie udziału ubóstwa energetycznego w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu państwa członkowskie uwzględniają wskaźniki określone w lit. a)–bb) niniejszego akapitu.*** Jeżeli dane państwo członkowskie nie zgłosiło szacowanego odsetka gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu, odsetek wymaganej wielkości łącznych oszczędności końcowego zużycia energii wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, ***gospodarstw o niskich dochodach***, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne jest co najmniej równy średniej arytmetycznej udziału następujących wskaźników za 2019 r. lub, jeżeli nie są dostępne dla 2019 r., liniowej ekstrapolacji ich wartości za ostatnie trzy lata, które są dostępne:

- a) niemożność utrzymania odpowiedniej temperatury w mieszkaniu (Eurostat, SILC [ilc_mdes01]);
- b) zaległości z zapłatą rachunków za media (Eurostat, SILC, [ilc_mdes07]); oraz
- ba) całkowita liczba mieszkańców mieszkających w lokalu mieszkalnym z przeciekającym dachem, wilgotnymi ścianami, podłogami lub fundamentami bądź zmurzałymi ramami okiennymi lub podłogą (Eurostat, SILC [ilc_mdho01]);***
- bb) wskaźnik zagrożenia ubóstwem (badania Eurostatu, SILC i ECHP [ilc_li02]) (punkt graniczny: 60 % mediany ekwiwalentnego dochodu po transferach socjalnych).***

4. Państwa członkowskie uwzględniają informacje na temat stosowanych wskaźników, średniej arytmetycznej udziałów i rezultatów wdrożenia środków z dziedziny polityki ustanowionych zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu w aktualizacjach swoich zintegrowanych planów krajowych w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2018/1999, w swoich późniejszych zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 3 i art. 7–12 rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz w odpowiednich sprawozdaniach z postępów zgodnych z art. 17 tego rozporządzenia.

5. Państwa członkowskie mogą w obliczeniach uwzględnić oszczędności energii, które wynikają ze środków z dziedziny polityki, niezależnie od tego, czy zostały wprowadzone do

dnia 31 grudnia 2020 r., czy po tej dacie, pod warunkiem że środki te skutkują nowymi działaniami indywidualnymi podjętymi po dniu 31 grudnia 2020 r. Oszczędności energii osiągnięte w okresie objętym obowiązkiem nie są zaliczane na poczet wymaganych oszczędności energii w poprzednich okresach objętych obowiązkiem określonych w ust. 1.

6. Pod warunkiem że państwa członkowskie spełnią co najmniej swój obowiązek w zakresie łącznych oszczędności końcowego zużycia energii, o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. b), mogą one obliczyć wymaganą wielkość oszczędności energii, o której mowa w ustępie 1 akapit pierwszy lit. b), w jeden lub więcej z następujących sposobów:

- a) stosując roczny wskaźnik oszczędności w odniesieniu do sprzedaży energii odbiorcom końcowym lub w odniesieniu do zużycia energii końcowej, uśredniony dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2019 r.;
- b) wyłączając z podstawy obliczeń, częściowo lub w całości, energię zużytą w transporcie;
- c) korzystając z którejkolwiek z opcji określonych w ust. 8.

7. W przypadku gdy państwa członkowskie korzystają z którejkolwiek z możliwości przewidzianych w ust. 6 w zakresie wymaganych oszczędności energii, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. b), ustalają one:

- a) własny roczny wskaźnik oszczędności energii, który będzie stosowany przy obliczaniu ich łącznych oszczędności końcowego zużycia energii, zapewniający, aby ostateczna wielkość ich oszczędności energii netto nie była niższa od wielkości oszczędności wymaganej na mocy ust. 1 akapit pierwszy lit. b);
- b) własną podstawę obliczeń, z której można wyłączyć, częściowo lub w całości, energię zużytą w transporcie.

8. Z zastrzeżeniem ust. 9 każde państwo członkowskie może:

- a) przeprowadzać obliczenia wymagane na mocy ust. 1 akapit pierwszy lit. a), stosując wartości 1 % w latach 2014 i 2015; 1,25 % w latach 2016 i 2017; oraz 1,5 % w latach 2018, 2019 i 2020;
- b) wyłączyć z obliczeń całość lub część wolumenu sprzedaży wykorzystanej energii w odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem, o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a), lub zużytej energii końcowej w odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem, o którym mowa w lit. b) tego akapitu, w ramach działalności przemysłowej wymienionej w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE;
- c) zaliczać na poczet wymaganych wielkości oszczędności energii, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i b), oszczędności energii w sektorach przetwarzania, przesyłu i dystrybucji energii, w tym w efektywnej infrastrukturze ciepłowniczej i chłodniczej uzyskanych w wyniku wdrażania wymogów określonych w art. 23 ust. 4, art. 24 ust. 4 lit. a) oraz art. 25 ust. 1, 5–9 i 11. Państwa członkowskie informują Komisję o środkach z dziedziny polityki, które zamierzają przyjąć na podstawie niniejszej litery na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r. w ramach swoich zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Wpływ tych środków jest obliczany zgodnie z załącznikiem V i ujmowany w tych planach;
- d) zaliczać na poczet wymaganych wielkości oszczędności energii oszczędności energii wynikające z działań indywidualnych nowo wdrożonych od dnia 31 grudnia 2008 r., które nadal przynoszą skutki w 2020 r. w odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem, o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a), i po 2020 r. w

odniesieniu do okresu objętego obowiązkiem, o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. b), oraz mogą być mierzone i weryfikowane;

- e) zaliczać na poczet wymaganych wielkości oszczędności energii oszczędności energii wynikające ze środków z dziedziny polityki – pod warunkiem że można wykazać, że środki te skutkują działaniami indywidualnymi podjętymi od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., które przynoszą oszczędności po dniu 31 grudnia 2020 r.;
- f) wyłączyć z obliczeń dotyczących wymaganych oszczędności energii na podstawie ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i b) 30 % weryfikowalnej ilości energii wytworzonej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach w wyniku środków z dziedziny polityki promujących nowe instalacje technologii energii odnawialnej;
- g) zaliczyć na poczet wymaganych oszczędności energii na podstawie ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i b) te oszczędności energii, które przekraczają oszczędności energii wymagane w okresie objętym obowiązkiem od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., pod warunkiem że oszczędności te wynikają z działań indywidualnych podejmowanych w ramach środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 9 i 10, zgłoszonych przez państwa członkowskie w ich krajowych planach działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii oraz w ich sprawozdaniach z postępów zgodnie z art. 24.

9. Państwa członkowskie stosują opcje wybrane zgodnie z ust. 8 i obliczają ich efekty oddzielnie dla okresu , o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i b):

- a) do obliczania wielkości oszczędności energii wymaganych w okresie objętym obowiązkiem, o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a), państwa członkowskie mogą korzystać z ust. 8 lit. a)–d). Wszystkie opcje wybrane na podstawie ust. 8 nie mogą razem przekraczać 25 % wielkości oszczędności energii, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a);
- b) do obliczania wielkości oszczędności energii wymaganych w okresie objętym obowiązkiem, o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. b), państwa członkowskie mogą korzystać z ust. 8 lit. b)–g), pod warunkiem że działania indywidualne, o których mowa w ust. 8 lit. d), nadal przynoszą weryfikowalne i wymierne skutki po dniu 31 grudnia 2020 r. Wszystkie opcje wybrane na podstawie ust. 8 nie mogą razem prowadzić do zmniejszenia o więcej niż 35 % wielkości oszczędności energii obliczonej zgodnie z ust. 6 i 7.

Niezależnie od tego, czy państwa członkowskie częściowo lub w całości wyłączą z ich podstawy obliczeń energię zużyta w transporcie lub skorzystają z którejkolwiek z opcji wymienionych w ust. 8, zapewniają, aby obliczona wielkość netto nowych oszczędności, którą należy osiągnąć w zużyciu energii końcowej w okresie objętym obowiązkiem , o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. b), od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2023 r., nie była niższa niż wielkość wynikająca z zastosowania rocznego wskaźnika oszczędności, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. b).

10. Państwa członkowskie opisują w aktualizacjach swoich zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2018/1999, w swoich późniejszych zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 3 i art. 7–12 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i zgodnie z załącznikiem III do rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz odpowiednich sprawozdaniach z postępów obliczanie wielkości oszczędności energii, którą należy osiągnąć w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r., o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. b) niniejszego artykułu, i, w stosownych przypadkach, wyjaśniają, w jaki sposób ustalone zostały roczny wskaźnik oszczędności i podstawa obliczeń oraz jakie opcje, o których mowa w ust. 8 niniejszego

artykułu, zostały zastosowane i w jakim zakresie.

11. Państwa członkowskie zgłaszają Komisji wartość wymaganej oszczędności energii, o której mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. c) i w ust. 3 niniejszego artykułu, opis środków z dziedziny polityki, które należy wdrożyć w celu osiągnięcia wymaganej całkowitej wartości łącznych oszczędności końcowego zużycia energii, oraz opis metod obliczania ich wpływu na podstawie załącznika V do niniejszej dyrektywy, w ramach aktualizacji swoich zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz w ramach swoich zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, o których mowa w art. 3 i art. 7–12 rozporządzenia (UE) 2018/1999, i zgodnie z procedurą określoną w tych artykułach. Państwa członkowskie korzystają ze wzoru sprawozdania przekazanego państwom członkowskim przez Komisję.

12. W przypadku gdy Komisja stwierdza po dokonaniu oceny zintegrowanych krajowych sprawozdań z postępów w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 29 rozporządzenia (UE) 2018/1999 lub oceny projektu lub ostatecznej aktualizacji ostatnio zgłoszonego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 14 rozporządzenia (UE) 2018/1999 lub oceny kolejnych projektów i ostatecznych zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 3 i art. 7–12 rozporządzenia (UE) 2018/1999, że środki z dziedziny polityki nie zapewniają osiągnięcia wymaganej wartości łącznych oszczędności końcowego zużycia energii na koniec okresu objętego obowiązkiem, Komisja może wystosować zalecenia zgodnie z art. 34 rozporządzenia (UE) 2018/1999 skierowane do państw członkowskich, których środki z dziedziny polityki uznaje za niewystarczające do zapewnienia wypełnienia ich obowiązków w zakresie oszczędności energii.

13. W przypadku gdy państwo członkowskie nie osiągnęło wymaganych łącznych oszczędności końcowego zużycia energii na koniec każdego z okresów objętych obowiązkiem określonych w ust. 1 niniejszego artykułu, osiąga ono brakujące oszczędności energii dodatkowo oprócz wymaganych łącznych oszczędności końcowego zużycia energii do końca kolejnego okresu objętego obowiązkiem.

14. W aktualizacjach swoich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu i odpowiednich sprawozdaniach z postępów oraz w swoich późniejszych zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu zgłaszanych na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999 państwa członkowskie wykazują, załączając, w stosownych przypadkach, dowody i obliczenia:

- a) że w przypadkach gdy ma miejsce nakładanie się oddziaływania różnych środków z dziedziny polityki lub działań indywidualnych, oszczędność energii nie jest zaliczana podwójnie;
- b) w jaki sposób oszczędności energii uzyskane na podstawie ust. 1 akapit pierwszy lit. b) i c) przyczyniają się do realizacji ich wkładu krajowego na podstawie art. 4;
- c) że środki z dziedziny polityki są ustanawiane w celu wypełnienia ich obowiązku oszczędności energii, opracowywane zgodnie z wymogami niniejszego artykułu oraz że środki te są kwalifikowalne i odpowiednie, aby zapewnić osiągnięcie wymaganej wielkości łącznych oszczędności końcowego zużycia energii na koniec każdego okresu objętego obowiązkiem.

Artykuł 9

Systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej

1. W przypadku gdy państwa członkowskie zdecydują się wypełnić swoje obowiązki w zakresie osiągnięcia wielkości oszczędności wymaganej na mocy art. 8 ust. 1 za pomocą systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej, zapewniają one, aby strony zobowiązane, o

których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, prowadzące działalność na terytorium poszczególnych państw członkowskich spełniły – bez uszczerbku dla art. 8 ust. 8 i 9 – ich wymóg w zakresie łącznych oszczędności końcowego zużycia energii określony w art. 8 ust. 1.

W stosownych przypadkach państwa członkowskie mogą postanowić, aby strony zobowiązane dokonały całości lub części tych oszczędności jako wkład na rzecz krajowego funduszu efektywności energetycznej zgodnie z art. 28 ust. 11.

2. Państwa członkowskie wyznaczają, na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, strony zobowiązane spośród operatorów systemów przesyłowych, operatorów systemów dystrybucyjnych, dystrybutorów energii, przedsiębiorstw prowadzących detaliczną sprzedaż energii oraz przedsiębiorstw prowadzących dystrybucję i sprzedaż detaliczną paliw transportowych i działających na ich terytorium. Wielkość oszczędności energii, wymagana do wypełnienia obowiązku, jest osiągnięta przez strony zobowiązane spośród odbiorców końcowych, wyznaczone przez państwa członkowskie, niezależnie od obliczeń dokonanych na podstawie art. 8 ust. 1 lub jeżeli zdecydują tak państwa członkowskie, przez poświadczone oszczędności osiągnięte przez inne strony, jak określono w ust. 10 lit. a) niniejszego artykułu.

3. W przypadku wyznaczenia przedsiębiorstw prowadzących detaliczną sprzedaż energii jako stron zobowiązanych zgodnie z ust. 2 państwa członkowskie zapewniają, aby w realizacji swojego zobowiązania przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii nie stwarzały żadnych przeszkód utrudniających odbiorcom zmianę dostawcy.

4. Państwa członkowskie **zachęcają strony zobowiązane do** osiągnięcia pewnego odsetka oszczędności energii wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych **i gospodarstw domowych o niskich dochodach** oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne. Państwa członkowskie mogą również wymagać od stron zobowiązanych osiągnięcia celów w zakresie redukcji kosztów energii oraz oszczędności energii poprzez propagowanie środków poprawy efektywności energetycznej, w tym środków wsparcia finansowego łagodzących skutki opłat za emisję dwutlenku węgla dla MŚP i mikroprzedsiębiorstw.

5. Państwa członkowskie **wymagają** od stron zobowiązanych współpracowania z władzami **regionalnymi i lokalnymi** lub gminami, **oraz zaangażowania służb społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu utworzenia platformy zaangażowania na rzecz ograniczania ubóstwa energetycznego**, propagowania środków poprawy efektywności energetycznej wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych **i gospodarstw domowych o niskich dochodach** oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne. Obejmuje to określanie i zaspokajanie szczególnych potrzeb poszczególnych grup zagrożonych ubóstwem energetycznym lub bardziej podatnych na jego skutki. W celu ochrony osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne państwa członkowskie zachęcają strony zobowiązane do podejmowania działań takich jak renowacja budynków, w tym mieszkań socjalnych, wymiana urządzeń, wsparcie finansowe i zachęty na rzecz środków poprawy efektywności energetycznej zgodnie z krajowymi systemami finansowania i wsparcia lub audyty energetyczne.

6. Państwa członkowskie wymagają od stron zobowiązanych corocznego składania sprawozdań na temat oszczędności energii osiągniętych przez te strony zobowiązane w wyniku działań propagowanych wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne, a także wymagają zagregowanych informacji statystycznych na temat odbiorców końcowych tych stron zobowiązanych (z określeniem zmian w oszczędnościach energii w stosunku do wcześniej przedłożonych informacji) oraz na temat udzielanego wsparcia technicznego i finansowego.

7. Państwa członkowskie wyrażają wielkość oszczędności energii wymaganą od każdej strony

zobowiązanej w kategoriach zużycia energii końcowej lub pierwotnej. Metodę wybraną w celu wyrażenia wymaganej wielkości oszczędności energii wykorzystuje się także w celu obliczania oszczędności zgłaszanych przez strony zobowiązane. Przy konwersji wielkości oszczędności energii stosuje się wartości kaloryczne netto określone w załączniku VI do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2018/2066¹ oraz współczynnik energii pierwotnej na podstawie art. 29, chyba że można uzasadnić zastosowanie innych współczynników konwersji .

8. Państwa członkowskie ustanawiają systemy pomiaru, kontroli i weryfikacji na potrzeby przeprowadzania udokumentowanej weryfikacji przynajmniej statystycznie istotnej i reprezentatywnej próby środków poprawy efektywności energetycznej wdrożonych przez strony zobowiązane. Pomiar, kontrole i weryfikacje są przeprowadzane w sposób niezależny od stron zobowiązanych. W przypadku gdy dany podmiot jest stroną zobowiązaną w ramach krajowego systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej na podstawie art. 9 i unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji w odniesieniu do budynków i transportu drogowego [COM(2021) 551 final, 2021/0211 (COD)²], system monitorowania i weryfikacji zapewnia, aby cena emisji dwutlenku węgla przerzucana przy przekazywaniu paliwa do zużycia [zgodnie z art. 1 pkt 21 COM(2021) 551 final, 2021/0211 (COD)] była uwzględniana w obliczaniu oszczędności energii wynikających ze środków oszczędności energii stosowanych przez ten podmiot i w sprawozdawczości na ten temat.

9. Państwa członkowskie informują Komisję, w ramach zintegrowanych krajowych sprawozdań z postępów w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 17 rozporządzenia (UE) 2018/1999, o wprowadzonych systemach pomiaru, kontroli i weryfikacji, w tym między innymi o stosowanych metodach oraz o zidentyfikowanych problemach i sposobach ich rozwiązania.

10. W ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej państwa członkowskie mogą zezwolić stronom zobowiązanim na:

- a) zaliczanie na poczet ich obowiązku poświadczonej oszczędności energii osiągniętej przez dostawców usług energetycznych lub inne strony trzecie, w tym w przypadkach, gdy strony zobowiązane promują środki za pośrednictwem innych akredytowanych przez państwo podmiotów lub za pośrednictwem organów publicznych, które mogą obejmować formalne partnerstwa i mogą się łączyć z innymi źródłami finansowania. W przypadku gdy państwa członkowskie na to zezwalają, zapewniają one, aby poświadczenie oszczędności energii wydawane było w następstwie procesu zatwierdzenia, który jest wprowadzony w państwach członkowskich i jest jasno określony, przejrzysty i otwarty dla wszystkich podmiotów działających na rynku, a także jest ukierunkowany na minimalizację kosztów poświadczenia; lub
- b) zaliczenie oszczędności osiągniętych w danym roku, tak jakby zostały one osiągnięte w dowolnym z czterech poprzednich lub trzech następnych lat, o ile nie wykracza to poza granicę okresów obowiązku określonych w art. 8 ust. 1.

¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/2066 z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie monitorowania i raportowania w zakresie emisji gazów cieplarnianych na podstawie dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zmieniające rozporządzenie Komisji (UE) nr 601/2012, Dz.U. L 334 z 31.12.2018, s. 1–93.

² Wniosek dotyczący DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii, decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy zapewniającej stabilność rynku dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz rozporządzenie (UE) 2015/757 (Tekst mający znaczenie dla EOG){SEC(2021) 551 final} - {SWD(2021) 557 final} - {SWD(2021) 601 final} - {SWD(2021) 602 final}.

Państwa członkowskie dokonują oceny i, w stosownych przypadkach, przyjmują środki na rzecz ograniczenia wpływu kosztów bezpośrednich i pośrednich związanych z systemami zobowiązującymi do efektywności energetycznej na konkurencyjność energochłonnych sektorów przemysłu podlegających konkurencji międzynarodowej.

11. Raz do roku państwa członkowskie upubliczniają informacje na temat oszczędności energii osiągniętych przez każdą stronę zobowiązaną lub każdą podkategorię stron zobowiązanych, a także na temat łącznej wielkości osiągniętej w ramach tego systemu.

Artykuł 10

Alternatywne środki z dziedziny polityki

1. W przypadku gdy państwa członkowskie postanawiają wypełnić swoje obowiązki w zakresie realizacji oszczędności wymaganych na podstawie art. 8 ust. 1 za pomocą alternatywnych środków z dziedziny polityki, zapewniają one, bez uszczerbku dla art. 8 ust. 8 i 9, osiągnięcie oszczędności energii wymaganych na podstawie art. 8 ust. 1 u odbiorców końcowych.

2. W przypadku wszystkich środków innych niż środki podatkowe państwa członkowskie ustanawiają systemy pomiaru, kontroli i weryfikacji, w ramach których udokumentowanej weryfikacji poddaje się przynajmniej statystycznie istotną i reprezentatywną próbę środków poprawy efektywności energetycznej wdrożonych przez strony uczestniczące lub uprawnione. Przedmiotowe pomiary, kontrole i weryfikacje są przeprowadzane w sposób niezależny od stron uczestniczących lub uprawnionych.

3. Państwa członkowskie informują Komisję, w ramach zintegrowanych krajowych sprawozdań z postępów w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 17 rozporządzenia (UE) 2018/1999, o wprowadzonych systemach pomiaru, kontroli i weryfikacji, w tym między innymi o stosowanych metodach oraz o zidentyfikowanych problemach i sposobach ich rozwiązania.

4. Zgłaszając środek podatkowy, **w tym również parafiskalne należności lub opłaty**, państwa członkowskie wykazują, **że opracowano go z myślą o generowaniu oszczędności energii, oraz** w jaki sposób w projekcie tego środka podatkowego zapewniono skuteczność sygnału cenowego, taką jak stawka podatkowa i widoczność w czasie. W przypadku obniżenia stawki podatkowej państwa członkowskie uzasadniają, w jaki sposób środki podatkowe nadal prowadzą do nowych oszczędności energii.

Artykuł 11

Systemy zarządzania energią i audyty energetyczne

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa **wdrożyły system zarządzania energią, jeżeli ich średnie roczne zużycie energii w ciągu ostatnich trzech lat, przy uwzględnieniu wszystkich nośników energii, jest:**

- a) wyższe niż 100 TJ, od dnia 1 stycznia 2024 r.;**
- b) wyższe niż 70 TJ, od dnia 1 stycznia 2027 r.**

System zarządzania energią musi być certyfikowany przez niezależny organ zgodnie z odpowiednimi normami europejskimi lub międzynarodowymi.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa, **które nie wdrożyły systemu zarządzania energią zostały poddane audytowi energetycznemu, jeżeli ich średnie roczne zużycie energii w ciągu ostatnich trzech lat, przy uwzględnieniu wszystkich nośników energii, jest:**

- a) wyższe niż 10 TJ, od dnia 1 stycznia 2024 r.;**

b) wyższe niż 6 TJ, od dnia 1 stycznia 2027 r.

Audyty energetyczne są przeprowadzane **zgodnie z odpowiednimi normami europejskimi lub międzynarodowymi** w sposób niezależny i opłacalny przez wykwalifikowanych lub akredytowanych ekspertów **sektorowych lub niezależne akredytowane jednostki**, zgodnie z wymogami określonymi w art. 26 lub są realizowane i nadzorowane przez niezależne organy na podstawie przepisów krajowych. Audyty energetyczne przeprowadza się co najmniej co cztery lata od daty poprzedniego audytu energetycznego.

Wyniki audytów energetycznych, w tym zalecenia z tych audytów, **skutkują konkretnymi i wykonalnymi planami wdrożenia, wskazującymi koszty i okres zwrotu każdego zalecanego działania na rzecz efektywności energetycznej, i są** przekazywane kierownictwu przedsiębiorstwa. **Państwa członkowskie zapewniają, aby wdrożenie zaleceń było obowiązkowe, z wyjątkiem tych, w przypadku których okres zwrotu jest dłuższy niż trzy lata.** Państwa członkowskie zapewniają, aby wyniki i wdrożone zalecenia były publikowane w sprawozdaniu rocznym przedsiębiorstwa **i udostępniane publicznie, z wyjątkiem informacji podlegających krajowym przepisom chroniącym tajemnicę handlową i tajemnice przedsiębiorstwa oraz poufność.**

2a. Państwa członkowskie mogą zachęcać wszystkie kwalifikujące się przedsiębiorstwa do podawania w swoich sprawozdaniach rocznych następujących informacji:

- a) informacje o rocznym zużyciu energii w kWh;**
- b) informacje o rocznej ilości zużytej wody w metrach sześciennych;**
- c) porównanie rocznego zużycia energii i wody z poprzednimi latami dla tego samego obiektu.**

3. Państwa członkowskie stwarzają warunki umożliwiające wszystkim końcowym odbiorcom energii dostęp do audytów energetycznych wysokiej jakości, które są opłacalne oraz:

- a) przeprowadzane w sposób niezależny przez ekspertów wykwalifikowanych lub akredytowanych zgodnie z kryteriami kwalifikacji; lub
- b) realizowane i nadzorowane przez niezależne organy na podstawie przepisów krajowych.

Audyty energetyczne, o których mowa w akapicie pierwszym, mogą być przeprowadzane przez ekspertów wewnętrznych lub audytorów energetycznych, pod warunkiem że dane państwo członkowskie wprowadziło **zabezpieczenia gwarantujące, że będą oni w stanie przeprowadzać audyty w sposób niezależny, jak również** system zapewniania i sprawdzania jakości audytów, w tym dokonuje, w stosownych przypadkach, corocznego losowego wyboru statystycznie istotnego odsetka wszystkich audytów energetycznych, które przeprowadzili ci eksperci lub audytorzy.

Aby zagwarantować wysoką jakość audytów energetycznych i systemów zarządzania energią, państwa członkowskie ustalają przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria minimalne dotyczące audytów energetycznych, oparte na załączniku VI **i określone w normach europejskich i międzynarodowych.** Państwa członkowskie zapewniają przeprowadzanie kontroli jakości w celu zapewnienia ważności i dokładności audytów energetycznych.

Audyty energetyczne nie mogą zawierać klauzul, które zakazują przekazywania wyników audytów wykwalifikowanemu/akredytowanemu dostawcy usług energetycznych, pod warunkiem że odbiorca nie wyraża sprzeciwu.

4. Państwa członkowskie opracowują programy **mające na celu zachęcanie i zapewnianie wsparcia technicznego** MŚP, które nie są objęte ust. 1 lub 2, do poddawania się audytom energetycznym, a następnie do wdrażania zaleceń sporządzonych w trakcie tych audytów

zgodnie z minimalnymi kryteriami określonymi w załączniku VI.

Kierując się przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami i nie naruszając przepisów UE o pomocy państwa, państwa członkowskie **ustanawiają mechanizmy, takie jak centra audytu energetycznego dla MŚP i mikroprzedsiębiorstw, w przypadku gdy nie konkurują one z prywatnymi audytorami, w celu zapewnienia dotowanych audytów energetycznych, a także inne** systemy wsparcia dla MŚP, także wtedy, gdy zawarły dobrowolne porozumienia o pokryciu kosztów audytu energetycznego i wdrożenia realizacji wysoko opłacalnych zaleceń wynikających z audytów energetycznych, jeżeli zastosowano zaproponowane środki.

Państwa członkowskie wspierają i stwarzają zachęty do wdrażania zaleceń za pomocą wsparcia technicznego i finansowego, które nie jest rozliczane w ramach maksymalnej kwoty pomocy de minimis dla przedsiębiorstw, oraz łatwiejszego dostępu do finansowania, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP oraz tych przedsiębiorstw, które wdrażają zalecenia o największym wpływie na obniżenie emisyjności w zakresie efektywności energetycznej.

Państwa członkowskie zwracają uwagę MŚP, m.in. korzystając z pośrednictwa odpowiednich organizacji przedstawicielskich, na konkretne przykłady pokazujące, w jaki sposób systemy zarządzania energią mogą im pomóc prowadzić działalność. Komisja udziela pomocy państwom członkowskim poprzez wspieranie wymiany sprawdzonych rozwiązań w tej dziedzinie.

4a. Do celów ust. 4 państwa członkowskie dbają o to, aby programy obejmowały następujące elementy:

- a) integracja systemów zarządzania energią obejmujących zarządzanie przedsiębiorstwem, w tym zachęty finansowe z zobowiązaniem przedsiębiorstwa do wdrożenia określonych środków w zakresie efektywności energetycznej;**
- b) wsparcie dla MŚP w zakresie kwantyfikacji wielorakich korzyści płynących ze środków w zakresie efektywności energetycznej w ramach ich działalności;**
- c) opracowanie – w ramach interaktywnego procesu – specyficznych dla danego przedsiębiorstwa planów działania na rzecz efektywności energetycznej, z określeniem priorytetów w zakresie celów, środków oraz opcji finansowych i technologicznych;**
- d) rozwój sieci MŚP na rzecz transformacji energetycznej, z pomocą niezależnych pośredników;**
- e) mechanizmy wsparcia dla takich sieci na potrzeby wdrażania audytów energetycznych lub systemów zarządzania energią.**

5. Państwa członkowskie opracowują programy zachęt dla podmiotów niebędących MŚP, które nie są objęte ust. 1 lub 2, do poddawania się audytom energetycznym, a następnie do wdrażania zaleceń sporządzonych w trakcie tych audytów **zgodnie z minimalnymi kryteriami określonymi w załączniku VI.**

6. Audyty energetyczne uważa się za spełniające wymogi określone w ust. 2, gdy przeprowadzane są one w niezależny sposób na podstawie kryteriów minimalnych opartych na załączniku VI i realizowane na podstawie dobrowolnych porozumień między organizacjami zainteresowanych stron a wyznaczonym podmiotem, poddane nadzorowi danego państwa członkowskiego lub innych podmiotów, którym właściwe organy przekazały odnośne obowiązki, lub Komisji.

Dostęp uczestników rynku oferujących usługi energetyczne jest oparty na przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriach.

7. Przedsiębiorstwa realizujące umowę o poprawę efektywności energetycznej **uważa się za spełniające wymogi** ust. 1 i 2, pod warunkiem że ta umowa o poprawę efektywności

energetycznej *obejmuje niezbędne elementy systemu zarządzania energią i* spełnia wymogi określone w załączniku XIV.

8. Przedsiębiorstwa realizujące system zarządzania środowiskowego certyfikowany przez niezależny podmiot zgodnie z właściwymi normami europejskimi lub międzynarodowymi *uznaje się za spełniające wymogi* ust. 1 i 2, pod warunkiem że dany system zarządzania środowiskowego obejmuje audyt energetyczny na podstawie kryteriów minimalnych opartych na załączniku VI.

9. Audyty energetyczne mogą być samodzielne lub stanowić część szerszej zakrojonego audytu środowiskowego. Państwa członkowskie mogą wprowadzić wymóg, by częścią audytu energetycznego była ocena technicznej i ekonomicznej wykonalności przyłączenia do istniejącej lub planowanej sieci ciepłowniczej lub chłodniczej.

Nie naruszając przepisów unijnych dotyczących pomocy państwa, państwa członkowskie mogą ustanowić systemy zachęt i wsparcia do celów wdrożenia zaleceń wynikających z audytów energetycznych i podobnych środków.

9a. Państwa członkowskie promują wdrażanie systemów zarządzania energią i audytów energetycznych w administracji publicznej na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Artykuł 11a

Ośrodki przetwarzania danych

1. *Do dnia 15 marca 2024 r., a następnie co roku, państwa członkowskie wymagają, aby właściciele i operatorzy każdego znajdującego się na ich terytorium ośrodka przetwarzania danych o zapotrzebowaniu infrastruktury informatycznej na energię elektryczną wynoszącym co najmniej 100 kW, w szczególności w sektorze ICT, podawali do wiadomości publicznej, w zharmonizowanym formacie, informacje określone w załączniku VIa.*

2. *Państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji informacje zebrane zgodnie z ust. 1. Informacje te są podawane do wiadomości publicznej za pośrednictwem bazy danych utworzonej i prowadzonej przez Komisję.*

3. *Komisja przyjmuje wytyczne dotyczące monitorowania i publikowania informacji na temat efektywności energetycznej ośrodków przetwarzania danych zgodnie załącznikiem VIa. Wytyczne te zawierają zharmonizowane definicje dla każdego elementu informacji, jak również jednolitą metodykę pomiaru, wytyczne dotyczące sprawozdawczości oraz zharmonizowany szablon do przekazywania informacji, aby umożliwić spójną sprawozdawczość we wszystkich państwach członkowskich.*

4. *Państwa członkowskie zachęcają właścicieli i operatorów każdego znajdującego się na ich terytorium ośrodka przetwarzania danych o zapotrzebowaniu infrastruktury informatycznej na energię elektryczną wynoszącym co najmniej 1 MW do uwzględnienia najlepszych praktyk, o których mowa w najnowszej wersji europejskiego kodeksu postępowania w sprawie efektywności energetycznej centrów danych lub w dokumencie CEN-CENELEC CLC TR50600-99-1 „Data center facilities and infrastructures - Part 99-1: Recommended practices for energy management” [Obiekty i infrastruktura centrów danych – Część 99-1: Zalecane praktyki w zakresie zarządzania energią], do czasu wejścia w życie aktu delegowanego przyjętego zgodnie z art. 31 ust. 3 niniejszej dyrektywy.*

5. *Do 15 marca 2025 r. Komisja dokonuje oceny dostępnych danych dotyczących efektywności energetycznej ośrodków przetwarzania danych przekazanych jej przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 2 i składa sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. W stosownych przypadkach do sprawozdania dołącza się wnioski w sprawie dalszych*

środków na rzecz poprawy efektywności energetycznej, w tym ustanowienia minimalnych norm efektywności oraz oceny wykonalności przejścia na ośrodki o zerowej emisji netto, w ścisłej konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Wniosek taki może określać ramy czasowe, w których istniejące ośrodki przetwarzania danych mają być zobowiązane do spełnienia minimalnych norm efektywności.

Artykuł 12

Pomiary zużycia gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby na tyle, na ile jest to technicznie wykonalne, uzasadnione finansowo i proporcjonalne do potencjalnych oszczędności energii, odbiorcy końcowi gazu ziemnego mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach indywidualnych liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego i podają informacje o rzeczywistym czasie korzystania z energii.

Taka możliwość nabycia liczników indywidualnych po konkurencyjnych cenach jest zapewniana w przypadku:

- a) wymiany liczników, chyba że jest to technicznie niewykonalne lub nieopłacalne w stosunku do szacowanych potencjalnych oszczędności w perspektywie długoterminowej;
- b) podłączania nowych liczników w nowych budynkach lub przy wykonaniu ważniejszych renowacji budynków, zgodnie z dyrektywą 2010/31/UE.

2. Jeżeli państwa członkowskie wdrażają inteligentne systemy pomiarowe i rozpowszechniają inteligentne liczniki gazu ziemnego zgodnie z dyrektywą 2009/73/WE, w zakresie, w jakim prowadzą one te działania:

- a) zapewniają, by systemy pomiarowe dawały odbiorcom końcowym informacje na temat rzeczywistego czasu użytkowania i by przy ustalaniu minimalnych parametrów funkcjonalnych liczników i obowiązków nakładanych na uczestników rynku w pełni wzięto pod uwagę cele efektywności energetycznej i korzyści dla odbiorców końcowych;
- b) zapewniają bezpieczeństwo inteligentnych liczników i przekazywania danych, a także prywatność odbiorców końcowych zgodnie ze stosownymi przepisami unijnymi o ochronie danych i prywatności;
- c) wprowadzają wymóg przekazywania odbiorcom stosownych porad i informacji w momencie montażu inteligentnych liczników; porady i informacje dotyczą w szczególności pełnych możliwości liczników, jeżeli chodzi o zarządzanie odczytem liczników oraz monitorowanie zużycia energii.

Artykuł 13

Opomiarowanie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby końcowi odbiorcy systemu ciepłowniczego, systemu chłodniczego i ciepłej wody użytkowej mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego.

2. W przypadku gdy energia cieplna, chłodnicza lub ciepła woda użytkowa są dostarczane do budynku z centralnego źródła obsługującego większą liczbę budynków lub z systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, licznik musi być zamontowany na wymienniku ciepła lub na granicy dostawy.

Artykuł 14

Opomiarowanie podlicznikami i podział kosztów ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej

1. W budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych z własnym źródłem centralnego ogrzewania lub centralnego chłodzenia lub zaopatrywanych z systemów ciepłowniczych lub chłodniczych instaluje się indywidualne liczniki do pomiaru zużycia energii cieplnej lub chłodniczej lub ciepłej wody użytkowej dla każdego modułu budynku, jeżeli jest to technicznie wykonalne i efektywne kosztowo, tzn. proporcjonalne do potencjalnych oszczędności energii.

W przypadku gdy zastosowanie indywidualnych liczników nie jest technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne do pomiarów zużycia energii cieplnej w każdym module budynku, w celu pomiaru zużycia ciepła na każdym grzejniku stosowane są indywidualne podzielniki kosztów ciepła, chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że montaż takich podzielników kosztów ciepła nie byłby opłacalny. W takich przypadkach można rozważyć alternatywne opłacalne metody pomiaru zużycia energii cieplnej. Każde państwo członkowskie jasno określa i publikuje kryteria ogólne, metody lub procedury określania braku wykonalności technicznej i braku opłacalności.

2. W nowych budynkach wielomieszkaniowych i w częściach mieszkalnych nowych budynków wielofunkcyjnych wyposażonych w centralne źródło ogrzewania dla ciepłej wody użytkowej lub zaopatrywanych z systemu ciepłowniczego, niezależnie od ust. 1 akapit pierwszy instaluje się indywidualne liczniki dla ciepłej wody użytkowej.

3. W przypadku gdy budynki wielomieszkaniowe lub wielofunkcyjne zaopatrywane są z systemu ciepłowniczego lub chłodniczego lub gdy budynki takie przeważająco posiadają obsługujące je własne wspólne systemy ogrzewania lub chłodzenia, państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie przejrzystych, publicznie dostępnych przepisów krajowych dotyczących podziału kosztów zużycia energii cieplnej, chłodniczej i ciepłej wody użytkowej w takich budynkach, aby zapewnić przejrzystość i dokładność rozliczania indywidualnego zużycia. W stosownych przypadkach przepisy takie obejmują wytyczne w sprawie sposobu podziału kosztów:

- a) energii do celów wytwarzania ciepłej wody użytkowej;
- b) energii cieplnej emitowanej przez instalację ogrzewczą w budynku oraz do celów ogrzewania powierzchni wspólnych, jeżeli klatki schodowe i korytarze są wyposażone w grzejniki;
- c) energii do celów ogrzewania lub chłodzenia mieszkań.

Artykuł 15

Wymóg zdalnego odczytywania

1. Do celów art. 13 i 14 nowo montowane liczniki i podzielniki kosztów ogrzewania muszą być urządzeniami umożliwiającymi zdalny odczyt. Zastosowanie mają warunki wykonalności technicznej i opłacalności określone w art. 14 ust. 1 .

2. Liczniki i podzielniki kosztów ciepła, które nie posiadają funkcji zdalnego odczytu, ale zostały już zamontowane, zostają wyposażone w taką funkcję lub zostają zastąpione urządzeniami posiadającymi taką funkcję do dnia 1 stycznia 2027 r., chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że nie jest to opłacalne.

Artykuł 16

Informacje o rozliczeniach zużycia gazu ziemnego

1. Jeżeli odbiorcy końcowi nie mają inteligentnych liczników, o których mowa w dyrektywie 2009/73/WE, państwa członkowskie zapewniają, by informacje o rozliczeniach dotyczące gazu ziemnego były wiarygodne, dokładne oraz oparte na rzeczywistym zużyciu, zgodnie z załącznikiem VII pkt 1.1, jeżeli jest to technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione.

Obowiązek ten można wypełnić przez wprowadzenie systemu dokonywania odczytów przez samych odbiorców końcowych i przekazywania odczytów licznika dostawcy energii. Jedynie w przypadku gdy odbiorca końcowy nie poda odczytu licznika za dany okres rozliczeniowy, rozliczanie jest oparte na zużyciu szacunkowym lub na stawce ryczałtowej.

2. Liczniki zamontowane zgodnie z dyrektywą 2009/73/WE umożliwiają dostarczanie dokładnych informacji o rozliczeniach na podstawie rzeczywistego zużycia. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom końcowym możliwość łatwego dostępu do informacji uzupełniających dotyczących zużycia w przeszłości, pozwalających na szczegółową samokontrolę.

Informacje uzupełniające dotyczące zużycia w przeszłości obejmują:

- a) dane sumaryczne za co najmniej trzy poprzedzające lata lub za okres od rozpoczęcia umowy na dostawę, jeżeli jest on krótszy. Dane te muszą odpowiadać okresom, za które podawano informacje dotyczące poszczególnych rozliczeń;
- b) szczegółowe dane według czasu użytkowania dla dowolnego dnia, tygodnia, miesiąca i roku. Dane te są udostępniane odbiorcy końcowemu przez internet lub interfejs licznika za co najmniej poprzednie 24 miesiące lub okres od rozpoczęcia umowy na dostawę, jeżeli jest on krótszy.

3. Niezależnie od tego, czy inteligentne liczniki zostały zamontowane, państwa członkowskie:

- a) wprowadzają wymóg, aby – w zakresie, w jakim dostępne są informacje na temat rozliczeń za energię i zużycia przez odbiorców końcowych w przeszłości – na życzenie odbiorcy końcowego były one udostępniane dostawcy usług energetycznych wskazanemu przez odbiorcę końcowego;
- b) zapewniają, aby odbiorcom końcowym zaoferowano opcję elektronicznej formy informacji o rozliczeniach i rachunków oraz aby odbiorcy końcowi otrzymywali, na żądanie, jasne i zrozumiałe wyjaśnienie, w jaki sposób wyliczono ich rachunek, szczególnie w przypadkach, gdy rachunki nie są oparte na rzeczywistym zużyciu;
- c) zapewniają, aby odbiorcom końcowym wraz z rachunkiem udostępniane były odpowiednie informacje pozwalające na całościowe zapoznanie się z bieżącymi kosztami energii, zgodnie z załącznikiem VII;
- d) mogą postanowić, że na życzenie odbiorcy końcowego informacje zawarte w tych rachunkach nie stanowią wezwania do zapłaty. W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają, by dostawcy źródeł energii oferowali elastyczne formy dokonywania płatności;
- e) wprowadzają wymóg, zgodnie z którym informacje i szacunki dotyczące kosztów energii mają być przekazywane odbiorcom na ich wniosek, terminowo i w łatwo zrozumiałym formacie, umożliwiającym odbiorcom porównanie podobnych transakcji.

Artykuł 17

Rozliczenia i informacje o zużyciu w zakresie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku zainstalowania liczników lub

podzielników kosztów ciepła informacje o rozliczeniach i zużyciu były wiarygodne, dokładne oraz oparte na rzeczywistym zużyciu lub odczytach podzielników kosztów ciepła, zgodnie z załącznikiem VIII pkt 1 i 2 dla wszystkich użytkowników końcowych .

Obowiązek ten może, jeżeli tak przewiduje się w państwie członkowskim oraz z wyjątkiem przypadku zużycia opomiarowanego podlicznikami w oparciu o podzielniki kosztów ciepła zgodnie z art. 14, być spełniony przez wprowadzenie systemu regularnego dokonywania odczytów przez samych odbiorców końcowych lub użytkowników końcowych i przekazywania przez nich odczytów licznika. Jedynie w przypadkach gdy odbiorca końcowy lub użytkownik końcowy nie poda odczytu licznika za dany okres rozliczeniowy, rozliczanie jest oparte na zużyciu szacunkowym lub na stawce ryczałtowej.

2. Państwa członkowskie:

- a) wprowadzają wymóg, aby – w przypadku gdy dostępne są informacje na temat rozliczeń za energię i zużycia w przeszłości lub odczyty podzielników kosztów ciepła u użytkowników końcowych – były one na życzenie użytkownika końcowego udostępniane dostawcy usług energetycznych wskazanemu przez użytkownika końcowego;
- b) zapewniają, aby odbiorcom końcowym zaoferowano opcję elektronicznej formy informacji o rozliczeniach i rachunków;
- c) zapewniają udzielanie jasnych i zrozumiałych informacji wraz z rachunkiem wszystkim użytkownikom końcowym zgodnie z załącznikiem VIII pkt 3;
- d) wspierają cyberbezpieczeństwo i zapewniają ochronę prywatności i danych użytkowników końcowych zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami unijnymi.

Państwa członkowskie mogą postanowić, że na życzenie odbiorcy końcowego przekazywanie informacji o rozliczeniach nie jest uznawane za wezwanie do zapłaty. W takich przypadkach państwo członkowskie zapewnia, by oferowane były elastyczne formy dokonywania płatności.

3. Państwa członkowskie decydują, kto ma być odpowiedzialny za dostarczanie informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, użytkownikom końcowym, którzy nie mają bezpośredniej ani indywidualnej umowy z dostawcą energii.

Artykuł 18

Koszt dostępu do informacji o pomiarach i rozliczeniach zużycia gazu ziemnego

Państwo członkowskie zapewnia, aby odbiorcy końcowi otrzymywali wszystkie rachunki i informacje o rozliczeniach za zużycie energii nieodpłatnie oraz aby odbiorcy końcowi mieli odpowiedni i bezpłatny dostęp do danych dotyczących swojego zużycia.

Artykuł 19

Koszt dostępu do informacji o opomiarowaniu oraz rozliczeniach i zużyciu w zakresie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi otrzymywali wszystkie rachunki i informacje o rozliczeniach za zużycie energii nieodpłatnie oraz aby użytkownicy końcowi mieli odpowiedni i bezpłatny dostęp do swoich danych dotyczących zużycia.

2. Niezależnie od ust. 1 niniejszego artykułu, podział kosztów informacji o rozliczeniach indywidualnego zużycia energii cieplnej, chłodniczej i ciepłej wody użytkowej dostarczanej w budynkach wielomieszkańczych i wielofunkcyjnych zgodnie z art. 14 dokonywany jest na zasadach niekomercyjnych. Kosztami zlecenia tego zadania stronie trzeciej, takiej jak dostawca usług lub lokalny dostawca energii, obejmującego opomiarowanie, przydział i rozliczanie

rzeczywistego indywidualnego zużycia w takich budynkach, można obciążyć użytkowników końcowych w zakresie, w jakim wysokość tych kosztów jest uzasadniona.

3. W celu zapewnienia uzasadnionych kosztów usług związanych z opomiarowaniem podlicznikami, o których mowa w ust. 2, państwa członkowskie mogą stymulować konkurencję w sektorze tych usług poprzez przyjmowanie odpowiednich środków, takich jak zalecanie lub w inny sposób promowanie stosowania procedur przetargowych lub korzystania z interoperacyjnych urządzeń i systemów ułatwiających przełączanie pomiędzy usługodawcami.

ROZDZIAŁ IV

INFORMOWANIE I WZMACNIANIE POZYCJI KONSUMENTÓW

Artykuł 20

Podstawowe prawa umowne w zakresie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej

1. Bez uszczerbku dla unijnych zasad dotyczących ochrony konsumentów, w szczególności dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE¹ oraz dyrektywy Rady 93/13/EWG², państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi oraz – w przypadkach, w których wyraźnie o nich mowa – użytkownicy końcowi posiadali prawa przewidziane w ust. 2–8 niniejszego artykułu.

2. Odbiorcy końcowi mają prawo do zawierania z dostawcą umowy, która określa:

- a) nazwę i adres dostawcy;
- b) świadczone usługi i oferowane poziomy jakości usług;
- c) rodzaje oferowanych usług w zakresie utrzymania;
- d) sposoby uzyskiwania aktualnych informacji na temat wszystkich mających zastosowanie taryf, opłat za utrzymanie oraz wiązanych produktów lub usług;
- e) okres obowiązywania umowy, warunki przedłużania oraz rozwiązania umowy i zakończenia świadczenia usług, w tym w odniesieniu do produktów lub usług wiązanych z tymi usługami, a także czy dozwolone jest rozwiązanie umowy bez opłat;
- f) wszelkie ustalenia dotyczące rekompensat i zwrotu opłat, które mają zastosowanie w przypadku niespełnienia standardów jakości usług zagwarantowanych w umowie, włącznie z niepoprawnym lub opóźnionym rozliczeniem;
- g) metodę wszczynania procedur pozasądowego rozstrzygania sporów zgodnie z art. 21;
- h) informacje dotyczące praw konsumenta, w tym informacje dotyczące rozpatrywania skarg oraz wszystkie informacje, o których mowa w niniejszym ustępie, przekazywane w sposób przejrzysty na rachunku lub na stronie internetowej przedsiębiorstwa ***i zawierające szczegółowe dane kontaktowe lub link do strony internetowej punktu kompleksowej obsługi, o którym mowa w art. 21.***

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64).

² Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95 z 21.4.1993, s. 29).

Warunki umów muszą być uczciwe i znane z góry. W każdym przypadku informacje te muszą zostać dostarczone przed zawarciem lub potwierdzeniem umowy. W przypadku gdy umowy są zawierane przez pośredników, informacje dotyczące kwestii wymienionych w niniejszym ustępie dostarczane są także przed zawarciem umowy.

Odbiorcy końcowi i użytkownicy końcowi otrzymują streszczenie kluczowych warunków umowy w przejrzystej i zwięzłej formie, zredagowane prostym językiem.

2a. Dostawcy zapewniają odbiorcom końcowym i użytkownikom końcowym kopię umowy, przejrzyste informacje o mających zastosowanie cenach i taryfach oraz o standardowych warunkach dotyczących dostępu do usług i korzystania z usług dotyczących ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej.

3. Odbiorcy końcowi otrzymują stosowne zawiadomienia o każdym zamiarze wprowadzenia zmian do umowy. Dostawcy powiadamiają bezpośrednio swoich odbiorców końcowych, w przejrzysty i zrozumiały sposób, o każdym dostosowaniu cen dostaw oraz o powodach i warunkach takiego dostosowania i o jego zakresie, w odpowiednim czasie, nie później niż dwa tygodnie, a w przypadku odbiorców będących gospodarstwami domowymi – nie później niż jeden miesiąc przed wejściem w życie zmian. **Odbiorcy końcowi są informowani o swoim prawie do rozwiązania umowy, jeżeli nie akceptują oni nowych warunków umownych lub dostosowań cen, o których zawiadomił ich dostawca zgodnie z umową. Odbiorcy końcowi niezwłocznie informują użytkowników końcowych o zamierzonych zmianach w umowie.**

4. Dostawcy oferują odbiorcom końcowym szeroki wybór metod płatności. Takie metody płatności nie mogą w nieuzasadniony sposób różnicować odbiorców. Wszelkie różnice dotyczące opłat związanych z metodami płatności lub systemów przedpłat muszą być obiektywne, niedyskryminacyjne i proporcjonalne oraz nie mogą przekraczać kosztów bezpośrednich ponoszonych przez odbiorcę płatności z tytułu korzystania z określonej metody płatności lub systemu przedpłat, zgodnie z art. 62 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366¹.

5. Zgodnie z ust. 6 odbiorcy będący gospodarstwami domowymi, którzy mają dostęp do systemów przedpłat, nie mogą być stawiani w niekorzystnej sytuacji z tego powodu.

6. Dostawcy oferują odbiorcom końcowym i, **w stosownych przypadkach**, użytkownikom końcowym sprawiedliwe i przejrzyste warunki ogólne, które muszą być przedstawione jasnym i jednoznacznym językiem i nie mogą zawierać pozaumownych barier dla korzystania z praw odbiorców, takich jak nadmierna dokumentacja umów. Użytkownicy końcowi otrzymują na żądanie dostęp do tych warunków ogólnych. Odbiorcy końcowi i użytkownicy końcowi muszą być chronieni przed nieuczciwymi lub wprowadzającymi w błąd metodami sprzedaży. Odbiorcy końcowi z niepełnosprawnościami otrzymują wszelkie istotne informacje na temat ich umowy z dostawcą w przystępnych formatach.

7. Odbiorcy końcowi i użytkownicy końcowi mają prawo do dobrej jakości usługi oraz do rozpatrywania skarg przez ich dostawców. Dostawcy muszą rozpatrywać skargi w prosty, sprawiedliwy i szybki sposób.

7a. Właściwe organy odpowiedzialne za egzekwowanie środków ochrony konsumentów ustanowionych w niniejszej dyrektywie są niezależne od interesów rynku i mają możliwość podejmowania decyzji administracyjnych.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE, Dz.U. L 337 z 23.12.2015, s. 35–127.

Artykuł 21

Informowanie i podnoszenie świadomości

1. Państwa członkowskie, *we współpracy z władzami regionalnymi i lokalnymi*, zapewniają, aby informacje na temat dostępnych środków poprawy efektywności energetycznej, działań indywidualnych oraz ram finansowych i prawnych były przejrzyste, **dostępne** i szeroko rozpowszechniane wśród wszystkich odpowiednich uczestników rynku, takich jak odbiorcy końcowi, użytkownicy końcowi, organizacje konsumenckie, przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej, obywatelskie społeczności energetyczne, władze lokalne i regionalne, agencje energetyczne, dostawcy usług społecznych, wykonawcy, architekci, inżynierowie, audytorzy środowiskowi i energetyczni oraz instalatorzy elementów budynków w rozumieniu art. 2 pkt 9 dyrektywy 2010/31/UE.

2. Państwa członkowskie podejmują stosowne działania promujące i umożliwiające efektywne wykorzystanie energii przez odbiorców końcowych i użytkowników końcowych. Działania te muszą być częścią strategii krajowej takiej jak zintegrowany krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu zgodny z rozporządzeniem(UE) 2018/1999 lub długoterminowa strategia renowacji w rozumieniu *dyrektywy ... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków - 2021/0426(COD)]*.

Do celów niniejszego artykułu działania te obejmują instrumenty i strategie promujące zmianę zachowań, takie jak:

- (i) zachęty podatkowe;
- (ii) dostęp do finansowania, bonów, grantów lub dotacji;
- (iia) dostępność wspieranych ze środków publicznych audytów energetycznych i dostosowanych do potrzeb usług doradczych oraz wsparcia dla odbiorców w gospodarstwach domowych, w szczególności odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne;**
- (iib) dostosowane do potrzeb usługi doradcze dla MŚP i mikroprzedsiębiorstw;**
- (iii) dostarczanie informacji w formie przystępnej dla osób z niepełnosprawnościami;
- (iv) wzorcowe projekty;
- (v) działania w miejscu pracy;
- (vi) działania szkoleniowe;
- (vii) narzędzia cyfrowe;
- (vii a) strategie zaangażowania.**

Do celów niniejszego artykułu działania te obejmują również między innymi następujące sposoby i warunki udziału uczestników rynku takich jak ci, o których mowa w ust. 1:

- (i) utworzenie punktów kompleksowej obsługi lub podobnych mechanizmów świadczenia doradztwa technicznego, administracyjnego i finansowego oraz pomocy w zakresie efektywności energetycznej, w tym **kontroli dotyczących energii w ramach wizji lokalnej gospodarstw domowych**, renowacji energetycznej budynków, **informowania o wymianie starych i nieefektywnych systemów grzewczych na nowoczesne i bardziej efektywne urządzenia oraz** wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych **i magazynowania energii** w budynkach dla odbiorców końcowych i użytkowników końcowych, zwłaszcza gospodarstw domowych i małych podmiotów niebędących gospodarstwami domowymi, **w tym MŚP i mikroprzedsiębiorstw;**

- i a) współpraca z podmiotami prywatnymi, które świadczą usługi takie jak audyty energetyczne, rozwiązania finansowe i realizacja renowacji energetycznych oraz promowanie takich usług;*
- (ii) powiadamianie o opłacalnych i łatwych do osiągnięcia zmianach w wykorzystaniu energii;*
- (iii) upowszechnianie informacji o środkach w zakresie efektywności energetycznej i instrumentach finansowych;*
- (iv) zapewnienie punktów kompleksowej obsługi udostępniających odbiorcom końcowym i użytkownikom końcowym wszystkie niezbędne informacje na temat ich praw, mających zastosowanie przepisów oraz dostępnych dla nich w razie zaistnienia sporu mechanizmów rozstrzygania sporów. Takie punkty kompleksowej obsługi mogą być elementem ogólnych punktów informacji dla konsumentów.*

2a. Do celów niniejszego artykułu państwa członkowskie angażują właściwe organy i prywatne zainteresowane strony w tworzenie specjalnych lokalnych, regionalnych lub krajowych punktów kompleksowej obsługi w zakresie efektywności energetycznej. Te punkty kompleksowej obsługi mają charakter międzysektorowy i interdyscyplinarny oraz prowadzą do lokalnie opracowywanych projektów dzięki:

- a) przekazywaniu porad i uproszczonych informacji na temat technicznych i finansowych możliwości i rozwiązań dla gospodarstw domowych, MŚP, mikroprzedsiębiorstw i instytucji publicznych;*
- b) łączeniu potencjalnych projektów z uczestnikami rynku, w szczególności projektów na małą skalę;*
- c) doradzaniu w zakresie zachowań związanych ze zużyciem energii w celu aktywnego zaangażowania konsumentów;*
- d) przekazywaniu informacji na temat programów szkoleniowych i kształcenia, aby zapewnić większą liczbę specjalistów w dziedzinie efektywności energetycznej oraz zmieniać i zwiększać kwalifikacje specjalistów w celu zaspokojenia potrzeb rynku;*
- e) zbieraniu i przedkładaniu Komisji danych zagregowanych według typologii z projektów w zakresie efektywności energetycznej, których realizację ułatwiają punkty kompleksowej obsługi, które to dane są publikowane przez Komisję co dwa lata w sprawozdaniu, aby dzielić się doświadczeniami i wzmocnić współpracę transgraniczną między państwami członkowskimi w celu promowania przykładów najlepszych praktyk z różnych typologii budynków, mieszkań i przedsiębiorstw;*
- f) zapewnieniu całościowego wsparcia wszystkim gospodarstwom domowym, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym i budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej, a także akredytowanym przedsiębiorstwom i instalatorom świadczącym usługi w zakresie modernizacji dostosowane do różnych typologii mieszkaniowych i zasięgu geograficznego, a także zapewnieniu wsparcia obejmującego poszczególne etapy projektu modernizacji, w szczególności w celu ułatwienia wdrożenia minimalnych norm charakterystyki energetycznej przewidzianych w art. 9 dyrektywy ... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków - 2021/0426(COD)];*
- g) rozwojowi usług dla dotkniętych ubóstwem energetycznym odbiorców wrażliwych oraz gospodarstw domowych o niskich dochodach.*

Państwa członkowskie współpracują z władzami lokalnymi i regionalnymi w celu zachęcania do współpracy między instytucjami publicznymi, agencjami energetycznymi i inicjatywami

kierowanymi przez społeczność oraz w celu promowania, rozwijania i rozszerzania usług punktów kompleksowej obsługi w ramach zintegrowanego procesu. Komisja przekazuje państwom członkowskim wytyczne dotyczące tworzenia tych punktów kompleksowej obsługi w celu zapewnienia zharmonizowanego podejścia w całej Unii.

3. Państwa członkowskie zapewniają odpowiednie warunki dla uczestników rynku, aby mogli oni dostarczać odbiorcom końcowym, w tym osobom dotkniętym ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osobom zajmującym mieszkania socjalne, odpowiednie i ukierunkowane informacje oraz porady na temat efektywności energetycznej, **a także MŚP i mikroprzedsiębiorstwom.**

4. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom końcowym, użytkownikom końcowym, odbiorcom końcowym, osobom dotkniętym ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osobom zajmującym mieszkania socjalne, dostęp do prostych, sprawiedliwych, przejrzystych, niezależnych, skutecznych i sprawnie działających mechanizmów pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dotyczących praw i obowiązków ustanowionych na mocy niniejszej dyrektywy, za pośrednictwem niezależnego mechanizmu, takiego jak rzecznik praw odbiorców energii, lub organ ochrony konsumentów, lub za pośrednictwem organu regulacyjnego. Jeżeli odbiorca końcowy jest konsumentem w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE¹, takie mechanizmy pozasądowego rozstrzygnięcia sporów muszą spełniać wymogi określone w tej dyrektywie.

W razie potrzeby państwa członkowskie zapewniają współpracę podmiotów alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów, by zapewnić proste, sprawiedliwe, przejrzyste, niezależne, skuteczne i wydajne mechanizmy pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dotyczących produktów lub usług związanych lub wiązanych z jakimikolwiek produktami lub usługami objętymi zakresem niniejszej dyrektywy.

Udział przedsiębiorstw w mechanizmach pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi jest obowiązkowy, chyba że dane państwo członkowskie wykaże Komisji, że inne mechanizmy są równie skuteczne.

5. Bez uszczerbku dla podstawowych przepisów prawa państw członkowskich regulujących własność i najem, państwa członkowskie stosują konieczne środki w celu usunięcia regulacyjnych i pozaregulacyjnych barier w uzyskiwaniu efektywności energetycznej w odniesieniu do rozdziału zachęt pomiędzy właścicieli a najemców lub pomiędzy właścicieli budynku lub modułu budynku, w celu zapewnienia, aby fakt, że strony te nie uzyskają indywidualnie pełnych korzyści, lub brak zasad dotyczących dzielenia pomiędzy nich kosztów i korzyści nie zniechęcał ich do dokonywania inwestycji na rzecz poprawy efektywności, których w innym wypadku by dokonały.

Działania na rzecz usunięcia takich barier mogą obejmować tworzenie zachęt, **w tym dotyczących finansowania i możliwości korzystania z rozwiązań finansowych stron trzecich**, uchylanie lub zmianę przepisów ustawowych lub wykonawczych, przyjmowanie wytycznych oraz komunikatów wyjaśniających lub upraszczanie procedur administracyjnych, w tym zasad i środków krajowych regulujących procesy decyzyjne w przypadku nieruchomości należącej do kilku właścicieli. Działania można połączyć z organizacją kształcenia, szkoleń oraz dostarczaniem szczegółowych informacji i pomocy technicznej w zakresie efektywności energetycznej uczestnikom rynku takim jak ci, o których mowa w ust. 1.

Państwa członkowskie stosują odpowiednie środki w celu wspierania wielostronnego dialogu

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (dyrektywa w sprawie ADR w sporach konsumenckich) (Dz.U. L 165 z 18.6.2013, s. 63).

z udziałem zainteresowanych **władz lokalnych i regionalnych**, partnerów publicznych i społecznych, takich jak organizacje właścicieli i najemców, organizacje konsumenckie, **dystrybutorzy energii lub przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii, przedsiębiorstwa usług energetycznych**, społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej, obywatelskie społeczności energetyczne, władze lokalne i regionalne, właściwe instytucje i agencje publiczne, oraz w celu wydania propozycji dotyczących wspólnie przyjętych środków, zachęt i wytycznych dotyczących rozdziału zachęt pomiędzy właścicieli i najemców lub pomiędzy właścicieli budynku lub modułu budynku.

Każde państwo członkowskie zgłasza takie bariery i środki wprowadzone w ramach długoterminowej strategii renowacji na podstawie art. 2a dyrektywy 2010/31/UE i rozporządzenia (UE) 2018/1999.

6. Komisja zachęca do wymiany i szerokiego rozpowszechniania informacji o dobrych praktykach i metodach w dziedzinie efektywności energetycznej **oraz zapewnia pomoc techniczną** w celu przeciwdziałania rozdziałowi zachęt w państwach członkowskich.

Artykuł 21a

Partnerstwa na rzecz efektywności energetycznej

1. Do dnia ... [12 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja ustanawia europejskie sektorowe partnerstwa na rzecz efektywności energetycznej w drodze nawiązania współpracy między kluczowymi zainteresowanymi stronami, w tym partnerami społecznymi w sektorach takich jak sektor ICT, transportu, finansowy i budynków w sposób włączający i reprezentatywny. Komisja wyznacza przewodniczącego dla każdego europejskiego sektorowego partnerstwa na rzecz efektywności energetycznej.

2. Partnerstwa, o których mowa w ust. 1, ułatwiają prowadzenie dialogów w dziedzinie energii oraz zachęcają sektory do opracowania „planów działania dotyczących efektywności energetycznej”, aby nakreślić dostępne środki i opcje technologiczne w celu osiągnięcia oszczędności wynikających z efektywności energetycznej, przygotowania się na energię ze źródeł odnawialnych i obniżenia emisyjności sektorów. Takie plany działania zapewniają cenny wkład we wspieranie sektorów w planowaniu koniecznych inwestycji potrzebnych do osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy i rozporządzenia (UE) 2021/1119, a także ułatwiają współpracę transgraniczną między podmiotami w celu wzmocnienia rynku wewnętrznego Unii Europejskiej.

Artykuł 22

Ochrona i wzmocnienie pozycji odbiorców wrażliwych oraz łagodzenie ubóstwa energetycznego

1. Państwa członkowskie **opracowują solidną długoterminową strategię i** podejmują właściwe środki, by zapewnić ochronę i wzmocnić pozycję osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych, **gospodarstw domowych o niskich dochodach** oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne.

Definiując pojęcie odbiorców wrażliwych na podstawie art. 28 ust. 1 i art. 29 dyrektywy (UE) 2019/944 oraz art. 3 ust. 3 dyrektywy 2009/73/WE państwa członkowskie uwzględniają użytkowników końcowych.

2. Państwa członkowskie wdrażają środki poprawy efektywności energetycznej i związane z nimi środki informowania lub ochrony konsumentów, w szczególności środki określone w art. 21 i art. 8 ust. 3, na zasadzie priorytetu wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym,

odbiorców wrażliwych *i gospodarstw domowych o niskich dochodach* oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne w celu zmniejszenia ubóstwa energetycznego. ***Państwa członkowskie wprowadzają odpowiednie instrumenty monitorowania i oceny, aby zagwarantować, że osoby dotknięte ubóstwem energetycznym będą otrzymywać wsparcie w postaci środków poprawy efektywności energetycznej.***

3. W celu wsparcia odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, *gospodarstw domowych o niskich dochodach* oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne państwa członkowskie:

- a) wdrażają środki poprawy efektywności energetycznej w celu złagodzenia efektów dystrybucyjnych wynikających z innych polityk i środków, takich jak środki podatkowe wdrożone zgodnie z art. 10 niniejszej dyrektywy, lub z zastosowania systemu handlu uprawnieniami do emisji w sektorze budownictwa i transportu zgodnie z dyrektywą o handlu emisjami [COM(2021) 551 final, 2021/0211 (COD)];
- aa) ***zapewniają, aby środki mające na celu promowanie lub ułatwianie efektywności energetycznej, w szczególności te dotyczące budynków i mobilności, nie prowadziły do nieproporcjonalnego wzrostu kosztu tych usług ani do większego wykluczenia społecznego;***
- b) jak najlepiej wykorzystują finansowanie publiczne dostępne na szczeblu krajowym i unijnym, w tym, w stosownych przypadkach, wkład finansowy otrzymywany przez państwo członkowskie ze Społecznego Funduszu Klimatycznego na podstawie [art. 9 i art. 14 rozporządzenia w sprawie Społecznego Funduszu Klimatycznego, COM 2021 568 final] oraz dochody z aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych na podstawie systemu handlu uprawnieniami do emisji [COM(2021) 551 final, 2021/0211 (COD)], na inwestycje w środki poprawy efektywności energetycznej jako działania priorytetowe;
- c) w stosownych przypadkach przeprowadzają wczesne, przyszłościowe inwestycje w środki poprawy efektywności energetycznej, ***takie jak modernizacja systemów ogrzewania, chłodzenia i wentylacji***, zanim ujawnią się skutki dystrybucyjne innych polityk i środków;
- d) rozwijają pomoc techniczną, ***która ułatwia wymianę najlepszych praktyk w zakresie reform ram regulacyjnych, takich jak przepisy dotyczące nieruchomości i wynajmu, w odniesieniu do środków w zakresie efektywności energetycznej, a także wdrażanie narzędzi umożliwiających finansowanie i narzędzi finansowych, takich jak systemy oparte na finansowaniu rachunkowym, lokalna rezerwa na straty kredytowe, fundusze gwarancyjne, fundusze przeznaczone na gruntowne renowacje i renowacje zapewniające minimalny poziom zysków energetycznych;***
- e) rozwijają pomoc techniczną dla podmiotów społecznych w celu promowania aktywnego zaangażowania odbiorców wrażliwych na rynku energii oraz pozytywnych zmian w ich zachowaniach w zakresie zużycia energii;
- f) zapewniają dostęp do finansowania, grantów lub dotacji związanych z minimalnymi zyskami energetycznymi ***oraz ułatwiają dostęp do przystępnych pożyczek bankowych lub specjalnych linii kredytowych.***

3a. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu ochrony osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, gospodarstw domowych o niskich dochodach, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych przed nieuczciwym ustalaniem cen i ich podwyżkami w związku z ogrzewaniem, chłodzeniem i dostarczaniem ciepłej wody użytkowej.

4. Państwa członkowskie ustanawiają sieć ekspertów z różnych sektorów, takich jak sektor zdrowia, **sektor energetyczny**, sektor budowlany, **sektor ogrzewania i chłodzenia oraz** sektor socjalny, **w tym również w stosownych przypadkach lokalne i regionalne agencje energetyczne**, w celu opracowania strategii wspierania lokalnych i krajowych decydentów we wdrażaniu środków poprawy efektywności energetycznej łagodzących ubóstwo energetyczne, środków służących wypracowaniu solidnych długoterminowych rozwiązań mających na celu łagodzenie ubóstwa energetycznego oraz w opracowywaniu odpowiedniej pomocy technicznej i narzędzi finansowych. Państwa członkowskie dążą do zapewnienia sieci ekspertów, która zapewnia równowagę płci i odzwierciedla punkty widzenia ludzi w całej ich różnorodności.

Ta sama sieć ekspertów wspiera państwa członkowskie w następujących działaniach:

- a) ustalenie krajowych definicji, wskaźników i kryteriów ubóstwa energetycznego, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz koncepcji odbiorców wrażliwych, w tym użytkowników końcowych;
- b) opracowanie lub udoskonalenie odpowiednich wskaźników i zestawów danych, istotnych dla kwestii ubóstwa energetycznego, które powinny być wykorzystywane i zgłaszane;
- c) ustanowienie metod i środków zapewniających przystępność cenową, propagowanie neutralności wydatków mieszkaniowych, lub sposobów zapewnienia, aby środki publiczne zainwestowane w środki poprawy efektywności energetycznej przynosiły korzyści zarówno właścicielom, jak i najemcom, budynków i modułów budynków, w szczególności w odniesieniu do odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne;
- d) ocena i, w stosownych przypadkach, inicjatywa w proponowaniu środków mających na celu zapobieganie lub zaradzenie sytuacjom, w których konkretne grupy są bardziej dotknięte ubóstwem energetycznym lub bardziej nim zagrożone lub bardziej narażone na jego skutki, takie jak kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, dzieci i osoby o mniejszościowym pochodzeniu rasowym lub etnicznym.

ROZDZIAŁ V

EFEKTYWNOŚĆ ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ

Artykuł 23

Ocena i planowanie ogrzewania i chłodzenia

1. W ramach zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, późniejszego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu oraz odpowiednich sprawozdań z postępów zgłoszonych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999 każde państwo członkowskie przekazuje Komisji kompleksową ocenę w zakresie ogrzewania i chłodzenia **obejmującą mapowanie obszarów wskazanych do budowy nowych sieci ciepłowniczych i chłodniczych**. Ta kompleksowa ocena musi zawierać informacje określone w załączniku IX i musi jej towarzyszyć ocena przeprowadzona zgodnie z art. 15 ust. 7 dyrektywy (UE) 2018/2001.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby **wszystkie odpowiednie strony, w tym zainteresowane strony publiczne i prywatne miały** możliwość uczestniczenia w przygotowywaniu planów w zakresie ogrzewania i chłodzenia, kompleksowej oceny oraz polityk i środków.

3. Na użytek oceny, o której mowa w ust. 1, państwa członkowskie przeprowadzają analizę kosztów i korzyści, której zakres obejmuje ich terytorium i która uwzględnia warunki klimatyczne, wykonalność ekonomiczną i poprawność techniczną. Analiza kosztów i korzyści umożliwi łatwiejsze określenie najbardziej efektywnych pod względem zasobów i najbardziej opłacalnych rozwiązań, umożliwiających spełnienie wymogów w zakresie ogrzewania i chłodzenia z **uwzględnieniem ogólnej efektywności systemu, adekwatności i odporności systemu energetycznego, a także zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”**. Ta analiza kosztów i korzyści może być częścią oceny wpływu na środowisko, przewidzianej w dyrektywie 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady¹.

Państwa członkowskie wyznaczają właściwe organy odpowiedzialne za przeprowadzanie analiz kosztów i korzyści, przedstawiają szczegółowe metody i założenia zgodnie z załącznikiem X oraz ustanawiają i podają do wiadomości publicznej procedury analizy ekonomicznej.

4. W przypadku gdy w wyniku przeprowadzenia oceny, o której mowa w ust. 1, oraz analizy, o której mowa w ust. 3, wskazany zostaje potencjał stosowania wysokosprawnej kogeneracji lub efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych **lub wytwarzania energii elektrycznej z ciepła odpadowego na potrzeby własnej konsumpcji**, których korzyści przewyższają koszty, państwa członkowskie **lub odpowiedzialne władze lokalne i regionalne** podejmują odpowiednie działania na rzecz rozbudowy sprawnej infrastruktury ciepłowniczej i chłodniczej **lub wspierania rozwoju instalacji do przekształcania nadmiaru ciepła odpadowego w energię elektryczną na potrzeby własnej konsumpcji** lub ich dostosowania do rozwoju wysokosprawnej kogeneracji oraz wykorzystywania ogrzewania i chłodzenia z ciepła odpadowego oraz energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z ust. 1 oraz art. 24 ust. 4 i 6.

W przypadku gdy w wyniku przeprowadzenia oceny, o której mowa w ust. 1, i analizy, o której mowa w ust. 3, nie zostanie wskazany potencjał, którego korzyści przewyższają koszty, w tym koszty administracyjne przeprowadzenia analizy kosztów i korzyści przewidzianej w art. 24 ust. 4, dane państwo członkowskie, **wraz z zainteresowanymi władzami lokalnymi i regionalnymi**, może zwolnić instalacje z wymogów określonych w tym ustępie.

5. Państwa członkowskie przyjmują polityki i środki, które zapewniają, by potencjał określony w kompleksowych ocenach sporządzonych na podstawie ust. 1 został wykorzystany. Te polityki i środki muszą obejmować co najmniej elementy określone w załączniku IX. Każde państwo członkowskie zgłasza te polityki i środki w ramach aktualizacji swoich zintegrowanych planów krajowych w dziedzinie energii i klimatu, swojego późniejszego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu oraz odpowiednich sprawozdań z postępów zgłoszonych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999.

Przygotowując swoje polityki i środki, państwa członkowskie gromadzą informacje na temat układów i jednostek kogeneracyjnych w istniejących sieciach ciepłowniczych i chłodniczych oraz przeprowadzają ocenę potencjału w zakresie oszczędności energii. Informacje te zawierają co najmniej dane dotyczące efektywności systemu, jego strat, gęstości przyłączenia, strat sieciowych, rozpiętości temperatury, zużycia energii pierwotnej i końcowej, współczynników emisji i łańcuchów wyższego szczebla źródeł energii. Dane te publikuje się, a państwa członkowskie podają je do wiadomości publicznej.

6. Państwa członkowskie **dbają o to, aby** władze lokalne i regionalne przygotowywały lokalne plany w zakresie ogrzewania i chłodzenia przynajmniej w gminach, w których całkowita liczba ludności wynosi **co najmniej 35 000, oraz zachęcają gminy o mniejszej liczbie ludności do**

¹ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30).

przygotowania takich planów. Plany te **■** :

- a) są oparte na informacjach i danych przedstawionych w kompleksowych ocenach przeprowadzonych zgodnie z ust. 1 oraz przedstawiają szacunki i mapowanie potencjału zwiększenia efektywności energetycznej, w tym poprzez **gotowość niskotemperaturowych sieci ciepłowniczych, wysokosprawną kogenerację, odzyskiwanie ciepła odpadowego, oraz energii ze źródeł odnawialnych w sektorze ogrzewania i chłodzenia na tym konkretnym obszarze; ponadto przeprowadza się analizę urządzeń grzewczych i chłodniczych w lokalnych zasobach budynków, w której uwzględnia się specyficzne dla danego obszaru warianty środków w zakresie efektywności energetycznej oraz opracowuje się wzory planów renowacji podobnych typów budynków w celu szybkiej, racjonalnej pod względem kosztów i wzajemnie skoordynowanej transformacji budynków i infrastruktury dostaw;**
- aa) **są w pełni zgodne z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”;**
- b) zawierają strategię wykorzystania potencjału określonego na podstawie ust. 6 lit. a);
- c) są przygotowywane przy udziale wszystkich odpowiednich regionalnych lub lokalnych zainteresowanych stron i zapewniają udział ogółu społeczeństwa, **w tym operatorów lokalnej infrastruktury energetycznej na wczesnym etapie;**
- ca) **uwzględniają istniejącą infrastrukturę energetyczną w zakresie gazu, ciepła i energii elektrycznej;**
- d) uwzględniają wspólne potrzeby społeczności lokalnych i wielu lokalnych lub regionalnych jednostek administracyjnych lub regionów;
- da) **oceniają rolę społeczności energetycznych i innych inicjatyw prowadzonych przez konsumentów, które mogą aktywnie przyczynić się do realizacji lokalnych projektów w zakresie ogrzewania i chłodzenia;**
- db) **obejmują strategię mającą na celu priorytetowe traktowanie osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, gospodarstw domowych o niskich dochodach, konsumentów znajdujących się w trudnej sytuacji oraz, w stosownych przypadkach, osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych, o których mowa w art. 22, w tym analizę rynku w celu określenia i zrozumienia potrzeb grup docelowych oraz zaproponowania dostosowanych do potrzeb programów;**
- dc) **oceniają sposób finansowania wdrażania określonych polityk i środków oraz przewidują mechanizmy finansowe umożliwiające konsumentom przejście na ogrzewanie i chłodzenie ze źródeł odnawialnych;**
- dd) **uwzględniają przystępność cenową energii, bezpieczeństwo dostaw, adekwatność systemu energetycznego i odporność na awarie;**
- e) obejmują **ścieżkę realizacji celów, zgodnie z zasadą neutralności klimatycznej, a także monitorowanie postępów we wdrażaniu określonych polityk i środków;**
- ea) **obejmują strategię mającą na celu zaplanowanie wymiany starych i nieefektywnych urządzeń grzewczych i chłodniczych w organach publicznych i zastąpienie ich wysoce wydajnymi alternatywami w celu stopniowego wycofywania paliw kopalnych;**
- eb) **oceniają potencjalne synergije z planami sąsiednich władz regionalnych lub lokalnych, aby zachęcić do wspólnych inwestycji i oszczędności kosztowej.**

Państwa członkowskie zapewniają, aby **wszystkie odpowiednie strony, w tym zainteresowane strony publiczne i odpowiednie zainteresowane strony prywatne miały** możliwość uczestniczenia w przygotowywaniu planów w zakresie ogrzewania i chłodzenia, kompleksowej

oceny oraz polityk i środków.

W tym celu państwa członkowskie opracowują zalecenia wspierające władze lokalne i regionalne we wdrażaniu na szczeblu regionalnym i lokalnym wykorzystujących określony potencjał polityk i środków w zakresie energooszczędnego ogrzewania i chłodzenia opartego na odnawialnych źródłach energii. Państwa członkowskie w jak największym stopniu wspierają władze lokalne i regionalne za pomocą wszelkich środków, w tym wsparcia finansowego i systemów wsparcia technicznego. ***Państwa członkowskie zapewniają dostosowanie planów w zakresie ogrzewania i chłodzenia do innych wymogów lokalnego planowania w zakresie klimatu, energii i środowiska, aby uniknąć obciążeń administracyjnych dla władz lokalnych i regionalnych oraz zachęcić do skutecznego wdrażania planów.***

6a. Lokalne plany w zakresie ogrzewania i chłodzenia mogą być realizowane wspólnie przez grupę kilku sąsiadujących ze sobą władz lokalnych, pod warunkiem że kontekst geograficzny i administracyjny oraz infrastruktura grzewcza i chłodnicza są odpowiednie.

***6b. Wdrażanie lokalnych planów w zakresie ogrzewania i chłodzenia jest weryfikowane i oceniane przez właściwy organ. Jeżeli wdrożenie zostanie uznane za niewystarczające, właściwy organ, na podstawie trajektorii i monitorowania zgodnie z ust. 6 lit. e), proponuje środki mające na celu wypełnienie luki we wdrażaniu. ***

Artykuł 24

Zaopatrzenie w energię ciepłą i chłodniczą

1. By zwiększyć efektywność energetyczną w zakresie energii pierwotnej oraz udział energii ze źródeł odnawialnych w zaopatrzeniu w energię ciepłą i chłodniczą, efektywny system ciepłowniczy i chłodniczy jest systemem, który spełnia następujące kryteria:

- a) do dnia 31 grudnia 2027 r. – system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych, lub w co najmniej 50 % ciepło odpadowe, lub w co najmniej 75 % ciepło pochodzące z kogeneracji, lub w co najmniej 50 % wykorzystuje się połączenie takiej energii i ciepła ***wprowadzanych do sieci***;
- b) od dnia 1 stycznia 2028 r. – system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych, lub w co najmniej 50 % ciepło odpadowe, lub w co najmniej 80 % ciepło pochodzące z wysokosprawnej kogeneracji, lub co najmniej połączenie takiej energii ciepłej wprowadzanej do sieci, w którym udział energii ze źródeł odnawialnych wynosi co najmniej 5 %, a całkowity udział energii ze źródeł odnawialnych, ciepła odpadowego lub ciepła pochodzącego z wysokosprawnej kogeneracji wynosi co najmniej 50 %;
- c) od dnia 1 stycznia 2035 r. – system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych i ciepło odpadowe, w którym udział energii ze źródeł odnawialnych wynosi co najmniej 20 %;
- d) od dnia 1 stycznia 2045 r. – system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 75 % energię ze źródeł odnawialnych i ciepło odpadowe, w którym udział energii ze źródeł odnawialnych wynosi co najmniej 40 %;
- e) od dnia 1 stycznia 2050 r. – system, w którym wykorzystuje się wyłącznie energię ze źródeł odnawialnych i ciepło odpadowe, w którym udział energii ze źródeł odnawialnych wynosi co najmniej 60 %;
- f) ***zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”, jeżeli udział ciepła odpadowego przekracza kryteria określone w lit. c), d) i e), a w innym wypadku ciepło odpadowe zostałoby utracone, ciepło odpadowe może zastąpić dowolne z pozostałych źródeł energii;***

g) dokonano oceny maksymalnych potrzebnych temperatur w sieci dystrybucji.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku budowy lub znacznej modernizacji systemu ciepłowniczego i chłodniczego system ten spełniał kryteria określone w ust. 1 mające zastosowanie w momencie, gdy system ten rozpoczyna lub kontynuuje eksploatację po modernizacji. Ponadto państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku budowy lub znacznej modernizacji systemu ciepłowniczego i chłodniczego nie nastąpił wzrost wykorzystania paliw kopalnych innych niż gaz ziemny w istniejących źródłach energii w porównaniu z rocznym zużyciem uśrednionym dla poprzednich trzech lat kalendarzowych pełnej eksploatacji przed modernizacją oraz aby żadne nowe źródła energii w tym systemie nie wykorzystywały paliw kopalnych **■**. **Państwa członkowskie zapewniają również mapowanie i publikowanie tras geograficznych istniejących systemów ciepłowniczych i chłodniczych.**

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby od dnia 1 stycznia 2025 r., a następnie co pięć lat, operatorzy wszystkich istniejących systemów ciepłowniczych i chłodniczych o całkowitej mocy energii wyprodukowanej przekraczającej 5 MW, które nie spełniają kryteriów określonych w ust. 1 lit. b)–e), przygotowali plan zwiększenia efektywności energetycznej w zakresie energii pierwotnej, zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych **i zmniejszenia strat w dystrybucji**. Plan ten musi obejmować środki mające na celu spełnienie kryteriów określonych w ust. 1 lit. b)–e) i jest zatwierdzany przez właściwy organ.

3a. Państwa członkowskie zapewniają, aby ośrodki przetwarzania danych, których znamionowa moc energii dostarczanej w paliwie przekracza 100 kW, korzystały z ciepła odpadowego lub innych zastosowań odzyskiwania ciepła odpadowego, chyba że są w stanie wykazać, że nie jest to technicznie lub ekonomicznie wykonalne zgodnie z oceną, o której mowa w ust. 4.

4. Aby ocenić wykonalność ekonomiczną zwiększenia efektywności energetycznej w zakresie zaopatrzenia w energię ciepłą i chłodniczą, państwa członkowskie zapewniają, by w przypadku gdy planuje się budowę lub znaczną modernizację następujących instalacji, **a związane z tym koszty materiałowe nie zostały jeszcze poniesione**, na poziomie instalacji została przeprowadzona analiza kosztów i korzyści zgodna z załącznikiem X **■**:

- a) ciepła instalacja elektroenergetyczna, której średnia roczna całkowita moc energii dostarczonej w paliwie przekracza 5 MW, w celu oceny kosztów i korzyści zrealizowania tej instalacji jako wysokosprawnej instalacji kogeneracyjnej;
- b) instalacja przemysłowa, której średnia roczna całkowita moc energii dostarczanej w paliwie przekracza 5 MW, w celu oceny wykorzystania ciepła odpadowego na terenie instalacji i poza nią;
- c) obiekt infrastruktury usługowej, którego średnia roczna całkowita moc energii dostarczanej w paliwie przekracza 5 MW, taki jak oczyszczalnia ścieków czy instalacja LNG, w celu oceny wykorzystania ciepła odpadowego na terenie obiektu i poza nim;
- d) ośrodek przetwarzania danych, którego znamionowa moc energii dostarczanej w paliwie przekracza **100 kW**, w celu oceny wykorzystania ciepła odpadowego **pod kątem wykonalności technicznej, efektywności kosztowej, wpływu na efektywność energetyczną i lokalne zapotrzebowanie na ciepło**, w tym różnic między poszczególnymi porami roku, w celu zaspokojenia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania oraz przyłączenia tej instalacji do sieci ciepłowniczej lub efektywnego/opartego na OZE systemu chłodniczego **lub innych instalacji odzyskujących ciepło odpadowe**. Analiza musi uwzględniać rozwiązania systemu chłodzenia, które umożliwiają usuwanie lub wychwytywanie ciepła odpadowego na użytecznym poziomie temperatury przy minimalnych nakładach energii pomocniczej.

Państwa członkowskie zapewniają, by w przypadku gdy planuje się budowę lub modernizację instalacji, o których mowa w lit. a)–d), usunięto bariery regulacyjne dla wykorzystania ciepła odpadowego i zapewniono wystarczające wsparcie dla absorpcji ciepła odpadowego. Na potrzeby oceny ciepła odpadowego na terenie obiektu do celów lit. b)–d) zamiast analizy kosztów i korzyści określonej w niniejszym ustępie można przeprowadzać audyty energetyczne zgodne z załącznikiem VI.

Montaż urządzeń do wychwytywania dwutlenku węgla z instalacji energetycznego spalania w celu składowania geologicznego zgodnie z dyrektywą 2009/31/WE nie jest uznawany za modernizację do celów lit. b) i c) niniejszego ustępu.

Państwa członkowskie wprowadzają wymóg, zgodnie z którym analiza kosztów i korzyści ma być przeprowadzana we współpracy z przedsiębiorstwami odpowiedzialnymi za eksploatację obiektu.

5. Państwa członkowskie mogą zwolnić z wymogów ust. 4:

- a) instalacje wytwarzające energię elektryczną w okresach szczytowego obciążenia i instalacje rezerwowe, które mają zgodnie z planami pracować przez mniej niż 1500 godzin roboczych w roku jako średnia krocząca w ciągu pięciu lat, na podstawie procedury weryfikacji określonej przez państwa członkowskie, zapewniającej spełnienie tego kryterium zwolnienia;
- b) instalacje, które muszą być lokalizowane w pobliżu miejsca składowania geologicznego zatwierdzonego na mocy dyrektywy 2009/31/WE;
- c) ośrodki przetwarzania danych, których ciepło odpadowe jest lub będzie wykorzystywane w sieci ciepłowniczej lub bezpośrednio do ogrzewania pomieszczeń, przygotowywania ciepłej wody użytkowej, innych zastosowań w budynku lub grupie budynków, w których się znajduje, **lub do innych zastosowań w odpowiedniej strefie wokół ośrodka przetwarzania danych.**

Państwa członkowskie mogą również ustanowić wartości progowe, wyrażone jako ilość dostępnego użytecznego ciepła odpadowego, zapotrzebowanie na ciepło lub odległości instalacji przesyłowych od sieci ciepłowniczych w celu wyłączenia poszczególnych instalacji z zastosowania ust. 4 lit. c) i d).

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o zwolnieniach, przyjętych na mocy niniejszego ustępu.

6. Państwa członkowskie przyjmują kryteria udzielania zezwoleń, o których mowa w art. 8 dyrektywy (UE) 2019/944, lub równoważne kryteria udzielania pozwoleń w celu:

- a) uwzględniania wyniku kompleksowej oceny, o której mowa w art. 23 ust. 1;
- b) zapewnienia, by wymogi ust. 4 zostały spełnione;
- c) uwzględniania wyniku analizy kosztów i korzyści, o której mowa w ust. 4.

7. Państwa członkowskie mogą zwolnić poszczególne instalacje z wymogu – zgodnie z kryteriami udzielania zezwoleń i pozwoleń, o których mowa w ust. 67 – wdrażania opcji, których korzyści przewyższają koszty, jeżeli wystąpią nadrzędne przyczyny prawne, związane z własnością lub finansami. W tych przypadkach dane państwo członkowskie przekazuje Komisji powiadomienie o swojej decyzji wraz z uzasadnieniem w terminie trzech miesięcy od daty podjęcia decyzji. Komisja może wydać opinię w sprawie tego powiadomienia w terminie trzech miesięcy od jego otrzymania.

8. Ust. 4, 5, 6 i 7 niniejszego artykułu mają zastosowanie do instalacji objętych dyrektywą 2010/75/UE bez uszczerbku dla wymogów tej dyrektywy.

9. Państwa członkowskie gromadzą informacje na temat analiz kosztów i korzyści przeprowadzonych zgodnie z ust. 4 lit. a), b), c) i d) niniejszego artykułu. Informacje te powinny zawierać co najmniej dane dotyczące dostępnych ilości energii cieplnej i parametrów ciepła, liczby planowanych godzin pracy rocznie oraz położenia geograficznego obiektów. Dane te są publikowane z należywym uwzględnieniem ich potencjalnej wrażliwości.

10. Na podstawie zharmonizowanych wartości referencyjnych efektywności, o których mowa w załączniku III lit. f), państwa członkowskie zapewniają, aby można było zagwarantować pochodzenie energii elektrycznej wytworzonej w procesie wysokosprawnej kogeneracji zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami określonymi przez każde państwo członkowskie. Państwa członkowskie zapewniają, aby wspomniana gwarancja pochodzenia spełniała wymogi i zawierała co najmniej informacje określone w załączniku XI. Państwa członkowskie uznają wzajemnie swoje gwarancje pochodzenia, wyłącznie jako dowód na potwierdzenie informacji, o których mowa w niniejszym ustępie. Wszelka odmowa uznania gwarancji pochodzenia za taki dowód, w szczególności z przyczyn związanych z zapobieganiem nadużyciom finansowym, musi się opierać na obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriach. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wspomnianej odmowie i przedstawiają jej uzasadnienie. W przypadku odmowy uznania gwarancji pochodzenia Komisja może przyjąć decyzję zmuszającą stronę odmawiającą do uznania gwarancji, szczególnie w odniesieniu do stosowania obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów, na podstawie których takie uznanie następuje.

Komisja jest uprawniona do dokonania, w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 31 niniejszej dyrektywy, przeglądu zharmonizowanych wartości referencyjnych efektywności określonych w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2015/2402¹.

11. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszelkie dostępne wsparcie dla kogeneracji było uzależnione od tego, czy energia elektryczna wytwarzana i pochodząca z wysokosprawnej kogeneracji oraz ciepło odpadowe są efektywnie wykorzystywane w celu osiągnięcia oszczędności energii pierwotnej. Wsparcie ze środków publicznych dla kogeneracji oraz dla wytwarzania w ramach systemów ciepłowniczych i dla sieci ciepłowniczych podlega w stosownych przypadkach zasadom dotyczącym pomocy państwa.

Artykuł 25

Przetwarzanie, przesył i rozdział energii

1. Wykonując zadania regulacyjne określone w dyrektywach (UE) 2019/944 i 2009/73/WE w odniesieniu do swoich decyzji dotyczących eksploatacji infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej, w tym decyzji dotyczących taryf sieciowych, krajowe organy regulacyjne sektora energetycznego stosują zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim” zgodnie z art. 3 niniejszej dyrektywy, **bez uszczerbku dla zasad niedyskryminacji i opłacalności. Oprócz zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” krajowe organy regulacyjne sektora energetycznego uwzględniają opłacalność, efektywność systemu i bezpieczeństwo dostaw oraz stosują podejście oparte na cyklu życia, zapewniając osiągnięcie celów klimatycznych Unii i jej zrównoważony rozwój.**

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przy planowaniu sieci, rozwoju sieci i decyzjach inwestycyjnych operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych gazu i energii

¹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2402 z dnia 12 października 2015 r. w sprawie przeglądu zharmonizowanych wartości referencyjnych sprawności dla rozdzielonej produkcji energii elektrycznej i ciepła w zastosowaniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE i uchylające decyzję wykonawczą Komisji 2011/877/UE (Dz.U. L 333 z 19.12.2015, s. 54).

elektrycznej stosowali zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim” zgodnie z art. 3 niniejszej dyrektywy **oraz celami Unii w zakresie klimatu i zrównoważonego rozwoju. Elastyczność po stronie popytu jest centralnym elementem oceny planowania i eksploatacji sieci.** Uwzględniając bezpieczeństwo dostaw energii i integrację rynku, w celu przyczyniania się do łagodzenia zmiany klimatu państwa członkowskie zapewniają, aby operatorzy systemów przesyłowych i operatorzy systemów dystrybucyjnych **inwestowali w aktywa, które zachowują wartość w czasie.** Krajowe organy regulacyjne **mogą zapewniać** metodykę i wytyczne w zakresie sposobu oceny rozwiązań alternatywnych w analizie kosztów i korzyści, **w ścisłej współpracy z operatorami systemów przesyłowych, którzy mogą dzielić się kluczową techniczną wiedzą fachową,** z uwzględnieniem szerszych korzyści, oraz weryfikują wdrażanie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” przez operatorów systemów przesyłowych lub operatorów systemów dystrybucyjnych przy zatwierdzaniu, weryfikacji lub monitorowaniu projektów przedłożonych przez operatorów systemów przesyłowych lub operatorów systemów dystrybucyjnych.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych **monitorowali i określali ilościowo całkowitą wielkość** strat sieciowych **związanych z siecią, którą obsługują, oraz by** podejmowali opłacalne środki w celu **zwiększenia efektywności sieci oraz zaspokojenia potrzeb w zakresie rozwoju infrastruktury i strat wynikających ze zwiększonej elektryfikacji zarówno po stronie popytu, jak i wytwarzania energii.** Operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych zgłaszają te środki krajowemu organowi regulacyjnemu sektora energetycznego. Państwa członkowskie zapewniają, aby operatorzy **sieci** przesyłowych i dystrybucyjnych oceniali środki poprawy efektywności energetycznej w odniesieniu do ich istniejących systemów przesyłowych lub dystrybucyjnych gazu lub energii elektrycznej oraz poprawiali efektywność energetyczną w projekcie i eksploatacji infrastruktury, **zwłaszcza w kontekście wdrażania inteligentnej sieci.** Państwa członkowskie zachęcają operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych do opracowywania innowacyjnych rozwiązań w celu poprawy **efektywności i zrównoważonego charakteru, w tym** efektywności energetycznej istniejących i przyszłych systemów za pomocą uregulowań opartych na zachętach.

4. Krajowe organy regulacyjne sektora energetycznego umieszczają w sprawozdaniu rocznym sporządzanym na podstawie art. 59 ust. 1 lit. i) dyrektywy (UE) 2019/944 i na podstawie art. 41 dyrektywy 2009/73/WE konkretny dział poświęcony postępom osiągniętym w zakresie poprawy efektywności energetycznej w odniesieniu do eksploatacji infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej. W sprawozdaniach tych krajowe organy regulacyjne sektora energetycznego przedstawiają ocenę **sprawności ogólnej** w eksploatacji infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej, środki stosowane przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych oraz, w stosownych przypadkach, zalecenia dotyczące poprawy efektywności energetycznej, **w tym racjonalne pod względem kosztów rozwiązania alternatywne służące zmniejszeniu obciążenia szczytowego i całkowitego zużycia energii elektrycznej.**

5. W odniesieniu do energii elektrycznej państwa członkowskie zapewniają, aby regulacje dotyczące sieci oraz taryfy sieciowe spełniały kryteria określone w załączniku XII przy uwzględnieniu wytycznych i kodeksów opracowanych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2019/943.

6. Państwa członkowskie mogą zezwolić na uwzględnianie w systemach i strukturach taryf aspektu społecznego w odniesieniu do przesyłu i rozdziału energii sieciowej, pod warunkiem że jakikolwiek negatywny wpływ tych elementów na system przesyłowy i system dystrybucyjny będzie sprowadzony do niezbędnego minimum i że wpływ ten nie będzie nieproporcjonalny do osiąganego celu społecznego.

7. Krajowe organy regulacyjne zapewniają, by z taryf przesyłu i rozdziału wyeliminowano zachęty, które są szkodliwe dla efektywności energetycznej, **działań po stronie popytu,**

wytwarzania, przesyłu, rozdziału i dostaw energii elektrycznej i gazu. ***Państwa członkowskie zapewniają efektywność w projektowaniu infrastruktury i funkcjonowaniu istniejącej infrastruktury oraz, w ramach dyrektywy (UE) 2019/944, zapewniają, by taryfy pozwalały dostawcom zwiększyć udział odbiorców w efektywności systemu.***

8. Operatorzy systemów przesyłowych i operatorzy systemów dystrybucyjnych muszą spełniać wymogi określone w załączniku XII.

9. W stosownych przypadkach krajowe organy regulacyjne mogą zobowiązać operatorów systemów przesyłowych i operatorów systemów dystrybucyjnych, aby zachęcali, poprzez obniżanie opłat za przyłączenie i za korzystanie z systemu, do lokalizowania wysokosprawnych jednostek kogeneracyjnych w pobliżu obszarów zapotrzebowania na ciepło.

10. Państwa członkowskie mogą zezwolić producentom energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, którzy wyrażają chęć przyłączenia do sieci elektroenergetycznej, na ogłoszenie zaproszenia do składania ofert na roboty przyłączeniowe.

11. Składając sprawozdania zgodnie z dyrektywą 2010/75/UE i nie naruszając art. 9 ust. 2 tej dyrektywy, państwa członkowskie rozważają ujęcie w sprawozdaniach informacji dotyczących poziomów efektywności energetycznej instalacji, w których spalane są paliwa, o całkowitej znamionowej mocy cieplnej dostarczonej w paliwie wynoszącej 50 MW lub więcej, w świetle odpowiednich najlepszych dostępnych technik opracowanych zgodnie z dyrektywą 2010/75/UE.

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY HORYZONTALNE

Artykuł 26

Dostęp do systemów kwalifikacji, akredytacji i certyfikacji

1. Państwa członkowskie zapewniają odpowiedni poziom kompetencji w odniesieniu do zawodów związanych z efektywnością energetyczną, który odpowiada potrzebom rynku. W ścisłej współpracy z partnerami społecznymi państwa członkowskie zapewniają, by systemy certyfikacji lub równoważne systemy kwalifikacji, w tym, w razie potrzeby, stosowne programy szkoleniowe, były dostępne dla zawodów związanych z efektywnością energetyczną, w tym dostawców usług energetycznych, dostawców audytów energetycznych, zarządców energii, niezależnych ekspertów i podmiotów instalujących elementy budynków na podstawie dyrektywy 2010/31/UE, a także by były wiarygodne i przyczyniały się do realizacji krajowych celów w zakresie efektywności energetycznej i ogólnych celów UE w zakresie obniżenia emisyjności.

Podmioty świadczące usługi w zakresie certyfikacji lub równoważnych systemów kwalifikacji, w tym, w stosownych przypadkach, stosownych programów szkoleniowych, muszą być akredytowane zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 765/2008¹.

1a. Państwa członkowskie wspierają programy certyfikacji, szkolenia i kształcenia w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu kompetencji w zakresie zawodów związanych z efektywnością energetyczną zgodnie z potrzebami rynku. Państwa członkowskie wprowadzają środki mające na celu zachęcanie do uczestnictwa w takich programach,

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 30–47).

skierowane w szczególności do MŚP i osób samozatrudnionych. Do dnia ... [12 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja organizuje ogólnounijną kampanię mającą na celu zachęcenie większej liczby osób do podejmowania zawodów związanych z efektywnością energetyczną i zapewnienie równego dostępu dla kobiet.

1b. Do dnia ... [12 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja tworzy platformę pojedynczego punktu dostępu służącą wspieraniu wiedzy i dzieleniu się tą wiedzą z myślą o zapewnieniu odpowiedniego poziomu wykwalifikowanych specjalistów, aby osiągnąć cele UE w zakresie klimatu i energii. Platforma ta skupia państwa członkowskie, partnerów społecznych, instytucje edukacyjne, środowiska akademickie i inne odpowiednie zainteresowane strony, aby wspierać i promować najlepsze praktyki w celu zwiększenia liczby specjalistów w dziedzinie efektywności energetycznej oraz zapewnienia przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji specjalistów z myślą o zaspokojeniu potrzeb rynku.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe systemy certyfikacji lub równoważne systemy kwalifikacji, w tym, w razie potrzeby, programy szkoleniowe, **opierały się na** istniejących normach europejskich lub międzynarodowych.

3. Państwa członkowskie udostępniają publicznie systemy certyfikacji lub równoważne systemy kwalifikacji lub stosowne programy szkoleniowe, o których mowa w ust. 1, a także współpracują między sobą i z Komisją przy porównywaniu oraz uznawaniu systemów.

Państwa członkowskie podejmują odpowiednie działania, by informować odbiorców o dostępności tych systemów, zgodnie z art. 27 ust. 1.

4. Do dnia 31 grudnia 2024 r., a następnie co **dwa** lata, państwa członkowskie oceniają, czy systemy te zapewniają niezbędny poziom kompetencji **i równowagę płci** dostawcom usług energetycznych, audytorom energetycznym, zarządcom energii, niezależnym ekspertom i podmiotom instalującym elementy budynków na podstawie dyrektywy 2010/31/UE. **Oceniają również lukę między zapotrzebowaniem a dostępnością specjalistów.** Ocena i zawarte w niej zalecenia są podawane do wiadomości publicznej.

Artykuł 27

Usługi energetyczne

1. Państwa członkowskie wspierają rynek usług energetycznych oraz dostęp MŚP do tego rynku poprzez rozpowszechnianie jasnych i łatwo dostępnych informacji na temat:

- a) dostępnych umów na usługi energetyczne oraz klauzul, które należy uwzględnić w takich umowach, aby zagwarantować oszczędności energii i prawa odbiorców końcowych;
- b) instrumentów finansowych, zachęt, dotacji, funduszy odnawialnych, gwarancji, systemów zabezpieczenia i kredytów na wspieranie projektów w zakresie usług związanych z efektywnością energetyczną;
- c) dostępnych dostawców usług energetycznych, którzy posiadają kwalifikacje lub certyfikaty, oraz ich kwalifikacji lub certyfikatów zgodnych z art. 26;
- d) dostępnych metod monitorowania i weryfikacji oraz systemów kontroli jakości.

2. Państwa członkowskie tworzą warunki do rozwoju znaków jakości, m.in. przez organizacje branżowe, w stosownych przypadkach w oparciu o normy Europejskie lub międzynarodowe;

3. Państwa członkowskie publicznie udostępniają i regularnie aktualizują wykaz dostępnych dostawców usług energetycznych, którzy są wykwalifikowani lub certyfikowani, oraz ich kwalifikacji lub certyfikatów zgodnie z art. 26 lub udostępniają interfejs, w którym dostawcy usług energetycznych mogą przedstawiać informacje;

4. Państwa członkowskie **zapewniają, aby** instytucje publiczne stosowały umowy o poprawę efektywności energetycznej do renowacji dużych budynków. W przypadku renowacji dużych budynków niemieszkalnych **i publicznych budynków mieszkalnych** o powierzchni użytkowej powyżej 500 m² **oraz budynków wykorzystywanych do celów społecznych** państwa członkowskie zapewniają, aby instytucje publiczne oceniały wykonalność stosowania umów o poprawę efektywności energetycznej **oraz innych usług energetycznych związanych z efektywnością.**

Państwa członkowskie mogą zachęcać organy sektora publicznego do łączenia umów o poprawę efektywności energetycznej z rozszerzonymi usługami energetycznymi, w tym z działaniami po stronie popytu i magazynowaniem, **w celu zapewnienia oszczędności energii i utrzymania w miarę upływu czasu uzyskanych wyników poprzez stałe monitorowanie, skuteczną eksploatację i konserwację.**

5. Państwa członkowskie wspierają sektor publiczny w przyjmowaniu ofert usług energetycznych, w szczególności w odniesieniu do modernizacji budynków poprzez:

- a) udostępnianie wzorów umów o poprawę efektywności energetycznej, które zawierają co najmniej punkty wymienione w załączniku XIII oraz uwzględniają istniejące normy Europejskie lub międzynarodowe, dostępne wytyczne przetargowe i przewodnik Eurostatu dotyczący ujęcia statystycznego umów o poprawę efektywności energetycznej w rachunkach narodowych;
- b) udostępnianie informacji o sprawdzonych rozwiązaniach w dziedzinie umów o poprawę efektywności energetycznej, w tym, jeżeli jest dostępna, analizę kosztów i korzyści przeprowadzoną z uwzględnieniem cyklu życia;
- c) **promowanie i** publiczne udostępnianie bazy danych zrealizowanych i znajdujących się w trakcie realizacji projektów dotyczących umów o poprawę efektywności energetycznej, która obejmuje prognozowane i osiągnięte oszczędności energii.

6. Państwa członkowskie **■** ułatwiają należyte funkcjonowanie rynku usług energetycznych przez podejmowanie następujących działań:

- a) wyznaczanie i reklamowanie punktu kontaktowego lub punktów kontaktowych, w których odbiorcy końcowi mogą uzyskać informacje, o których mowa w ust. 1;
- b) usuwanie barier regulacyjnych i pozaregulacyjnych, które utrudniają korzystanie z umów o poprawę efektywności energetycznej i innych modeli usług z zakresu efektywności energetycznej do celów określenia lub zrealizowania działań na rzecz oszczędności energii;
- c) ustanawianie i promowanie roli organów doradczych, **przedsiębiorstw usług energetycznych** i niezależnych pośredników rynkowych, w tym punktów kompleksowej obsługi lub podobnych mechanizmów wsparcia, w celu stymulowania rozwoju rynku po stronie popytu i po stronie podaży oraz upublicznianie informacji o tych mechanizmach wsparcia i udostępnianie ich uczestnikom rynku.

7. W celu wspierania właściwego funkcjonowania rynku usług energetycznych państwa członkowskie mogą ustanowić indywidualny mechanizm lub wyznaczyć rzecznika praw odbiorców energii w celu zapewnienia efektywnego rozpatrywania skarg i pozasądowego rozstrzygania sporów wynikających z umów o usługi energetyczne i umów o poprawę efektywności energetycznej.

8. Państwa członkowskie zapewniają, aby dystrybutorzy energii, operatorzy systemów dystrybucyjnych oraz przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii powstrzymali się od wszelkich działań, które mogłyby stworzyć bariery dla popytu na usługi energetyczne i dla świadczenia takich usług, lub środków poprawy efektywności energetycznej, lub utrudnić

rozwój rynków takich usług lub środków, w tym od zamykania dostępu do rynku dla konkurentów lub nadużywania pozycji dominującej.

Artykuł 28

Krajowy fundusz efektywności energetycznej, finansowanie i wsparcie techniczne

1. Nie naruszając postanowień art. 107 i 108 TFUE, państwa członkowskie ułatwiają tworzenie instrumentów finansowych lub korzystanie z istniejących instrumentów dotyczących środków poprawy efektywności energetycznej w celu zmaksymalizowania korzyści wynikających z finansowania wieloźródłowego i z połączenia dotacji, instrumentów finansowych i pomocy technicznej.

2. W stosownych przypadkach Komisja bezpośrednio lub za pośrednictwem europejskich instytucji finansowych wspiera państwa członkowskie w tworzeniu instrumentów finansowania oraz instrumentów zapewniających pomoc na rozwój projektów na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym w celu zwiększenia inwestycji w efektywność energetyczną w poszczególnych sektorach oraz w celu ochrony i wzmocnienia pozycji odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne, w tym poprzez uwzględnienie perspektywy równości, tak aby nikt nie został pominięty.

3. Państwa członkowskie przyjmują środki zapewniające, aby produkty pożyczkowe na rzecz efektywności energetycznej, takie jak zielone kredyty hipoteczne i zielone pożyczki, zabezpieczone i niezabezpieczone, były oferowane szeroko i w sposób niedyskryminacyjny przez instytucje finansowe oraz aby były widoczne i dostępne dla konsumentów. Państwa członkowskie przyjmują środki mające na celu ułatwienie wdrażania systemów finansowania rachunkowego i podatkowego. Państwa członkowskie zapewniają, by banki i inne instytucje finansowe otrzymywały informacje o możliwościach udziału w finansowaniu środków poprawy efektywności energetycznej, w tym poprzez tworzenie partnerstw publiczno-privatnych.

3a. Nie naruszając art. 107 i 108 TFUE, państwa członkowskie przyjmują systemy wsparcia finansowego w celu zwiększenia wykorzystania środków w zakresie efektywności energetycznej dla nowo wybudowanych lokalnych lub indywidualnych sieci ciepłowniczych lub chłodniczych lub na potrzeby znacznej modernizacji takich sieci oraz zastąpienia starych i nieefektywnych systemów ogrzewania i chłodzenia rozwiązaniami alternatywnymi o wysokiej wydajności.

Państwa członkowskie ułatwiają tworzenie lokalnej wiedzy fachowej i pomocy technicznej w celu zapewnienia doradztwa w zakresie najlepszych praktyk dotyczących dekarbonizacji lokalnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych, takich jak dostęp do lokalnych projektów i ukierunkowane wsparcie finansowe.

4. Komisja ułatwia wymianę sprawdzonych rozwiązań między właściwymi władzami lub organami krajowymi i regionalnymi, np. w ramach dorocznych spotkań organów regulacyjnych oraz za pomocą publicznych baz danych zawierających informacje dotyczące wdrażania środków przez państwa członkowskie i porównywania krajów.

5. Aby zmobilizować fundusze prywatne na rzecz środków w zakresie efektywności energetycznej i termomodernizacji, ***tak aby przyczynić się do realizacji unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej i wkładów krajowych zgodnie z art. 4 niniejszej dyrektywy, a także celów określonych w dyrektywie 2010/31/UE***, Komisja nawiązuje dialog zarówno z publicznymi, jak i prywatnymi instytucjami finansowymi, ***a także z określonymi sektorami, takimi jak transport, ICT i budownictwo***, w celu określenia ***potrzeb i*** możliwych do podjęcia działań.

6. Działania, o których mowa w ust. 5, obejmują następujące elementy:

- a) stymulowanie inwestycji kapitałowych w efektywność energetyczną poprzez uwzględnianie szerszych skutków oszczędności energii;
- aa) ułatwianie wdrażania specjalnych instrumentów finansowych na rzecz efektywności energetycznej i wielkoskalowych systemów finansowania, które mają zostać ustanowione przez instytucje finansowe;**
- b) zapewnianie lepszych danych dotyczących wyników w zakresie efektywności energetycznej i finansowania przez:
 - (i) dalsze analizowanie, w jaki sposób inwestycje w efektywność energetyczną poprawiają leżące u ich podstaw wartości aktywów;
 - (ii) wspieranie badań oceniających monetyzację nieenergetycznych korzyści płynących z inwestycji w efektywność energetyczną.

7. W celu stymulowania prywatnego finansowania środków w zakresie efektywności energetycznej i termomodernizacji, państwa członkowskie wdrażając niniejszą dyrektywę:

- a) rozważają sposoby lepszego wykorzystywania **systemów zarządzania energią i** audytów energetycznych na mocy art. 11, aby wpływać na proces decyzyjny;
- b) w optymalny sposób wykorzystują możliwości i narzędzia dostępne w budżecie ogólnym i zaproponowane w inicjatywie dotyczącej inteligentnego finansowania na rzecz inteligentnych budynków oraz w komunikacie Komisji pt. „Fala renowacji”.

8. Do dnia 31 grudnia 2024 r. Komisja dostarczy państwom członkowskim i uczestnikom rynku wskazówki, jak uruchomić inwestycje prywatne.

Wskazówki te mają mieć na celu pomoc państwom członkowskim i uczestnikom rynku w rozwijaniu i realizacji ich inwestycji w efektywność energetyczną w ramach różnych programów unijnych i będą zawierać propozycje odpowiednich mechanizmów i rozwiązań finansowych, z połączeniem dotacji, instrumentów finansowych i pomocy na rozwój projektów, w celu zwiększenia skali istniejących inicjatyw i wykorzystania finansowania unijnego jako katalizatora do pozyskiwania i uruchamiania finansowania prywatnego.

9. **Do dnia ... [data transpozycji]** państwa członkowskie mogą utworzyć krajowy fundusz efektywności energetycznej. **Krajowy fundusz efektywności energetycznej** ma służyć wdrożeniu środków w zakresie efektywności energetycznej **wspierających krajowe wkłady państw członkowskich, o których mowa w art. 4 ust. 2. Krajowy fundusz efektywności energetycznej może zostać ustanowiony jako specjalny fundusz w ramach istniejącego już krajowego instrumentu wspierającego inwestycje kapitałowe.**

Państwa członkowskie ustanawiają w swoich krajowych funduszach efektywności energetycznej instrumenty finansowania, w tym gwarancje publiczne, w celu większego wykorzystania prywatnych inwestycji w efektywność energetyczną oraz produktów pożyczkowych na rzecz efektywności energetycznej i innowacyjnych systemów, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu. Zgodnie z art. 8 ust. 3 i art. 22 krajowy fundusz efektywności energetycznej ma wspierać wdrożenie środków na zasadzie priorytetu wśród odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne. Wsparcie to obejmuje finansowanie środków w zakresie efektywności energetycznej dla MŚP w celu zagwarantowania dźwigni finansowej i przyciągnięcia finansowania prywatnego do MŚP, a tym samym wspieranie wdrażania krajowych środków w zakresie efektywności energetycznej w celu wsparcia państw członkowskich w realizacji ich krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej i ich orientacyjnych trajektorii, o których mowa w art. 4 ust. 2. [Krajowy fundusz efektywności energetycznej może być finansowany z dochodów z aukcji uprawnień na podstawie unijnego

systemu handlu uprawnieniami do emisji w sektorach budownictwa i transportu.]

10. Państwa członkowskie mogą zezwolić instytucjom publicznym na wypełnianie obowiązków określonych w art. 6 ust. 1 przez przekazywanie rocznych składek na rzecz krajowego funduszu efektywności energetycznej w wysokości odpowiadającej wartości inwestycji, które są wymagane, by wypełnić te obowiązki.

11. Państwa członkowskie mogą postanowić, że strony zobowiązane mogą wypełniać swoje obowiązki, o których mowa w art. 8 ust. 1 i 4, przekazując roczne składki na rzecz krajowego funduszu efektywności energetycznej w wysokości równej wartości inwestycji, które są wymagane, by wypełnić te obowiązki.

12. Państwa członkowskie mogą wykorzystywać dochody wynikające z rocznych limitów emisji przewidzianych w decyzji nr 406/2009/WE na tworzenie innowacyjnych mechanizmów finansowania na potrzeby poprawy efektywności energetycznej.

12a. Komisja ocenia skuteczność i efektywność środków inwestycyjnych w zakresie efektywności energetycznej wdrażanych w państwach członkowskich oraz ich zdolność do zwiększenia wykorzystania prywatnych inwestycji w efektywność energetyczną, uwzględniając również potrzeby w zakresie finansowania publicznego określone w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu. Komisja ocenia, czy mechanizm efektywności energetycznej na poziomie Unii mający na celu zapewnienie gwarancji UE, pomocy technicznej, w tym punktów kompleksowej obsługi, oraz odpowiednich dotacji umożliwiających wdrażanie instrumentów finansowych oraz systemów finansowania i wsparcia na poziomie krajowym mógłby przyczynić się w sposób racjonalny pod względem kosztów do osiągnięcia unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej i klimatu oraz, w stosownych przypadkach, proponuje ustanowienie takiego mechanizmu.

W tym celu Komisja do ... [30 marca 2024 r.] przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w stosownym przypadku wraz z wnioskiem ustawodawczym.

12b. Państwa członkowskie przedkładają Komisji do dnia ... [15 marca 2025 r.], a następnie co dwa lata, w ramach zintegrowanych krajowych sprawozdań w dziedzinie energii i klimatu dotyczących postępów zgodnie z art. 17 i 21 rozporządzenia (UE) 2018/1999, następujące dane:

- a) oszacowanie wielkości inwestycji publicznych i prywatnych w efektywność energetyczną, w tym inwestycji w ramach umów o poprawę efektywności energetycznej oraz efektu dźwigni osiągniętego dzięki finansowaniu publicznemu wspierającemu środki w zakresie efektywności energetycznej;*
- b) wolumen umów na produkty pożyczkowe na rzecz efektywności energetycznej, z rozróżnieniem na zabezpieczone i niezabezpieczone produkty pożyczkowe,*
- c) krajowe programy finansowania wprowadzone w celu zwiększenia wykorzystania efektywności energetycznej i najlepszych praktyk oraz innowacyjne systemy finansowania na rzecz efektywności energetycznej.*

Aby ułatwić przygotowanie sprawozdania, o którym mowa w akapicie pierwszym, do dnia ... [15 marca 2024 r.] Komisja przedstawi państwom członkowskim wspólny wzór. Państwa członkowskie dołączają załącznik sporządzony zgodnie z tym wzorem do swoich zintegrowanych krajowych sprawozdań w dziedzinie energii i klimatu dotyczących postępów.

Artykuł 29

Współczynniki konwersji i współczynniki energii pierwotnej

1. Do celów porównywania oszczędności energii i konwersji do porównywalnej jednostki

zastosowanie mają wartości kaloryczne netto określone w załączniku VI do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2018/2066¹ oraz współczynniki energii pierwotnej ustanowione w ust. 2, chyba że możliwe jest uzasadnienie wykorzystania innych wartości lub współczynników.

2. Współczynnik energii pierwotnej ma zastosowanie w przypadku obliczania oszczędności energii w odniesieniu do energii pierwotnej przy wykorzystaniu podejścia oddolnego opartego na zużyciu energii końcowej.

3. W odniesieniu do oszczędności wyrażonych w kWh energii elektrycznej państwa członkowskie stosują współczynnik w celu dokładnego obliczenia uzyskanych oszczędności zużycia energii pierwotnej. Państwa członkowskie stosują współczynnik domyślny wynoszący 2,1, chyba że korzystają z prawa do określenia innego współczynnika w oparciu o uzasadnione warunki krajowe.

4. W odniesieniu do oszczędności wyrażonych w kWh innych nośników energii państwa członkowskie stosują współczynnik w celu dokładnego obliczenia uzyskanych oszczędności zużycia energii pierwotnej.

5. W przypadku gdy państwa członkowskie określają swój własny współczynnik dla wartości domyślnej przewidzianej na podstawie niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie określają ten współczynnik za pomocą przejrzystej metody na podstawie warunków krajowych **lub lokalnych** mających wpływ na zużycie energii pierwotnej. Okoliczności te są umotywowane i weryfikowalne, a także powinny być oparte na obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriach.

6. W przypadku określania własnego współczynnika państwa członkowskie uwzględniają skład przysłego koszyka energetycznego zawarty w aktualizacji swoich zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu i w późniejszym zintegrowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu, które mają być zgłaszane Komisji zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999. Jeżeli odbiegają one od wartości domyślnej, państwa członkowskie zgłaszają Komisji współczynnik, który stosują, wraz z metodą obliczenia i danymi bazowymi w aktualizacji zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu oraz w późniejszych zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999.

7. Do dnia 25 grudnia 2022 r., a następnie co cztery lata, Komisja dokonuje przeglądu współczynnika domyślnego na podstawie odnotowanych danych. Przegląd ten przeprowadza się z uwzględnieniem jego wpływu na inne przepisy prawa Unii, takie jak dyrektywa 2009/125/WE i rozporządzenie (UE) 2017/1369. **Metoda ta podlega regularnej ocenie, aby dzięki oszczędnościom energii zapewnić najwyższy poziom redukcji emisji gazów cieplarnianych, a jednocześnie stopniowe wycofywanie paliw kopalnych.**

ROZDZIAŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 30

Sankcje

¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/2066 z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie monitorowania i raportowania w zakresie emisji gazów cieplarnianych na podstawie dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zmieniające rozporządzenie Komisji (UE) nr 601/2012, Dz.U. L 334 z 31.12.2018, s. 1–93.

Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji nakładanych w przypadku nieprzestrzegania przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy, a także stosują środki niezbędne do zapewnienia ich wykonania. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. W terminie do dnia [data transpozycji] r. państwa członkowskie powiadamiają o tych przepisach Komisję, a także bezzwłocznie powiadamiają Komisję o wszystkich późniejszych zmianach, które tych przepisów dotyczą.

Artykuł 31

Akty delegowane

1. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 32 dotyczących przeglądu zharmonizowanych wartości referencyjnych efektywności, o których mowa w art. 24 ust. 10 akapit drugi.
2. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 32 w celu zmiany lub uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez dostosowanie do postępu technicznego wartości, metod obliczeniowych, domyślnych współczynników energii pierwotnej oraz wymogów, o których mowa w art. 29, załącznikach II, III, V, VII–XI oraz XIII.
3. Komisja jest uprawniona do przyjęcia, **w terminie jednego miesiąca od wejścia w życie dyrektywy**, aktów delegowanych zgodnie z art. 32 w celu zmiany lub uzupełnienia niniejszej dyrektywy przez ustanowienie, po konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, wspólnego unijnego systemu oceny zrównoważonego charakteru ośrodków przetwarzania danych znajdujących się na terytorium Unii. W ramach tego systemu musi zostać ustanowiona definicja wskaźników zrównoważonego charakteru ośrodka przetwarzania danych oraz, na podstawie art. **11a** niniejszej dyrektywy, muszą zostać określone minimalne progi znacznego zużycia energii, a także muszą zostać wyznaczone kluczowe wskaźniki i metody ich pomiaru.

Artykuł 32

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 31, powierza się Komisji na okres pięciu lat od dnia [data publikacji w Dz.U.] r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu pięciu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.
3. Przekazanie uprawnień, o których mowa w art. 31, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty zgodnie z art. 31 wchodzi w życie tylko wtedy, jeśli Parlament

Europejski lub Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie 2 miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub jeśli, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 33

Przegląd i monitorowanie wdrażania

1. W kontekście sprawozdania na temat stanu unii energetycznej Komisja przedstawi sprawozdanie w sprawie funkcjonowania rynku dwutlenku węgla zgodnie z art. 35 ust. 1 i art. 35 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) 2018/1999, uwzględniając skutki wdrażania niniejszej dyrektywy.

2. Do dnia 31 października 2025 r., a następnie co cztery lata, Komisja ocenia istniejące środki służące zwiększeniu efektywności energetycznej i obniżeniu emisyjności sektora ogrzewania i chłodzenia. W ocenie tej Komisja bierze pod uwagę:

- a) tendencje w zakresie efektywności energetycznej i emisji gazów cieplarnianych w sektorze ogrzewania i chłodzenia, w tym w systemach ciepłowniczych i chłodniczych;
- b) wzajemne powiązania między zastosowanymi środkami;
- c) zmiany efektywności energetycznej i emisji gazów cieplarnianych w sektorze ogrzewania i chłodzenia;
- d) istniejące i planowane polityki i środki w zakresie efektywności energetycznej oraz polityki i środki w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych na szczeblu krajowym i unijnym; oraz
- e) środki przedstawione przez państwa członkowskie w swoich kompleksowych ocenach na podstawie art. 23 ust. 1 niniejszej dyrektywy i zgłoszone zgodnie z art. 17 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1999.

W terminach, o których mowa w akapicie pierwszym, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z tej oceny i, w stosownych przypadkach, proponuje środki zapewniające osiągnięcie unijnych celów dotyczących energii i klimatu.

3. Państwa członkowskie przedkładają Komisji w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku statystykę dotyczącą krajowego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła z wysoko- i niskosprawnej kogeneracji, zgodnie z metodą przedstawioną w załączniku II, w odniesieniu do całkowitej produkcji ciepła i energii elektrycznej. Przedkładają one również roczną statystykę dotyczącą mocy wytwórczych ciepła i energii elektrycznej w procesie kogeneracji oraz paliw wykorzystanych do celów kogeneracji, jak również dotyczącą produkcji i mocy wytwórczych w systemach ciepłowniczych i chłodniczych, w odniesieniu do całkowitej produkcji i mocy wytwórczych ciepła i energii elektrycznej. Państwa członkowskie przedkładają statystykę dotyczącą oszczędności energii pierwotnej osiągniętej dzięki zastosowaniu kogeneracji zgodnie z metodą przedstawioną w załączniku III.

4. Do dnia 1 stycznia 2021 r. Komisja przeprowadzi ocenę potencjału w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do konwersji, przetwarzania, przesyłu, transportu i magazynowania energii i przekaże sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. W stosownych przypadkach sprawozdaniu temu towarzyszą wnioski ustawodawcze.

5. Z zastrzeżeniem ewentualnych zmian przepisów dyrektywy 2009/73/WE dotyczących rynków detalicznych, Komisja przeprowadzi do dnia 31 grudnia 2021 r. ocenę i przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące przepisów odnoszących się do opomiarowania, rozliczeń i informowania konsumentów w przypadku gazu ziemnego, tak aby

dostosować te przepisy, w stosownych przypadkach, do odpowiednich przepisów dotyczących energii elektrycznej zawartych w dyrektywie (UE) 2019/944, tak aby wzmocnić ochronę konsumentów i umożliwić częstsze otrzymywanie przez odbiorców końcowych jasnych i aktualnych informacji na temat zużycia przez nich gazu ziemnego i umożliwić im regulowanie tego zużycia. Jak najszybciej po przedstawieniu tego sprawozdania Komisja, w stosownych przypadkach, przyjmuje wnioski ustawodawcze.

6. Do dnia 31 października 2022 r. Komisja oceni, czy Unia osiągnęła swój główny cel w zakresie efektywności energetycznej do 2020 r.

7. Do dnia 28 lutego 2027 r., a następnie co pięć lat, Komisja dokonuje oceny niniejszej dyrektywy i przedstawia sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Ocena ta obejmuje:

- a) ocenę ogólnej skuteczności dyrektywy oraz potrzeby dalszego dostosowania unijnej polityki w zakresie efektywności energetycznej zgodnie z celami Porozumienia paryskiego z 2015 r. oraz w świetle rozwoju sytuacji gospodarczej i zmian w zakresie innowacji;
- aa) ***kompleksową ocenę łącznego wpływu makroekonomicznego niniejszej dyrektywy, ze szczególnym uwzględnieniem jej wpływu na bezpieczeństwo energetyczne Unii, ceny energii, minimalizowanie ubóstwa energetycznego, wzrost gospodarczy, konkurencyjność, tworzenie miejsc pracy, koszty mobilności i siłę nabywczą gospodarstw domowych;***
- b) główne cele w dziedzinie efektywności energetycznej Unii na 2030 r. określone w art. 4 ust. 1, w perspektywie podniesienia tych celów w przypadku znacznego zmniejszenia kosztów wynikającego z rozwoju sytuacji gospodarczej lub rozwoju technologii, w razie konieczności, by osiągnąć cele Unii na 2040 r. lub 2050 r. w zakresie obniżenia emisyjności lub spełnić jej międzynarodowe zobowiązania w zakresie obniżenia emisyjności;
- c) jeżeli państwa członkowskie nadal osiągają nowe roczne oszczędności zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. c) w dziesięcioletnich okresach po 2030 r.;
- d) jeżeli państwa członkowskie nadal zapewniają, aby co najmniej 3 % całkowitej powierzchni ogrzewanych lub chłodzonych budynków będących własnością instytucji publicznych było poddawane co roku renowacji zgodnie z art. 6 ust. 1 w celu zmiany wskaźnika renowacji określonego w tym artykule;
- e) jeżeli państwa członkowskie nadal osiągają część oszczędności energii wśród odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne zgodnie z art. 8 ust. 3 w dziesięcioletnich okresach po 2030 r.;
- f) jeżeli państwa członkowskie nadal osiągają redukcję zużycia energii końcowej zgodnie z art. 5 ust. 1.

Sprawozdaniu temu towarzyszą ***kompleksowa ocena potrzeby zmiany niniejszej dyrektywy w celu uproszczenia przepisów oraz***, w stosownych przypadkach, wnioski dotyczące dalszych środków. ***Komisja stale dostosowuje procedury administracyjne do najlepszych praktyk i podejmuje wszelkie środki w celu uproszczenia wdrażania niniejszej dyrektywy przy jednoczesnym zminimalizowaniu obciążenia administracyjnego.***

Artykuł 34

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 35

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. [...] oraz załączników [...] [artykuły i załączniki, które zostały zmienione pod względem merytorycznym w porównaniu z uchylaną dyrektywą] do dnia [...] r.

Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odesłania do dyrektywy uchylonej niniejszą dyrektywą odczytuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy. Sposób dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 36

Uchylenie

Dyrektywa 2012/27/UE, zmieniona aktami wymienionymi w załączniku XV część A, traci moc ze skutkiem od dnia [...] r. [dzień następujący po dacie określonej w art. 35 ust. 1 akapit pierwszy], bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektyw określonych w załączniku XV część B .

Odesłania do uchylonej dyrektywy rozumie się jako odesłania do niniejszej dyrektywy i odczytuje zgodnie z tabelą korelacji zamieszczoną w załączniku XVI.

Artykuł 37

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuły [...] i załączniki [...] [artykuły i załączniki, które nie uległy zmianie w stosunku do uchylonej dyrektywy] stosuje się od dnia [...] [dzień następujący po dacie określonej w art. 35 ust. 1 akapit pierwszy].

Artykuł 38

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*

ZAŁĄCZNIK I

KRAJOWE WKŁADY W REALIZACJĘ UNIJNYCH CELÓW W ZAKRESIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ W 2030 R. POD WZGLĘDEM ZUŻYCIA ENERGII KOŃCOWEJ LUB PIERWOTNEJ

1. Poziom wkładów krajowych oblicza się na podstawie wzoru \blacksquare :

$$FEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) FEC_{B_{2030}}$$

$$PEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) PEC_{B_{2030}}$$

Gdzie C_{EU} to współczynnik korygujący *ustalony przez Komisję po przedstawieniu przez państwa członkowskie informacji o Targecie*. Target to poziom ambicji danego kraju, a $FEC_{B_{2030}}$ $PEC_{B_{2030}}$ to scenariusz odniesienia 2020 wykorzystywany jako poziom bazowy dla 2030 r.

2. Poniższy wzór \blacksquare wyraża obiektywne kryteria odzwierciedlające czynniki wymienione w art. 4 ust. 2 lit. d) ppkt (i)–(iv), z których każdy jest stosowany do określenia poziomu ambicji dla poszczególnych krajów w % (Target) i ma taką samą wagę we wzorze (0,25):
- a) zryczałtowany wkład („ F_{flat} ”);
 - b) wkład zależny od PKB na mieszkańca („ F_{wealth} ”);
 - c) wkład zależny od energochłonności („ $F_{intensity}$ ”);
 - d) wkład od potencjału opłacalnej oszczędności energii („ $F_{potential}$ ”).
3. F_{flat} odzwierciedla unijny cel na 2030 r., który obejmuje dodatkowe wysiłki niezbędne do osiągnięcia unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej pod względem zużycia energii końcowej (FEC) i zużycia energii pierwotnej (PEC) w porównaniu z prognozami na 2030 r. przedstawionymi w scenariuszu odniesienia **2007**.
4. F_{wealth} oblicza się dla każdego państwa członkowskiego na podstawie trzyletniej średniej określonego przez Eurostat wskaźnika realnego PKB na mieszkańca w stosunku do trzyletniej średniej unijnej za lata 2017–2019, według parytetów siły nabywczej (PPP).
5. $F_{intensity}$ oblicza się dla każdego państwa członkowskiego na podstawie trzyletniej średniej wskaźnika energochłonności końcowej (FEC lub PEC do realnego PKB wg PPP) w stosunku do trzyletniej średniej unijnej za lata 2017–2019.
6. $F_{potential}$ oblicza się dla każdego państwa członkowskiego na podstawie oszczędności energii końcowej lub pierwotnej w ramach scenariusza PRIMES MIX 55 % na 2030 r. Oszczędności wyrażane są w odniesieniu do prognoz na 2030 r. przedstawionych w scenariuszu odniesienia **2007**.
7. W odniesieniu do każdego kryterium określonego w pkt 2 lit. a)–d) stosuje się dolną i górną granicę. Poziom ambicji dla każdego współczynnika jest ograniczony do 50 % i 150 % średniego unijnego poziomu ambicji w ramach danego współczynnika.
8. O ile nie stwierdzono inaczej, źródłem danych wejściowych wykorzystanych do obliczania współczynników jest Eurostat.
9. F_{total} oblicza się jako ważoną sumę wszystkich czterech współczynników (F_{flat} , F_{wealth} , $F_{intensity}$ and $F_{potential}$). Następnie wartość docelową oblicza się jako iloczyn współczynnika łącznego F_{total} i celu unijnego.

10. ***Komisja określa*** współczynnik korygujący dla energii pierwotnej i końcowej C_{EU} , ***który*** stosuje się do ***przydzielonej wartości docelowej*** wszystkich państw członkowskich w celu kalibracji sumy wszystkich wkładów krajowych w realizację unijnych celów w zakresie zużycia energii pierwotnej i końcowej w 2030 r. Współczynnik C_{EU} jest identyczny dla wszystkich państw członkowskich.
-

ZAŁĄCZNIK II

OGÓLNE ZASADY OBLICZANIA ILOŚCI ENERGII ELEKTRYCZNEJ Z KOGENERACJI

Część I

Zasady ogólne

Wartości stosowane do obliczania ilości energii elektrycznej z kogeneracji określone są na podstawie przewidywanego lub rzeczywistego funkcjonowania jednostki w normalnych warunkach jej pracy. Dla jednostek mikrokogeneracyjnych obliczenie to może być wykonane na podstawie wartości certyfikowanych.

- a) Produkcję energii elektrycznej z kogeneracji uważa się za równą całkowitej rocznej produkcji energii elektrycznej wytworzonej przez daną jednostkę, mierzonej na wyjściu głównych generatorów, jeżeli spełnione są następujące warunki:
- (i) w jednostkach kogeneracyjnych typu b), d), e), f), g) i h), o których mowa w części II, o rocznej sprawności ogólnej ustalonej przez państwa członkowskie na poziomie co najmniej 75 %;
 - (ii) w jednostkach kogeneracyjnych typu a) i c), o których mowa w części II, o rocznej sprawności ogólnej ustalonej przez państwa członkowskie na poziomie co najmniej 80 %.
- b) W jednostkach kogeneracyjnych o rocznej sprawności ogólnej poniżej wartości wymienionej w lit. a) ppkt (i) (jednostki kogeneracyjne typu b), d), e), f), g) i h), o których mowa w części II) lub o rocznej sprawności ogólnej poniżej wartości wymienionej w lit. a) ppkt (ii) (jednostki kogeneracyjne typu a) i c), o których mowa w części II), energia elektryczna z kogeneracji obliczana jest według następującego wzoru:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

gdzie:

E_{CHP} oznacza ilość energii elektrycznej z kogeneracji;

C oznacza stosunek energii elektrycznej do ciepła;

H_{CHP} oznacza ilość ciepła użytkowego z kogeneracji (obliczanego w tym celu jako całkowita produkcja ciepła pomniejszona o wszelkie ciepło wyprodukowane w oddzielnych kotłach lub poprzez upust pary świeżej z wytwornicy pary przed turbiną).

Obliczanie energii elektrycznej z kogeneracji musi być oparte na rzeczywistym stosunku energii elektrycznej do ciepła. Jeżeli rzeczywisty stosunek energii elektrycznej do ciepła dla jednostki kogeneracyjnej jest nieznan, w przypadku jednostek typu a), b), c), d) i e), o których mowa w części II, można zastosować następujące wartości domyślne, w szczególności do celów statystycznych, pod warunkiem że wyliczona ilość energii elektrycznej z kogeneracji nie przekracza całkowitej produkcji energii elektrycznej tej jednostki:

Typ jednostki	Wartość domyślna stosunku energii elektrycznej do ciepła C
turbina gazowa w układzie kombinowanym z odzyskiem ciepła;	0,95
turbina parowa przeciwprężna;	0,45
turbina parowa upustowo-kondensacyjna;	0,45
turbina gazowa z odzyskiem ciepła;	0,55
silnik spalinowy;	0,75

Jeżeli państwa członkowskie wprowadzają domyślne wartości stosunku energii elektrycznej do ciepła dla jednostek typu f), g), h), i), j) i k), o których mowa w części II, wartości te są publikowane i podawane do wiadomości Komisji.

- c) Jeżeli część energii zawartej w użytym do procesu kogeneracji wsadzie paliwowym jest odzyskiwana w postaci substancji chemicznych i wprowadzana ponownie do użytku, część tę można przed obliczeniem sprawności ogólnej odjąć od doprowadzonego wsadu paliwowego, według zasad przedstawionych w lit. a) i b).
- d) Państwa członkowskie mogą określić stosunek energii elektrycznej do ciepła jako stosunek energii elektrycznej do ciepła użytkowego podczas działania w trybie kogeneracji przy niższej mocy jednostki wytwórczej z zastosowaniem danych eksploatacyjnych konkretnej jednostki.
- e) Do celów obliczeń według lit. a) i b) państwa członkowskie mogą stosować okresy sprawozdawcze inne niż jeden rok.

Część II

Technologie kogeneracyjne objęte niniejszą dyrektywą

- a) turbina gazowa w układzie kombinowanym z odzyskiem ciepła;
- b) turbina parowa przeciwprężna;
- c) turbina parowa upustowo-kondensacyjna;
- d) turbina gazowa z odzyskiem ciepła;
- e) silnik spalinowy;
- f) mikroturbiny;
- g) silniki Stirlinga;
- h) ogniwa paliwowe;
- i) silniki parowe;
- j) organiczny obieg Rankine'a;

- k) pozostałe rodzaje technologii lub ich kombinacje spełniające definicję przedstawioną w art. 2 pkt 32.

Przy wdrażaniu i stosowaniu ogólnych zasad obliczania ilości energii elektrycznej z kogeneracji państwa członkowskie korzystają z wytycznych ustanowionych decyzją Komisji 2008/952/WE¹.

¹ Decyzja Komisji 2008/952/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie określenia szczegółowych wytycznych dotyczących wykonania i stosowania przepisów załącznika II do dyrektywy 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 338 z 17.12.2008, s. 55).

ZAŁĄCZNIK III

METODA OKREŚLANIA SPRAWNOŚCI PROCESU KOGENERACJI

Wartości stosowane do obliczania sprawności kogeneracji i oszczędności energii pierwotnej określone są na podstawie przewidywanego lub rzeczywistego funkcjonowania jednostki w normalnych warunkach jej pracy.

a) Wysokosprawna kogeneracja

Do celów niniejszej dyrektywy wysokosprawna kogeneracja spełnia następujące kryteria:

- produkcja kogeneracyjna w jednostkach kogeneracyjnych zapewnia oszczędność energii pierwotnej obliczoną według lit. b) w wysokości co najmniej 10 % w porównaniu z wartościami referencyjnymi dla rozdzielonej produkcji ciepła i energii elektrycznej;
- produkcja w małoskalowych jednostkach kogeneracyjnych i jednostkach mikrokogeneracyjnych zapewniająca oszczędność energii pierwotnej może kwalifikować się jako wysokosprawna kogeneracja;
- bezpośrednie emisje dwutlenku węgla z produkcji kogeneracyjnej, która jest zasilana paliwami kopalnymi, wynoszą mniej niż 270 g CO₂ na 1 kWh energii wyprodukowanej w wyniku skojarzonego wytwarzania (w tym energii cieplnej/chłodniczej, energii elektrycznej i energii mechanicznej).
- Ponadto państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku budowy lub znacznej modernizacji jednostki kogeneracyjnej nie nastąpił wzrost wykorzystania paliw kopalnych innych niż gaz ziemny w istniejących źródłach energii w porównaniu z rocznym zużyciem uśrednionym dla poprzednich trzech lat kalendarzowych pełnej eksploatacji przed modernizacją oraz aby żadne nowe źródła energii w tym systemie nie wykorzystywały paliw kopalnych innych niż gaz ziemny.

b) Obliczanie oszczędności energii pierwotnej

Wielkość oszczędności energii pierwotnej uzyskanej dzięki produkcji kogeneracyjnej określonej zgodnie z załącznikiem II oblicza się według następującego wzoru:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH_{\eta}}{RefH_{\eta}} + \frac{CHPE_{\eta}}{RefE_{\eta}}} \right) \times 100\%$$

Gdzie:

PES oznacza oszczędność energii pierwotnej.

CHP H_η oznacza sprawność cieplną produkcji kogeneracyjnej definiowaną jako roczna produkcja ciepła użytkowego podzielona przez wsad paliwa wykorzystany do wyprodukowania sumy ciepła użytkowego i energii elektrycznej z kogeneracji.

Ref H_η oznacza wartość referencyjną sprawności dla produkcji ciepła w układzie rozdzielonym.

CHP E_η oznacza sprawność elektryczną produkcji kogeneracyjnej definiowaną jako roczna produkcja energii elektrycznej z kogeneracji podzielona przez wsad paliwa wykorzystany do wyprodukowania sumy ciepła użytkowego i energii elektrycznej z kogeneracji. Jeżeli dana jednostka kogeneracyjna wytwarza energię mechaniczną, roczna produkcja energii elektrycznej z kogeneracji może zostać zwiększona o dodatkowy element stanowiący ilość energii elektrycznej równą ilości tej energii mechanicznej. Ten dodatkowy element nie uprawnia do wydania gwarancji pochodzenia zgodnie z art. 24 ust. 10.

Ref E_{η} oznacza wartość referencyjną sprawności dla produkcji energii elektrycznej w układzie rozdzielonym.

c) Obliczanie oszczędności energii z wykorzystaniem metod alternatywnych

Państwa członkowskie mogą obliczać oszczędność energii pierwotnej z produkcji ciepła i energii elektrycznej oraz mechanicznej w niżej podany sposób, nie korzystając z załącznika II w celu wyłączenia ciepła i energii elektrycznej nie pochodzących z kogeneracji, ale będących częścią tego samego procesu. Taką produkcję można uznać za wysokosprawną kogenerację, pod warunkiem że spełnia ona kryteria sprawności zawarte w niniejszym załączniku lit. a), a w przypadku jednostek kogeneracyjnych o mocy elektrycznej przekraczającej 25 MW, pod warunkiem że ich sprawność ogólna jest wyższa niż 70 %. Jednakże dla celów wydania gwarancji pochodzenia i dla celów statystycznych ilość energii elektrycznej z kogeneracji wytworzonej w takiej produkcji określana jest zgodnie z załącznikiem II.

Jeżeli oszczędność energii pierwotnej dla danego procesu oblicza się z wykorzystaniem metod alternatywnych w sposób opisany powyżej, dla obliczenia oszczędności energii pierwotnej stosuje się wzór przedstawiony w lit. b) niniejszego załącznika po podstawieniu: „ H_{η} ” za „CHP H_{η} ” oraz „ E_{η} ” za „CHP E_{η} ”, gdzie:

H_{η} oznacza sprawność cieplną procesu definiowaną jako roczna produkcja ciepła podzielona przez wsad paliwa wykorzystany do wyprodukowania sumy ciepła użytkowego i energii elektrycznej.

E_{η} oznacza sprawność elektryczną procesu definiowaną jako roczna produkcja energii elektrycznej podzielona przez wsad paliwa wykorzystany do wyprodukowania sumy ciepła i energii elektrycznej. Jeżeli dana jednostka kogeneracyjna wytwarza energię mechaniczną, roczna produkcja energii elektrycznej z kogeneracji może zostać zwiększona o dodatkowy element stanowiący ilość energii elektrycznej równą ilości tej energii mechanicznej. Ten dodatkowy element nie uprawnia do wydania gwarancji pochodzenia zgodnie z art. 24 ust. 10.

d) Państwa członkowskie mogą stosować okresy sprawozdawcze inne niż rok do celów obliczeń dokonywanych według lit. b) i c) niniejszego załącznika.

e) Dla jednostek mikrokogeneracji obliczanie oszczędności energii pierwotnej może być wykonane na podstawie wartości certyfikowanych.

f) Wartości referencyjne sprawności dla rozdzielonej produkcji ciepła i energii elektrycznej

Zharmonizowane wartości referencyjne sprawności składają się z zestawienia wartości zróżnicowanych według odpowiednich czynników, takich jak rok zbudowania jednostki i stosowane paliwa, i muszą być oparte na właściwie udokumentowanej analizie uwzględniającej, między innymi, dane eksploatacyjne w rzeczywistych warunkach, stosowane mieszanki paliw i warunki klimatyczne, jak również stosowane technologie kogeneracyjne.

Wartości referencyjne sprawności dla rozdzielonej produkcji energii elektrycznej i ciepła zgodne ze wzorem przedstawionym w lit. b) ustanawiają sprawność operacyjną rozdzielonej produkcji ciepła i energii elektrycznej, którą ma zastąpić kogeneracja.

Wartości referencyjne sprawności oblicza się według następujących zasad:

- (i) dla jednostek kogeneracyjnych przy porównywaniu z produkcją energii elektrycznej w układzie rozdzielonym obowiązuje zasada porównywania paliw tej samej kategorii;
- (ii) każda jednostka kogeneracyjna porównywana jest z najlepszą dostępną i ekonomicznie uzasadnioną technologią dla rozdzielonej produkcji ciepła i energii elektrycznej obecną na rynku w roku zbudowania danej jednostki kogeneracyjnej;

- (iii) wartości referencyjne sprawności dla jednostek kogeneracyjnych starszych niż 10 lat będą ustalane według wartości referencyjnych sprawności dla jednostek mających 10 lat;
 - (iv) wartości referencyjne sprawności dla rozdzielonej produkcji energii elektrycznej i ciepła odzwierciedlają różnice klimatyczne pomiędzy państwami członkowskimi.
-

ZAŁĄCZNIK IV

WYMAGANIA W ZAKRESIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ W ODNIESIENIU DO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

W postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego i koncesji instytucje zamawiające i podmioty zamawiające dokonujące zakupu produktów, usług, budynków i robót budowlanych muszą spełniać następujące wymogi:

- a) w przypadku gdy produkt jest objęty aktem delegowanym przyjętym na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1369 lub powiązaną dyrektywą wykonawczą Komisji, nabywają jedynie takie produkty, które spełniają kryterium określone w art. 7 ust. 2 tego rozporządzenia;
- b) w przypadku gdy produkt nieobjęty lit. a) wchodzi w zakres środka wykonawczego przyjętego na podstawie dyrektywy 2009/125/WE po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, nabywają jedynie takie produkty, które spełniają wymogi poziomów referencyjnych efektywności energetycznej określonych w ramach przedmiotowego środka wykonawczego;
- c) w przypadku gdy produkt lub usługa są objęte unijnymi kryteriami zielonych zamówień publicznych, mającymi znaczenie dla efektywności energetycznej produktu lub usługi, dokładają wszelkich starań, aby nabywać wyłącznie produkty i usługi, które spełniają co najmniej specyfikacje techniczne określone na poziomie podstawowym w odpowiednich unijnych kryteriach zielonych zamówień publicznych, w tym między innymi w odniesieniu do ośrodków przetwarzania danych, serwerowni i usług w chmurze, unijnych kryteriów zielonych zamówień publicznych dotyczących oświetlenia drogowego i sygnalizacji świetlnej, unijnych kryteriów zielonych zamówień publicznych na komputery, monitory, tablety i smartfony;
- d) nabywają jedynie opony spełniające kryterium posiadania najwyższej klasy efektywności paliwowej zgodnie z definicją podaną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/740¹. Wymóg ten nie zabrania instytucjom publicznym nabywania opon o najwyższej klasie przyczepności na mokrej nawierzchni lub zewnętrznego hałasu toczenia, w przypadku gdy jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego;
- e) w przetargach na umowy o świadczenie usług zamieszczają obowiązek stosowania przez dostawców usług do celów świadczenia przedmiotowych usług jedynie produktów spełniających wymogi określone w lit. a), b) oraz d), w trakcie świadczenia tych usług. Powyższy wymóg ma zastosowanie wyłącznie do nowych produktów nabywanych przez dostawców usług częściowo lub w całości na potrzeby świadczenia danej usługi;
- f) nabywają lub zawierają nowe umowy najmu obejmujące jedynie budynki spełniające co najmniej minimalne wymogi dotyczące charakterystyki energetycznej określone w art. 4 ust. 1 dyrektywy 2010/31/UE, chyba że ich nabycie ma na celu:
 - (i) gruntowną renowację lub rozbiórkę;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/740 z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych parametrów, zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1369 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1222/2009 (Dz.U. L 177 z 5.6.2020, s. 1).

- (ii) w przypadku instytucji publicznych – odsprzedaż budynku bez użytkowania go do własnych celów; lub
- (iii) zachowanie go jako budynku urzędowo chronionego jako element wyznaczonego środowiska lub z powodu jego szczególnych wartości architektonicznych lub historycznych.

Zgodność z tymi wymogami weryfikuje się przy pomocy świadectw charakterystyki energetycznej budynku, o których mowa w art. 11 dyrektywy 2010/31/UE.

ZAŁĄCZNIK V

WSPÓLNE METODY I ZASADY OBLICZANIA ODDZIAŁYWANIA SYSTEMÓW ZOBOWIĄZUJĄCYCH DO EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ LUB INNYCH ŚRODKÓW Z DZIEDZINY POLITYKI NA PODSTAWIE ART. 8, 9 I 10 ORAZ ART. 28 UST. 11

1. Metody obliczania oszczędności energii innych niż te wynikające ze środków podatkowych na potrzeby art. 8, 9 i 10 oraz art. 28 ust. 11.

Strony zobowiązane, uczestniczące lub uprawnione lub wykonujące organy publiczne mogą korzystać z następujących metod obliczania oszczędności energii:

- a) szacowana oszczędność odnosząca się do wyników wcześniejszych usprawnień dotyczących energii, monitorowanych w sposób niezależny, w podobnych instalacjach. Takie ogólne podejście jest nazywane podejściem „ex ante”;
- b) mierzona oszczędność, w przypadku której oszczędność wynikająca z zastosowania środka lub pakietu środków określa się poprzez wskazanie faktycznego zmniejszenia zużycia energii przy odpowiednim uwzględnieniu takich czynników jak dodatkowość, zajmowanie lokalu, poziomy produkcji i pogoda, które to czynniki mogą wywierać wpływ na zużycie. Takie ogólne podejście jest nazywane podejściem „ex post”;
- c) oszczędność skalowana, w przypadku której stosuje się techniczne szacunki oszczędności. Podejście to może być stosowane wyłącznie w przypadku, gdy określenie solidnych danych pomiarowych dla konkretnej instalacji jest trudne lub nieproporcjonalnie kosztowne, np. zastąpienie sprężarki lub silnika elektrycznego o innej mocy znamionowej niż moc, na podstawie której dokonany został pomiar niezależnych danych o oszczędnościach, lub w przypadku, gdy te szacunki są opracowywane na podstawie metod i poziomów referencyjnych ustalonych na poziomie krajowym przez wykwalifikowanych lub akredytowanych ekspertów, których działania są niezależne od stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych;
- d) badana oszczędność, w przypadku której określa się reakcję odbiorców energii na porady, kampanie informacyjne, systemy etykietowania lub certyfikacji lub też inteligentne pomiary zużycia. Takie podejście może być stosowane wyłącznie w odniesieniu do oszczędności wynikającej ze zmian zachowania odbiorców energii. Nie można go stosować do oszczędności wynikającej z zastosowania środków fizycznych.

2. Określając wielkość oszczędności energii osiągniętą dzięki środkowi w zakresie efektywności energetycznej na potrzeby art. 8, 9 i 10 oraz art. 28 ust. 11, stosuje się następujące zasady:

- a) państwa członkowskie wykazują, że dany środek z dziedziny polityki został wdrożony w celu wypełnienia obowiązku oszczędności energii i osiągnięcia oszczędności końcowego zużycia energii na podstawie art. 8 ust. 1. Państwa członkowskie przedstawiają dowody i ich dokumentację wskazujące na to, że oszczędność energii wynika ze środka z dziedziny polityki, w tym z dobrowolnych porozumień;
- b) należy wykazać, że oszczędności są dodatkowe w stosunku do tych, które uzyskano by tak czy inaczej bez działania stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych lub wykonujących organów publicznych. W celu określenia oszczędności, które można zgłosić jako dodatkowe, państwa członkowskie

uwzględniają, jak zmieniałoby się zużycie energii i zapotrzebowanie na energię w przypadku braku danego środka z dziedziny polityki, przez wzięcie pod uwagę co najmniej następujących czynników: tendencje dotyczące zużycia energii, zmiany zachowań odbiorców, postęp techniczny i zmiany spowodowane innymi środkami wdrażanymi na poziomie unijnym i krajowym;

- c) oszczędności wynikające z wdrożenia obowiązkowych przepisów Unii uznaje się za oszczędności, które miałyby miejsce tak czy inaczej, a tym samym nie mogą być zaliczane jako oszczędności energii na użytek art. 8 ust. 1. W drodze wyjątku od tego wymogu, oszczędności związane z renowacją istniejących budynków mogą być zaliczane jako oszczędności energii na użytek art. 8 ust. 1 pod warunkiem spełnienia kryterium istotności, o którym mowa w pkt 3 lit. h) niniejszego załącznika. Środki propagujące poprawę efektywności energetycznej w sektorze publicznym na podstawie art. 5 i art. 6 mogą być kwalifikowalne do uwzględnienia na poczet zrealizowania oszczędności energii wymaganych zgodnie z art. 8 ust. 1, pod warunkiem że prowadzą do weryfikowalnych i wymiernych lub możliwych do oszacowania oszczędności końcowego zużycia energii. Obliczenie oszczędności energii musi spełniać wymogi określone w niniejszym załączniku;
- d) środki zastosowane na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/842 w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych można uznać za istotne, ale państwa członkowskie muszą wykazać, że środki te prowadzą do weryfikowalnych i wymiernych lub możliwych do oszacowania oszczędności końcowego zużycia energii. Obliczenie oszczędności energii musi spełniać wymogi określone w niniejszym załączniku;
- e) państwa członkowskie nie mogą zaliczać na poczet wypełnienia obowiązku oszczędności energii na podstawie art. 8 ust. 1 zmniejszonego zużycia energii w sektorach, w tym w sektorze transportu i budownictwa, które miałyby miejsce w każdym razie w wyniku handlu uprawnieniami do emisji na podstawie dyrektywy o handlu emisjami. W przypadku gdy dany podmiot jest stroną zobowiązaną w ramach krajowego systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej na podstawie art. 9 niniejszej dyrektywy i unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji w odniesieniu do budynków i transportu drogowego [COM(2021) 551 final, 2021/0211 (COD)], system monitorowania i weryfikacji zapewnia, aby cena emisji dwutlenku węgla przeliczana przy przekazywaniu paliwa do zużycia [zgodnie z art. 1 pkt 21 COM(2021) 551 final, 2021/0211 (COD)] była uwzględniana przy obliczaniu oszczędności energii wynikających ze środków oszczędności energii stosowanych przez ten podmiot i w sprawozdawczości na ten temat;
- f) uznane mogą zostać wyłącznie oszczędności przekraczające następujące poziomy:
 - (i) unijnych norm emisji dla nowych samochodów osobowych i nowych lekkich samochodów dostawczych w związku z wdrożeniem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/631¹; państwa członkowskie muszą przedstawić dowody, swoje

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/631 z dnia 17 kwietnia 2019 r. określające normy emisji CO₂ dla nowych samochodów osobowych i dla nowych lekkich pojazdów użytkowych oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 443/2009 i (UE) nr 510/2011 (Dz.U. L 111 z 25.4.2019, s. 13).

założenia i metody obliczeń, aby wykazać dodatkowość w stosunku do unijnych wymogów dotyczących emisji CO₂ nowych pojazdów;

- (ii) wymogów unijnych dotyczących wycofywania z obrotu określonych produktów związanych z energią w następstwie wdrożenia środków wykonawczych na mocy dyrektywy 2009/125/WE; państwa członkowskie muszą przedstawić dowody, swoje założenia i metody obliczeń, aby wykazać dodatkowość;
- g) dopuszczalne są polityki mające na celu wspieranie wyższych poziomów efektywności energetycznej produktów, urządzeń, systemów transportowych, pojazdów i paliw, budynków i elementów budynków, procesów lub rynków, z wyjątkiem tych środków z dziedziny polityki dotyczących wykorzystania bezpośredniego spalania paliw kopalnych, które są wdrażane od dnia **1 lipca 2028 r. oraz z wyjątkiem tych środków z dziedziny polityki wspierających technologie bezpośredniego spalania paliw kopalnych w budynkach mieszkalnych, które są wdrażane od dnia 1 stycznia 2024 r. Oszczędności energii wynikające ze środków z dziedziny polityki dotyczących wykorzystania bezpośredniego spalania paliw kopalnych mogą być zaliczane na poczet wypełnienia obowiązku oszczędności energii w maksymalnej wysokości odpowiadającej jednej czwartej oszczędności energii w okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 30 czerwca 2028 r.;**
- ga) **indywidualne działania związane z wykorzystaniem technologii opartych na bezpośrednim spalaniu paliw kopalnych nie będą dozwolone od dnia 1 lipca 2028 r. Dozwolone są indywidualne działania promujące łączenie technologii. W przypadku indywidualnych działań promujących łączenie technologii udział oszczędności energii związanych z technologiami spalania paliw kopalnych nie jest kwalifikowalny od dnia 1 lipca 2028 r.;**

■ [Popr. 20]

- i) środki propagujące instalację małoskalowych technologii energii odnawialnej na budynkach lub w budynkach mogą być kwalifikowalne do uwzględnienia na poczet zrealizowania oszczędności energii wymaganych zgodnie z art. 8 ust. 1, pod warunkiem że prowadzą do weryfikowalnych i wymiernych lub możliwych do oszacowania oszczędności końcowego zużycia energii. Obliczenie oszczędności energii musi spełniać wymogi określone w niniejszym załączniku;
- j) środki propagujące instalację technologii energii słonecznej termicznej mogą być kwalifikowalne do uwzględnienia na poczet zrealizowania oszczędności energii wymaganych zgodnie z art. 8 ust. 1, pod warunkiem że prowadzą do weryfikowalnych i wymiernych lub możliwych do oszacowania oszczędności końcowego zużycia energii. Ciepło otoczenia wychwytywane przez technologie energii słonecznej termicznej można wyłączyć z ich końcowego zużycia energii;
- k) polityki, które przyspieszają upowszechnianie się bardziej efektywnych energetycznie produktów i pojazdów, z wyjątkiem tych, które dotyczą wykorzystania bezpośredniego spalania paliw kopalnych, można zgłosić w całości pod warunkiem wykazania, że upowszechnienie ma miejsce przed upływem przewidywanego średniego cyklu życia produktu lub pojazdu bądź przed upływem zwykłego terminu wymiany produktu lub pojazdu, a oszczędności zgłasza się tylko w okresie do końca przewidywanego średniego cyklu życia produktu lub pojazdu, który ma zostać wymieniony;

- l) propagując upowszechnianie środków w zakresie efektywności energetycznej, państwa członkowskie, w odpowiednich przypadkach, zapewniają, aby przestrzegane były normy jakości w odniesieniu do produktów, usług i stosowania środków lub aby były wprowadzane, w przypadku gdy takich norm jeszcze nie ustanowiono;
 - m) w celu uwzględnienia różnic klimatycznych między regionami państwa członkowskie mogą wybrać pomiędzy dostosowaniem oszczędności do wartości standardowej a dostosowaniem różnych oszczędności energii odpowiednio do różnic temperaturowych występujących między regionami;
 - n) przy obliczaniu oszczędności energii bierze się pod uwagę cały czas obowiązywania środków oraz tempo zmniejszania się oszczędności z upływem czasu. Obliczenie to obejmuje oszczędności, jakie zostaną osiągnięte w związku z każdym działaniem indywidualnym w okresie od daty jego wdrożenia do końca każdego okresu objętego obowiązkiem. Państwa członkowskie mogą także przyjąć inną metodę, która – według szacunków – pozwoli na osiągnięcie co najmniej takiej samej wielkości oszczędności ogółem. W przypadku gdy państwa członkowskie stosują taką metodę, zapewniają, aby wielkość oszczędności energii ogółem obliczona za pomocą tych innych metod nie przekraczała wielkości oszczędności energii, która byłaby wynikiem obliczeń przy zaliczaniu oszczędności, jakie zostaną osiągnięte w związku z każdym działaniem indywidualnym w okresie od daty jego wdrożenia do 2030 r. Państwa członkowskie szczegółowo opisują w swoich zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999, inną metodę, którą stosowały, oraz określają działania podjęte w celu zapewnienia spełnienia wiążącego wymogu dotyczącego obliczania.
3. Państwa członkowskie zapewniają spełnienie następujących wymogów dotyczących środków z dziedziny polityki przyjmowanych na mocy art. 10 i art. 28 ust. 11:
- a) środki z dziedziny polityki i działania indywidualne przynoszą weryfikowalne oszczędności końcowego zużycia energii;
 - b) odpowiedzialność, odpowiednio, każdej strony uczestniczącej, strony uprawnionej lub wykonującego organu publicznego jest jasno określona;
 - c) oszczędności energii, które zostały lub mają zostać osiągnięte, są określane w przejrzysty sposób;
 - d) wielkość oszczędności energii, która jest wymagana lub która ma zostać osiągnięta za pomocą danego środka z dziedziny polityki, jest wyrażana w postaci zużycia energii pierwotnej lub końcowej, z zastosowaniem wartości kalorycznych netto lub współczynników energii pierwotnej, o których mowa w art. 29;
 - e) roczne sprawozdanie dotyczące oszczędności energii osiągniętych przez strony uprawnione, strony uczestniczące i wykonujące organy publiczne jest przedstawiane i udostępniane publicznie wraz z danymi dotyczącymi rocznych tendencji w zakresie oszczędności energii;
 - f) monitorowanie wyników i przyjmowanie odpowiednich środków w przypadku niezadowolających postępów;
 - g) oszczędności energii wynikające z działania indywidualnego nie mogą być zgłaszane przez więcej niż jedną stronę;

- h) wykazuje się, że działania strony uczestniczącej, strony uprawnionej lub wykonującego organu publicznego są istotne dla osiągnięcia zgłoszonych oszczędności energii;
 - i) działania strony uczestniczącej, strony uprawnionej lub wykonującego organu publicznego nie mają negatywnych skutków dla odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne.
4. Przy określaniu oszczędności energii wynikającej ze środków z dziedziny polityki związanych z podatkami **i opłatami parafiskalnymi**, wprowadzonych na mocy art. 10, mają zastosowanie następujące zasady:
- a) zaliczenie następuje jedynie w przypadku oszczędności energii wynikających ze środków podatkowych powyżej minimalnych poziomów opodatkowania mających zastosowanie do paliw zgodnie z wymogami dyrektyw Rady 2003/96/WE¹ lub 2006/112/WE²;
 - aa) zaliczenie następuje jedynie w przypadku oszczędności energii wynikających ze środków podatkowych i opłat parafiskalnych zaprojektowanych w celu uzyskania oszczędności energii, jak określono w art. 2 pkt 7;**
 - b) **█** elastyczność cen na potrzeby obliczania skutków środków podatkowych (opodatkowanie energii) musi **być dostosowana do segmentu użytkownika końcowego, w tym klas dochodów, rodzajów i wielkości przedsiębiorstw, a tym samym** odzwierciedlać reakcje popytu na energię na zmiany cen oraz musi być oszacowana w oparciu o aktualne i reprezentatywne oficjalne źródła danych, które mają zastosowanie do danego państwa członkowskiego, oraz, w stosownych przypadkach, na podstawie badań towarzyszących przeprowadzonych przez niezależny instytut **█** ;
 - c) oszczędność energii wynikającą z towarzyszących instrumentów polityki podatkowej, łącznie z zachętami podatkowymi lub wpłatami do funduszy, rozlicza się oddzielnie;
 - d) aby uniknąć nakładania się na siebie przepisów unijnych i innych środków z dziedziny polityki, do oceny oszczędności energii uzyskanych dzięki środkom podatkowym wykorzystuje się szacunki elastyczności krótkookresowej;
 - e) państwa członkowskie określają efekty dystrybucyjne opodatkowania i równoważnych środków w odniesieniu do odbiorców wrażliwych, osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne oraz przedstawiają skutki środków łagodzących wdrożonych zgodnie z art. 22 ust. 1–3;
 - f) państwa członkowskie przedstawiają dowody, w tym metody obliczeń, potwierdzające, że oszczędności energii nie są uwzględniane podwójnie w przypadku nakładania się skutków środków opodatkowania energii lub emisji dwutlenku węgla lub handlu uprawnieniami do emisji zgodnie z dyrektywą w sprawie handlu emisjami [COM(2021) 551 final, 2021/0211 (COD)].

¹ Dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51).

² Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347 z 11.12.2006, s. 1).

5. Powiadamianie o metodach

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999 państwa członkowskie zgłaszają Komisji zaproponowaną przez siebie szczegółową metodę funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywne środki, o których mowa w art. 9 i 10 oraz art. 28 ust. 11. Tego rodzaju powiadomienie obejmuje, z wyjątkiem podatków, szczegółowe informacje na temat:

- a) poziomu oszczędności energii wymaganego zgodnie z art. 8 ust. 1 akapit pierwszy lub oczekiwanych oszczędności w ciągu całego okresu od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.;
- b) sposobu rozłożenia w okresie objętym obowiązkiem obliczonej wielkości nowych oszczędności energii wymaganych na podstawie art. 8 ust. 1 akapit pierwszy lub spodziewanych oszczędności energii;
- c) stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych lub wykonujących organów publicznych;
- d) odnośnych sektorów;
- e) środków z dziedziny polityki i działań indywidualnych, w tym oczekiwanych łącznych oszczędności energii ogółem dla każdego środka;
- f) środków z dziedziny polityki lub programów lub środków finansowanych w ramach krajowego funduszu efektywności energetycznej wdrażanych na zasadzie priorytetu wśród osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne;
- g) udziału i wielkości oszczędności energii, którą należy osiągnąć u osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne;
- h) w stosownych przypadkach, stosowanych wskaźników, średniej arytmetycznej udziałów i rezultatów wdrożenia środków z dziedziny polityki ustanowionych zgodnie z art. 8 ust. 3;
- i) w stosownych przypadkach, wpływu i negatywnych skutków, jakie środki z dziedziny polityki wdrożone zgodnie z art. 8 ust. 3 mają dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne;
- j) okresu obowiązywania obowiązku dla systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej;
- k) w stosownych przypadkach, wielkości oszczędności energii lub celów w zakresie redukcji kosztów, które strony zobowiązane muszą osiągnąć u osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, odbiorców wrażliwych oraz, w stosownych przypadkach, osób zajmujących mieszkania socjalne;
- l) działań przewidzianych przez środek z dziedziny polityki;
- m) metody obliczeniowej, w tym sposobów określania dodatkowości i istotności oraz metod i poziomów referencyjnych stosowanych do oszczędności szacowanych i skalowanych, oraz, w stosownych przypadkach, zastosowanych wartości kalorycznych netto i współczynnikach konwersji;
- n) okresów obowiązywania środków i sposobu ich obliczania lub na czym się opierają;

- o) podejścia służącego uwzględnieniu różnych warunków klimatycznych na terytorium państwa członkowskiego;
 - p) systemów monitorowania i weryfikacji odnośnie do środków na podstawie art. 9 i 10 oraz sposobów zapewnienia ich niezależności od stron zobowiązanych, uczestniczących lub uprawnionych;
 - q) w przypadku podatków:
 - (i) odnośnych sektorów i segmentu podatników;
 - (ii) wykonującego organu publicznego;
 - (iii) oczekiwanych oszczędności;
 - (iv) okresu obowiązywania środka podatkowego;
 - (v) metody obliczeniowej, z uwzględnieniem zastosowanej elastyczności cenowej i sposobu jej ustalenia; oraz
 - (vi) sposobu, w jaki uniknięto dublowania się z handlem uprawnieniami do emisji zgodnie z dyrektywą w sprawie handlu emisjami [COM(2021) 551 final, 2021/0211 (COD)] oraz zażegnano ryzyko podwójnego liczenia redukcji emisji.
-

ZAŁĄCZNIK VI

KRYTERIA MINIMALNE DOTYCZĄCE AUDYTÓW ENERGETYCZNYCH, W TYM AUDYTÓW PRZEPROWADZANYCH W RAMACH SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA ENERGIĄ

Audyty energetyczne, o których mowa w art. 11, oparte na następujących kryteriach:

- a) ich podstawą są aktualne, mierzone, możliwe do zidentyfikowania dane operacyjne dotyczące zużycia energii i (w odniesieniu do elektryczności) profili obciążenia;
- b) zawierają szczegółowy przegląd profilu zużycia energii w budynkach lub zespołach budynków, operacjach lub instalacjach przemysłowych, w tym w transporcie;
- c) określają środki w zakresie efektywności energetycznej w celu zmniejszenia zużycia energii;
- d) określają potencjał opłacalnego wykorzystania lub wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych;
- e) opierają się, o ile to możliwe, na analizie kosztowej cyklu życia (life-cycle cost analysis – LCCA), a nie na prostym okresie zwrotu nakładów (Simple Payback Periods – SPP), tak aby uwzględnić oszczędności długoterminowe, wartości rezydualne inwestycji długoterminowych oraz stopy dyskonta;
- f) są proporcjonalne i wystarczająco reprezentatywne, aby pozwolić na nakreślenie rzetelnego obrazu ogólnej charakterystyki energetycznej oraz wiarygodne określenie istotnych możliwości poprawy.

Audyty energetyczne umożliwiają przeprowadzenie szczegółowych i potwierdzonych obliczeń dotyczących proponowanych środków, tak aby dostarczyć klarownych informacji o potencjalnych oszczędnościach.

Dane stosowane w audytach energetycznych są przechowywane do celów analizy historycznej i kontroli wyników.

■

ZAŁĄCZNIK VIa

MINIMALNE WYMOGI W ZAKRESIE MONITOROWANIA I PUBLIKOWANIA CHARAKTERYSTYKI ENERGETYCZNEJ OŚRODKÓW PRZETWARZANIA DANYCH

Następujące minimalne informacje muszą być monitorowane i publikowane w odniesieniu do charakterystyki energetycznej ośrodków przetwarzania danych, o których mowa w art. 11a ust. 1:

- a) *nazwa ośrodka przetwarzania danych, nazwa właściciela i operatorów ośrodka przetwarzania danych, gmina, w której znajduje się siedziba ośrodka przetwarzania danych, z wyjątkiem ośrodków przetwarzania danych związanych z bezpieczeństwem narodowym i obronnością;*
 - b) *powierzchnia pomieszczeń ośrodka przetwarzania danych; moc zainstalowana; wartości zadane temperatury; roczny przepływ danych przychodzących i wychodzących, jeżeli operator ośrodka przetwarzania danych ma do nich dostęp oraz biorąc pod uwagę model biznesowy i rodzaj klienta oraz ilość danych przechowywanych i przetwarzanych w ośrodku przetwarzania danych, gdy wpływa to na zużycie energii przez ośrodek przetwarzania danych;*
 - c) *wyniki ośrodka przetwarzania danych w ostatnim pełnym roku kalendarzowym zgodnie z następującymi kluczowymi wskaźnikami efektywności wg CEN/CENELEC EN 50600-4 „Technika informatyczna. Wyposażenie i infrastruktura ośrodków przetwarzania danych”, z należyтым uwzględnieniem położenia geograficznego ośrodka przetwarzania danych, zapotrzebowania na ponowne wykorzystanie ciepła oraz dostępnej infrastruktury ciepłej, do czasu wejścia w życie aktu delegowanego zgodnie z art. 31 niniejszej dyrektywy:*
 - (i) *efektywność zużycia energii zgodnie z normą CEN/CENELEC EN 50600-4-2,*
 - (ii) *współczynnik energii odnawialnej zgodnie z normą CEN/CENELEC EN 50600-4-3,*
 - (iii) *współczynnik powtórnego wykorzystania energii zgodnie z normą CEN/CENELEC EN 50600-4-6,*
 - (iv) *współczynnik efektywności chłodzenia zgodnie z normą CEN/CENELEC EN 50600-4-7,*
 - (v) *efektywność zużycia węgla zgodnie z normą CEN/CENELEC EN 50600-4-8,*
 - (vi) *efektywność zużycia wody zgodnie z normą CEN/CENELEC EN 50600-4-9.*
-

ZAŁĄCZNIK VII

MINIMALNE WYMOGI DOTYCZĄCE ROZLICZEŃ I INFORMACJI O ROZLICZENIACH NA PODSTAWIE RZECZYWISTEGO ZUŻYCIA GAZU ZIEMNEGO

1. Minimalne wymogi dotyczące rachunków

1.1. Rozliczenia na podstawie rzeczywistego zużycia

Aby umożliwić odbiorcom końcowym regulowanie własnego zużycia energii, co najmniej raz w roku należy dokonać rozliczenia na podstawie rzeczywistego zużycia, a co najmniej raz na kwartał należy udostępnić informacje o rozliczeniach – na żądanie lub w przypadku gdy odbiorcy wybrali opcję otrzymywania elektronicznych rozliczeń – a w innych przypadkach dwa razy do roku. Gaz wykorzystywany wyłącznie do gotowania nie musi spełniać tego wymogu.

1.2. Minimum informacji, jakie należy ująć w rachunku

W stosownych przypadkach państwa członkowskie zapewniają udostępnienie odbiorcom końcowym wraz z rachunkami, umowami, transakcjami lub otrzymanymi ze stacji dystrybucji pokwitowaniami, albo w ich ramach, następujących informacji sformułowanych w jasny i zrozumiały sposób:

- a) rzeczywiste ceny bieżące i rzeczywiste zużycie energii;
- b) porównanie bieżącego zużycia energii przez odbiorcę końcowego ze zużyciem w tym samym okresie poprzedniego roku, najlepiej w formie graficznej;
- c) informacje kontaktowe dotyczące organizacji konsumentów zrzeszających odbiorców końcowych, agencji energetycznych lub podobnych podmiotów, łącznie ze stronami internetowymi, gdzie możliwe jest uzyskanie informacji o dostępnych środkach poprawy efektywności energetycznej, porównaniach profili odbiorców końcowych lub obiektywnych technicznych specyfikacjach urządzeń pobierających energię.

Ponadto, ilekroć jest to możliwe i zasadne, państwa członkowskie zapewniają udostępnienie odbiorcom końcowym sformułowanego w jasny i zrozumiały sposób porównania z przeciętnym znormalizowanym lub referencyjnym odbiorcą końcowym z tej samej kategorii użytkowników w ich rachunkach, umowach, transakcjach lub otrzymanych ze stacji dystrybucyjnych pokwitowaniach lub w załączeniu do nich lub udostępnienie odesłania do tych informacji.

1.3. Zalecenia dotyczące efektywności energetycznej, zamieszczane na rachunkach i innych informacjach zwrotnych przeznaczonych dla odbiorców końcowych

Przy wysyłce umów i zmian w umowach oraz w rachunkach przeznaczonych dla odbiorców lub za pośrednictwem stron internetowych skierowanych do odbiorców indywidualnych dystrybutorzy energii, operatorzy systemów dystrybucyjnych oraz przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii podają swoim odbiorcom, w jasny i zrozumiały sposób, dane kontaktowe niezależnych urzędów ochrony konsumentów, agencji energetycznych lub podobnych podmiotów, łącznie ze stronami internetowymi, gdzie możliwe jest uzyskanie informacji o dostępnych środkach w zakresie efektywności energetycznej, profilach referencyjnych w zakresie zużycia energii oraz specyfikacjach technicznych urządzeń pobierających energię, z których mogą skorzystać w celu obniżenia zużycia energii przez te urządzenia.

ZAŁĄCZNIK VIII

MINIMALNE WYMOGI W ZAKRESIE ROZLICZEŃ I INFORMACJI O ZUŻYCIU W ODNIESIENIU DO OGRZEWANIA, CHŁODZENIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ

1. Rozliczenia na podstawie rzeczywistego zużycia lub odczytów podzielników kosztów ciepła

Aby umożliwić użytkownikom końcowym regulowanie ich własnego zużycia energii, rozliczenia muszą się odbywać na podstawie rzeczywistego zużycia lub odczytów podzielników kosztów ciepła co najmniej raz w roku.

2. Minimalna częstotliwość rozliczeń lub podawania informacji o zużyciu

Do dnia 31 grudnia 2021 r., w przypadku gdy zostały zainstalowane liczniki umożliwiające zdalny odczyt lub podzielniki kosztów ciepła, informacje o rozliczeniach lub o zużyciu w oparciu o rzeczywiste zużycie lub odczyty podzielników kosztów ciepła muszą być udostępniane użytkownikom końcowym nie rzadziej niż raz na kwartał na żądanie lub jeżeli odbiorcy końcowi wybrali opcję otrzymywania elektronicznych rozliczeń, a w innych przypadkach dwa razy w roku.

Od dnia 1 stycznia 2022 r., w przypadku gdy zostały zainstalowane liczniki umożliwiające zdalny odczyt lub podzielniki kosztów ciepła, informacje o rozliczeniach lub o zużyciu w oparciu o rzeczywiste zużycie lub odczyty podzielników kosztów ciepła muszą być udostępniane użytkownikom końcowym nie rzadziej niż co miesiąc. Mogą być one również udostępniane w internecie i być aktualizowane tak często, jak na to pozwalają stosowane urządzenia i systemy. Z tego wymogu można zwolnić ogrzewanie i chłodzenie poza sezonem grzewczym/chłodniczym.

3. Minimum informacji, jakie należy ująć w rachunku

Państwa członkowskie zapewniają udostępnienie użytkownikom końcowym razem z ich rachunkami następujących informacji sformułowanych w jasny i zrozumiały sposób, w przypadku gdy są one oparte na rzeczywistym zużyciu lub odczytach podzielnika kosztów:

- a) rzeczywiste ceny bieżące i rzeczywiste zużycie energii lub całkowity koszt ciepła i odczyty podzielników kosztów ciepła;
- b) informacje na temat używanego koszyka paliw oraz powiązanych rocznych ilości emisji gazów cieplarnianych, z uwzględnieniem użytkowników końcowych zaopatrywanych przez system ciepłowniczy lub system chłodniczy, a także opis poszczególnych zastosowanych podatków, opłat i taryf. Państwa członkowskie mogą ograniczyć zakres wymogu przekazywania informacji na temat emisji gazów cieplarnianych, tak aby informacje te obejmowały jedynie dostawy z systemów ciepłowniczych o całkowitej znamionowej mocy cieplnej dostarczonej w paliwie przekraczającej 20 MW;
- c) porównanie bieżącego zużycia energii przez użytkowników końcowych z zużyciem w tym samym okresie poprzedniego roku w formie graficznej, z korektą na warunki klimatyczne odnośnie do ogrzewania i chłodzenia;
- d) informacje kontaktowe dotyczące organizacji konsumentów zrzeszających odbiorców końcowych, agencji energetycznych lub podobnych podmiotów, łącznie ze stronami internetowymi, gdzie możliwe jest uzyskanie informacji o dostępnych środkach poprawy efektywności energetycznej, porównaniach profilów odbiorców końcowych lub obiektywnych technicznych specyfikacjach urządzeń pobierających energię;

- e) informacje na temat właściwych procedur składania skarg, możliwości zwrócenia się do rzecznika praw lub alternatywnych metod rozstrzygania sporów, mających zastosowanie w państwach członkowskich;
- f) porównanie z przeciętnym znormalizowanym lub referencyjnym użytkownikiem końcowym z tej samej kategorii użytkowników. W przypadku rachunków elektronicznych takie porównania mogą zamiast tego zostać udostępnione w internecie i w postaci odesłania w rachunkach.

Rachunki, których podstawą nie jest rzeczywiste zużycie lub odczyty podzielników kosztów ciepła, zawierają jasne i zrozumiałe wyjaśnienie tego, jak obliczono kwotę podaną na rachunku, oraz co najmniej informacje, o których mowa w lit. d) i e).

ZAŁĄCZNIK IX

POTENCJAŁ EFEKTYWNOŚCI W ZAKRESIE OGRZEWANIA I CHŁODZENIA

Kompleksowa ocena krajowego potencjału w zakresie ogrzewania i chłodzenia, o której mowa w art. 23 ust. 1, zawiera i opiera się na następujących elementach:

Część I

PRZEGLĄD OGRZEWANIA I CHŁODZENIA

1. Zapotrzebowanie na ogrzewanie i chłodzenie pod względem szacowanej energii użytecznej¹ oraz ilościowe określenie zużycia energii końcowej w GWh rocznie² w podziale na sektory:
 - a) budynków mieszkalnych;
 - b) usług;
 - c) przemysłu;
 - d) jakiegokolwiek innego sektora, który indywidualnie zużywa ponad 5 % całkowitego krajowego zapotrzebowania na użytkowe ciepło i chłód.
2. Określenie, a w przypadku pkt 2 lit. a) ppkt (i) określenie lub oszacowanie, bieżącego zaopatrzenia w energię cieplną i chłodniczą:
 - a) według technologii, w GWh rocznie³, w ramach sektorów, o których mowa w pkt 1, rozróżniając w miarę możliwości pomiędzy energią pochodzącą z paliw kopalnianych i źródeł odnawialnych:
 - (i) wytwarzaną na miejscu w obiektach mieszkalnych i usługowych przy zastosowaniu:
 - ciepłowni,
 - wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej,
 - pompy ciepła;
 - innych technologii i źródeł wytwarzania energii na miejscu;
 - (ii) wytwarzaną na miejscu w obiektach niebędących obiektami usługowymi i mieszkalnymi przy zastosowaniu:
 - ciepłowni,
 - wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej,
 - pompy ciepła;
 - innych technologii i źródeł wytwarzania energii na miejscu;
 - (iii) dostarczaną z zewnątrz przy zastosowaniu:
 - wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej,
 - ciepła odpadowego,

¹ Ilość energii cieplnej potrzebnej do zaspokojenia zapotrzebowania na ogrzewanie i chłodzenie użytkowników końcowych.

² Należy wykorzystać najnowsze dostępne dane.

³ Należy wykorzystać najnowsze dostępne dane.

- innych technologii i źródeł dostarczania energii z zewnątrz;
 - b) wskazanie instalacji wytwarzających ciepło odpadowe lub chłód odpadowy oraz ich potencjał w zakresie zaopatrzenia w energię cieplną i chłodniczą, w GWh rocznie:
 - (i) instalacji elektrociepłowniczych, które mogą zaopatrywać w ciepło odpadowe lub mogą być zmodernizowane w celu zaopatrywania w takie ciepło, o całkowitej mocy cieplnej dostarczonej w paliwie przekraczającej 50 MW;
 - (ii) instalacji wykorzystujących kogenerację energii cieplnej i mocy przy zastosowaniu technologii, o których mowa w załączniku II część II, o całkowitej mocy cieplnej dostarczonej w paliwie przekraczającej 20 MW;
 - (iii) spalarni odpadów;
 - (iv) instalacji energii odnawialnej o całkowitej mocy cieplnej dostarczonej w paliwie przekraczającej 20 MW, innych niż instalacje określone w pkt 2 lit. b) ppkt (i) i (ii), generujących ogrzewanie lub chłodzenie z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych;
 - (v) instalacji przemysłowych o całkowitej mocy cieplnej dostarczonej w paliwie przekraczającej 20 MW, które mogą zapewniać ciepło odpadowe;
 - c) udział energii ze źródeł odnawialnych oraz ciepła lub chłodu odpadowego w zużyciu energii końcowej przez sektor systemów ciepłowniczych i chłodniczych¹ w ciągu ostatnich pięciu lat, zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001.
3. Mapa całego terytorium kraju z zaznaczeniem (przy zapewnieniu ochrony wrażliwych informacji handlowych):
- a) obszarów zapotrzebowania na ogrzewanie i chłodzenie w następstwie analizy określonej w pkt 1, przy zastosowaniu spójnych kryteriów w celu koncentrowania się na obszarach o dużej gęstości zapotrzebowania na energię w gminach i aglomeracjach miejskich;
 - b) istniejących punktów zaopatrzenia w energię cieplną i chłodniczą, wskazanych na podstawie pkt 2 lit. b) oraz instalacji przesyłowych systemu ciepłowniczego;
 - c) planowanych punktów zaopatrzenia w energię cieplną i chłodniczą, typu opisanego w pkt 2 lit. b) oraz instalacji przesyłowych systemu ciepłowniczego.
4. Prognozy tendencji zapotrzebowania na ogrzewanie i chłodzenie w celu zobrazowania perspektywy na kolejne 30 lat, w GWh, z uwzględnieniem w szczególności prognoz na najbliższe 10 lat, zmiany zapotrzebowania w budynkach i różnych sektorach przemysłu oraz wpływu polityki i strategii związanych z zarządzaniem zapotrzebowaniem, takich jak długoterminowe strategie renowacji budynków zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/844.

¹ Wskazanie „chłodzenia wykorzystującego energię ze źródeł odnawialnych”, po ustaleniu metody obliczania ilości energii ze źródeł odnawialnych wykorzystywanej do chłodzenia oraz systemów chłodzenia zgodnie z art. 35 dyrektywy (UE) 2018/2001, powinno zostać przeprowadzone zgodnie z tą dyrektywą. Do tego czasu należy je przeprowadzać zgodnie z właściwą metodologią krajową.

Część II

CELE, STRATEGIE I ŚRODKI Z DZIEDZINY POLITYKI

5. Planowany wkład państwa członkowskiego w realizację jego krajowych założeń, celów i wkładów w odniesieniu do pięciu wymiarów unii energetycznej, jak określono w art. 3 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2018/1999, osiągnięty poprzez efektywność w zakresie ogrzewania i chłodzenia, w szczególności w odniesieniu do art. 4 lit. b) pkt 1–4 oraz art. 15 ust. 4) lit. b), ze wskazaniem, który z tych elementów został dodany w stosunku do ich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu.
6. Ogólny przegląd istniejących strategii i środków opisanych w najnowszym sprawozdaniu przedłożonym zgodnie z art. 3, 20, 21 i art. 27 lit. a) rozporządzenia (UE) 2018/1999.

Część III

ANALIZA POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO W ZAKRESIE EFEKTYWNOŚCI W ZAKRESIE OGRZEWANIA I CHŁODZENIA

7. Analizę potencjału gospodarczego¹ różnych technologii w zakresie ogrzewania i chłodzenia należy przeprowadzić w odniesieniu do całego terytorium kraju z wykorzystaniem analizy kosztów i korzyści, o której mowa w art. 23 ust. 3, i określić alternatywne scenariusze bardziej efektywnych i odnawialnych technologii grzewczych i chłodniczych, rozróżniając w stosownych przypadkach pomiędzy energią pochodzącą z paliw kopalnianych i źródeł odnawialnych.

Należy wziąć pod uwagę następujące technologie:

- a) przemysłowe ciepło i chłód odpadowy;
 - b) spalanie odpadów;
 - c) wysokosprawna kogeneracja;
 - d) odnawialne źródła energii (takie jak energia geotermalna, słoneczna i biomasa) inne niż źródła wykorzystywane w procesie wysokosprawnej kogeneracji;
 - e) pompy ciepła;
 - f) ograniczanie strat ciepła i chłodu z istniejących sieci systemu ciepłowniczego i chłodniczego.
8. Analiza potencjału gospodarczego obejmuje następujące etapy i kwestie:
 - a) Kwestie:
 - (i) analiza kosztów i korzyści do celów art. 23 ust. 3 obejmuje analizę ekonomiczną uwzględniającą czynniki społeczno-ekonomiczne i środowiskowe² oraz analizę finansową przeprowadzaną w celu oceny projektów z punktu widzenia inwestorów. Zarówno analizy ekonomiczne, jak i finansowe wykorzystują wartość bieżącą netto jako kryterium oceny;

¹ Analiza potencjału ekonomicznego powinna wskazać ilość energii (w GWh), którą można wygenerować rocznie w ramach każdej analizowanej technologii. Należy również wziąć pod uwagę ograniczenia i wzajemne powiązania w ramach systemu energetycznego. Podczas analizy można również korzystać z modeli zakładających eksploatację charakterystyczną dla powszechnie stosowanych rodzajów technologii lub systemów.

² W tym ocenę, o której mowa w art. 15 ust. 7 dyrektywy (UE) 2018/2001.

- (ii) scenariusz odniesienia powinien służyć jako punkt odniesienia i uwzględniać strategie realizowane w czasie opracowywania takiej kompleksowej oceny¹ oraz powinien być powiązany z danymi zgromadzonymi na podstawie części I i części II pkt 6 niniejszego załącznika;
- (iii) scenariusze alternatywne do scenariusza odniesienia uwzględniają cele rozporządzenia (UE) 2018/1999 w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych. Każdy scenariusz przedstawia następujące elementy w porównaniu ze scenariuszem odniesienia:
 - potencjał gospodarczy ocenianych technologii z wykorzystaniem wartości bieżącej netto jako kryterium,
 - ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
 - oszczędność energii pierwotnej w GWh rocznie;
 - wpływ na udział energii ze źródeł odnawialnych w krajowym koszyku energetycznym.

Scenariusze, które nie są możliwe do realizacji ze względów technicznych, finansowych czy z powodu przepisów krajowych, można wykluczyć na wczesnym etapie analizy kosztów i korzyści, pod warunkiem że jest to uzasadnione na podstawie wnikliwych, jawnych i dobrze udokumentowanych analiz.

W analizowanych scenariuszach ocena i podejmowane decyzje powinny uwzględnić koszty i oszczędność energii wynikające ze zwiększonej elastyczności zaopatrzenia w energię i ze sprawniejszego funkcjonowania sieci elektroenergetycznych, w tym koszty, których udało się uniknąć, a także oszczędności związane z obniżonymi inwestycjami w infrastrukturę.

b) Koszty i korzyści:

Koszty i korzyści, o których mowa w pkt 8 lit. a), powinny obejmować przynajmniej następujące koszty i korzyści:

- (i) Korzyści:
 - wartość wytworzonego dobra dla odbiorcy (energia ciepła, chłód i energia elektryczna),
 - korzyści zewnętrzne, takie jak korzyści środowiskowe, korzyści pod względem emisji gazów cieplarnianych oraz korzyści w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa, w możliwie szerokim zakresie,
 - skutki dla rynku pracy, bezpieczeństwo energetyczne i konkurencyjność, w możliwie szerokim zakresie.
- (ii) Koszty:
 - koszty kapitałowe rzeczowych aktywów trwałych,
 - koszty kapitałowe powiązanych sieci energetycznych,

¹ W scenariuszu odniesienia uwzględnia się strategie polityczne przyjęte przed końcem roku poprzedzającego rok, do końca którego należy przedstawić kompleksową ocenę. Oznacza to, że strategii politycznych przyjętych w ciągu roku poprzedzającego ostateczny termin przedstawienia kompleksowej oceny nie należy brać pod uwagę.

- zmienne i stałe koszty operacyjne,
 - koszty energii,
 - koszty środowiskowe, zdrowotne oraz koszty w zakresie bezpieczeństwa, w możliwie szerokim zakresie,
 - koszty związane z rynkiem pracy, bezpieczeństwo energetyczne i konkurencyjność, w możliwie szerokim zakresie.
- c) Scenariusze istotne w odniesieniu do scenariusza odniesienia:
- Należy uwzględnić wszystkie istotne scenariusze w odniesieniu do scenariusza odniesienia, w tym rolę efektywnego indywidualnego ogrzewania i chłodzenia.
- (i) analiza kosztów i korzyści może obejmować ocenę projektu lub grupy projektów w przypadku oceny o szerszym zakresie, tj. lokalnym, regionalnym lub krajowym, w celu ustalenia najbardziej opłacalnego i korzystnego rozwiązania ciepłowniczego lub chłodniczego na tle scenariusza odniesienia dla danego obszaru geograficznego na potrzeby planowania;
- d) Granice i zintegrowane podejście:
- (i) granica geograficzna obejmuje odpowiedni, dobrze określony obszar geograficzny;
 - (ii) analiza kosztów i korzyści uwzględnia wszystkie odnośne scentralizowane lub zdecentralizowane zasoby dostępne po stronie zaopatrzenia w obrębie granicy systemowej i geograficznej, w tym technologie uwzględnione w części III pkt 7 niniejszego załącznika, oraz tendencje w zakresie zapotrzebowania na ogrzewanie i chłodzenie i jego charakterystykę.
- e) Założenia:
- (i) na potrzeby analiz kosztów i korzyści państwa członkowskie przedstawiają założenia dotyczące cen dla głównych czynników wejściowych i wyjściowych oraz stopy dyskonta;
 - (ii) stopa dyskonta zastosowana w analizie ekonomicznej do obliczenia wartości bieżącej netto dobierana jest zgodnie z wytycznymi europejskimi lub krajowymi;
 - (iii) państwa członkowskie wykorzystują krajowe, europejskie lub międzynarodowe prognozy rozwoju cen energii stosownie do potrzeb w kontekście krajowym i/lub regionalno-lokalnym;
 - (iv) ceny stosowane w analizie ekonomicznej odzwierciedlają koszty i korzyści społeczno-gospodarcze. Koszty zewnętrzne, takie jak skutki środowiskowe i zdrowotne, należy uwzględnić w możliwie szerokim zakresie, tj. w przypadku gdy istnieje cena rynkowa lub gdy są one już zawarte w europejskich lub krajowych przepisach.
- f) Analiza wrażliwości
- (i) analizę wrażliwości uwzględnia się w celu oceny kosztów i korzyści projektu lub grupy projektów w oparciu o zmienne czynniki mające istotny wpływ na wynik obliczeń, takie jak różne ceny energii, poziomy zapotrzebowania, stopy dyskonta i inne.

Część IV

POTENCJALNE NOWE STRATEGIE I ŚRODKI Z DZIEDZINY POLITYKI

9. Przegląd ustawodawczych i nieustawodawczych środków z dziedziny polityki¹ w celu wykorzystania potencjału gospodarczego określonego zgodnie z pkt 7 i 8, wraz z przewidzianymi:
- a) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
 - b) oszczędność energii pierwotnej w GWh rocznie;
 - c) wpływem na udział wysokosprawnej kogeneracji;
 - d) wpływem na udział energii ze źródeł odnawialnych w krajowym koszyku energetycznym oraz w sektorze ogrzewania i chłodzenia;
 - e) powiązaniem z krajowym programowaniem finansowym i oszczędnością kosztów dla budżetu publicznego i uczestników rynku;
 - f) szacowanymi środkami wsparcia publicznego, o ile takie istnieją, z ich rocznym budżetem i wskazaniem potencjalnego elementu pomocy.
-

¹ Przegląd powinien obejmować środki i programy finansowania, które mogą zostać przyjęte w czasie przeprowadzania kompleksowej oceny, nie przesądzające kwestii oddzielnego powiadomienia o systemach wsparcia publicznego do celów oceny pomocy państwa.

ZAŁĄCZNIK X

ANALIZA KOSZTÓW I KORZYŚCI

Zasady do celów art. 24 ust. 4 i 6

Analizy kosztów i korzyści dostarczają informacji do celów środków, o których mowa w art. 24 ust. 4 i 6:

Jeżeli planowana jest instalacja stricte elektryczna lub instalacja bez odzysku ciepła, dokonuje się porównania między planowanymi instalacjami lub planowaną modernizacją a równoważną instalacją wytwarzającą taką samą ilość energii elektrycznej lub ciepła technologicznego, niemniej z odzyskiem ciepła odpadowego i zaopatrującą w ciepło za pomocą wysokosprawnej kogeneracji lub sieci ciepłowniczych i chłodniczych.

W danych granicach geograficznych w ocenie bierze się pod uwagę planowaną instalację oraz wszelkie odpowiednie istniejące lub potencjalne punkty zapotrzebowania na ciepło lub chłodzenie, które mogą być z niej zaopatrywane, z uwzględnieniem racjonalnych możliwości (np. wykonalności technicznej i odległości).

Granice systemowe ustala się na poziomie, w którym uwzględniona jest planowana instalacja oraz obciążenia cieplne i chłodnicze, takie jak budynek/budynki i proces przemysłowy. W tych granicach ustala się i porównuje łączny koszt dostarczania ciepła i energii elektrycznej w odniesieniu do obu przypadków.

Obciążenia cieplne lub chłodnicze obejmują istniejące obciążenia cieplne lub chłodnicze, takie jak instalacja przemysłowa lub istniejący system ciepłowniczy lub chłodniczy, a także, na obszarach miejskich, obciążenia cieplne lub chłodnicze i koszty, które istniałyby, gdyby zespół budynków lub część miasta były zaopatrywane przez nową sieć ciepłowniczą lub chłodniczą lub były do niej podłączone.

Analiza kosztów i korzyści oparta jest na opisie planowanej instalacji i porównaniu instalacji, z uwzględnieniem mocy elektrycznej i cieplnej, odpowiednio do przypadku, rodzaju paliwa, przewidywanego użytkowania oraz planowanej ilości godzin pracy w ciągu roku, lokalizacji oraz zapotrzebowania na energię elektryczną i cieplną.

Ocena wykorzystania ciepła odpadowego musi uwzględniać obecne technologie. Ocena musi uwzględniać bezpośrednie wykorzystanie ciepła odpadowego lub jego podniesienie do wyższych poziomów temperatury, lub oba te elementy. Jeżeli ciepło odpadowe jest odzyskiwane na terenie obiektu, ocenia się przynajmniej wykorzystanie wymienników ciepła, pomp ciepła i technologii przekształcania ciepła w energię elektryczną. Jeżeli ciepło odpadowe jest odzyskiwane poza terenem obiektu, ocenia się przynajmniej instalacje przemysłowe, obiekty rolne i sieci ciepłownicze jako potencjalne punkty odbioru.

Do celów porównania uwzględnia się zapotrzebowanie na energię cieplną i sposoby ogrzewania i chłodzenia wykorzystywane przez pobliskie punkty zapotrzebowania na ciepło lub chłodzenie. Porównanie obejmuje koszty związane z infrastrukturą odnoszące się do instalacji planowanej i instalacji porównawczej.

Do celów art. 24 ust. 4 analizy kosztów i korzyści uwzględniają analizę ekonomiczną obejmującą analizę finansową, która odzwierciedla rzeczywiste transakcje przepływów pieniężnych z nakładów inwestycyjnych na indywidualne instalacje i ich eksploatacji.

Projektami o pozytywnym wyniku analizy kosztów i korzyści są projekty, w których suma zdyskontowanych korzyści w analizie ekonomicznej jest większa niż suma zdyskontowanych kosztów (nadwyżka korzyści).

Państwa członkowskie określają zasady przewodnie dotyczące metod, założeń i horyzontu

czasowego do celów analizy ekonomicznej.

Państwa członkowskie mogą wymagać, by przedsiębiorstwa odpowiedzialne za eksploatację ciepłych instalacji wytwórczych energii elektrycznej, przedsiębiorstwa przemysłowe, sieci ciepłownicze i chłodnicze lub inne podmioty objęte zakresem określonej granicy systemowej i geograficznej, przekazywały dane do wykorzystania w ocenie kosztów i korzyści indywidualnej instalacji.

ZAŁĄCZNIK XI

GWARANCJE POCHODZENIA ENERGII ELEKTRYCZNEJ WYTWARZANEJ W PROCESIE WYSOKOSPRAWNEJ KOGENERACJI

- a) Państwa członkowskie stosują środki mające na celu zapewnienie, by:
- (i) gwarancja pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej w procesie wysokosprawnej kogeneracji:
 - umożliwiała producentom wykazanie, że sprzedawana przez nich energia elektryczna jest wytwarzana w procesie wysokosprawnej kogeneracji; gwarancję wydaje się w tym celu na wniosek producenta;
 - była dokładna, wiarygodna i odporna na fałszerstwa;
 - była wydawana, przesyłana i unieważniana drogą elektroniczną;
 - (ii) dana jednostka energii z wysokosprawnej kogeneracji była brana pod uwagę tylko jeden raz.
- b) Gwarancja pochodzenia, o której mowa w art. 24 ust. 10, zawiera co najmniej następujące informacje:
- (i) oznaczenie, lokalizację, rodzaj i moc (cieplną i elektryczną) instalacji, w której wyprodukowano energię;
 - (ii) daty i miejsca produkcji;
 - (iii) dolną wartość kaloryczną źródła paliwa, z którego wyprodukowano energię elektryczną;
 - (iv) ilość i zastosowanie ciepła wytworzonego wraz z energią elektryczną;
 - (v) ilość energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, której dotyczy gwarancja, zgodnie z załącznikiem III;
 - (vi) oszczędność energii pierwotnej obliczoną zgodnie z załącznikiem III na podstawie zharmonizowanych wartości referencyjnych efektywności wskazanych w lit. f) załącznika III;
 - (vii) nominalną sprawność elektryczną i cieplną zakładu;
 - (viii) to, czy i w jakim stopniu instalacja korzystała ze wsparcia inwestycyjnego;
 - (ix) to, czy i w jakim stopniu jednostka energii korzystała w jakikolwiek inny sposób z krajowego systemu wsparcia, oraz rodzaj systemu wsparcia;
 - (x) datę oddania instalacji do eksploatacji; oraz
 - (xi) datę wydania, kraj wydający oraz niepowtarzalny numer identyfikacyjny.

Gwarancja pochodzenia jest wystawiana dla standardowej jednostki 1 MWh. Odnosi się do produkcji energii elektrycznej netto mierzonej na granicy stacji i wysyłanej do sieci.

ZAŁĄCZNIK XII

KRYTERIA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ DOTYCZĄCE REGULACJI SIECI ENERGETYCZNEJ ORAZ TARYF SIECI ELEKTROENERGETYCZNYCH

1. Taryfy sieciowe odzwierciedlają oszczędności kosztów w sieci uzyskane dzięki działaniom po stronie zapotrzebowania, zarządzaniu zapotrzebowaniem oraz rozproszonemu wytwarzaniu, łącznie z oszczędnościami wynikającymi z obniżenia kosztu dostawy lub inwestycji sieciowych oraz optymalizacji funkcjonowania sieci.
2. Regulacja sieci i taryfy sieciowe nie uniemożliwiają operatorom sieciowym ani przedsiębiorstwom prowadzącym sprzedaż detaliczną energii udostępniania usług systemowych w ramach działań po stronie zapotrzebowania, zarządzania zapotrzebowaniem i rozproszonego wytwarzania na zorganizowanych rynkach energii elektrycznej, w szczególności:
 - a) przesunięcie obciążenia po stronie odbiorców końcowych z godzin szczytu na godziny poza szczytem, z uwzględnieniem dostępności energii ze źródeł odnawialnych, energii z kogeneracji i rozproszonego wytwarzania;
 - b) oszczędność energii uzyskaną przez koncentratorów energii w wyniku działań po stronie popytu wśród użytkowników rozproszonych;
 - c) obniżenie zapotrzebowania w wyniku wprowadzenia przez dostawców usług energetycznych, w tym przedsiębiorstw usług energetycznych, środków w zakresie efektywności energetycznej;
 - d) przyłączenie i dysponowanie jednostkami wytwórczymi przy niższych poziomach napięcia;
 - e) przyłączenie jednostek wytwórczych znajdujących się bliżej punktów odbioru; oraz
 - f) magazynowanie energii.

Do celów niniejszego przepisu wyrażenie „zorganizowane rynki energii elektrycznej” obejmuje rynki pozagiełdowe i giełdy energii elektrycznej na potrzeby obrotu energią, mocą, bilansowaniem i usługami systemowymi w dowolnych ramach czasowych, w tym na rynkach terminowych, dnia następnego i dnia bieżącego.
3. Taryfy sieciowe lub detaliczne mogą wspierać cenotwórstwo dynamiczne w zakresie działań po stronie popytu podejmowanych przez odbiorców końcowych, takie jak:
 - a) taryfy strefowe;
 - b) ustalanie krytycznych cen szczytowych;
 - c) ustalanie cen w czasie rzeczywistym; oraz
 - d) rabaty w godzinach szczytu.

ZAŁĄCZNIK XIII

WYMOGI W ZAKRESIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ OBOWIĄZUJĄCE OPERATORÓW SYSTEMÓW PRZESYŁOWYCH I OPERATORÓW SYSTEMÓW DYSTRYBUCYJNYCH

Operatorzy systemów przesyłowych i operatorzy systemów dystrybucyjnych:

- a) ustanawiają i podają do publicznej wiadomości regulamin dotyczący ponoszenia i podziału kosztów dostosowań technicznych, takich jak przyłączenia do sieci, wzmocnienie istniejących sieci i uruchomienie nowych sieci, poprawa funkcjonowania sieci oraz zasady niedyskryminacyjnego wprowadzania w życie kodeksów sieciowych koniecznych w celu włączenia do wzajemnie połączonej sieci nowych producentów dostarczających do systemu energię elektryczną uzyskiwaną w procesie wysokosprawnej kogeneracji;
- b) przedstawiają nowym producentom energii elektrycznej wytwarzanej w procesie wysokosprawnej kogeneracji, pragnącym przyłączyć się do systemu, wymagane wyczerpujące i niezbędne informacje, w tym:
 - (i) wyczerpujące i szczegółowe oszacowanie kosztów związanych z przyłączeniem;
 - (ii) rozsądny i precyzyjny harmonogram przyjęcia i rozpatrzenia wniosku o przyłączenie do sieci;
 - (iii) rozsądny orientacyjny harmonogram każdego proponowanego przyłączenia do sieci. Pełny proces przyłączenia do sieci nie powinien trwać dłużej niż 24 miesiące, mając przy tym na uwadze względy praktycznej wykonalności i niedyskryminację;
- c) znormalizowane i uproszczone procedury przyłączenia rozproszonych producentów energii z wysokosprawnej kogeneracji w celu ułatwienia im przyłączenia do sieci.

Regulamin, o którym mowa w lit. a), opiera się na obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriach, ze szczególnym uwzględnieniem wszystkich kosztów i korzyści związanych z przyłączeniem tych producentów do sieci. Może on odnosić się do różnych rodzajów przyłączeń.

ZAŁĄCZNIK XIV

MINIMALNE WYMOGI, JAKIE POWINNY ZNAJDOWAĆ SIĘ W UMOWACH DOTYCZĄCYCH POPRAWY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ LUB W ODNOŚNYCH SPECYFIKACJACH PRZETARGOWYCH

- Ustalenia/zalecenia z analizy/kontroli przeprowadzonej przed zawarciem umowy, która obejmuje zużycie energii budynku, w celu wdrożenia środków poprawy efektywności energetycznej.
 - Jednoznaczny i przejrzysty wykaz działań w zakresie efektywności, jakie należy podjąć lub wyniki w zakresie efektywności, jakie mają zostać uzyskane.
 - Gwarantowane oszczędności, jakie mają zostać uzyskane w wyniku wdrożenia środków określonych w umowie.
 - Okres obowiązywania i etapy umowy, jej warunki i okres wypowiedzenia.
 - Jednoznaczny i przejrzysty wykaz obowiązków każdej z umawiających się stron.
 - Data (daty) odniesienia dla ustalenia uzyskanych oszczędności.
 - Jednoznaczny i przejrzysty wykaz kroków, jakie należy podjąć w celu wdrożenia środka lub pakietu środków, oraz, w stosownych przypadkach, powiązanych kosztów.
 - Obowiązek pełnego wdrożenia środków określonych w umowie oraz udokumentowania wszystkich zmian wprowadzonych w trakcie trwania projektu.
 - Przepisy określające włączenie równoważnych wymogów w każdym przypadku podwykonawstwa realizowanego przez strony trzecie.
 - Jednoznaczne i przejrzyste przedstawienie finansowych skutków projektu oraz podziału udziałów obu stron w uzyskanych oszczędnościach pieniężnych (np. wynagrodzenie dostawcy usług).
 - Jednoznaczne i przejrzyste postanowienia dotyczące ustalenia wysokości i weryfikacji uzyskanych gwarantowanych oszczędności, kontroli jakości i gwarancji.
 - Postanowienia zawierające wyjaśnienie procedury postępowania w zmieniających się warunkach ramowych, które mają wpływ na treść i wynik umowy (np. zmienne ceny energii, intensywność użytkowania instalacji).
 - Szczegółowe informacje dotyczące obowiązków każdej z umawiających się stron oraz sankcji za ich naruszenie.
-

ZAŁĄCZNIK XV

Część A

Uchylona dyrektywa wraz z wykazem jej kolejnych zmian (o których mowa w art. 36)

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady
2012/27/UE
(Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1)
- Dyrektywa Rady 2013/12/UE
(Dz.U. L 141 z 28.5.2013, s. 28)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady jedynie art. 2
(UE) 2018/844
(Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 75)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady
(UE) 2018/2002
(Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 210)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady jedynie art. 54
(UE) 2018/1999
(Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1)
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) jedynie art. 1
2019/504
(Dz.U. L 85I z 27.3.2019, s. 66)
- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE)
2019/826
(Dz.U. L 137 z 23.5.2019, s. 3)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady jedynie art. 70
(UE) 2019/944
(Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125)

Część B

**Terminy transpozycji do prawa krajowego
(o których mowa w art. 36)**

Dyrektywa	Termin transpozycji
2012/27/UE	5 czerwca 2014 r.
(UE) 2018/844	10 marca 2020 r.
(UE) 2018/2002	25 czerwca 2020 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 5–10 oraz pkt 3 i 4 załącznika 25 października 2020 r. w odniesieniu do art. 1 pkt 5–10 oraz pkt 3 i 4 załącznika
(UE) 2019/944	31 grudnia 2019 r. w odniesieniu do art. 70 pkt 5 lit. a) 25 października 2020 r. w odniesieniu do art. 70 pkt 4 31 grudnia 2020 r. w odniesieniu do art. 70 pkt 1–3, pkt 5 lit. b) oraz pkt 6

ZAŁĄCZNIK XVI

TABELA KORELACJI

Dyrektywa 2012/27/UE	Niniejsza dyrektywa
art. 1	art. 1
art. 2 formuła wprowadzająca	art. 2 formuła wprowadzająca
art. 2 pkt 1	art. 2 pkt 1
-	art. 2 pkt 2 i 3
art. 2 pkt 2	art. 2 pkt 4
art. 2 pkt 3	art. 2 pkt 5
art. 2 pkt 4	art. 2 pkt 6
art. 2 pkt 5	art. 2 pkt 7
art. 2 pkt 6	art. 2 pkt 8
art. 2 pkt 7	art. 2 pkt 9
art. 2 pkt 8	art. 2 pkt 10
art. 2 pkt 9	-
art. 2 pkt 10	art. 2 pkt 11
-	art. 2 pkt 12 i 13
art. 2 pkt 11	art. 2 pkt 14
art. 2 pkt 12	art. 2 pkt 15
art. 2 pkt 13	art. 2 pkt 16
art. 2 pkt 14	art. 2 pkt 17
art. 2 pkt 15	art. 2 pkt 18
art. 2 pkt 16	art. 2 pkt 19
art. 2 pkt 17	art. 2 pkt 20
art. 2 pkt 18	art. 2 pkt 21
art. 2 pkt 19	art. 2 pkt 22
art. 2 pkt 20	art. 2 pkt 23

art. 2 pkt 21
art. 2 pkt 22
art. 2 pkt 23
art. 2 pkt 24
art. 2 pkt 25
art. 2 pkt 26
art. 2 pkt 27
art. 2 pkt 28
art. 2 pkt 29
art. 2 pkt 30
art. 2 pkt 31
art. 2 pkt 32
art. 2 pkt 33
art. 2 pkt 34
art. 2 pkt 35
art. 2 pkt 36
art. 2 pkt 37
art. 2 pkt 38
art. 2 pkt 39
art. 2 pkt 40
art. 2 pkt 41
art. 2 pkt 42
art. 2 pkt 43
-
art. 2 pkt 44 i 45
-
-

art. 2 pkt 24
art. 2 pkt 25
art. 2 pkt 26
art. 2 pkt 27
art. 2 pkt 28
-
art. 2 pkt 29
art. 2 pkt 30
art. 2 pkt 31
art. 2 pkt 32
art. 2 pkt 33
art. 2 pkt 34
art. 2 pkt 35
art. 2 pkt 36
art. 2 pkt 37
art. 2 pkt 38
art. 2 pkt 39
art. 2 pkt 40
art. 2 pkt 41
-
art. 2 pkt 42
art. 2 pkt 43
art. 2 pkt 44
art. 2 pkt 45
art. 2 pkt 46 i 47
art. 2 pkt 48, 49 i 50
art. 3

-	art. 4 ust. 1
art. 3 ust. 1 akapit pierwszy	art. 4 ust. 2 akapit pierwszy
art. 3 ust. 1 akapit drugi formuła wprowadzająca	art. 4 ust. 2 akapit drugi formuła wprowadzająca
art. 3 ust. 1 akapit drugi lit. a) i b)	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. a) i b)
art. 3 ust. 1 akapit drugi lit. c)	-
art. 3 ust. 1 akapit drugi lit. d)	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. c)
art. 3 ust. 1 akapit trzeci formuła wprowadzająca	-
-	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. d) formuła wprowadzająca
-	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. d) ppkt (i), (ii) i (iii)
art. 3 ust. 1 akapit trzeci lit. a)	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. d) ppkt (iv)
-	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. e) formuła wprowadzająca
art. 3 ust. 1 akapit trzeci lit. b)	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. e) ppkt (i)
art. 3 ust. 1 akapit trzeci lit. c)	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. e) ppkt (ii)
art. 3 ust. 1 akapit trzeci lit. d)	art. 4 ust. 2 akapit drugi lit. e) ppkt (iii)
art. 3 ust. 1 akapit trzeci lit. e)	-
art. 3 ust. 2 i 3	-
art. 3 ust. 4	art. 33 ust. 6
art. 3 ust. 5 i 6	-
-	art. 4 ust. 3
-	art. 4 ust. 4
-	art. 5
art. 5 ust. 1 akapit pierwszy	art. 6 ust. 1 akapit pierwszy
art. 5 ust. 1 akapit drugi	-
art. 5 ust. 1 akapit trzeci	art. 6 ust. 1 akapit drugi

art. 5 ust. 1 akapity czwarty i piąty	-
art. 5 ust. 2 i 3	-
art. 5 ust. 4	art. 6 ust. 2
art. 5 ust. 5	art. 6 ust. 3
art. 5 ust. 6 i 7	-
art. 6 ust. 1 akapit pierwszy	art. 7 ust. 1 akapit pierwszy
art. 6 ust. 1 akapit drugi	-
-	art. 7 ust. 1 akapit drugi
art. 6 ust. 1 akapit trzeci	-
art. 6 ust. 2, 3 i 4	art. 7 ust. 2, 3 i 4
-	art. 7 ust. 5 i 6
-	art. 7 ust. 7 akapit drugi
art. 7 ust. 1 formuła wprowadzająca, lit. a) i b)	art. 8 ust. 1 formuła wprowadzająca, lit. a) i b)
-	art. 8 ust. 1 lit. c)
art. 7 ust. 1 akapit drugi	art. 8 ust. 5
art. 7 ust. 1 akapit trzeci	art. 8 ust. 1 akapit drugi
art. 7 ust. 1 akapit czwarty	art. 8 ust. 1 akapit trzeci
-	art. 8 ust. 2, 3 i 4
art. 7 ust. 2	art. 8 ust. 6
art. 7 ust. 3	art. 8 ust. 7
art. 7 ust. 4	art. 8 ust. 8
art. 7 ust. 5	art. 8 ust. 9
art. 7 ust. 6	art. 8 ust. 10
art. 7 ust. 7	-
art. 7 ust. 8	-
art. 7 ust. 9	-

art. 7 ust. 10

art. 7 ust. 11

art. 7 ust. 12

art. 7a ust. 1, 2 i 3

-

art. 7a ust. 4 i 5

-

art. 7a ust. 6 i 7

art. 7b ust. 1 i 2

-

-

art. 8 ust. 1 i 2

art. 8 ust. 3 i 4

-

art. 8 ust. 5

-

art. 8 ust. 6

art. 8 ust. 7

-

art. 9

art. 9a

art. 9b

art. 9c

art. 10

art. 10a

art. 11

-

-

art. 8 ust. 11, 12 i 13

art. 8 ust. 14

art. 9 ust. 1, 2 i 3

art. 9 ust. 4, 5 i 6

art. 9 ust. 7 i 8

art. 9 ust. 9

art. 9 ust. 10 i 11

art. 10 ust. 1 i 2

art. 10 ust. 3 i 4

art. 11 ust. 1 i 2

art. 11 ust. 3 i 4

-

art. 11 ust. 5

art. 11 ust. 6

art. 11 ust. 7

art. 11 ust. 8

art. 11 ust. 9

art. 11 ust. 10

art. 12

art. 13

art. 14

art. 15

art. 16

art. 17

art. 18

art. 11a

-

-

art. 12 ust. 1

art. 12 ust. 2 formuła wprowadzająca oraz lit. a) ppkt (i)–(v)

art. 12 ust. 2 lit. b)

-

art. 12 ust. 2 lit. b) ppkt (i) i (ii)

-

-

-

-

art. 13

art. 14 ust. 1 i 2

-

art. 14 ust. 3

-

art. 14 ust. 4

-

-

art. 14 ust. 5 formuła wprowadzająca oraz lit. a)

art. 14 ust. 5 lit. b), c) i d)

-

art. 14 ust. 5 akapity drugi i trzeci

art. 14 ust. 6 lit. a)

art. 19

art. 20

art. 21 ust. 1

art. 21 ust. 2

art. 21 ust. 2 akapit drugi ppkt (i)–(v)

art. 21 ust. 2 akapit drugi ppkt (vi)

art. 21 ust. 2 akapit trzeci

art. 21 ust. 2 akapit trzeci pkt (i)

art. 21 ust. 2 akapit trzeci pkt (ii) i (iii)

art. 21 ust. 2 akapit trzeci pkt (iv)

art. 21 ust. 4

art. 21 ust. 5 akapity trzeci i czwarty

art. 22

art. 30

-

art. 23 ust. 1 i 2

art. 23 ust. 3 akapit pierwszy

art. 23 ust. 3 akapit drugi

art. 23 ust. 4

art. 23 ust. 5 i 6

art. 24 ust. 1, 2 i 3

art. 24 ust. 4 formuła wprowadzająca oraz lit. a)

-

art. 24 ust. 4 lit. b), c) i d) oraz akapit drugi

art. 24 ust. 4 akapity trzeci i czwarty

art. 24 ust. 5 lit. a)

art. 14 ust. 6 lit. b)	-
art. 14 ust. 6 lit. c)	art. 24 ust. 5 lit. b)
-	art. 24 ust. 5 lit. c)
art. 14 ust. 6 akapity drugi i trzeci	art. 24 ust. 5 akapity drugi i trzeci
art. 14 ust. 7, 8 i 9	art. 24 ust. 6, 7 i 8
-	art. 24 ust. 9
art. 14 ust. 10 i 11	art. 24 ust. 10 i 11
art. 15 ust. 1 akapit pierwszy	art. 25 ust. 1
art. 15 ust. 1 akapity drugi i trzeci	-
-	art. 25 ust. 2, 3 i 4
art. 15 ust. 1 akapit czwarty	art. 25 ust. 5
art. 15 ust. 2 i 2a	-
art. 15 ust. 3, 4 i 5, akapit pierwszy	art. 25 ust. 6, 7 i 8
art. 15 ust. 5 akapit drugi	-
art. 15 ust. 6 akapit pierwszy	-
art. 15 ust. 6 akapit drugi	art. 25 ust. 9
art. 15 ust. 7	art. 25 ust. 10
art. 15 ust. 9 akapit pierwszy	art. 25 ust. 11
art. 15 ust. 9 akapit drugi	-
art. 16 ust. 1 i 2	-
-	art. 26 ust. 1 i 2
art. 16 ust. 3	art. 26 ust. 3
-	art. 26 ust. 4
art. 17 ust. 1 akapit pierwszy	-
art. 17 ust. 1 akapit drugi	art. 28 ust. 3
art. 17 ust. 2	art. 21 ust. 3
art. 17 ust. 3	-

art. 17 ust. 4	-
art. 17 ust. 5	art. 21 ust. 6
art. 18 ust. 1 formuła wprowadzająca	art. 27 ust. 1 formuła wprowadzająca
art. 18 ust. 1 lit. a) ppkt (i) i (ii)	art. 27 ust. 1 lit. a) i b)
-	art. 27 ust. 1 lit. c) i d)
art. 18 ust. 1 lit. b)	art. 27 ust. 2
art. 18 ust. 1 lit. c)	art. 27 ust. 3
-	art. 27 ust. 4
art. 18 ust. 1 lit. d) ppkt (i) i (ii)	art. 27 ust. 5 lit. a) i b)
-	art. 27 ust. 5 lit. c)
art. 18 ust. 2 lit. a) i b)	art. 27 ust. 6 lit. a) i b)
art. 18 ust. 2 lit. c) i d)	-
-	art. 27 ust. 6 lit. c)
-	art. 27 ust. 7
art. 18 ust. 3	art. 27 ust. 8
art. 19 ust. 1 lit. a)	art. 21 ust. 5 akapit pierwszy
art. 19 ust. 1 lit. b)	art. 7 ust. 7 akapit pierwszy
art. 19 ust. 1 akapit drugi	art. 21 ust. 5 akapit drugi
art. 19 ust. 2	-
art. 20 ust. 1 i 2	art. 28 ust. 1 i 2
-	art. 28 ust. 3
art. 20 ust. 3, 3a, 3b i 3c	art. 28 ust. 4, 5, 6 i 7
art. 20 ust. 3d	art. 28 ust. 8 akapit pierwszy
-	art. 28 ust. 8 akapit drugi
art. 20 ust. 4, 5, 6 i 7	art. 28 ust. 9, 10, 11 i 12
art. 21	art. 29 ust. 1
-	art. 29 ust. 2, 3, 4, 5, 6 oraz 7

art. 22 ust. 1 i 2	art. 31 ust. 1 i 2
-	art. 31 ust. 3
art. 23	art. 32
art. 24 ust. 4a, 5 i 6	art. 33 ust. 1, 2 i 3
art. 24 ust. 7, 8, 9, 10 i 12	-
art. 24 ust. 13 i 14	art. 33 ust. 4 i 5
art. 24 ust. 15 formuła wprowadzająca	art. 33 ust. 7 formuła wprowadzająca
art. 24 ust. 15 lit. a)	-
art. 24 ust. 15 lit. b)	art. 33 ust. 7 lit. a)
	art. 33 ust. 7 lit. b), c) d), e) i f)
art. 24 ust. 15 akapit drugi	art. 33 ust. 7 akapit drugi
art. 25	-
art. 26	art. 34
art. 27 akapit pierwszy	art. 36 akapit pierwszy
art. 27 akapit drugi	-
art. 27 akapit trzeci	art. 36 akapit drugi
art. 27 ust. 2 i 3	-
art. 28 ust. 1 akapit pierwszy	art. 35 ust. 1 akapit pierwszy
art. 28 ust. 1 akapit drugi	-
art. 28 ust. 1 akapity trzeci i czwarty	art. 35 ust. 1 akapity drugi i trzeci
art. 28 ust. 2	art. 35 ust. 2
art. 29	art. 37
art. 30	art. 38
-	załącznik I
załącznik I	załącznik II
załącznik II	załącznik III
załącznik III	załącznik IV

załącznik IV	-
załącznik V	załącznik V
załącznik VI	załącznik VI
załącznik VII	załącznik VII
załącznik VIIa	załącznik VIII
załącznik VIII	załącznik IX
załącznik IX	załącznik X
załącznik X	załącznik XI
załącznik XI	załącznik XII
załącznik XII	załącznik XIII
załącznik XIII	załącznik XIV
załącznik XV	-
-	załącznik XV
-	załącznik XVI
